

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ**

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Adem SÖZÜER

**ADLİ TIP AÇISINDAN UZUV
ZAAFI, UZUV TATİLİ AYRIMI**

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
(Doktora Tezi)

Hazırlayan : **Servet YETİM**
(2833980003)

İSTANBUL – 2006

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ**

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Adem SÖZÜER

**ADLİ TIP AÇISINDAN UZUV ZAAFI, UZUV TATİLİ
AYRIMI**

**SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
(Doktora Tezi)**

Hazırlayan : **Servet YETİM**
(2833980003)

İSTANBUL – 2006

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
KASTEN YARALAMA SUÇU	4
I- Tanım	4
II- Tarihçe	5
A- Osmanlı Ceza Hukukunda Kasten Yaralama Suçu	5
B- Türk Ceza Hukukunda Kasten Yaralama Suçu	8
III- Kasten Yaralama Suçunun İcrai Davranışla İşlenmesi	12
A- Suçun Unsurları	12
1- Kanuni Unsur	12
2- Maddi Unsur	13
a- Fiil (Hareket)	13
aa- Vücuda Acı Vermek	14
bb- Sağlığın Bozulması	15
cc- Algılama Yeteneğinin Bozulması	16
2- Fail	16
3- Mağdur	17
4- Suçun Konusu (Korunan Hukuki Yarar)	18
5- Netice	19
6- Nedensellik Bağı	22
3- Manevi Unsur	23
4- Hukuka Aykırılık Unsuru	26
IV- Kasten Yaralama Suçunun İhmali Davranışla İşlenmesi	31
A- Tanım	32
B- Yükümlülük	34
C- Yükümlülüğün Kaynakları	35
1- Kanun	35
a- Medeni Kanun	36
aa- Doğal Bağlılık:	36
aaa- Anne Baba - Çocuk İlişkisi	37
bbb- Eşler Arasındaki İlişki	38
bb- İkâme İlişkiler:	39
b- Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu	39
c- Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu	40
d- Diğer Kanunlar	40
2- Sözleşme	41
3- Failin Yaralanma Öncesindeki Tehlikeli Hareketi	42
V- Kasten Yaralama Suçunun Nitelikli Şekilleri	43
A- Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Şekilleri	44
1- Yaralama Fiilinin Kişi Üzerindeki Etkisinin Basit Bir Tıbbî Müdahaleyle Giderilebilecek Ölçüde Hafif Olması	44
2- Suçun Haksız Tahrik Altında İşlenmesi	47
B- Daha Fazla Cezayı Gerektirenler Nitelikli Şekilleri	48
1- Yaralama Suçunun Üstsoy, Altsoy, Eş veya Kardeşe Karşı İşlenmesi	48

2- Yaralama Suçunun Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumda Bulunan Kişiye Karşı İşlenmesi.....	49
3- Yaralama Suçunun Kişinin Yerine Getirdiği Kamu Görevi Nedeniyle İşlenmesi ..	50
4- Yaralama Suçunun Kamu Görevlisi Tarafından Sahip Bulunduğu Nüfuzu Kötüye Kullanmak Suretiyle İşlenmesi	51
5- Yaralama Suçunun Silahla İşlenmesi.....	52
VI- Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama Suçu	54
A- Türk Ceza Kanunu'nun 87/1. Maddesindeki Düzenleme.....	55
1- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin Sürekli Zayıflaması	56
2- Konuşmada Sürekli Zorluk Meydana Gelmesi.....	57
3- Yüzde Sabit İzin Meydana Gelmesi	57
4- Mağdurun Yaşamının Tehlikeye Sokulması.....	58
5- Yaralamanın Gebe Bir Kadına Karşı İşlenerek Çocuğun Vaktinden Önce Doğmasına Sebebiyet Verilmesi	58
B- Türk Ceza Kanunu'nun 87/2. Maddesindeki Düzenleme	59
1- Mağdurun İyileşme Olanağı Bulunmayan Bir Hastalığa Yakalanmasına veya Bitkisel Hayata Girmesine Sebebiyet Verme	59
2- Mağdurun Duyularından veya Organlarından Birisinin İşlevinin Yitirilmesine Sebebiyet Verme	60
3- Konuşma Yeteneğinin Kaybolmasına Sebebiyet Verme	62
4- Çocuk Yapma Yeteneğinin Kaybolmasına Sebebiyet Verme	62
5- Yüzün Sürekli Değişikliğe Uğramasına Sebebiyet Verme	63
6- Yaralamanın Gebe Bir Kadına Karşı İşlenerek Çocuğunun Düşmesine Sebebiyet Verilmesi	63
C- Türk Ceza Kanunu'nun 87/3. Maddesindeki Düzenleme	64
D- Türk Ceza Kanunu'nun 87/4. Maddesindeki Düzenleme.....	66
VII- Yaralama Suçunun Özel Görünüş Biçimleri	67
A- Suça Teşebbüs.....	67
B- Suça İştirak.....	72
C- Suçların İctimai	76
1- Bileşik Suç	76
a- Soykırım.....	77
b- İnsanlığa Karşı Suçlar	77
c- Cinsel Saldırı.....	78
d- Çocukların Cinsel İstismarı.....	78
e- Tehdit	79
f- Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma.....	80
g- Eğitim ve Öğretimin Engellenmesi, Kamu Kurumu veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerinin Engellenmesi, Siyasî Hakların Kullanılmasının Engellenmesi, İnanç, Düşünce ve Kanaat Hürriyetinin Kullanılmasını Engelleme, Konut Dokunulmazlığının İhlâli İle İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlâli.....	80
h- Nitelikli yağma.....	81
ı- Ulaşım Araçlarının Kaçırılması veya Alıkonulması.....	81
i- Kıt'a Sahanlığında veya Münhasır Ekonomik Bölgedeki Sabit Platformların İşgali	81
k- Görevi Yaptırmamak İçin Direnme	82
l- Hükümlü veya Tutuklunun Kaçması, Kaçmaya İmkân Sağlama	82
m- Beslenmeyi Engelleme	82
2- Zincirleme Suç	83

3- Aynı Neviden Fikri İçtima	83
4- Farklı Neviden Fikri İçtima	84
VIII- Kasten Yaralama Suçlarında Yaptırım	84
İKİNCİ BÖLÜM	87
ADLİ TIP AÇISINDAN UZUV ZAAFI, UZUV TATİLİ AYRIMI	87
I- Tanımlar	87
A- Organ	87
B- Duyu	89
C- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin sürekli Zayıflaması	90
D- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin Yitirilmesi	91
E- Genel Beden Gücünde Azalma Meydana Gelmesi	92
II- İskelet Sistemi ve Bu Sistemin Muhafaza Ettiği Organların Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması ve Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi	95
A- Kafa Bölgesinin Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması , Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi	95
1- Kafatasının Travmatik Lezyonları	95
a- 5237 Sayılı TCK' na Göre Kafatasının Travmatik Lezyonları	98
b- 765 Sayılı TCK' na Göre Kafatasının Travmatik Lezyonları	99
2- Göz ve Görme Duyusunun Travmatik Lezyonları	105
3- Kulak ve İşitme Duyusunun Travmatik Lezyonları	118
4- Dişler ve Çiğneme Fonksiyonunun Travmatik Lezyonları	127
5- Dil ve Tat Alma Duyusunun Travmatik Lezyonları	133
6- Burun ve Koku Alma Duyusunun Travmatik Lezyonları	135
B- Batında Bulunan Organlara Karşı Yapılan Yaralama Eylemlerinin Organ İşlevinin sürekli zayıflaması, Organ İşlevinin yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi	137
1- Akciğer ve Karaciğerde Meydana Gelen Travmatik Lezyonlar	137
2- Dalakta Meydana Gelen Travmatik Lezyonlar (Splenektomi)	140
a- Dalağın Embriyolojik Gelişimi	141
b- Anatomisi	142
c- Histolojisi	142
d- Fizyolojik Görevleri	143
aa- Kırmızı Pulpanın Görevleri	143
bb- Beyaz Pulpanın Görevleri	144
e- Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi	145
3- Böbreğin Travmatik Lezyonları (Nefrektomi)	153
4- Safra Kesesinin Travmatik Lezyonları (Kolesistektomi)	158
5- Mesanenin Travmatik Lezyonları (Mesane Rezeksiyonu)	159
6- İnce Bağırsağın Delinmesi ve Alınması	161
D- Pelvis Bölgesinin Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması, Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi	162
1- Penis Amputasyonu	162
2- Testislerin Travmatik Lezyonları (Orşiektomi)	165
3- Ovaryumun Travmatik Lezyonları	169
4- Uterusun (Rahim) Travmatik Lezyonları	170
5- Çocuk Yapma Yeteneğinin Kaybolması	171
E- Ekstremitelerin (Etraf Bölgesinin) Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması , Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi	173
1- Parmak Amputasyonları	174
a- 5237 Sayılı TCK' ndaki Düzenlemelere Göre Parmak Amputasyonları	174

b- 765 Sayılı TCK' ndaki Düzenlemelere Göre Parmak Amputasyonları	174
2- Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları.....	180
a- 5237 Sayılı TCK' na Göre Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları.....	180
b- 765 Sayılı TCK' na Göre Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları.....	181
SONUÇ	185
BİBLİYOGRAFYA	190

KISALTMALAR

a.g.e	: Adi Geçen Eser
a.g.m	: Adı Geçen Makale
a.g.n	: Adı Geçen Not
a.g.s	: Adi Geçen Sayfa
ATK	: Adli Tıp Kurumu
ATKGK	: Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu
ATM	: Adli Tıp Meclisi
Bkz	: Bakınız
C	: Cilt
C.U.H	: Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti
CD	: Ceza Dairesi
com	: Commercial (Ticari Kuruluşlar)
Çev	: Çeviren
E	: Esas
edu	: Education (Eğitim Kurumları)
gov	: Government (Resmi Kurumlar)
Html	: Hyper Text Markup Language (Yüksek Metin İşaretleme Dili)
http	: Hyper Text Transfer Protocol (Yüksek Metin Aktarım Protokolü)
K	: Karar
net	: İnternet Service Provider (İnternet Servis Sağlayıcılar)
org	: Organizations (Organizasyonlar)
R.C	: Resmi Ceride
R.G	: Resmi Gazete
S	: Sayı
s	: Sayfa
TCK	: Türk Ceza Kanunu
tr	: Türkiye
ttb	: Türk Tabipler Birliği
vb	: ve benzeri
www	: World Wide Web (Geniş Dünya Ağı)
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Kasten yaralama suçu ile ilgili daha önceden suçun genel çerçevesini çizen bir çok araştırma yapıp makale ve bilimsel yayınlar hazırlanmış olmasına rağmen, yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri içerisinde sayılan “duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, duyulardan veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesi” konusunda detaylı bir araştırma yapılmamıştır. Bazı ülkelerin Ceza Kanunlarında yaralamanın genel bir tanımı yapılmakla yetinilmiş olmasına rağmen, 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yaralama suçunun düzenlenmesi açısından kazuistik bir yöntem benimsenerek, kanun metninde sayma usulü ile hangi eylemlerin yaralama suçunu oluşturacağı, yaralama suçunun özel görünüş şekilleri, tayin ve tespit edilmiştir. Detaylı bir düzenleme yapılması sonucu da kanun metninde duylara ve organlara karşı işlenebilecek olan muhtemel durumlar sayılmış, sayılmayan hususları kapsayacak şekilde “duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin yitirilmesi” gibi genel kavramlar ceza kanununa konmuştur.

Doktora tez konusu; yaralama içinde düzenlenmiş olan kısmi bir konu ile ilgili bulunduğundan, araştırma yapılan bu konunun detaylı olarak araştırılabilir ve anlaşılabilir hale gelmesi ve bir bütünlük kazanabilmesi için kasten yaralama suçundan bahsetmek gerekmekte olup, tezin birinci bölümünde, kasten yaralama suçundan bahsedilmiştir. Araştırılan konu her ne kadar daha çok “duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin yitirilmesi” ile ilgili olsa da, “duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması ve duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin yitirilmesini” birbirinden ayıran ince çizgiler olduğu gibi, duyu, organ, yüzde sabit iz, yüzün sürekli değişikliği, iyileşme olanağı bulunmayan bir hastalığın olması veya bitkisel hayata girme, konuşmada sürekli bozukluk, konuşma ve çocuk yapma yeteneğinin kaybolması, gibi kavramlar birbirine karıştırılmaktadır.

Öncelikle birbirine bağlı olan ve kesin olarak sınırlarının çizilmesi mümkün olmayan duyu ve organ kelimelerinin kanun koyucunun amacına uygun olarak sınırlarının çizilmesi gerekmektedir. Kanun metnindeki düzenlemede en fazla karıştırılan, bu iki kavramın anlam ve kapsamlarıdır. Yüzde sabit iz, yüzün sürekli değişikliği, göz ve kulak

kayıplarının birbirinden ayrılarak yaralama suçunun unsurlarının tam olarak tespit edilmesi, hangi vücut parçalarının tıbbi olarak organ sayıldığı, kanun maddesindeki düzenlemede organ ile anatomik anlamdaki organın aynı nitelikte bulunup bulunmadığı, dişlerin yaralamalara maruz kalmaları durumunda sadece organın işlevinin yitirilmesi kaybı yönünden mi bir değerlendirme yapılacağı, yoksa konuşmada sürekli bozukluk, konuşma yeteneğinin kaybolup kaybolmadığı hususlarının da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Yukarıda sayılan durumlar açıklığa kavuşturulup, araştırılan konu ana detayları ile anlaşılabilir hale getirilip, kanun koyucunun gerçek iradesi, kanuni düzenlemedeki eksiklik ve fazlalıklar tespit edilip, rapor talep eden kurumların hangi hususların açığa kavuşturulmasını talep edebilecekleri, bu istemlere cevap verecek bilirkişilik kurumlarının görev ve yetkilerinin sınırları çizildikten sonra uygulamada karşılaşılan sorunlar ortaya konacak ve bu sorunların çözüm yolları araştırılacaktır.

Kanunda “duyu ve organ” kavramları kullanılmış, aynı zamanda duyu ve organda meydana gelebilecek olan işlev kaybının ağırlığına göre “duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin yitirilmesinden” bahsedilmiştir. Duyu ve organ kelimelerinin tamamen birbirinden ayrılması zor olduğundan yaralamanın meydana getirdiği etkinin duyuya yönelik mi, organa yönelik mi olduğunun tespit ve tayinini gerekmektedir. Yine duyu ve organ kelimeleri ile birlikte kullanılan “işlevin sürekli zayıflaması”, “işlevin yitirilmesi” kelimeleri aynı kanun maddesi içinde geçmesine rağmen, bu iki kelimenin kanun maddesi içindeki fıkrası ve yaptırımı farklı olduğundan eylemin ağırlığına göre faile uygulanacak ceza miktarları artıp azalmaktadır.

Şimdiye kadar yazılan adli raporlarda ya da Yargıtay kararlarında duyu ve organ ayrımına girilmemiştir. Duyu ve organ kelimelerinin detaylı olarak tanımı yapılmalı, bu tanım sonrası uzun zamandır tartışılan ve açıklığa kavuşturulamayan; kafatasındaki kemik defektlerinin durumu, genel beden gücü kayıpları, vücut üzerindeki hangi parçaların organ sayılması gerektiği, organlardaki yaralanmaların dahil oldukları sistemle birlikte değerlendirilmesinin gerekip gerekmediği, çift organlardan tekinin kaybının ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği, vücut üzerinde aynı fizyolojik görevi yapabilen birden fazla organın bulunması durumunda bu organlardan her hangi birisinde meydana gelen zaafın ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği, kanun metninde organların işlevinin sürekli zayıflaması, ve işlevinin yitirilmesinden bahsedilmiş olmasına göre ayrıca çocuk yapma yeteneğinin

kaybından bahsetmenin gerekip gerekmediği, organ tanımının kapsam ve çerçevesinin sınırlarının çizilmesi gerekmektedir.

Seçilen tez konusunun “Adli Tıp Açısından Uzuv Zaafi, Uzuv Tatili Ayrımı” olması, konunun hukuku boyutunun yanında aynı ağırlıkta tıbbi boyutunun bulunması, tıp bilim dalının hukuka yardımcı olması durumları da dikkate alınarak duyu ve organ kelimelerine yüklenen anlamların ortaya konması, tartışmalı konuların anlaşılabilir hale getirilebilmesi için kanuni düzenlemedeki duyu kelimesi fizyolojik yönleri ile organ kelimesi anatomik ve fizyolojik yönleri ile açıklığa kavuşturulmalıdır. Yukarıda sayılan hususların günümüze kadar tartışılıyor ve açıklığa kavuşturulamıyor olmasının en büyük sebeplerinden birisi de kanun metninde kullanılan kelimelere tam olarak tıbbi anlamlarının yüklenememiş olması, ya da yanlış anlamların yüklenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bilimsel çalışmalar, adli raporlar ve Yargıtay kararları bir arada incelenerek konuların tartışılır hale gelmesine sebebiyet veren kelimelerin kanun koyucunun amacını da gözeterek anlamlarının yüklenmesi gerekmektedir.

Her ne kadar 765 Sayılı TCK, 01.06.2005 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olsa da; 5237 Sayılı TCK' nun 7/2. maddesi, 5252 Sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 9. maddesine göre; eski tarihli suçlar açısından fail lehine hüküm içeren yasa maddelerinin uygulanması gerektiği, yaralama suçlarında 765 Sayılı TCK' nun fail lehine hükümler içermekte olduğu, eski tarihli dosyaların bir kısmında halen yargılamaların devam etmekte olduğu, tez konusunun 765 Sayılı TCK' nun yürürlükte olduğu bir dönemde hazırlanmış olması hususları da dikkate alınarak her iki yasadaki yasal düzenlemelerden de bahsedilerek bu çalışma ile yukarıda sayılan hususların çözümü hedeflenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KASTEN YARALAMA SUÇU

I- Tanım

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86 ve devamı maddelerinde kasten yaralama suçu ikinci kitapta, birinci bölümün ikinci kısmındaki "kişilere karşı suçlar" ana başlığı altında, ikinci bölümde "Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar" şeklinde düzenlenmiştir. 5237 Sayılı TCK' nun .86/1. maddesinde "kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi," şeklindeki düzenlemeyle yaralamanın tanımı da madde metninin birinci fıkrası ile verilmiş bulunmaktadır. Madde metninden de anlaşılacağı üzere; başkasının vücuduna acı veren, sağlığının veya akıl yeteneğinin bozulmasına neden olan eylemler yaralama suçunu oluşturmaktadır. Bu eylemlerin bilerek ve isteyerek işlenmesi durumunda kasten yaralama, neticenin öngörülüp de istenmediği durumlarda taksirle işlenen yaralama suçundan bahsedilebilir.

Kanundaki tariften vücuda acı vermeyi; bedende az veya çok duyulan her türlü fiziksel acıyı, sağlığın bozulmasını; mevcut sağlık durumunun kötüye gitmesine sebebiyet vererek bu durumun geçici ya da devamlı surette olmasını, algılama yeteneğinin bozulmasını ise; mağdurdaki normal ruhsal durumun değişmesi, mağdurun ruhsal durumunda sapmalar ve karışıklıkların meydana gelmesi olarak anlamak mümkündür. Bir kişinin rızası dışında hipnoz edilmesi, sarhoş edilmesi, uyuşturucu madde içirilmesi, algılama yeteneğinin bozulmasına örnek gösterilebilir.¹ Burada önemle üzerinde durulması gereken husus kişinin bedensel ve ruhsal bütünlüğünü bozan şiddet hareketlerini yaralama olarak nitelemek mümkündür. Yaralamada amaç; mağdur kişiyi öldürmek olmayıp, kişinin vücuduna acı vermek sağlığını bozmak veya algılama yeteneğinin bozulmasına neden olmaktır.

¹ İçel, Kayıhan, (1989), Türk Ceza Kanunu'nun 456. Maddesi Unsurlarının Tartışılması, V. Ulusal Adli Tıp Günleri, Panel ve Serbest Bildirileri, s.32, Antalya

Yaralama suçu; 5237 Sayılı TCK' nun 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kaldırılan² 765 Sayılı TCK' nunda; “Şahıslara Karşı Müessir Fiiller” ana başlığı altında 456. ve devamı maddelerde düzenlenmişti. Yaralama suçu daha önceki kanunda “müessir fiil” olarak isimlendirilip, suçun tarifinin yapıldığı 456/1. maddesinde “katil kastıyla olmaksızın...” şeklinde başlamaktaydı. Yeni TCK' nda bu şekilde bir düzenlemeye yer verilmeksizin önceki kanunda kullanılan kelimeler de Türkçeleştirilerek daha da anlaşılabilir bir dil kullanılmıştır. Ayrıca takdir edilecek cezanın alt ve üst sınırlarında değişiklik yapılarak önceki kanunda müessir fiil suçunun temel hali için altı aydan bir seneye kadar hapis cezası öngörülürken yeni yasal düzenleme kasten yaralama suçu için bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasının verilmesi öngörülmüştür. 765 sayılı TCK' nda suçun mağduru “bir kimse” şeklinde tarif edilmişken 5237 sayılı TCK' da suçun mağduru “başkası” şeklinde tarif edilmiştir.

II- Tarihçe

A- Osmanlı Ceza Hukukunda Kasten Yaralama Suçu

Osmanlı Devleti' nde İslam Hukuku ön planda tutulmuş olmasına rağmen kanunlara dayalı hukuk sistemi de gelişmiştir. Osmanlı Devleti' nde hukuk sistemi İslam Hukuku ve Örfi Sultani Hukuk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Hukuk sistemi içerisinde yer alan ceza hukuku da İslam Ceza Hukuku ve Örfi Ceza Hukuku olarak ikiye ayrılır. Osmanlı Devleti' nde ceza içeren kanunlar uygulamaya konmadan önce İslam Ceza Hukuku uygulanmış olduğundan yaralama suçları ile ilgili cezai düzenlemeleri iki döneme ayırarak incelemek mümkündür.

İslam Ceza Hukuku' nun kaynakları Kur'an, sünnet, icma ve kıyastır. İslam Ceza Hukuku' nda suçlar; had cezasını gerektirenler, kısas ve diyet cezasını gerektirenler ve tazir cezasını gerektirenler olarak ayrılır. Yaralama suçlarına verilen cezalar kısas ve diyet'tir. Kısas cezası da cana karşı kısas ve uzva karşı kısas olmak üzere ikiye ayrılır.³ Kısasta amaç mağdurda meydana gelen yaralamanın niteliğine göre faile de aynı ile ceza vermektir. Diyette

² 04.11.2004 tarih ve 5252 Sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 12. maddesi b. fıkrası, 31.3.2005 tarih ve 5328 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun' nun geçici 1. maddesi d. fıkrası ile yürürlükten kaldırılmıştır.

³ Üçok, Coşkun, / Mumcu, Ahmet, / Bozkurt, Gülnihal, (2002), Türk Hukuk Tarihi, 10. Baskı, s. 75, Savaş Yayınları, Ankara

ise mağdura ya da varislerine tazminat ödenmesi hususu söz konusu olup diyet ödenmesi kabul edildiğinde kısas hakkı düşecektir.⁴ Kısas uygulamanın mümkün olmadığı ya da mağdur veya mirasçılarının tazminat istemeleri durumunda diyet uygulanacaktır. Kısas cezasının uygulanabilmesi için denklik olması gerekmektedir. Failin çocuk olması, kadın ya da kısas cezasının uygulanmasında fiili imkansızlık olması durumlarında bu ceza uygulanamaz. Örnek olarak failin sağ elinin kesilmesini gerektiren durumlarda failin sağ eli yoksa kısas cezasını uygulamak mümkün olmayacaktır. Yine failin ölmesi veya öldürülmesi, cinnet geçirmesi, taraflar arasında sulh olması, af ve ibra durumlarında kısas cezası uygulanamayacaktır.⁵

İslam Ceza Hukuku'nda yaralama suçları; “ölüme yol açmayan suçlar”, veya “vücut tamlığına karşı suçlar” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım şahsa karşı işlenip ölümle sonuçlanmayan yaralama, dövme, bir organı kısmen veya tamamen koparma veya yok etme, organların fonksiyonlarını izale etme, itip kakma, saç yolma, gibi her türlü cismani zararı kapsadığı gibi, akli ve ruhi meleke ve fonksiyonlarda meydana gelen haksız tecavüzleri de kapsamaktadır.⁶

İslam Ceza Hukuku'nda yaralamanın şekilleri; organ veya organ hükmünde bir bölgenin vücuttan tamamen ayrılması, organın fonksiyonunu kaybetmesi, baş ve çehrede meydana gelen yaralanmalar, baş ve çehre dışında kalan bölgelerde meydana gelen yaralanmalar olarak ayrılabilir. El, ayak, parmak, tırnak, penis, fecr, göz, kulak, burun, dil gibi organların tamamen veya kısmen yok edilmesi, göz kapakları, kirpikler, dişlerin sökülmesi veya kırılması, organ veya organ hükmünde bir parçanın vücuttan ayrılması durumunda uzuv kat'ı, yaralama neticesi vücutta herhangi bir şekli rahatsızlık olmamasına rağmen; heyecan, korku ya da benzeri sebeplerle görme, koklama, tatma, konuşma veya herhangi bir organın görevini yapamaması organ fonksiyonunun kaybı olarak nitelendirilir.⁷⁸ İnsan için hayati önem taşıyan baş ve yüz bölgelerinde meydana gelebilecek yaralanmalar

⁴ Gökçen; Ahmet; (1989), Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, s.4 vd., İstanbul., Ansay, Sabri Şakir, (2002), Hukuk Tarihinde İslam Hukuku, 4. Bası, s.321, Turhan Kitabevi, Ankara

⁵ Bilmen, Ömer Nasuhi, (1985), Hukuku İslamiyye ve İstilahatı Fıkhiyye Kamusu, C.3, s. 63 vd., İstanbul

⁶ Dağcı; Şamil, (1992), İslam Hukukunda Şahıslara Karşı Müessir Filler ve Cezaları, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.43 vd., Ankara

⁷ Akşit, Mustafa Cevat, İslam Ceza Hukuku ve İnsani Esasları, s.59, Gaye Vakfı Yayınları, No;3, İstanbul

⁸ Şafak, Ali, (1977), Mezhepler Arası Uygulamalı İslam Ceza Hukuku, s.129, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum

ayrıntılı olarak İslam Ceza Hukuku' nda ele alınmıştır. Baş ve çehre dışında meydana gelen yaralanmalarda iç organların yer aldığı karın bölgesi, göğüs boşluğu ve eklemlerde meydana gelen yaralanmalar, kas ve dokulardan oluşan bölgelerde meydana gelen yaralanmalardır.⁹

Organ kat'ı ve organ tatili şeklindeki yaralanmalarda, ancak fail ile mağdur arasında denklik varsa kısas uygulanır. Denk sayılabilmek için de failde; mağdur ile kısas uygulanacak organların aynı cinsinden olmaları gerekmektedir. Büyüklerle çocuklar arasında, erkeklerle kadınlar arasında, el ayakla, göz burunla, sağ el sol elle, sağ elin parmakları sol elin parmakları ile aralarında denklik olmadığından kısas uygulanmaz. Diş hariç kemik kırıklarında kısas uygulanmaz. Şamar atma ve diğer vurmalarda misli ile mukabele mümkün olmadığından kısas uygulanmaz. Kısas uygulanamayan durumlarda diyet uygulanacaktır.¹⁰

Osmanlı Devleti' nde uzun zaman İslam Ceza Hukuku uygulandıktan sonra Tanzimat Döneminde 1840, 1851 ve 1858 tarihlerinde ceza kanunları çıkartılmıştır. İlk olarak çıkartılan kanun 3 Mayıs 1840 (1256) tarihli 42 maddelik Ceza Kanunnamesi' dir. Bu kanunda bir kısım suçlar ile birlikte adam öldürme, kişilerin can ve mal güvenliğine karşı suçlar düzenlenmiştir. Bu kanunda kürek, idam, hapis ve diyet cezaları öngörülmüştür. Bu kanun, bu günkü manada ceza kanunu vasfının taşımaktan çok uzak olup suç genel teorisi ile ilgili yeterli düzenlemeyi getirmemiştir.¹¹

1256 tarihli kanunla hedeflenen netice alınamayınca 1851 (1267) tarihinde 43 maddelik Kanunu Cedit çıkartılmıştır. Bu kanun üç fasıldan oluşmakta olup öldürme ve yaralama suçları birinci fasılda düzenlenmiştir. Bu kanununun çıkartılmasındaki amaç 1840 tarihli kanunda bazı suçların cezalarının bulunmaması, mevcut bazı cezaların infazındaki zorluk ve kanun sistematığındeki karmaşayı ortadan kaldırmaktır. Bu kanunda suç genel teorisi ile ilgili bir kısım ilaveler yapılarak iştirak ve azmettirme ile ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Çıkartılan her iki kanunda yetersiz olmasına rağmen yeni çıkartılan kanunda infaza ilişkin bir kısım yeni hükümler getirilmiştir.¹² Ayrıca bu kanunla dövme filleri için hadd-ı şer'inin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.¹³

⁹ Dağcı; Şamil, a.g.e., s.53 vd.

¹⁰ Akşit, Mustafa Cevat, a.g.e., s.87

¹¹ Şentop, Mustafa, (2004), Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku, s. 83, İstanbul

¹² Gökçen, Ahmet, a.g.e., s.20

¹³ Şentop, Mustafa, a.g.e., s. 85

Kanunu Cedit'ten 7 yıl sonrada 1858 (1274) yılında 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'ndan tercüme edilerek Ceza Kanunname-i Humayun adında yeni bir ceza kanunu kabul edilmiştir. Bu kanunla; Tanzimat Fermanı ilan edildikten sonra bir kısım azınlıklara daha fazla haklar tanınması ve daha önceki ceza kanunlarında şer'i hükümler ağırlıkta olup daha çok ferdin şahsi haklarının korunması yerine, suçla mücadelenin toplumu ilgilendiren bir hadise olduğu kabul edilerek bu hususlar ön planda tutulmuştur. Bu kanunda yaralama suçu ile ilgili açık düzenlemeler mevcuttur. Kanunun 178. maddesinde “Bir kimse bir şahsı 20 günden fazla işinden kalması yahut hastalanmasını mucip olacak şekilde cerh veya darp ederse iki aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı”, 179. maddeye göre de; neticenin daha hafif olması durumunda cezanın 1 haftadan 1 seneye kadar hapis veya para cezası verilebileceği öngörülmüştür.¹⁴

1858 Tarihli Ceza Kanunun ihtiyaçlara cevap vermemesi üzerine 1909 (1325) yılında İtalyan Ceza Kanunu, Adliye Nezareti tarafından tercüme edilerek kanun tasarısı şeklinde meclise sunulmuşsa da görüşmelerin çok uzun zaman alacağından bahisle mecliste görüşülememiştir. Bu kanunun 372. maddesinde kasten yaralama suçu mevcuttur. Osmanlı Devleti' nin sonuna kadar 1858 tarihli ceza kanunu uygulanmıştır.¹⁵

B- Türk Ceza Hukukunda Kasten Yaralama Suçu

Türkiye Cumhuriyeti' nin ilk temel ceza yasası 01.03.1926 tarihinde kabul edilmiş olmakla 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu 01.07.1926 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yaralama suçları bu kanunun 2. kitabı, 9. babında “Şahıslara Karşı Müessir Fiiller” başlığı altında düzenlenmiş olup; müessir fiilin tarifi, hafif dereceleri, ağır dereceleri, 456. madde içerisinde düzenlenmiştir. Bu maddeyi takip eden 457. maddede eylemin ağırlatıcı sebepleri, 458. maddede kastın aşılması suretiyle müessir fiil suçunun işlenmesi, 459. maddede müessir fiilin taksirle işlenmesi hali, 460. maddede takibi şikâyete bağlı olan müessir fiillerde şikâyetten vazgeçme ile kamu davasının ortadan kaldırılacağı hususu düzenlenmiştir.

¹⁴ Şentop, Mustafa, a.g.e., s. 89, Koçer, Kenan, (1999) Ağırlaşmış Yaralama İle İlgili Adli Tıp Kurumunda Uygulanan Kıstaslar Üzerine Bir İnceleme, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.11, İstanbul

¹⁵ Şentop, Mustafa, a.g.e., s. 91, 191

TCK' nun 456. maddesi 1933 Tarih ve 2275 Sayılı Kanun, 1953 Tarih ve 6123 Sayılı Kanun'larla iki defa değişikliğe uğramıştır. 1933 tarihinde yapılan değişiklikle ilk kabul edilen kanun maddesinin birinci fıkrasında “melekati akliyesinde” kelimesi yerine “akli melekelerinde” kelimesi, “bais” kelimesi yerine “sebeb” kelimesi kullanılmıştır. Üçüncü fıkarda cezanın alt sınırı 5 seneden 3 seneye indirilmiş, yine ayrıca kanuni düzenlemenin içeriğine dokunulmaksızın kanun metninin anlaşılır hale gelmesi için bazı küçük değişiklikler yapılmıştır. Bu tarihte yapılan düzenleme ile ayrıca kanun maddesine “Bu fiil dört yüz elli yedinci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikâyete bağlı değildir” şeklinde son fıkra eklenmiştir. 1953 tarihinde yapılan değişiklikte ise; maddenin birinci fıkrasındaki cezanın alt sınırı 1 aydan 6 aya çıkartılmış, üçüncü fıkarda yine cezanın alt sınırı 3 yıldan 5 yıla çıkartılmış, 4. fıkrasında da 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası verileceği şeklinde düzenleme yapılmıştır.¹⁶¹⁷

¹⁶ İçel, Kayıhan/ Yenisey, Ferudun, (1994), Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları, 4. Bası, s. 24, Beta Basım, İstanbul

¹⁷ 1) Resmi Ceridede neşredilen ilk metin; Madde 456 - Her kim katil kasdiyle olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sıhhatini ihlale veyahut melekati akliyesinde teşevvüş husulüne bais olursa bir aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Eğer fiil, havastan veya azadan birinin devamlı zaafını yahut söz söylemekte devamlı müşkülâtı veya çehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade akli veya bedeni hastalıklardan birini veya bu kadar müddet mutat iştigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye maruz kılmış veya gebe bir kadın aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar hapidir.

Eğer fiil, kati veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyasını mucip olmuş veya azadan birinin tatilini yahut çehrenin daimi değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç eylemiş ise ceza beş seneden on seneye kadar ağır hapidir.

Bu maddenin birinci fıkrasındaki ve aşağıdaki maddede beyan olunan ahval haricinde eğer fiil bir güne hastalık veya mutadı olan iştigalattan mahrumiyeti mucip olmamış veya bu haller on günden ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrır şikayetine bağlı olmak şartıyla fail hakkında bir aydan üç aya kadar hapis veya yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye hükmolunur. (R.C.13/3/1926)

2) 1933 Tarih 2275 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik Madde 456- Her kim katil kasdiyle olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sıhhatini ihlale yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebep olursa bir aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Fiil, havastan veya azadan birinin devamlı zaafını yahut söz söylemekte devamlı müşkülâtı veya çehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade akli veya bedeni hastalıklardan birini veya bu kadar müddet mutat iştigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye maruz kılmış veya gebe bir kadın aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar hapidir.

Fiil, kati veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyasını mucip olmuş veya azadan birinin tatilini yahut çehrenin daimi değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç eylemiş ise ceza üç seneden on seneye kadar ağır hapidir.

Fiil, hiçbir hastalığı veya mutadı olan iştigallerden mahrumiyeti mucip olmamış yahut bu haller on günden ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrırın şikayetine bağlı olmak şartıyla fail hakkında bir aydan üç aya kadar hapis veya 25 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu fiil, 457 nci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikayete bağlı değildir. (R.G.20/06/1933)

3) (9/7/1953 Tarih ve 6123/ Sayılı Kanun ile yapılan değişiklik) Madde 456 - Her kim katil kasdiyle olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sıhhatini ihlale yahut akli melekelerinde teşevvüş husulüne sebep olursa altı aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Fiil, havastan veya azadan birinin devamlı zaafını yahut söz söylemekte devamlı müşkülâtı veya çehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade akli veya bedeni hastalıklardan birini veya bu kadar müddet mutat

Gelişen ve değişen toplumsal, ekonomik ve bilimsel gelişmeler karşısında Türk Ceza Kanunu'nun kendisinden beklenen işlevi görmediği düşüncesiyle belli aralıklarla ceza kanunu üzerine çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar 1980'li yıllarda başlayıp 5237 Sayılı TCK' nun kabulüne kadar devam eden öntasarı hazırlıklarıdır. İlk metin, 1987, ikinci metin 1997 yılında öntasarı olarak hazırlanmış olup bu metin 1998 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülmesine rağmen yasalaşmamıştır.

1987 yılında hazırlanan öntasarının 137. maddesi ile; müessir fiillerle ilgili mevcut kanuni düzenlemede ciddi bir değişiklik yapılmayarak ceza süreleri artırılmış, ayrıca kanun maddesinin dili sadeleştirilmiş ve 4. fıkra ile 5. fıkra birleştirilerek tek fıkra haline getirilmiştir.¹⁸ 1997 yılında hazırlanan öntasarının 142. maddesinde de, 1987 yılında hazırlanan öntasarı ile teklif edilen değişikliğin aynısı muhafaza edilmiştir.¹⁹

İlk iki öntasarı yasalaşmayınca tekrar 2000 yılında yeni bir öntasarı hazırlanmış ve bu öntasarı Bakanlar Kurulu'nca 14.04.2003 tarihinde imzalanarak, Başbakanlığın 12.05.2003 tarih ve 2092 sayılı yazısı ile Hükümet Tasarısı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne havale edilmiştir. Bu tasarının alt komisyon çalışmalarına; Adalet Bakanlığı, Yargıtay, Türkiye Barolar Birliği ve Üniversitelerden temsilciler de katılmıştır. 2003 yılının Ekim ayında başlayan çalışmalar 12. 05. 2004 tarihinde tamamlanmıştır. Alt komisyona 502 madde olarak gönderilen tasarı, komisyondaki görüşmeler sırasında çeşitli değişikliklere tabi tutularak kabahatler bu tasarı kapsamından çıkartılarak madde sayısı 348'e indirilmiştir.²⁰

---

iştirigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye maruz kılmış veya gebe bir kadın aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar hapidir. Fiil, kati veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyasını mucip olmuş veya azadan birinin tatilini yahut çehrenin daimi değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç eylemiş ise ceza beş seneden on seneye kadar ağır hapidir.

Eğer fiil, hiçbir hastalığı veya mutat iştigallerden mahrumiyeti mucip olmamış yahut bu haller on günden ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrırın şikayetine bağlı olmak şartıyla fail hakkında iki aydan altı aya kadar hapis veya 200 liradan 2.500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Bu fiil, 457. nci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikayete bağlı değildir. (R.G.15/07/1953)

¹⁸ (1989)Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısı, s. 67, Adalet Bakanlığı, Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara

¹⁹ (1997)Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısı, s. 81, Adalet Bakanlığı, Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, Özel seri, No:3, Ankara

²⁰ Yeni Bir Türk Ceza Kanunu'nun Dünü Bugünü, (23/05/2004),

<http://www.tcktasarisi.org/index.php?option=content&task=view&id=2&Itemid=2>

Bu tasarıda kasten yaralama suçları ikinci bölümde, “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” ana başlığı altında 89, 90 ve 91. maddelerde düzenlenmiştir. 765 sayılı TCK’nda düzenlenen hususlara benzer bir yapı içermesine rağmen tasarı ile; kanun maddesinin dili sadeleştirilmiş, “mutat iştigale devam edememe”, kavramı çıkartılmış, suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri içerisinde duyu ve organların tekine zarar verilmesi durumunda cezalandırılacağı belirtilmiş, yaralamanın “kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre” bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı ve “kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hali..” şeklinde yeni düzenlemeler öngörülmüştür²¹ Hükümet tasarısı üzerinde adalet komisyonu tarafından bir çok değişiklik yapılmak suretiyle 5237 Sayılı Kanun olarak 26.09.2004 tarihinde kabul edilmiş ve bu kanun

²¹ Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar, MADDE 89- (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama suçunun;

- a) üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,
- b) beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
- c) kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
- d) kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya,
- d) silahla

işlenmesi halinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama

MADDE 90- (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun

- a) duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) konuşmasında sürekli zorluğa,
- c) yüzünde sabit ize,
- d) yaşamını tehlikeye sokan bir duruma

veya

e) gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde üç yıldan, ikinci fıkraya giren hallerde beş yıldan az olamaz.

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun

- a) iyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- b) duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- c) konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- d) yüzünün sürekli değişikliğine

veya

e) gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hallerde beş yıldan, ikinci fıkraya giren hallerde sekiz yıldan az olamaz.

(3) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hallerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, ikinci fıkrasına giren hallerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Daha az cezayı gerektiren haller

MADDE 91- (1) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbi müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması halinde, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Bkz. Türk Ceza Kanunu Tasarısı, (28/06/2004), Adalet Komisyonunda Kabul Edilen Metin, http://www.tbmm.gov.tr/turk_ceza_kanunu.doc)

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Her ne kadar yeni yasa yürürlüğe girmiş olsa da eski suçlar açısından hangi yasa sanık lehine ise o yasanın uygulanması gerekecektir.²²

III- Kasten Yaralama Suçunun İcrai Davranışla İşlenmesi

Yaralama suçları kendi içerisinde; kasten işlenen yaralama suçları ve taksirle işlenen yaralama suçları olmak üzere ikiye ayrılmakta olup, kasten işlenen yaralama suçları da kendi içinde icrai bir hareketle işlenen kasten yaralama suçu ve ihmali bir hareketle (davranışla) işlenen kasten yaralama suçu olarak ikiye ayrılmaktadır. İhmali davranışla kasten yaralama suçunun işlenmesi müessesesi 5237 Sayılı TCK ile getirilen yeni bir düzenleme olup kasten yaralama suçunun genel esasları “kasten yaralama suçunun icrai bir davranışla işlenmesi” ana başlığı altında incelenecek olup istisnai durumlarda “kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi” ana başlığı altında incelenecektir.

A- Suçun Unsurları

1- Kanuni Unsur

Bir kişinin eyleminden dolayı cezalandırılabilmesi için her şeyden önce cezanın belirlendiği yazılı bir metne ihtiyaç vardır, bu yazılı metin prensip olarak kanun olup aksi taktirde suç ve cezadan bahsedilemez.²³ 26.09.2004 tarihinde kabul edilip 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’ nda “Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar” ana başlığı altındaki 86. madde de; yaralama suçunun tanımı, yaralama suçunun basit hali sayılabilecek basit tıbbi müdahale ile yaralamanın etkilerinin ortadan kaldırılabileceği durumlarda mağdurun şikâyetine bağlı olarak kovuşturulabileceği ve yaralama suçunun nitelikli hallerinin neler olduğu, nitelikli halin olması durumunda verilebilecek cezaları, 87. madde de neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama durumları, kastın

²² 1.CD. 16/06/2005 Tarih, 2005/973 E, 2005/1592 K, Sayılı Kararı;“Sanık hakkında 765 sayılı TCK.nun 456/3, 457/1, 457/2. maddeleri uygulaması ile kurulan hükümlerle belirlenen cezaya göre, hükümden sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK uyarınca kurulacak hükümlerle daha az ceza takdir ve tayin olunması ihtimalinin varlığı ve yaralama suçundaki sair uygulamalar ile temyiz konusu diğer suç yönünden 5237 sayılı TCK.nun 7. ve 5252 sayılı TCK.nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 9. maddesi hükümleri uyarınca sanığın hukuki durumunun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunması bozmayı gerektirmiştir.” (Bkz. <http://www.kazanci.com.tr/> 01.12.2005)

²³ Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, s. 211, Yetkin Yayınları, Ankara

aşılması suretiyle ölüm meydana gelmesi durumunda verilecek cezalar ve 88. maddede ise kasten yaralama suçunun ihmali davranışla işlenmesi hali düzenlenmiştir.

Yaralama suçunun basit derecesi sayılan “suçun etkilerinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması” durumu daha önceden “daha az cezayı gerektiren haller” başlığı altında 88. maddede düzenlenmişken 31.03.2005 tarih ve 5328 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun’un 4. maddesi ile bu fıkra buradan çıkartılarak 86. maddenin 2. fıkrası olarak düzenlenmiştir. Yine aynı madde ile 86. maddenin son fıkrasındaki "iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." ibaresi "şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır." şeklinde değiştirilmiş ve fıkra numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir. Aynı kanunun 5 ve 6. maddeleri ile TCK’ nun 87/4. maddesinde yer alan “ikinci” ibaresi “üçüncü” şeklinde değiştirilmiş, 88. maddesinin başlığı da “kastan yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi” şeklinde değiştirilmiştir. 29.06.2005 tarih ve 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 11. maddesi ile TCK’ nun 87. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında geçen “ikinci” ibaresi “üçüncü” olarak değiştirmiştir.

2- Maddi Unsur

Vücuda acı veren, sağlığın ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kasten yaralama fiilinin başkasına yönelmesi, bu hareket neticesinde vücuda acı veren, sağlığın bozulmasına veya algılama yeteneğinin bozulmasına sebebiyet veren bir neticenin varlığı ile mağdurda meydana gelen bu etkinin failin fiili neticesi oluşması halinde suçun maddi unsurunun varlığı kabul edilecektir. Suçun maddi unsurunu kendi içerisinde, failce yapılan bir fiilin varlığı (hareket), bu fiili yapan fail, bu fiilden etkilenen mağdur, suçta korunan hukuki yarar, bu fiile bağlı netice ve fiil ile netice arasında meydana gelen nedensellik bağı olarak ayırabiliriz.

a- Fiil (Hareket)

Fail tarafından kasıtlı olarak mağdura yönelmiş icrai ya da ihmali bir davranışla mağdurun vücuduna acı veren, sağlığını bozan ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan bir hareketin varlığı gereklidir. Fail tarafından yapılan hareket bedene yönelik olmalı ve

bedendeki etkileri nitelik taşımaktadır. Failce yapılan icrai ya da ihmali hareketin amacı mağdurun vücuduna acı vermek, sağlığını bozmak ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olmak olarak sayılabilir.

Hareketin şeklleri bakımından suçları icrai davranışla işlenebilen suçlar ve ihmali davranışla işlenebilen suçlar şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Suçların icrai davranışla işlenmesi genel kural olup, ihmali davranışla işlenmesi istisnai bir durumu oluşturmaktadır. İcrai ya da ihmali davranışla işlenen suçların faili ancak insan olabilir. Tüzel kişinin organları vasıtasıyla ihmali ya da icrai davranışı ile suç işlemesi mümkün değildir. Neticenin meydana gelebilmesi için bir fail tarafından mağdura karşı yapılan, mağdurun hukuken korunan bir menfaatini zedeleyen, meydana gelen netice arasında nedensellik bağının kurulabildiği bir hareketin varlığı gerekmektedir. Kasten yaralama suçunun ihmali davranışla işlenmesi başka bir başlık altında detaylı olarak işlenecektir. Failin hareketleriyle mağdur üzerinde meydana getirebileceği etkiler aşağıdaki şekilde sayılabilir.

aa- Vücuda Acı Vermek

Kasten mağdurun vücuduna karşı yapılarak, vücut tarafından az ya da çok hissedilen her türlü fiziksel acıyı²⁴ veya cisimde meydana gelen her türlü maddi acıyı vücuda acı verme şeklinde tarif etmek mümkün olup, 765 sayılı TCK' nun mehaz kanununda bedeni zarar tabiri kullanılmıştır.²⁵ 5237 Sayılı TCK' nda cisim ve eza kelimelerinin Türkçe karşılıkları kullanılarak "vücuda acı vermek" şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Vücut ve cisim aynı anlamları taşımaktadır. Hareketin cisme karşı yapılmış ve acı verecek nitelikte olması gerekecek olup bunun derecesi önemli değildir. Genellikle vücuda acı veren hareket vücutta zarar meydana getirirse de, zarar meydana getiren her hareket vücutta acı meydana getirmeyebilir.²⁷ Manevi alanda yapılan hareketler veya eşyaya karşı yapılan hareketler cismen eza verme kavramının kapsamına girmez. Bir kimsenin vücut bütünlüğü üzerine yapılan bazı fiiller vücuda acı verme kavramı içerisine girmeyebilir. Örneğin, bir kadının saçlarının kesilmesi, bir erkeğin sakalının kesilmesinde olduğu gibi. Bu sayılan

²⁴ İçel, Kayıhan, a.g.m., s.32

²⁵ Erem, Faruk/ Toroslu, Nevzat, (1994), Türk Ceza Kanunu, Özel Hükümler, 6. Baskı, s. 428, Savaş Yayınları, Ankara

²⁶ Kasten yaralama suçu ile ilgili 5237 Sayılı TCK' daki düzenleme, ana çatısını 765 Sayılı TCK' dan almıştır.

²⁷ Önder, Ayhan, (1994), Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanındaki Suçlar, s. 104, Filiz Kitapevi, İstanbul

eylemler cisme yönelik yapılmış olmasına rağmen, bu hareketler cisme eza vermeyip hukuka uygunluk sebebi olan mağdurun rızası, tıbbi müdahale vb. bir durum da olmadığına kişilerde manevi acılar meydana getirebilir.

Manevi alanda yapılan hareketler diğer unsurların da tamam olması durumunda işkence, eziyet ya da kişinin algılama yeteneğinde bozukluk oluşturabilir. Kanunda “zarar” kelimesi yerine “acı” kelimesinin kullanılması kanunun uygulanması açısından herhangi bir şekilde karışıklık oluşturmayacaktır,²⁸ şayet yapılan eylem vücuda acı vermek kavramı içerisinde değerlendirilemiyorsa, ayrıca kişinin ruhsal durumunda ve algılama yeteneğinde bir bozukluğun meydana gelip gelmediği araştırılmalıdır. Ayrıca kanunun uygulanması açısından “cisme eza vermek” kavramı açısından her hangi bir sorun yaşanmamış olup yüksek mahkeme önüne bu şekilde bir konu çözümlenmek üzere gelmemiştir. Vücuda acı verme icrai hareketler ile olabileceği gibi ihmali hareketler neticesi de meydana gelmiş olabilir. Her hangi bir kimseye açlık ya da susuzluk çektirmek, soğuk hava ya da sıcak havada bırakmak şeklindeki hareketler ihmali hareketlere örnek verilebilir.²⁹

bb- Sağlıkın Bozulması

Kanun metnindeki sağlığın bozulması şeklindeki düzenlemeden, sağlığın zarara uğraması, vücudun fizyolojisinde meydana gelen her türlü bozukluk olarak tarif etmek mümkündür. Kanun metninde sağlık kelimesinin kullanılması isabetli olup özenle seçilmiş olan bir kelimedir. Kanun koyucu hastalık yerine sağlık kelimesini kullanmış olup eylem neticesi herhangi geçici ya da kalıcı bir hastalık meydana gelmese de sağlıktaki bozulma yaralama suçunu oluşturacaktır. Kanunun amacı vücut bütünlüğü ve vücut sağlığını korumak olduğundan sağlığa verilen zarar her hangi bir tedaviyi gerektirmese ve kendiliğinden etkileri ortadan kalksa dahi sağlığın bozulmasından bahsedilebilir. Kanunda sayılan algılama yeteneğinin bozulması kapsamına girmeyen, daha hafif olan; mağdurun korkması, bayılması, sinir krizi geçirmesi, mağdurun hipnotizma etkisi altında kalması gibi hareketleri sağlığın bozulması kavramı içerisine sokmak mümkündür.³⁰ Vücuda acı verme kapsamına girmeyen

²⁸ Karşı görüş; “Acının bir tanımı yoktur, muğlak bir tanımlamadır, “acı” yerine “zarar” kelimesinin kullanılması daha iyi olurdu.” (Bkz. Çelik, Faik, (15/08/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu ve Hekimler <http://hastane.trakya.edu.tr/bultenler/nisan2005.pdf>)

²⁹ Erman, Sahir/ Özek, Çetin, (1994), Ceza Hukuku Özel Bölüm, s.99, Duya Yayınları, İstanbul

³⁰ Eman, Sahir/Özek, Çetin, a.g.e., s.100

ve sağlığa zarar veren manevi hareketlerde de yaralama suçunun maddi unsuru gerçekleşmiş olmaktadır.

cc- Algılama Yeteneğinin Bozulması

Her hangi bir yaralama eylemi neticesinde akıl ve ruh sağlığı tam olan bir kimsede fiile bağlı olarak, olayları değerlendirme, algılama ve olaylar arasında bağlantı kurarak makul ve mantıklı sonuçlar çıkartmayı zayıflatıcı, azaltıcı nitelikte algılama yeteneğinin olumsuz olarak etkilenip zayıflamasıdır.³¹ 5237 sayılı TCK' nun 87. maddesi 2. fıkrasında neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama kapsamında sayılan ‐iyileşme olanağı bulunmayan bir hastalık...‐ kavramı burada sayılan eylemin algılama yeteneğinde meydana gelen ağırlaşmış halleri olup ‐algılama yeteneğinin bozulması‐ akli meleklerdeki kısa süreli karışıklıklardır. Mağdurun normal olan ruhsal durumunda sapmaların olmasıdır.

2- Fail

Ceza Kanununun genel ilkelerine göre işlenen suçların faili ancak gerçek kişiler olabilir. Kanunda failden bahsedilirken, failin sıfatının kullanılmadığı yerlerde ‐kişii‐ den bahsedilmektedir. Yaralama suçlarında ve diğer suçlarda tüzel kişilerin organları suçun faili olamaz,³² ancak bu organları teşkil eden özel kişiler gerçek kişi sıfatıyla sorumlu tutulabilir. Yaralama suçlarında suçu işleyen kişinin kamu görevlisi olması ve bu görevi sebebiyle sahip olduğu nüfusu kötüye kullanması suçun nitelikli şekli bakımından kabul edilmiştir. Bu durum suçun nitelikli hallerinin düzenlendiği 86. maddenin 2/d fıkrasında sayılmıştır.

5237 Sayılı TCK' ndaki bazı düzenlemelerde failin sıfatından bahsederek özel faillik vasfı aranmaktadır.³³ Kasten yaralama suçunun nitelikli hallerinin sayıldığı kanunun 86/2/d. maddesine göre; failin kamu görevi yapan kişi olması durumunu suçun nitelikli hali olarak kabul etmiştir. Failin sıfatı takdir edilecek cezanın artırımı sebebidir. Yine ayrıca özel bir düzenleme ile kanunun 256. maddesinde zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunun faili zor kullanma yetkisine sahip olan kamu görevlisi olabilecektir. Zor kullanma yetkisi bulunmayan kamu görevlisi bu suçun faili olamaz. Kanunun 292, 294 ve 298.

³¹ Malkoç, İsmail/Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.3., s.3703, Adil Yayınevi, Ankara

³² 5237 Sayılı TCK' nun 20. maddesi

³³ Özgenç, İzzet, (10/10/2005), Yeni TCK' nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/pp2.ppt>

maddelerindeki suçların yaralama suçu ile gerçek içtimasında bu suçların failleri ancak bu görevi yapan meslek grubuna ait kişiler ve kamu görevlileri olabilir. Yukarıda sayılan suçların faillerinde özel faillik vasfı aranmaktadır.

3- Mağdur

Mağdursuz suç olmayacağından yaralama suçunun mağduru da ancak gerçek kişiler olabilir. Yaralama suçu kanunun ikinci kitabında “insanlığa karşı suçlar” ana başlığı altında düzenlenmiştir. Kendisine karşı suç işlenen kişinin herhangi bir kişi olması durumunda yaralama suçunun genel esasları uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Suçun mağduru ile fail arasındaki bir kısım ilişkilerin olması durumunda fail tarafından işlenen yaralama suçunun nitelikli halinin oluştuğu kabul edilmektedir. Bu durumlar suçun nitelikli hallerinin düzenlendiği 86. maddenin 2/a-b-c fıkrasında sayılmıştır.

Kasten yaralama suçu üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı işlenmiş ise, beden ve ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmiş ise veya kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmiş ise faile verilecek ceza mağdurun şahsi niteliğinden dolayı kanunda belirtilen oranlarda artırılacaktır. Ayrıca mağdurun hamile olması halinde yaralama eylemi neticesinde çocuğun erken doğması ya da düşmesi durumu da kanunun 87/1/2. maddesine göre yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış halleri arasında sayılmıştır.

Fail ile mağdur arasındaki akrabalık ilişkileri Medeni Kanun ve nüfus kayıtları dikkate alınarak tespit edilecektir. Failin boşanmış olduğu eski eşine karşı yaralama suçunu işlemesi durumunda kişiler arasındaki ilişki Medeni Kanun çerçevesinde ortadan kalkmış olduğundan verilecek cezadan ayrıca artırım yapılamayacaktır. Yine ayrıca kişilerin Medeni Kanuna göre evli olmadıkları halde karı koca hayatı yaşamaları durumunda da birlikte yaşayan bu kişilerin birbirlerine karşı işlemiş oldukları kasten yaralama suçlarından dolayı suçun nitelikli halinin oluştuğunun kabulü mümkün olmayacaktır, çünkü kişiler arasında birbirlerine karşı sorumluluklarını ortaya koyan kanundan ya da sözleşmeden kaynaklanan bir durum söz konusu değildir. Bu durumda aksi sabit oluncaya kadar nüfus kayıtlarına itibar edilmelidir.

Beden ve ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişilere karşı devletin garantörlük yükümlülüğü daha fazla olduğu gibi bu kişilerin tehlikelere karşı daha savunmasız oldukları, kendilerini korumakta yetersiz kalacakları ve bu kişilere karşı yaralama suçunun daha kolay bir şekilde işlenebilecek olmasından dolayı yaralama suçunun mağdurunun bu kişiler olması durumunda suçun nitelikli halinin varlığı kabul edilerek faile verilen ceza kanundaki sınırlar çerçevesinde mağdurun şahsından kaynaklanan bir sebeple artırılacaktır. Madde gerekçesinde de; mağdurun ileri yaşı, hastalığı, malûllüğü veya ruhî veya fizik güçsüzlüğü nedeniyle kendini korumaktan aciz kalacağı, faildeki ahlâkî kötülüğün mefruz çokluğu³⁴ sebebiyle fiilin icrasındaki kolaylık dolayısıyla, nitelikli hâl olarak kabul edilmiştir.

Yaralama suçunun mağduru kamu görevlisi olursa suçun nitelikli hali oluşacaktır. Bu nitelikli halin oluşması için yaralama suçunun salt kamu görevlisine karşı işlenmesi yeterli olmayıp mağdurun, görevinin gereklerine uygun davranması dolayısıyla yaralanması gerekir. Hatta, kamu görevliliği sıfatı sona ermiş olsa bile, kişinin kamu görevinin gereklerine uygun davranması dolayısıyla yaralanması hâlinde de bu nitelikli unsur oluşacaktır. Kamu güvenliği, kamu sağlığı ve kamu düzenini atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan devletin görevlendirdiği ve yetkilendirdiği kişiler vasıtasıyla sağlamaktadır. Bu kişilerin daha özel niteliklerde korunmaları durumunda kamu hizmetlerini daha sağlıklı olarak yürütmeleri sağlanmış olacaktır.

4- Suçun Konusu (Korunan Hukuki Yarar)

İşlenen her suçun konusu mevcuttur. Hırsızlık suçunun konusu taşınır veya taşınmaz mal, hakaret suçlarında suçun konusu hakaret edilen kişinin şerefi iken kasten yaralama suçlarında da yaralanan kişi mağdur olup bu suçun konusu yaralanan kişinin vücududur. Korunan hukuki menfaat ise kişinin vücut bütünlüğünün, sağlıklı yaşama hakkının, vücut güzelliğinin ve vücut bütünlüğüne dahil her türlü varlığın korunmasıdır.³⁵ Suçlarda korunan hukuki değer ile suçun konusu birbirinden farklı olabilir. Ceza yargılamasında bir kısım suçlarda suçun hukuki konusuna zarar vermeyi, bir kısım suçlarda da suçun hukuki

³⁴ 5237 Sayılı TCK' un 82 ve 86. maddelerinin gerekçesi

³⁵ Toroslu, Nevzat, (Ekim 2005), Ceza Hukuku Özel Kısım, s. 41, Savaş Yayınevi, Ankara

konusunun tehlikeye maruz bırakılması durumlarını cezalandırmayı kabul etmiştir.³⁶ Yaralama suçlarında ise vücuda zarar verilmesi durumunun cezalandırılacağı kabul edilmiştir

5- Netice

Ceza hukuku açısından neticeyi; failin icrai ya da ihmali hareketi dış alemde meydana getirdiği suç tipinde tarif edilen değişiklik olarak ifade etmek mümkündür. Fail tarafından yapılan eylem sonunda birden çok netice meydana gelebilir. Bu neticelerin bir kısmı özel hukuku ilgilendirebilir. Ceza hukuku açısından önemli olan suç tipinde belirtilmiş olan somut neticedir.³⁷ Netice kanununun himaye ettiği değere tecavüzdür.³⁸

Kasten yaralama suçunun neticesi mağdurun vücudunda acı meydana gelmesi, sağlığında ya da algılama yeteneğinde bozukluk meydana gelmesidir. Yaralama sonucu sayılan neticelerden yalnızca birisi gerçekleşebileceği gibi birden fazlası da gerçekleşebilir. Başından darbe alan kişinin, darbenin etkisiyle hem vücudunda acı duyması hem de algılama yeteneğinde bozukluk meydana gelmesi ihtimal dahilindedir.³⁹

Fail tarafından işlenen yaralama suçu farklı mağdurlarda farklı neticeler meydana getirebilir. Aynı şiddetteki bir yaralama eylemine bir çocuğun maruz kalması ile bir boksörün ya da dövüş sporları ile uğraşan kişinin maruz kalması durumunda mağdurda meydana gelen neticeler farklı olacaktır. Yapılan fiil, çocuğun vücuduna acı verirken bir boksörün vücuduna acı vermediği gibi sağlığını ihlal eden veya algılama yeteneğinin bozulmasına sebebiyet veren bir durum oluşturmayacaktır. Yani netice meydana gelmemiş olacaktır.

Yaralama suçunda ağırlaşan neticeye göre faile verilecek ceza ağırlaşan netice ile orantılı olarak artırılabilecektir. TCK' da yaralama suçuna verilecek temel ceza 86. madde de belirtilmiştir. Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları 87. maddenin ilk üç fıkrasında tarif edilerek bu şekilde netice veren bir suçun işlenmesi durumunda tespit edilecek temel ceza belli oranlarda neticenin ağırlığına göre artırılabilecektir. Yaralama suçlarında hareketin yapıldığı anda neticenin meydana geldiği kabul edilmektedir. Yaralama neticesi mağdur ilgili

³⁶ Özgenç, İzzet, a.g.s.

³⁷ Hakeri, Hakan, (2005), Yeni Türk Ceza Hukukunun Temel Kavramları - Genel Hükümler, 3. Baskı, s.100, Savaş Yayınları, Ankara

³⁸ Soyaslan, Doğan, (2005), s. 231

³⁹ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, a.g.e., s.104

kuruma sevk edilmek suretiyle adli raporu alınarak, alınan rapora göre fail cezalandırılmakta olup, bu rapora göre mağdurun rapor süresi içerisinde yaralama sonrası meydana gelen neticenin değişikliğe uğrayıp uğramadığı ayrıca araştırma konusu yapılmamaktadır. Sayılan sebeplerden dolayı mağdurda meydana gelen hastalığın ağırlığı veya hafifliği suçun tamamlandığı yer ve zamana etki etmeyip, hareketin yapıldığı yerde ve zamanda netice meydana gelmiş ve suç oluşmuş sayılacaktır.

Yaralama suçlarında özellikle dikkat edilmesi gereken husus neticenin devamı ile suçun devamı kavramlarının farklı kavramlar olduğudur. Netice meydana geldiğinde diğer unsurlar da var ise suç oluşmuş sayılacaktır. Kasten yaralamada suçun tamamlanması süreci ya da aşaması yoktur. Yaralama suçlarında suçun niteliği itibarıyla hareketin yapıldığı ve neticenin meydana geldiği anda dava zamanaşımı işlemeye başlayacaktır. Yine bu suçlarda failin isnat yeteneğine sahip olup olmadığı hususu suç işlendiği andaki durumuna göre araştırılacaktır.⁴⁰ Yaralama suçunun kişi üzerindeki etkisinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması halinin cezalandırılabilmesi şikâyete bağlı olduğundan şikâyet hakkı olan yetkili kişilerin şikâyet etme süreleri suçun işlendiği anda işlemeye başlayacaktır.

765 sayılı TCK neticenin devam müddetine göre cezalandırmayı kabul etmişken, 5237 sayılı TCK ile neticenin devam müddetine göre cezalandırma sistemi terkedilmiştir. Eski ceza yasasından farklı olarak yeni düzenleme ile kanun koyucu cezanın alt sınırı ile üst sınırı arasındaki makası da geniş tutarak fiilin mağdur üzerinde meydana getirdiği etkiye göre ceza tayini hususunda hâkimin takdir yetkisinin sınırlarını genişletmiştir. Yeni yasaya göre kişilerin yaralanmaları durumunda bilirkişilerden, kişilerin kaç gün iş ve güçlerinden kalacakları, ne kadar sürede şifaya kavuşacakları sorulmayacaktır.

Bir kısım suçların neticesinde yaralanma meydana gelmese de sağlığın bozulmasına sebebiyet verecek nitelikte tehlike meydana getirmeleri durumunda failerin cezalandırılabilmesi kabul edilmiştir. Bu suçlara tehlike suçu denmekte olup neticenin meydana gelmesi aranmaz. Bu suçları; 172. madde deki “radyasyon yayma” 173. madde deki “atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme” 174. madde deki “tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi” 175. madde deki. “akıl hastası üzerindeki bakım

⁴⁰ Hakeri, Hakan, (2005), a.g.e., s. 110

ve gözetim yükümlülüğünün ihlâli” 176. madde deki “inşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama” 177. madde deki “hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması” vb. olarak sayılabilir. Bu suçlar zarar suçuna dönüşürse netice meydana gelmiş olacağından fail yaralama hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

765 Sayılı Kanunda neticenin devam müddeti için kriter olarak, mutata iştigale engel olma süresinin göz önünde tutulması gerektiği hususu düzenlenmiştir. Kanundaki düzenlemede yer alan “mutata iştigallerine devam edememe” tabiri yanında “adli şifa”, “tıbbi şifa”, “alışılmış uğraştan geri kalma” neticenin devam müddetini tarif eden terminolojiler olup ayrıca Adli Tıp Kurumu uygulamalarında “iş ve güçten kalma” şeklindeki bir ifadeyi de zamanla kabul ederek kullanmıştır..

Ceza yasasında “mutata iştigal” olarak geçen terim; zamanla, adli şifa, alışılmış uğraştan geri kalma, iş ve güçten kalma şeklinde de kullanılır olmuştur. Müessir fiillerle ilgili ilk derece mahkemelerinin kararlarını denetleyen üst derece mahkemesi olan Yargıtay 4. Ceza Dairesi son zamanlarda vermiş olduğu kararlarında “mutata iştigal” kelimesinin yerine daha sade bir dil kullanarak “alışılmış uğraştan geri kalma”⁴¹ şeklinde bir tanımlama yaparak mutata iştigalin anlamının ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Mutata iştigale devam edebilmeyi; müessir fiile maruz kalan bir kişinin alışılmış hayatına devam edebilmesi, yemek yiyebilmesi, konuşabilmesi, oturup kalkabilmesi, soyunup giyinebilmesi, saçının tarayabilmesi, yani normal hayat şartlarında kendi ihtiyaçlarını başkalarının yardımı olmaksızın kendisinin karşılayabilmesi şeklinde tanımlamak mümkündür.⁴²

Mutata iştigale devam edememenin, mesleki faaliyetlere devam edememe olarak yorumlanması durumunda kanun maddesinde kullanılan kanuni terim çok geniş olarak yorumlanmış olacaktır. Mutata kelimesi sözlük manasıyla “itiat edilmiş, alışılmış, adet olunmuş”⁴³ manalarına gelmekte olup meslek ve sanat edinilen müzik aletlerini çalabilme, resim yapma ve benzeri uğraşlar adet olunarak, itiat edilerek kazanılacak beceriler olmayıp bu becerilerin kazanılabilmesi için ayrı bir eğitim alınması, ayrıca fazladan gayret gösterilmesi, emek ve mesai harcanması neticesinde elde edinilebilecek hususiyetlerdir.

⁴¹ 4.CD.10/10/1997 Tarih, 1997/7512E, 1997/7858K Sayılı Kararı., 4.CD.15/10/1997 Tarih, 1997/6982E, 1997/7527K Sayılı Kararı. (Bkz. <http://www.kazanci.com.tr/> 15.03.2004)

⁴² Gök, Şemsi/ Akyol, Selim/ Kolusayın, Özdemir, (1984), Kişilere Karşı Müessir Fiiller, s. 112, Temel Matbaası, İstanbul

⁴³ Sözlük Dizisi, Örnekleriyle Türkçe Sözlük, (2000), Milli Eğitim Bakanlığı, C.3, s.2028, Milli Eğitim Basımevi, Ankara

Fazladan gayret ve mesai gerektiren bu durumların adet olunarak elde edilmesi pek muhtemel olmayıp sayılan hususlarda yetenekli ve çok kabiliyetli kişiler çok fazla emek ve mesai sarf etmeden de bazı hususiyetleri çabucak kazanabilseler de burada önemli olan normal zeka ve kabiliyetteki kişilerin durumuna göre kanun metninin yorumlanmasıdır.

Tıbbi şifayı; müessir fiilin eyleme maruz kalan kişide meydana getirmiş olduğu hastalığın tıbbi anlamda tamamen iyileşmesi olarak tarif etmek mümkündür. Ceza yargılamasındaki uygulamalarda neticenin devamı müddetinin tespitinde mağdurun tıbben şifaya kavuşacağı süre araştırılmayarak mutata iştigale engel olma süresi araştırılmaktadır. Tıbbi şifa daha çok hukuk mahkemelerinde yapılan yargılamalar sırasında davacıda oluşan mesleki iştigale engel olma süresinin tespitinde mahkemelerce sorulmaktadır.⁴⁴ Mutata iştigale devam edememe süresi ile tıbbi şifa süreleri farklı olabilmekte bazen tıbbi şifa süresi daha uzun bir zaman alırken bazen de mutata iştigale devam edememe süresi uzun zaman alabilmekte olup mahkemelerce ceza yargılaması yapıldığı sırada bu sürelerden hangisinin daha uzun zaman aldığına bakılmaksızın mutata iştigale engel olma süresi değerlendirilecektir.

6- Nedensellik Bağı

Failce yapılan eylemin mağdurun vücuduna acı vermeye, sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına sebebiyet vermesi için uygun ve elverişli olduğu durumlarda failce yapılan hareketin neticesinde mağdurun üzerinde, yukarıda sayılan hallerden herhangi birisi oluşup da failin eylemi ile mağdurda meydana gelen netice arasında irtibat var ise nedensellik bağının varlığından söz edilebilir. Şayet fail fiilini yapmasaydı mağdur üzerinde herhangi bir netice oluşmayacak idi ise nedensellik bağının yokluğundan bahsedilebilir.

Kasten işlenebilen suçlarda kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet verilmesi hâlini 5237 sayılı TCK' nun 23. maddesinde “neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç” başlığı ile yeni bir düzenleme olarak kanunun genel hükümleri içerisinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin amacı neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar bakımından objektif sorumluluktan vazgeçilerek kusura dayalı sorumluluk sistemi benimsenmiştir.⁴⁵

⁴⁴ Gök, Şemsi/ Akyol, Selim/ Kolusayın, Özdemir, a.g.e., s. 112

⁴⁵ Adalet Komisyonu Raporu, (27/07/2005), <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/komisyonrapor.doc>

Fail tarafından gerçekleştirilen eylemde, istenen ve öngörülen neticeden daha ağır bir netice meydana gelmiş olabilir.⁴⁶ Burada failin amacı kişiyi yaralamak iken fail tarafından bilinmeyen başkaca sebeplerin de birleşmesi ile kişide ölüm meydana gelmektedir. Sırf failin hareketi ile ölümün meydana gelmiş olması ve illiyet bağının bulunması failin öldürme suçundan cezalandırılması için yeterli sayılmayacaktır. Fail en azından taksirle hareket etmek suretiyle kendi eylemi sonucu meydana gelebilecek neticeyle orantılı bir ceza ile cezalandırılacaktır. Bu durumda fail tarafından öngörülüp istenen neticeden daha ağır bir netice meydana gelmiştir. Meydana gelen neticeye göre failin cezalandırılması durumunda ceza da adaletsizlik oluşacaktır.

Kanun metninde yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşarak ölüme sebebiyet vermesi durumu 87/4. madde de düzenlenmiştir. Failin gerçekleştirmek istediği eylemi ile meydana gelen netice arasında orantısızlık mevcut olduğundan kanun koyucu faili meydana gelen neticeden ziyade failin gerçek iradesine göre cezalandırılması gerektiğini kabul etmiştir. Her ne kadar yaralama suçlarında kastın aşılması suretiyle ölümün meydana gelmesi durumunda görünüş itibariyle bir nedensellik bağı mevcut olsa da bu gerçekleşen neticenin meydana gelmesi hususunda failin irade ettiğinden daha vahim bir sonuç meydana gelmektedir. Şayet fail bu vahim halden olası kast ya da taksirle sorumlu tutulamayacak ise eylem ile netice arasında nedensellik bağı dahi olsa neticesi sebebiyle ağırlaşan bu suçtan fail sorumlu tutulmayacaktır.⁴⁷

3- Manevi Unsur

Suçun objektif unsurları bir failin fiilinden dolayı sorumlu tutulması için yeterli olmayıp ayrıca “sübjektif unsur”, “manevi unsur” veya “kusurluluğunun” varlığı gerekmektedir. Kişinin kusurlu bir hareketi yapabilmesi için de anlama ve davranışlarını yönlendirebilme kabiliyetinin olması gereklidir.⁴⁸ Anlama ve davranışlarını yönlendirebilme kabiliyetine etki eden durumlar; yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sağır ve dilsizlik, geçici

⁴⁶ Mağduru, sanığın iteklemesi sonucu düşerek kolunun kırıldığının anlaşılmasına göre TCK'nun 458. maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılmaması 4. CD. 04.11.1991 tarih, 1999/5705 E. ve 1999/6890 K., Sayılı Kararı ile bozma sebebi saymıştır. (Bkz. Erdurak, Y. Güngör, (1994), Notlu İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, 3. Baskı, s. 841, Adil Yayınevi, Ankara)

⁴⁷ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s.430

⁴⁸ Hakeri, Hakan, (2005), a.g.e., s.162

nedenlerle sarhoşluk veya uyuşturucu madde altında kalma olarak sayılabilir. Anlama ve davranışlarını yönlendirebilme kabiliyetine sahip olmayan kişi kusurlu bir hareket yapamaz. Kusurun çeşitleri de kast ve taksir olarak ikiye ayrılmaktadır.

5237 Sayılı TCK' nun 21. maddesinde “suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır” şeklinde bir düzenleme getirmiştir. TCK' ndaki düzenlemede asıl olan kasten işlenen suçların düzenlenmiş olmasıdır. TCK' ndaki düzenlemede normal şartlarda fiilin kasten işlenebileceğinden ayrıca bahsedilmez. Şayet bir suçun kasten işlenebileceğinden bahsedilmiş ise bu suçun taksirle işlenmesi de mümkün olduğundan aradaki ayrımın anlaşılabilir hale gelmesi için bu suçlar ile ilgili düzenlemede kasten ya da taksirle işlenebileceğinden ayrıca bahsedilmektedir. Sırf taksirle işlenebilen suçlar TCK' nunda düzenlenmeyerek ayrı bir kanun olarak 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda düzenlenmiştir. Kast ve taksirle işlenebilen suçlara öldürme, yaralama, genel güvenliğin tehlikeye sokulması ve çevrenin kirletilmesi suçları örnek gösterilebilir.

Yaralama suçlarını; kasten ve taksirle işlenen suçlar, kasten işlenen suçları da icrai surette işlenen yaralama suçları ve ihmali davranışla işlenen yaralama suçları olarak ayrılabilir. İncelenen konuda sadece kasten işlenen yaralama suçları anlatılmıştır. Kastı kendi içerisinde doğrudan kast ve olası kast olarak ikiye ayırmak mümkündür. Ayrıca neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları açısından kast-taksir kombinasyonundan bahsetmekte fayda vardır.

Kast iki unsurdan oluşmaktadır. Bu unsurlar bilme ve isteme unsurudur. Şayet fail yaptığı eyleme bağlı suçun kanundaki tanımlanan unsurlarının gerçekleşebileceğini biliyor ve istiyorsa neticenin mutlaka gerçekleşeceği kabul edilerek bu durumda doğrudan kastla hareket etmiş sayılacaktır. Fakat fail suçun kanunî tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi hâlinde olası kast ile hareket etmiş olacaktır. Failin olası kast ile hareket etmesi durumunda verilecek ceza belirli oranlarda azaltılarak verilecektir. Olası kastta fail neticenin gerçekleşmesini muhtemel addetmekle birlikte, bunun gerçekleşmemesi için özel bir çaba göstermemekte, netice gerçekleşirse gerçekleşsin demekte ve neticeyi tasavvur etmektedir. Fail neticenin gerçekleşmesine katlanmaktadır.⁴⁹⁵⁰

⁴⁹ Özbek, Veli Özer, (2005), TCK İzmir Şerhi, (Yeni Ceza Kanununun Anlamı-Genel Hükümler) 2. Baskı, C.1, s.258, Seçkin Yayınları, Ankara, Özgenç, İzzet, a.g.s.

⁵⁰ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s.415

Aksi belirtilmedikçe TCK’ nda ki bütün suçlar doğrudan kast ile ve olası kast ile işlenebilir. Suçun olası kast ile işlenmesi durumunda kanunda belirtilen oranlarda indirim yapılacaktır. Yaralama suçu da her iki şekilde işlenebilir. TCK’ nun 100. maddesindeki “çocuk düşürme”, 220/7.maddesindeki “suçu işlemek amacıyla kurulan örgüte yardım etme” suçlarındaki düzenlemede kanun koyucu bu suçlar için “isteyerek”, “bilerek ve isteyerek” kavramlarına kanun metninde özel olarak yer vermiş olduğundan bu suçlar olası kast ile işlenemez, doğrudan kast ile işlenebilir.

Yaralama suçları açısından 88. madde de ayrıca “ihmali davranışla kasten yaralama” suçu düzenlenmiştir. Olası kastta az da olsa failin ihmali, olursa olsun, netice gerçekleşirse gerçekleşsin şeklinde bir umursamazlığı söz konusu olmasına rağmen bu iki durum birbirinden birçok yönüyle ayrılmaktadır. Olası kast ile yaralama suçunun işlenmesinde fail tarafından yapılan bir hareket olmasına rağmen ihmali davranışla kasten yaralama suçunda yapılması gerekip de yapılmayan bir hareket vardır. Yine olası kastta umursamazlık hareketin neticesine yönelik iken ihmali davranışta ilk başta yapılan harekete yönelik ihmal söz konusudur. Olası kast durumu genel hükümler içerisinde düzenlenmiş olup aksi belirtilmediği, ya da aksine bir düzenleme olmadığı halde bütün kasten işlenebilen suçlarda uygulanması söz konusu iken ihmal suretiyle suçun işlenmesi durumu genel hükümlerde düzenlenmeyerek öldürme, kasten yaralama, terk, işkence gibi sınırlı sayıda uygulanmak üzere her suçun düzenlendiği kanun maddesinde özellikle belirtilen ve kendi içerisinde bir kısım suçlar için ceza indirimi öngören⁵¹ bir kavram olarak düzenlenmiştir. İhmali davranışla suçun işlenmesi durumunda fail ile mağdur arasında TCK’ nun 83. maddesinde düzenlendiği şekilde bir ilişki aranırken olası kast ile yaralama suçunun işlenmesinde fail ile mağdur arasında her hangi bir özel ilişki aranmamaktadır.

Failin yaralama eylemi ile mağdurun vücuduna acı veren, sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan durumlardan birisinin ya da birden fazlasının failce yapılan hareketin neticesi meydana geleceğini failin bilmesi ve istemesi durumunda failin kasten hareket ettiği ve suçun manevi unsurunun tamamlandığı kabul edilmelidir. Fail yaralama suçunun unsurlarını taşıyabilecek nitelikte bir eylemi kararlaştırmış ve normal hayat

---

⁵¹ 5237 Sayılı TCK’ nun 94/son maddesinde işkence suçlarının ihmali davranışla işlenmesi durumunda herhangi bir ceza indirimi öngörülmemiştir.

tecrübelerine göre meydana gelebilecek neticeleri öngörmüş ise doğrudan kast ile, meydana gelecek neticeleri muhtemel olarak öngörmüş ise olası kast ile hareket ettiği varsayılır.⁵²

5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeden önce İhmali suçların kasten işlenip işlenemeyeceği tartışılırken⁵³ bu yasa ile “ihmali davranışla kasten yaralama” suçunun işlenmesi düzenlenerek bu tartışmalara son verilmiştir. Kanuni düzenlemede bu suçun kasten işlenebileceği hususu düzenlenmiş olduğundan ve sınırları tespit edildiğinden kastın tanımı de aynı kanunun 21. maddesinde yapıldığından tartışmasız olarak bu suçun doğrudan kast ve olası kast ile işlenebileceği söylenebilir. Kanunun 22/1. maddesindeki “taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hâllerde cezalandırılır.” şeklindeki düzenlemeye göre; ceza kanununda ayrıca “ihmali davranışla taksirle yaralama” suçu ayrıca düzenlenmediğinden bu suç taksirle işlenebilecek olsa dahi, kanuni dayanağı olmadığından dolayı failin cezalandırılmaması kanuni düzenlemeye daha uygun düşecektir.

Kanun koyucu neticesi sebebiyle ağırlanmış suçlar açısından farklı bir sistem kabul etmiştir. Buna kast taksir kombinasyonu denmektedir. Bu sistemde klasik suç teorisinde olduğu gibi hareketle netice arasındaki nedensellik bağından hareketle faile sorumluluk yüklenmesinden vazgeçilmiştir. Neticesi sebebiyle ağırlanmış yaralama suçlarında kişi ilk davranışını kasten yapıyor olmasına rağmen failin istediğinden daha vahim bir netice meydana gelmektedir. Burada failin kastının tespiti açısından daha ağır neticenin öngörülebilir olup olmadığı önemlidir. Şayet fail meydana gelen ağır neticeyi öngörmüşse olası kast ile öngörmemiş ise taksirle hareket ettiğinden söz edilebilir. Burada objektif sorumluluk ve nedensellik bağı dolayısıyla sorumluluk yoktur. İlk hareket kasten, kişinin bu ağır netice bakımından sorumluluğu içinde en azından taksirle hareket etmesi gerekir.⁵⁴

4- Hukuka Aykırılık Unsuru

5237 Sayılı TCK' nunda hukuka uygunluk halleri 24. madde de “kanunun hükmü ve amirin emrini yerine getirme” 26/1. madde de “hakkın kullanılması”, 26/2. madde de

⁵² İçel, Kayıhan/ Sokulu-Akıncı, Füsün/ Özgenç, İzzet/ Sözüer, Adem/ Mahmutoglu, Fatih. S/ Ünver, Yener, (2000), İçel Suç Teorisi, 2. Bası, 2. Kitap, s.234, Beta Basım A.Ş., İstanbul

⁵³ Hakeri, Hakan, (2003), Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların Çeşitleri, Seçkin Yayınları, s.237, Ankara

⁵⁴ Akpınar, Gürsel, (10/10/2005), Yeni TCK'na Göre Suçun Unsurları Bağlamında Kast, Taksir ve Kast-Taksir Kombinasyonu, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/178.doc>

“ilgilinin rızası”, 25/1. madde de “meşru savunma” olmak üzere dört madde halinde “ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler” başlığı altında genel hükümlerde, madde 232/2 de özel hükümler içerisinde “ebeveyn ve öğretmen terbiye yetkisi”⁵⁵ düzenlenmiştir. Failin kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılabilmesi için yasa da tarif edilen suçu hukuka aykırı ve kusurlu bir şekilde işlemesi gerekir. Yaralama suçunun diğer unsurlarının oluşması ve faildeki ceza sorumluluğunu kaldıran bir nedenin olmaması durumunda fail eyleminden dolayı cezalandırılacaktır. Failin eylemi hukuka uygun ise fail hiçbir şekilde cezalandırılmaz.

Failce yapılan hareketin neticesinde herhangi bir kişinin vücuduna acı veren, sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan ve failin hareketi ile meydana gelen netice arasında nedensellik bağının olması tek başına suçun oluşması için yeterli değildir. Aynı zamanda fail tarafından yapılan eylem hukuka aykırı olmalı, yani eylemde hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi birisi bulunmamalıdır. Fail eylemini hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi birisine dayanarak yapmakta ise failce yapılan eylem meşru sayılacak ve suçun unsurlarından olan hukuka aykırılık unsuru gerçekleşmeyeceğinden suç oluşmayacaktır

Yaralama suçlarında 86/2. madde de düzenlenen “kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine...” cezalandırılabilmesi hükmü kabul edilmiştir. 765 sayılı yasada da benzer bir hükmün bulunmasına rağmen bir kısım tanımlarda değişiklikler yer almaktadır. Bu fıkra da düzenlenen suçun basit halinde mağdur şikâyetçi olmaz ise failin haksız eylemine karşı rıza gösterdiği varsayılarak failin cezai sorumluluğu ortadan kalkacaktır. Kanunun 86/2. maddesi dışında kalan, kasten yaralama suçunun nitelikli hali ya da diğer hallerinden birisinin olması durumunda mağdurun şikâyetine bağlı olmaksızın fail cezalandırılacaktır.

Kanunun 129/2. maddesinde düzenlemesi bulunan “hakaret suçu” nun kasten yaralama suçuna karşı tepki olarak işlenmesi durumunda faile ceza verilemeyeceği hükmü kabul edilmiştir. Yasadaki bu düzenlemeyi özel bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul etmek mümkündür, çünkü bu düzenleme kanunun genel hükümleri içerisinde sayılan hukuka uygunluk sebeplerinin dışında özel hükümler içerisinde, kasten yaralama suçuna karşı tepki

⁵⁵ Hakeri, Hakan, (2005) a.g.e., s.128

olarak işlenebilecek sınırlı sayıda suç için kabul edilmiştir. Yaralama suçunun taksirle işlenmesi durumunda hakaret eden kişi açısından hukuka uygunluk sebebi oluşmayacaktır. Failin yaptığı hakarete hukuka uygunluktan faydalanabilmesi için kendisine karşı yapılan kasten yaralama eyleminden hemen sonra bu eylemin kendisinde meydana getirdiği etkinin tesiriyle hakaret etmiş olması gerekir. Bu etki geçtikten sonra yapılan hakaretin hukuka uygun olacağı kabul edilmeyecektir, çünkü kanun koyucu yaralamanın meydana getirdiği kızgınlıkla mağdurun tepki olarak hakaret etmesini mazur görüp ceza sorumluluğunu ortadan kaldıran bir durum olarak kabul etmiştir.

TCK' nunda kişilerin vücut bütünlükleri üzerinde rıza göstererek kendilerine karşı yapılan eylemlerin hukuka aykırılık unsurlarını kaldırabilecekleri suçları “insan üzerinde deney”, “organ ve doku ticareti”, “çocuk düşürme” ve “kısırlaştırma” olarak saymak mümkündür.

TCK' nun 90. maddesinde “insan üzerinde deney” suçu düzenlenmiştir. İnsan üzerinde deney yapılması durumunda da kişinin vücuduna acı veren bir eylem yapılmasına rağmen failin amacı acı vermek olmayıp deney yapmak olduğundan bu suç ayrıca düzenlenmiştir. İnsan üzerinde deney yapmak suç sayılmış olmasına rağmen mağdurun bu hususta rıza göstermesi durumunda suçun hukuka aykırılık unsuru ortadan kalkacağından failin eylemi hukuka uygun hale gelecektir. Bu suçta sadece mağdurun rıza göstermesi failin eylemini hukuka uygun hale getirmeyecektir.

İnsan üzerinde deney suçunda failin ceza sorumluluğunun ortadan kalkması için mağdurun rızası ile birlikte ayrıca; deneyle ilgili olarak yetkili kurul veya makamlardan gerekli izin alınmış olması, deneyin öncelikle insan dışı deney ortamında veya yeterli sayıda hayvan üzerinde yapılmış olması, insan dışı deney ortamında veya hayvanlar üzerinde yapılan deneyler sonucunda ulaşılan bilimsel verilerin, varılmak istenen hedefe ulaşmak açısından bunların insan üzerinde de yapılmasını gerekli kılması, deneyin, insan sağlığı üzerinde öngörülebilir zararlı ve kalıcı bir etki bırakmaması, deney sırasında kişiye insan onuruyla bağdaşmayacak ölçüde acı verici yöntemlerin uygulanmaması, deneyle varılmak istenen amacın, bunun kişiye yüklediği külfete ve kişinin sağlığı üzerindeki tehlikeye göre daha ağır basması, deneyin mahiyet ve sonuçları hakkında yeterli bilgilendirmeye dayalı olarak açıklanan rızanın yazılı olması ve herhangi bir menfaat teminine bağlı bulunmaması gerekmektedir. Kanun koyucu mağduru koruyucu tedbirler getirmiştir.

TCK' nun 99. maddesinde; organ ve doku ticareti suçu düzenlenmiştir. Madde metnin göre; hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın, kişiden organ alan kimse, beş yıldan dokuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır...” şeklinde bir düzenleme getirmiş olmakla birlikte kişilerin hukuka uygun rızalarının olması durumunda organların başkalarına naklinin herhangi bir cezai yaptırım olmayacak, mağdurun geçerli bir rızası olduğundan organı alan kişinin cezai sorumluluğu olmayacaktır.

Gebelik süresinin on haftadan az olması durumunda çocuk sahiplerinin hukuka uygun rızalarının olması durumunda çocuğun düşürülmesi halinde çocuğu alan kişinin cezai sorumluluğunun olmayacağı 99. madde de düzenlenmiştir. Yine 99/6. madde de “kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması hâlinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez.” denmektedir. Burada kanun koyucu mağdurun istemediği bir gebelik sonucuna katlanmasının beklenmeyeceği düşüncesi ile yirmi haftaya kadar rızaya dayalı gebeliğe son vermeyi uygun görmüştür.

TCK' nun 101. maddesi; “bir erkek veya kadını rızası olmaksızın kısırlaştırma kimse, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiil, kısırlaştırma işlemi yapma yetkisi olmayan bir kimse tarafından yapılırsa, ceza üçte bir oranında artırılır.” şeklinde bir düzenleme getirmek suretiyle hukuka uygun rızanın varlığında kısırlaştırma eyleminde ceza sorumluluğu kaldırılmıştır. Kişilere karşı işlenen suçlarda ceza sorumluluğunun mağdurun rızası ile kaldırılabilmesi hususları bu şekilde saymak mümkündür.

Yine bir kısım özel ceza yasalarına göre hukuka uygun olarak alınan mağdurun rızası⁵⁶, normal şartlarda yaralama sayılacak nitelikteki eylemleri hukuka uygun hale getirmektedir. Bu kanuni düzenlemelerin başında 2239 Sayılı Organ ve Doku Alınması ve Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkındaki Kanun gelmekte olup kanunun 1. maddesinde bu fiillerin tedavi, teşhis ve bilimsel amaçlarla yapılabileceği, 5. maddesinde 18 yaşını doldurmuş mümeyyizlerden organ ve dokunun alınabileceği, 6. maddesinde organ ve dokusu alınan kişinin tanıklar huzurunda yazılı rızasının alınması gerektiği, 7. maddesinde vericinin organ ve dokunun alınması sonuçları ile ilgili bilgilendirilmesi gerektiği, 8.ve 9. maddeler ile de vericinin yaşamını mutlak surette sona erdirecek veya tehlikeye sokacak olan organ ve

⁵⁶ İçel, Kayıhan/ Sokulu-Akıncı, Füsün/ Özgenç, İzzet/ Sözüer, Adem/ Mahmutoglu, Fatih. S/ Ünver, Yener, a.g.e., s.184

dokuların alınamayacağı ve vericinin organ ve dokusunu almadan önce gerekli tahlil ve incelemelerin yapılması gerektiği hususları kanun metni ile düzenlenerek rızai olarak dahi olsa organ ve doku verilmesi birçok şarta bağlanmıştır. Bu kanun kapsamında yapılan müdahaleler hukuka uygundur. Kişiler rızaları ile de olsa vücut bütünlüğü üzerinde sınırsız tasarruf hakkına sahip değildir.

Yine ceza kanununda özel bir düzenleme olarak yer almamış olsa da; hekimin tedavi amacıyla cerrahi müdahalelerde bulunması, spor hareketleri, cinsel temas ve sevişmede meydana gelebilecek vücuda acı verme, sağlığın ya da algılama yeteneğinin bozulmasında da mağdurun rızasının var olduğu kabul edilerek yapılan eylemin hukuka uygun olduğu varsayılmaktadır.⁵⁷ Yine terbiye ve yetiştirme hakkının meşru sınırlar içerisinde kullanılması durumunda da hukuka uygunluk halinin varlığı kabul edilecektir. Kişinin vücut tamlığı üzerindeki tasarruf ve rızası kişiye ve kişinin toplumsal fonksiyonlarına zarar vermesi halinde geçerli olarak kabul edilmemelidir. Kişi özel yasal düzenlemeler hariç tutulmak kaydıyla ancak vücudunda eksiklik doğurmayacak şekilde tasarrufta bulunabilir.⁵⁸

5237 Sayılı TCK' un 27. maddesindeki düzenlemeye göre; ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde kast olmaksızın sınırın aşılması hâlinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altıda birinden üçte birine kadar indirilerek hükmolunacak, şayet meşru savunma sırasında sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmeyecektir. Yine kanunun 30/3-4. maddesine göre; ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanacağı gibi, işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi de cezalandırılmayacaktır. Kanunun 27. maddesindeki düzenlemeye göre; hataya düşen kişinin bu hatasından faydalanabilmesi için taksir derecesinde dahi kusurunun bulunmaması gerekmektedir.

765 Sayılı TCK' nda hukuka uygunluk halleri genel manada 49. madde de düzenlenmiş olup; her türlü yasa hükmünün yerine getirilmesi, kamu hizmetlerinde her hangi bir sıfat ve surette çalışmakta olan kimsenin üstlerinden aldığı emrin yönetmelik, tüzük, yasa ve anayasaya aykırı olmadığı hallerde yerine getirilmesi, bir kimsenin hukuk düzeni

⁵⁷ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s. 354

⁵⁸ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s. 364

tarafından tanınmış olan hakkını haksız saldırılara karşı savunması, failin ya da başkasının nefesine yönelik ağır ve muhakkak bir tehlikeyi kendisi tehlike yaratmadan karşılık verme zorunluluğunda bulunması ve hakkın icrası olarak sayılabilir.⁵⁹⁶⁰

Kanunda sayılan genel hukuka uygunluk sebeplerinin dışında başta gelen hukuka uygunluk sebeplerinden birisi de mağdurun rızasıdır. Diğer suçlarda olduğu gibi müessir fiil suçlarında da mağdurun rızası bazı durumlarda eylemin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmakta ise de bu çok sınırlıdır. TCK' nun 456/4. maddesinde basit müessir fiil suçlarının kovuşturulmasının şikâyete bağlı bulunduğu hususu düzenlenmiştir. Şayet kendisine karşı basit müessir fiil suçu işlenen kişi eyleme rıza göstermiş ve şikâyetçi olmamış ise müessir fiil suçundan dolayı faile ceza verilemeyecektir. Fakat fail tarafından yapılan eylem basit müessir fiil dahi olsa TCK' nun 457. maddesinde sayılan vasitalardan herhangi birisi ile işlenmiş olursa mağdurun kendisine yönelik olarak işlenen eyleme karşı rıza gösterip göstermediği ve failden şikâyetçi olup olmadığı araştırılmaksızın yapılan eylemden dolayı faile ceza verilecektir. Yine ayrıca TCK' nun 456. maddesinde sayılan müessir fiilin ağır derecelerinden herhangi birisinin işlenmesi durumunda mağdurun eyleme karşı rıza gösterip göstermediği sorulmaksızın fail cezalandırılacaktır.

IV- Kasten Yaralama Suçunun İhmali Davranışla İşlenmesi

765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak 5237 Sayılı TCK' nu kasten yaralama suçunun ihmali davranışla da işlenebileceğini kanunun 88. maddesinde “Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir”. şeklinde ayrıca düzenlenmiştir. Kasten yaralama suçunun ihmali davranışla işlenmesi ile icrai davranışla işlenmesi açısından tek fark suçun maddi unsurundaki hareket kavramı yönündendir.

Kasten yaralama suçunun icrai bir hareketle işlenmesinde fail tarafından mağdurun hukuki menfaatini zedeleyecek bir hareketin gerçekleştirilmesi ile failin fiili arasında nedensellik bağı kurulabilen bir neticenin meydana gelmesi durumu söz konusu iken ihmali davranışla işlenen kasten yaralama suçunda fail yapması gereken bir hareketi yapmayı ihmal etmektedir. Bu ihmale dayalı olarak da yaralama suçu meydana gelmektedir. Bu iki

⁵⁹ Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.1, s. 306, Adil Yayınevi, Ankara

⁶⁰ İçel, Kayıhan/ Sokulu-Akıncı, Füsun/ Özgenç, İzzet/ Sözüer, Adem/ Mahmutoğlu, Fatih. S/Ünver, Yener, a.g.e., s.169

düzenlemede sadece failin hareketi yönünden farklılık arz ettiğinden burada sadece bu durum incelenecek olup suçun diğer unsurları yönünden yukarıda anlatılan hususlar geçerli olacağından ayrıca diğer hususlardan bahsedilmeyecektir.

İhmali davranışla kasten yaralama suçunun oluşabilmesi için; failin ihmali bir hareketinin bulunması, failin önlemesi gereken neticeyi önlemek için gerekli girişimlerde bulunmaması, bunun yanında suçun oluşmaması için icrai bir davranışta da bulunma yükümlülüğünün bulunması şarttır. Bu yükümlülük kişinin kendi şahsında toplamış olduğu özel niteliklerden ve sıfatlarından kaynaklanmaktadır.

Kasten yaralama suçunun ihmali davranışla işlenmesi durumunun düzenlendiği kanunun 88. maddesine göre; icrai davranışla işlenen yaralama suçundan farklı olarak daha az bir cezalandırma sistemini kabul edilmiştir. Bu durumu hafifletici bir neden olarak saymak mümkün olmasına rağmen.⁶¹ bu durum suça tesir eden sebeplerden olmayıp yaralamanın özel bir türü olarak düzenlenmiştir.⁶² Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi durumunda kişinin, yaralamanın meydana gelmesini önleme yükümlüğü yoksa failin cezai sorumluluğu, kanunun 98. maddesinde düzenlenen “yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi” suçu kapsamında değerlendirilecektir.

A- Tanım

Suçun unsurlarından birisi de maddi unsur olup bu unsurun gerçekleşebilmesi için failin pozitif ya da negatif bir harekette bulunması gerekmektedir. Failin pozitif hareketi ile meydana gelen netice arasında illiyet bağı kurmak çok kolay olup aslolan suçların icrai hareket ile işlenmesi olmasına rağmen bir kısım suçlar ihmali davranışla da işlenebilmektedir. Bu durumda özellik arz ettiğinden yalnızca özel hükümler içerisinde mahsus suçlarda ihmali davranış cezalandırılmıştır.⁶³

Normal şartlarda fail tarafından yapılan pozitif bir hareket neticesinde suç meydana gelirken buradaki düzenlemede suçun meydana gelmemesi için failin, ihmali davranışta bulunmayarak icrai bir davranış yapması gerekir. Burada da cezalandırılan suçun oluşmaması

⁶¹ Demirtaş, Timur, (Kasım 2005), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, s.208, Seçkin Yayınları, Ankara

⁶² Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, s. 138, Yetkin Yayınları, Ankara

⁶³ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s.221

için failin yapması gereken davranışı yapmamasıdır. Failin icradaki ihmali cezalandırılmaktadır. Kanunda sayıldığı şekilde kişinin yükümlü olması durumunda ihmali hareket icrai harekete eşit tutulmaktadır.

Taksirde olduğu gibi ihmali davranışta da gereken dikkat ve özeni göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, üzerine düşeni yapmama vardır.⁶⁴ Fakat buradaki özensizlik daha çok hareketsiz kalma şeklinde olup fail meydana gelecek neticeyi öngörebilmekte ve neticenin meydana gelmemesi için hiçbir harekette bulunmamakta, kendisine yüklenen yardım yükümlülüğünü yerine getirmeyerek neticenin meydana gelmesini istemektedir. Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenebilmesi için icra hareketini yapmayan kişi iradi olarak ihmalde bulunmalıdır.

Ruh ve beden yönünden gelişmemiş olan küçük bir çocuğun evde yalnız başına terk edilmesi, yüzmeye bilmeyen küçük bir çocuğun bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerce denize girmesine müsaade edilmesi, mesleği doktor olan bir hekimin karşılaştığı bir kazada yardım ve müdahale edebilme imkanı varken kazaya müdahale etmemesi, güvenlik görevlisinin karşılaştığı bir kavga olayını sonlandırmak için müdahale etmemesi, hemşirenin nöbetçi olduğu sırada hastaları kontrol etmesi gereken zamanda kontrol etmemesi durumlarını ihmali bir davranış olarak saymak mümkündür.

Kasten yaralama suçunun ihmali davranışla işlenebilmesi için somut olayda kişinin yükümlülüklerine uygun davranabilme imkan ve iktidarının bulunması gerekmektedir.⁶⁵ Bu yükümlülüklerle uygun davranabilme imkanı bazen kişinin şahsi kabiliyetlerine bağlı olarak değişebilir. Bir kişiye neticeyi önleme yükümlülüğü ancak o kişinin kabiliyetleri ve elde olan imkanlar doğrultusunda yüklenebilir. Bir itfaiye memuruna bir yangında kimyasal maddenin yanması ile çok yüksek ısıya ulaşan alevlerin içinden bu alevlere dayanıklı olmayan elbisesi ile yangın içinde kalan kişiyi kurtarma görevi verilemez. Bu itfaiye erinin yangın içinde kalan kişileri kurtarması için hukuksal bir zorlama, bir neden olmasına rağmen bu hareketini yaptığı sırada kendisinin de zarara uğramaması ya da kanunda kendisine verilen görevin yapılması sırasında öngörülebilir meslek riskleri çerçevesinde kalması gerekir.

⁶⁴ Hakeri, Hakan, (2005), a.g.e., s.94

⁶⁵ Özgenç, İzzet, a.g.s.

765 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda sadece saf ihmali suçlar düzenlenmişken, 5237 Sayılı TCK'nun genel hükümleri bölümünde "ihmali davranışla" işlenebilecek suçlar şeklinde genel bir düzenleme yapılmayarak özel hükümlerin içerisinde hangi suçların ihmali davranışla işlenmesi durumunda da cezalandırılacağı ayrıca sayılmıştır. Kasten yaralama suçuna ilaveten⁶⁶ 97. madde de düzenlenen "terk" suçu, 116. maddenin 1. fıkrasında düzenlenen "konut dokunulmazlığını ihlal" suçu, 247. madde de düzenlenen "zimmet" suçlarını ihmali davranışla işlenebilen suçlara örnek olarak gösterilebilir.⁶⁷

B- Yükümlülük

Failin ihmali davranışı ile kasten yaralama suçunu işleyebilmesi için hukuk tarafından kendisine yüklenen bir görevinin bulunması gerekir. Kanun tarafından yüklenen yükümlülük daha çok özel hukuk kuralları içerisinde düzenlenmiştir. Buradaki failin görevi, mağdurun zarara uğramaması için katlanması gereken yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır. Fail ile mağdur arasında bir yükümlülüğün doğması için öncelikle aralarında bir bağlılık ilişkisinin bulunması gerekmektedir. Failin yükümlülüğü yoksa saf ihmali suç yönünden kanunun 98. maddesine göre sorumlu olup olmayacağı ayrıca araştırılmalıdır.

Saf ihmali davranışla işlenen suçlar ile nitelikli ihmali davranışla işlenen suçlar arasında yükümlülük açısından bir kısım farklılıklar mevcuttur. Nitelikli ihmali davranışla işlenen suçlarda daha dar sosyal bir düzenden ileri gelen özel bir sosyal bağlılık ve yükümlülük ve daha yüksek bir sorumluluk mevcut iken saf ihmali davranışla işlenen suçlarda sosyal yaşamın evrensel alanından kaynaklanan normal bir yükümlülük mevcuttur. Nitelikli ihmali davranışla işlenen suçlarda yükümlüye neticeyi önleme görevi yüklenmişken saf ihmali davranışla işlenen suçlarda kişilere neticeyi önleme yükümlülüğü yüklenmemiştir. Saf ihmali suçlar şekli suçlardandır.⁶⁸

⁶⁶ Taksirle öldürme ve taksirle yaralama suçlarının ihmali davranışla işlenebileceğinden bahsedilmektedir. Suçların ihmali davranışla işlenebileceğine dair kanunun genel hükümlerinde düzenleme bulunmadığından, ihmali hareketle işlenebilecek suçlar kanun tarafından ayrıca ve özellikle sayılmış bulunduğundan taksirle öldürme ve taksirle yaralama suçlarının ihmali davranışla işleneceğini kabul etmek mevcut yasal düzenlemelere uygun düşmeyecektir.

⁶⁷ Özgenç, İzzet, a.g.s.

⁶⁸ Hakeri, Hakan, (2003), s.101

Nitelikli ihmali suçlarda fail yapması gerekeni yapmadığı için cezalandırılmaktadır. Bu suçlarda failin cezalandırılması için ne yapması gerektiğinin ispatlanması gerekmektedir. Failin ihmali, hareketin hiç yapılmaması ya da geç yapılması şeklinde olabilir. Failin ihmalden sorumlu tutulabilmesi için hareket etme yeteneğinin mevcut olması gerekir. Failin yardım edecek veya neticeyi önleyecek durumda olmaması halinde neticeden sorumlu tutulamayacaktır. Kısaca yükümlü kişiden; mümkün, gerekli ve orantılı olan davranışı yapması beklenmelidir.⁶⁹

C- Yükümlülüğün Kaynakları

5237 Sayılı Kanun' un 88. maddesinde "...bu hükmün uygulanmasında kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesine ilişkin koşullar göz önünde bulundurulur." şeklinde özel bir düzenlemeye yer verilerek öldürme suçunun ihmali davranışla işlenmesi halini düzenleyen 83. maddesine göndermede bulunmaktadır. Failin ihmali davranışla işlediği yaralama suçundan sorumlu tutulabilmesi için ihmali davranışa yönelik olarak; kişinin yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmemesi dolayısıyla meydana gelen kasten yaralama neticesinde bu neticenin oluşumuna sebebiyet veren yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer olması gerekir. İhmali ve icrai davranışın eşdeğer olarak kabul edilebilmesi için de; kişinin belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda kanunî düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması, önceden gerçekleştirdiği davranışın başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması gerekmektedir. Genel örf ve adet hukuku yükümlülüğün kaynaklarından sayılamaz. Çünkü yasal düzenlemede kanundan kaynaklanan yükümlülüğün bahsetmektedir. Aksi takdirde kıyas yapılmış olacaktır.

1- Kanun

Medeni kanun, Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, Borçlar Kanunu vb. nitelikteki kanunlar bireylere ve bu kanunlar kapsamında görevli bulunan güvenlik kuvvetleri ve personeline ve diğer kamu personeline bir kısım görev, yetki ve sorumluluklar yüklemiştir. Bu kişilerin görev, yetki ve sorumluluklarını imkanı olduğu halde yerine getirmeyerek, görevlerini

⁶⁹ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s.217

yapmayarak ihmali davranışta bulunmaları durumunda kasten yaralanma suçu meydana geliyorsa, ceza kanunlarında tarif edilen daha ağır nitelikli başka suçların oluşmadığı durumlarda bu kişiler ihmali davranışla kasten yaralama suçuna sebebiyet vermeden yargılanabilecektir. Bu kanunlardaki özel düzenlemeler aşağıdaki şekilde incelenebilir.

a- Medeni Kanun

Medeni Kanun' dan doğan yükümlülükleri aile bireyleri arasındaki doğal bağlılık ve ikame ilişkiler olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bu yükümlükler Medeni kanun'un 185, 314, 322, 327, 339; 346, 368, 369 ve 403.vb. maddelerinde düzenlenmiştir.

aa- Doğal Bağlılık:

Ailenin üyeleri arasında olup ta ister kanun tarafından yapılan düzenlemelerden isterse kişilerin bir arada yaşamalarından kaynaklanan, kişiler arasındaki bağlılığa doğal bağlılık denir. Ceza kanunundaki düzenlemede kastedilen doğal bağlılık daha çok dar manada doğal bağlılık olup salt ahlaki yükümlülüklerden kaynaklanan doğal bağlılıklar kanundaki düzenleme içinde değerlendirme yapabilmek için yeterli sayılmayacaktır. Arkadaşlık, aşk, komşuluk vb. ilişkiler ne kadar yoğun olursa olsun yükümlülük için gereken yeterlilikte bir doğal bağlılık sayılmayacaktır. Doğal bağlılık öncelikle bir ailenin bireyleri arasında söz konusudur.⁷⁰ Kanunda sayılan yükümlü kimselerin küs olmaları, birbirlerinden uzak mesafelerde ya da ayrı evlerde yaşamaları, ayrı din ve inançları tercih etmiş olmaları birbirlerine karşı olan yükümlülüklerini ortadan kaldırmayacaktır.

Bu bağlılık sebebiyle ilk başta aile içindeki kişiler birbirlerini tehdit eden, birbirlerinin vücuduna, hayatlarına yönelik tehlikeleri önlemekle yükümlüdürler. Bir başkası için yardım yükümlülüğü ancak acil durumlarla ilgili olarak geçerli iken bir ailenin üyeleri tehlikede bulunan diğer üyenin acı çekmesini veya ölmesini seyretmeleri halinde yerine göre yaralama suçundan, hatta adam öldürmeden sorumlu tutulacaktır.

---

⁷⁰ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s.128

aaa- Anne Baba - Çocuk İlişkisi

Türk Medeni Kanunu'nda anne baba ve çocuklar arasındaki ilişkiler düzenlenerek karşılıklı görev ve yükümlülükler getirmiştir. Anne babanın çocuklarına karşı olan yükümlülükleri kanunun 322. maddesinde; “ana, baba ve çocuk, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek ve aile onurunu gözetmekle yükümlüdürler” şeklindeki düzenleme ile aileyi oluşturan bireylere karşılıklı olarak sorumluluklar yüklenmiş, kanunun 324. maddesinde “ana ve babadan her biri, diğerinin çocuk ile kişisel ilişkisini zedelemekten, çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlüdür. Kişisel ilişki sebebiyle çocuğun huzuru tehlikeye girer veya ana ve baba bu haklarını birinci fıkrada öngörülen yükümlülüklerine aykırı olarak kullanırlar veya çocuk ile ciddi olarak ilgilenmezler ya da diğer önemli sebepler varsa, kişisel ilişki kurma hakkı reddedilebilir veya kendilerinden alınabilir.” demek suretiyle anne baba ile çocuk arasında kişisel ilişkinin kurulması ve eğitimleri ile ilgili anne ve babaya karşılıklı olarak yükümlülükler getirmiştir.

Anne ve baba açısından yükümlülüğün başlayacağı tarih Medeni Kanun çerçevesinde belirlenmelidir. Anne açısından çocuğun anne karnına düşmesi anından itibaren baba açısından da çocuğun doğumundan itibaren yükümlülük başlayacaktır. Ebeveyn çocuk ilişkisi açısından yükümlülüğün başlangıcı için tarafların fiili olarak aynı çatı altında yaşamış olmaları aranmaksızın devam etmektedir. Çocukların reşit olması ile anne ve babanın yükümlülüğü sınırlı olarak devam edecektir. Anne, Baba ve çocuklar açısından istenen yükümlülük sınırsız olmayıp beklenebilir sınırlar ve şartla içerisinde olmalıdır.⁷¹ Anne baba arasındaki hukuki ilişkinin varlığı Medeni Kanun çerçevesinde belirlenmelidir. Anne babanın nikâhsız yaşamaları durumunda eğer bir çocuk doğmuşsa bu durumda da anne babanın yükümlülüğü devam etmektedir. Yine aynı zamanda Medeni Kanun' un 338 maddesine göre; “Eşler, ergin olmayan üvey çocuklarına da özen ve ilgi göstermekle yükümlüdürler.” demekle öz ve üvey çocuklar açısından yükümlülüğün eşit olduğu kanun tarafından düzenlenmiştir.

Anne baba ve çocuk ilişkisi açısından yükümlükler tek taraflı olmayıp çocukların da anne ve babalarına karşı yükümlülükleri Medeni Kanun tarafından düzenlenmiştir. Kanunun 322. maddesinde; “Ana, baba ve çocuk, ailenin huzur ve bütünlüğünün gerektirdiği şekilde

⁷¹ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s. 129. vd.

birbirlerine yardım etmek, saygı ve anlayış göstermek ve aile onurunu gözetmekle yükümlüdürler.” demek suretiyle her iki tarafa da karşılıklı olarak yükümlükler yüklenmiştir. Yine kanunun 364. maddesinde “Herkes, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür.” şeklindeki düzenlemeye göre çocuklara yükümlülükler verilmiştir. Yine kanundaki bu düzenlemeye göre kardeşlerin de birbirlerine karşı yükümlülüklerinin var olduğu kabul edilmelidir. Ayrıca Medeni Kanun’un 185, 327, 339, 346, 368 ve 369. maddelerindeki düzenlemelere göre de aile bireylerinin birbirlerine karşı kanundan kaynaklanan yükümlülükleri mevcuttur.

bbb- Eşler Arasındaki İlişki

Medeni Kanun’un 185/III maddesindeki “Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar” şeklindeki düzenleme eşlerin karşılıklı olarak birbirlerine karşı yükümlülüklerinin hukuksal dayanağını göstermektedir: Eşlerin birbirlerinin yaşam, sağlık ve özgürlüğünün korunması hususunda bir kısım yükümlülüklerinin bulunduğu hususu tamamen tartışmasızdır. Kanundaki bu düzenlemeye göre eşleri, kanunen resmi olarak evli olan kişiler şeklinde anlamak daha uygun olacaktır.⁷²

Medeni Kanunda nişanlı kişiler arasında birbirlerine karşı yükümlü olacaklarına dair bir yasal düzenleme içermediğinden ve nişanlı kişiler arasındaki ilişkinin sağlam hukuksal dayanağı olmadığından bu kişiler arasında yükümlülüğün varlığını kabul etmek kanuni düzenlemede kıyas yaparak kanunun sınırlarını aşırı derecede genişletmek manasına gelecektir. Kanunun 118. maddesindeki düzenlemeye göre; nişanlanmada kişilerin birbirlerine karşı evlenme vaadinde buldukları hususu düzenlenerek yine devam eden maddelerde kusuru ile bu vaade uymayan kişinin tazminata mahkûm edileceği belirtilmiştir. Bu durumda kişiler birbirlerine karşı diğer şartlarında varlığı durumunda sadece tazminat sorumlulukları mevcuttur.

⁷² Karşı Görüş; “Karı koca arasındaki ilişkinin tespitinde kişilerin mutlaka evli olmaları aranmaksızın aralarındaki yakınlık, birlikte yaşamaları ve fiili durum yeterli sayılmalıdır.” (Bkz. Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, s. 129, Yetkin Yayınları, Ankara)

bb- İkâme İlişkiler:

Medeni kanun tarafından anne-baba, çocuk ilişkisine benzer müesseseler kabul edilerek anne ve babanın olmadığı, ya da görevi yerine getiremedikleri durumlarda anne baba tarafından yerine getirilecek olan yükümlülükleri kanun bazen gönüllülük esasına dayanarak, bazen de zorunlu olarak kanundaki düzenleme ile başkalarına yüklemiştir. Bu ilişkiler evlat edinme, vesayet ve kayyımlik ilişkisidir. Bu ilişkilere ikame ilişkiler denir. Evlat edinen, vasi ve kayyım anne-babanın yapacağı görevleri yapmak zorunda olup benzer yükümlülüğe sahiptirler. Medeni Kanunu'nun 314. maddesinde “ana babaya ait olan haklar ve yükümlülükler, evlat edinene geçer” 403 maddesinde de “vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür. Bu Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır.” demekle bu yükümlüğün yasal dayanağı oluşturulmuştur. Bu yükümlülükleri yerine getirmeyerek vesayet altındaki kişinin, kısıtlının ve evlatlığın yaralanmasına sebebiyet verenler sorumlu tutulacaklardır.

Kanundan kaynaklanan ilişkiler dışında herhangi bir sebeple aynı evi, yurdu, cezaevini, oteli ya da benzeri nitelikte yeri paylaşarak birlikte yaşayan kişiler arasındaki ilişkide her ne kadar fiziki olarak aynı ortam paylaşılmakta olsa da bu ikametgahı paylaşan kişiler arasında değişik menfaat ya da zorlamalara dayalı olarak aynı ortamı paylaşma durumu söz konusu olup taraflar arasında birbirlerini korumak için ortak yaşam alanının paylaşımı söz konusu olmadığından ve kanun tarafından yüklenen bir yükümlülük söz konusu olmadığından burada ikamet eden kişiler arasında yükümlülük yoktur. Buradaki yükümlülük saf ihmali suçlardaki yükümlülüğe benzer bir yükümlülüktür.

b- Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu

Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu 1. maddesinde; polisin asayiş ve emniyetin sağlanmasına yönelik genel görevleri sayılarak 2. fıkrada “yardıma muhtaç olanlara yardım etmek” şeklinde bir düzenleme yapılarak kişilerin yardıma ihtiyaçlarının olması durumunda bu kişiler tarafından yardım talep edilmese dahi polisin resen yardım etmesi gerektiği hususu hüküm altına alınmıştır. Yine 2. madde de çok detaylı bir şekilde polisin genel emniyetle ilgili görevleri düzenlenip suçlar işlenmeden önce gerekli güvenlik önlemlerini alma, işlendikten

sonra da suçu işleyenlerin tespiti ve yakalanmaları için yapmaları gereken yükümlülükler sayılmıştır. Kanunun devam eden maddelerinde de polisin yapması gereken diğer görev, yetki ve sorumlulukları sayılmıştır. Suçların işlenmesini önlemede ve işlenen suçlarda failerin yakalanmasında kendilerine kanunla verilen yetkilere göre; polisin icrai bir davranışta bulunarak kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlama görevi vardır. Olaylar karşısında ihmalkar davranması sunucu bir kısım kimseler yaralanırsa ve bu ihmali davranış icrai harekete dönüştürülerek neticenin meydana gelmesi önlenebilecek nitelikte olursa özel nitelikte başka bir suç oluşmadığı takdirde bu kişiler kasten yaralama suçunu ihmali davranışları ile işlemiş olacaktırlar.

c- Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu

Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu' nun 7. maddesinde “Jandarmanın Genel Olarak Görevleri” başlığı altında; mülki görevleri, adli görevleri, askeri görevleri ve diğer görevlerinden bahsetmektedir. Özellikle mülki görevleri içinde; emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak vb. şekilde görevler sayılmaktadır. Kanun tarafından bu teşkilatta görev yapan personele kamu sağlığı ve kamu güvenliğini, asayişini sağlama adına bir takım yükümlülükler yüklenmiştir. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda görevli kişiler sorumlu olacaktır. Bu suçun faili burada ancak kamu görevlisi olabilir.

d- Diğer Kanunlar

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun' un 7. maddesinde “özel güvenlik görevlilerinin yetkileri ana başlığı altında kamu güvenliği ve kamu düzeninin sağlanması için bir kısım yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanması genel manada emniyet ve jandarma teşkilatının görevi olmasına rağmen kanunda sınırlı da olsa özel güvenlik görevlilerine bir kısım yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Kanunu 7/1. fıkrasında “kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla” yakalanabileceğinden bahsederek bu kişilere kişilerin vücut bütünlüklerinin korunması için özel bir görev verilmiştir Bu kişilerde ihmali davranışla işledikleri kasten yaralama suçundan dolayı sorumlu tutulabileceklerdir.

Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 69. maddesine göre doktorlar ve ebeler kendilerine verilen görevleri yapmakla yükümlüdürler. Buradaki yükümlülük zorunlu yükümlülük olup, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda yaralama meydana gelirse özel nitelikli başka bir suçun oluşmaması durumunda ihmali davranışla işlenen yaralama suçu oluşacaktır. Hususi Hastaneler Kanunu'nun 32. maddesi ve Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün 18. maddesindeki düzenlemeye göre doktorların bir hastanın bakımını üstlenmesi halinde yükümlülüğün kaynağı, gönüllü üstlenmedir. Buradaki sorumluluk daha çok sözleşmeden kaynaklanan sorumluluk kapsamına girer.

Çevre kanununun 8/2. maddesi gereğince fabrika sahiplerinin fabrikalarından çıkan zehirli gazlardan insanların sağlıklarının zarara uğramaması için almaları gereken ve kanun tarafından kendilerine yüklenen zorunlu tedbirlerin alınmaması durumunda meydana gelecek olan yaralanmalardan dolayı cezalandırılacaklardır. Her ne kadar Çevre Kanunu'na göre çevreyi kirletenlerin cezalandırılacağı düzenlenmiş ise de ayrıca yaralanmalarda meydana gelmişse gerçek içtima hükümleri uygulanarak sorumlu kişiler ayrıca yaralama suçundan dolayı cezalandırılmalıdır.

2- Sözleşme

Failin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükleri daha çok özel hukuk sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülükleri, ihmali davranışla yerine getirmemeleri durumunda ihmali davranışın meydana getireceği neticeyi öngörüp de neticenin meydana gelmesini önlemek için hareket etmedikleri ve neticenin meydana gelmesini istedikleri durumlarda sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyerek kasten yaralama suçunu işledikleri kabul edilecektir. Bu durum daha çok Borçlar Kanunu'nda düzenlemesi yapılan hizmet akdi vb. sözleşmelerden kaynaklanmaktadır. Ölünceye kadar bakma sözleşmesinde görevin gereği gibi yerine getirilmemesi, kreşe bırakılan çocukların kreş görevlilerinin ihmali davranışları ile yaralanmaları, çocuk bakıcılarının görevlerini ihmal etmeleri neticesinde yaralanmaların meydana gelmesi vb. durumları sözleşmeden kaynaklanan ihmali davranışla işlenen yaralama suçları içerisinde saymak mümkündür.

3- Failin Yaralanma Öncesindeki Tehlikeli Hareketi

Kasten yaralamanın ihmal suretiyle işlenmesi suçlarında failin yaralama öncesinde yapmış olduğu tehlikeli bir hareketin neticesinde mağdur mevcut güvende olan pozisyonunu kaybederek güvensiz bir duruma düşüp yaralanıyorsa bu durumda mağdurun yaralanmaması için fail, kendisi tarafından gösterilebilecek gayretlerin tamamını göstererek mağdurun eski güvenli pozisyonuna kavuşmasını sağlamaya çalışmakla yükümlüdür. Yükümlüğün bu şekilde genelde mağdurun içine düştüğü tehlikenin tamamen bertaraf edilmesi mümkün olmayıp, mağdurun yaralanması sonucu yapılması gereken yardımlar icrai bir faaliyetle yerine getirilmelidir.

Yaralama öncesinde tehlikeli harekette bulunan bir kimsenin bazı olaylara neden olması veya o olayların gelişimine seyirci kalması diğer hukuki değerler bakımından zararlı sonuçlara yol açmamalıdır. Böyle bir muhtemel zarar halinde, netice önlenmek zorundadır. Fail önceki hareketi ile bir başkasını yüksek bir koruma ihtiyacının bulunduğu ve yardım olmaksızın kendini kurtaramayacağı bir duruma sokmaktadır. Yükümlü olan failin bizzat kendisi tehlikenin kaynağıdır. Yaptığı hareket başkalarını tehlikeye soktuğundan tehlikenin neden olabileceği sonuçları önlemelidir. Burada neticeye neden olma ile neticeyi önlemeyi ihmal birlikte söz konusu olmaktadır. Gerçekten de failin neticeyi önleme yükümlülüğünün kaynağını, failin nedensellik serisini bizzat harekete geçirmiş olması oluşturmaktadır.

Failin tehlikeli hareketi ile yaralanmaya sebebiyet vermesi durumunda; ceza konusu olan failin ilk tehlikeli hareketinden dolayı mevcut olan kusuru olmayıp bilahare mağduru tehlikeli bir pozisyona sokmasından dolayı yapmadığı ihmali eyleminden kaynaklanan kusurundan dolayı sorumlu olacaktır. Failin ilk hareketi kasti veya taksirli olmayıp aynı zamanda mağduru düşmüş olduğu tehlikeli durumdan kurtarmak için gerekli yükümlülüğünü yerine getirmiş ise fail cezalandırılmayacaktır. Failin tehlikeli hareketinden sorumlu tutulabilmesi için; failin doğrudan, somut ve yakın bir tehlikeye neden olması, failin eylemi ile önlenecek tehlike arasında yükümlülüğe aykırılık ilişkisinin bulunması ve ilgili normun ihlali gereklidir.⁷³

⁷³ Hakeri; Hakan, (2003) a.g.e., s.169

V- Kasten Yaralama Suçunun Nitelikli Şekilleri

Kasten yaralama suçunun temel hali ve nitelikli halleri kanunun 86. maddesinde birlikte düzenlenmiş olup kanun maddesi başlığı “kasten yaralama” suçu olarak kanun koyucu tarafından tespit edilmiştir. Kanunun 81. maddesinde öldürme suçunun tanımı yapılmış, 82. maddesinde de bu suçun nitelikli halleri sayılmıştır. 82. maddenin başlığı “nitelikli haller” şeklinde düzenlenmiştir. Kasten öldürme suçu ile kasten yaralama suçunun nitelikli halleri birbirine çoğu yönü ile benzemektedir. Kanunun 86. maddesinin başlığı “Kasten yaralama ve yaralama suçunun nitelikli halleri” şeklinde düzenlenmiş olsa idi daha isabetli olacaktı, çünkü Adalet Komisyonu Raporunda “madde başlığı ve gerekçesi madde metnin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğundan”⁷⁴ bahsedilmiştir.

765 Sayılı TCK’ nda müessir fiil suçunun nitelikli hallerinden sayılan “Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden birisi aleyhine veya üyelik sıfatı sona ermiş olsa bile bu görevinden dolayı işlenmiş olması, müessir fiil suçunun taammüden işlenmiş olması, yangın, su baskını veya gark gibi vasıtalarla müessir fiil suçunun işlenmiş olması, bir diğer suçu işlemek yahut kolaylaştırmak maksadıyla müessir fiil suçunun işlenmiş olması, bir suçtan hasil olacak faydayı elde etmek veya bu gayeye ulaşmak maksadıyla yapılan hazırlığı saklamak veya asıl amacına ulaşamamaktan meydana gelen infialle müessir fiil suçunun işlenmiş olması, bir suçu gizlemek yahut delil ve emarelerini ortadan kaldırmak veya kendisinin veya başkasının cezadan kurtarılmasını temin etmek maksadıyla başka bir suçun işlenmesi, müessir fiil suçunun kan gütme saikiyle işlenmesi” durumları 5237 Sayılı TCK’ nda yaralama suçunun nitelikli hallerinden sayılmamıştır.

Kasten yaralama suçunun nitelikli halleri 86/3. madde de; üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle, kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, silahla işlenmesi olarak sayılmıştır. 765 sayılı TCK’ ndaki memur kavramı yerine “kamu görevlisi” kavramı kullanılmıştır. Yaralama suçlarında suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılması gerektiği hususu kanunun 61/4. maddesinde düzenlenmiştir.

⁷⁴ Adalet Komisyonu Raporu, a.g.s.

Kasten yaralama suçunun nitelikli şekilleri kendi içinde daha az cezayı gerektiren ve daha fazla cezayı gerektiren nitelikli şekilleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yaralama suçunun daha az cezayı gerektiren nitelikli halleri ise kendi içinde; yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması ve tahrik altında işlenmesi şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

A- Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Şekilleri

1- Yaralama Fiilinin Kişi Üzerindeki Etkisinin Basit Bir Tıbbî Müdahaleyle Giderilebilecek Ölçüde Hafif Olması

Yaralamanın basit derecesi TCK' nun 86/2. maddesinde düzenlenmiş bulunup takibi şikâyete bağlı suçlardandır. Yaralama suçunun basit halinin oluşabilmesi için basit bir tıbbi müdahale uygulanmak suretiyle etkisinin ortadan kaldırılabilir nitelikte olması gerekmektedir.⁷⁵ Kanun koyucu bu yasal düzenlemeyi yaparken salt basit tıbbi müdahaleden bahsetmemiştir. Basit tıbbi müdahalenin yanında mağdur üzerinde meydana gelen etkinin giderilebilecek nitelikte hafif olmasını da sayılarak bu iki durumun birlikte olması şartını aramıştır. “Basit bir tıbbi müdahaleyi gerektirecek ölçüde hafif” olması kavramı ile “basit tıbbi müdahale ile kişi üzerindeki etkisinin giderilebilecek ölçüde hafif olması” kavramları arasında farklıklar mevcuttur.

Aynı zamanda doktor olan adli tıp uzmanı, uzmanlık alanına giren konularda, meslek ve sanatındaki bilgi ve becerisini kullanarak bir kısım ağır yaralanmalara basit müdahale yapmak suretiyle yetinebilir. Basit tıbbi müdahale yapılan bu mağdur başkaca tedaviye ihtiyaç duymayabilir ve kişi üzerindeki etki uzun bir zaman sonra kendiliğinden iyileşerek ortadan kalkabilir. Basit yaralamada aynı zamanda etkinin de ortadan kaldırılması gerekir. Aksi halde basit yaralama suçundan bahsedilmeyecek failin durumuna göre suçun diğer hallerinden bahsetmek gerekecektir.

⁷⁵ “Basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde yaralanma hekimler tarafından farklı algılanabilecektir.” (Bkz. Özçelik, Ziyet., Biçer, Ümit, (03/10/2005), Türk Ceza Kanunu' nun Hekimler ve Sağlık Ortamına İlişkin Maddeleri, Yorum, Öneri, Eleştiriler, www.ttb.org.tr/kutuphane/tck.pdf)

Yaralama suçlarında suçun neticesi sebebi ile ağırlaşmış olması durumu ile basit yaralama suçunun bir arada olması düşünülemez. Bir mağdurun adli raporunda; kanunun 87/2/c maddesinde düzenlenen “yüzde sabit iz” meydana gelmesi durumunda cerrahi manada basit tıbbi müdahale uygulandığından bahisle “çehrede sabit iz oluşmuştur, basit tıbbi müdahale gerektirir, ya da tıbbi müdahale gerektirmez” şeklinde bir rapor tanzimi yanlıştır. Yasa koyucunun amacı uygulanacak tıbbi müdahalenin şekli ve boyutundan ziyade etkilerinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek olup olmadığı hususudur. Bilirkişinin bu şekilde düzenlemiş olduğu hatalı raporlara dayanarak 87/2/son maddesinde de “...yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza...” şeklindeki düzenlemeye istinaden temel ve başlangıç ceza için 86/2. maddeye müracaat ederek temel cezanın belirlenmesi mümkün olmayacaktır, aksi halde bu gönderme neticesi suçun şikâyete bağlı olduğunu da kabul etmek gerekecektir. Çünkü yaralama fiili sonucu çehrede sabit izin oluşması yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olup temel ceza da belirlenirken 86/1. maddeye müracaat edilerek yaralama suçunun tarif edildiği temel suçun cezası esas alınmalıdır.

Yetkili kimse olay tarihinden itibaren altı aylık süre içerisinde failden şikâyetçi olduğu takdirde failin cezalandırılması için kovuşturma başlatılacaktır. Altı aylık şikâyet süresi geçirilirse yetkili kimsenin şikâyet hakkı düşer. Kanun koyucu basit yaralama suçunun bu halinde neticenin hafiliğinden dolayı fail ile mağdurun barışma ve anlaşma ihtimallerini göz önünde bulundurarak suçun takibini şikâyete bağlamıştır. Yasa koyucu bir kısım suçlar için “etkin pişmanlık” müessesesini kabul etmiş olmasına rağmen yaralama suçları açısından etkin pişmanlık müessesesi kabul edilmemiştir. Failin cezai sorumluluğu sadece nitelsiz basit yaralama suçlarında mağdurun şikâyetçi olmaması durumunda ortadan kalkacaktır. Basit yaralama suçunun nitelikli hallerden birisi ile birleşmesi durumunda yetkili kişinin şikâyeti aranmaksızın fail cezalandırılacaktır. 5237 Sayılı TCK’nda basit yaralama suçu 88/1. madde de düzenlenmişken suçun nitelikli halleri durumunda şikâyete bağlı olup olmayacağı hususunda gelen bir kısım eleştiriler üzerine 31/3/2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile yapılan düzenleme neticesinde 86/2. madde de düzenlenerek suçun nitelikli halleri açısından meydana gelen karmaşa ortadan kaldırılmıştır.

765 Sayılı TCK’nda olduğu gibi 5237 Sayılı TCK’da bu suç için seçimlik ceza getirmiştir. Yeni düzenlemeye göre şayet faile hapis cezası verilecek ise fail aleyhine bir durum söz konusu iken, para cezası verilecek ise cezanın alt sınırından cezalandırma yapıldığı takdirde sanık lehine hükümler içermektedir. Eski yasal düzenlemede cezanın alt sınırı iki ay

hapis cezası olarak öngörölmüş iken yeni yasal düzenlemeye göre bu ceza miktarı iki kat artırılarak dört ay hapis cezası öngörölmüştür.

5237 Sayılı TCK' nun 73/4. maddesi şikâyetten vazgeçmeyi düzenlemiştir. 765 Sayılı TCK' nun 460. maddesini karşılayacak yasal bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Mağdurun şikâyetten vazgeçmesi açılan kamu davasının düşürölmesi için yeterli olmayıp failin şikâyetten vazgeçmeyi kabul etmesi gerekmektedir. Bir kısım şikâyete bağı suçlar için yeni bir müessese olan uzlaşma müessesesi getirilmiştir. Suçtan zarar görenin gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olması, failin suçu kabullenmesi ve doğmuş olan zararın tümünü veya büyük bir kısmını ödemesi veya gidermesi koşuluyla mağdur ile fail özgür iradeleri ile uzlaştıklarında ve bu husus Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından saptandığında kamu davası açılmayacak veya dava açılmış ise davanın düşürölmesine karar verilecektir. Kanun koyucu niteliğı itibariyle hafif derecedeki suçların mahkemeye intikalinin önlemek ve kişilerin zararlarını telafi etmek maksadıyla bu şekilde bir düzenleme yaparak şikâyete bağı olan yaralama suçunun basit hali için de bu müesseseyi kabul etmiştir.⁷⁶

765 Sayılı TCK' nda Müessir fiilin basit derecesi 456/4. maddesinde düzenlenmiş bulunup takibi şikâyete bağı suçlardandır. Müessir fiilin bu halinde mutad iştigale engel olma süresi 1 ila 10 gün arasında olup müştekinin şikâyeti üzerine kovuşturma yapılacaktır. TCK' nun 457. maddesindeki düzenleme ile şayet; eylem gizli veya aşikar bir silah ile veya aşındırıcı ecza ile işlenmiş olursa fail hakkındaki takibatın şikâyete bağı olmaksızın yapılacağı, TCK' nun 456/son maddesinde düzenlenmiştir. Müessir fiilin basit derecelerinin

⁷⁶ 2.CD. 04/07/2005 Tarih, 2004/4821 E, 2005/14454 K Sayılı Kararı; "12.10.2004 gün ve 25611 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanarak 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 7. Maddesinin 2.fikrasında "suçun işlendiğı zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur" şeklinde düzenleme yapılmış, 5252 Sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama şekli Hakkında Kanunun 9. Maddesinde ise, lehe olan hükümlerin uygulanması usulleri belirlenmiş, bu kanunun 12. Maddesi ile de 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile yargılamanın nasıl yapılacağına ilişkin kurallar yeniden düzenlenmiş, 5320 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 18. Maddesi ile de, 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 5328 Sayılı Kanunla değışik 86. Maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen ve sanığın eylemine uyan kasten yaralama eylemine uyan kasten yaralama eyleminin aynı maddenin 3.fikrasında açıklanan hallerde işlenmesi durumu hariç olmak üzere, soruşturulması ve kovuşturulmasının şikayete bağı olması ve mağdurların şikayetçi olması karşısında aynı kanunun 73. Maddesiyle 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi kanununun 253 ve 254. Maddeleri gereğince uzlaştırma işlemi yapılp sonucuna göre karar verilmesi gerekir." (Bkz. <http://www.kazanci.com.tr/> 01.12.2005)

tamamlanmış sayılması için kişi üzerinde cismen eza veren veya sıhhati ihlal eden yahut akli meleklerde karışıklık veren neticelerden birisinin meydana gelmiş bulunması gerekir.⁷⁷

2- Suçun Haksız Tahrik Altında İşlenmesi

5237 Sayılı TCK' nun 29. maddesinde haksız tahrik hükmü ceza sorumluluğunu azaltan, genel bir hafifletici sebep olarak kabul edilen, ihmali ya da icrai nitelikte her suç ve fail hakkında uygulanabilen genel bir hüküm olarak düzenlenmiştir. 765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak tek bir haksız tahrik şekli kabul edilmiştir. Haksız tahrik açısından adi haksız tahrik, ağır haksız tahrik ayrımı kaldırılmıştır. Haksız tahrik hükümlerinin uygulanabilmesi ve failin cezasından indirim yapılabilmesi için haksız fiilin fail üzerinde bir hiddet veya şiddetli elem etkisi doğurabilecek ağırlıkta olması gerekir. Fail üzerinde hiddet veya şiddetli elem oluşması halinde failin iradesinde bir azalma meydana gelmektedir. Bu durumda failin suç işlemekten kendisini alıkoyma yeteneği önemli derecede azalmaktadır.⁷⁸ 765 Sayılı Kanun' dan farklı olarak yeni düzenlemede fail üzerinde meydana gelen hiddet ve şiddetli elemnin ağırlığına göre $\frac{1}{4}$ ile $\frac{3}{4}$ arasında hâkime cezadan indirim yapabilme yetkisi verilmiştir. Bu yeni düzenleme ile meydana gelen haksız tahrik açısından adi ya da ağır haksız tahrik şeklinde bir ayırım yapılmasına gerek yoktur.

Faile veya başkasına yönelmiş toplumun değer yargılarına göre tahrik eden haksız bir eylemin failde hiddet veya şiddetli elem oluşturması neticesinde, failin içinde bulunduğu ruhsal durum sonucu suç işlemesi halinde haksız tahrikin varlığı kabul edilmelidir. Hangi durumların haksız tahriki meydana getireceği kanunda sayma usulü ile belirtilmemiş olup, sadece genel bir tanımlama yapılmıştır. Yapılan hareketin haksız tahrik meydan getirip getirmeyeceği, kendisine karşı haksız tahrik eylemi yapılan kişinin içinde bulunduğu toplumun genel kabulleri, değer yargıları içerisinde değerlendirilerek, hâkim haksız tahrikin olup olmadığını takdir edecektir. Tahrik sebebiyle failin cezasından indirim yapılabilmesi için; faili tahrik eden bir eylemin olması, tahrik konusu eylemin haksız olması, haksız olan bu durumun failde hiddet veya şiddetli elem meydana getirmesi ve failin mağdura karşı eylemini bu öfke ve şiddetli elem neticesi oluşan ruhsal durumun etkisi altında işlemesi gereklidir

⁷⁷ Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, s.119, Beta Basım Yayım Dağıtım, A.Ş., İstanbul

⁷⁸ Özgenç, İzzet, (2005), a.g.e., s. 413

B- Daha Fazla Cezayı Gerektirenler Nitelikli Şekilleri

1- Yaralama Suçunun Üstsoy, Altsoy, Eş veya Kardeşe Karşı İşlenmesi

Yasa koyucu failin kasten yaralama suçunu kendi üstsoyuna, altsoyuna, eş veya kardeşine karşı işlemesi durumunu kanunun 86/3/a maddesinde düzenlemiş olup; faile verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı ayrıca 86/son maddesinde düzenlenmiştir. Kasten yaralama suçunda fail ile mağdur arasındaki akrabalık ilişkisi Medeni Kanun hükümleri çerçevesinde çözümlenecektir.

Kasten yaralama suçunun 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 17. maddesinde sayılan kişilerden birisi aleyhine, bu kanun maddesinde sayılan akrabalarından birisinin olduğunu bilerek kasten yaralama suçunun işlenmesi durumunda sanığa verilecek ceza kanun maddesi gereğince belirli oranlarda artırılacaktır. Medeni kanundaki düzenlemeye göre altsoy ve üstsoya dahil olan akrabaları; faile kan bağı ile bağlı olan; anne, baba, büyük anne, büyük baba, çocuklar, torunlar ve onların çocuklarıdır. 765 Sayılı TCK' na göre üvey asıllarla, fer'iler, babalık, analık, üvey ana, üvey baba, kaynana, kayınbaba, damat ve gelinler ve evlatlık bu sınıfa dahil edilmiş iken yeni düzenlemede bu kişiler kapsam dışı bırakılmıştır. Bu kişilere karşı yaralama suçunun işlenmesi durumunda suçun nitelikli hali oluşmayacaktır.

Bu nitelikli halde suçun mağduru; karı koca, kardeş, faile kan bağı ile bağlı olan; anne, baba, büyük anne, büyük baba, çocuklar, torunlar ve onların çocuklarıdır. Akrabalık ilişkisinin nitelikli hal olarak kabul edilmiş olmasının nedeni; akrabaya karşı suç işleyen failin acımasız ve kötü bir kişilik sergilediği ve ayrıca mağdurun yakın akrabaları tarafından bu şekilde bir suçun işlenmesini beklemeyeceğinden savunmasız kalmadığının kabulünden dolayıdır.⁷⁹ Kanun maddesinin bu fıkrası ile öldürme suçlarının nitelikli sebebi sayılan durum kasten yaralama suçu için de nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Yakın akrabalara karşı işlenen kasten yaralama suçlarında failin cezasının artırılabilmesi için fail tarafından mağdurun yakın akrabası olduğunun bilinmesi gerekir.

⁷⁹ Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1994) Son Değişikliklerle Açıklamalı Notlu Ceza ve Yargılamasında Temel Yasalar, 2. Basım, C.3, s.3534, Adil Yayınevi, Ankara

765 sayılı TCK' nun genel hükümlerine göre şahısta hata ve sapmada bu ağırlaştırıcı sebepler uygulanmaz. 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemelerdeki genel hükümlerde, “şahısta hata” ve “hedefte sapma” hükmüne ayrıca yer verilmemiştir.⁸⁰ Bu kanunda hata 30. madde de düzenlenmiş olup 2. fıkra göre “bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.” şeklinde bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre faili kasten yaralama suçunda bulunduğu kişinin yukarıda sayılan madde deki akrabalarından birisi olduğunu bilmiyorsa faile verilecek ceza akrabalık ilişkisinden dolayı artırılmayacaktır ve fail hatasından faydalanacaktır.

2- Yaralama Suçunun Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumda Bulunan Kişiye Karşı İşlenmesi

Yaralama suçunun beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak kişiye karşı işlenmesi halinin suçun nitelikli halini oluşturacağı hükmü yeni bir düzenleme olup 765 sayılı TCK' nda bu şekilde bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanunun 82/e. maddesindeki öldürme suçlarının nitelikli hallerinde “çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı”, işlenmesi şeklindeki düzenlemede ayrıca mağdurun “çocuk” olması suçun nitelikli hali sayılırken yaralama suçlarında mağdurun çocuk olması suçun nitelikli hali sayılmamıştır.

Kanunun 6/b maddesinde on sekiz yaşını ikmal etmemiş kişileri çocuk olarak saymıştır. Beden bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunanlar kavramına belli yaşın altında olan çocuklar girerken yaşı büyük olan çocukların yaralama suçuna karşı kendilerini savunabilecekleri kanun koyucu tarafından kabul edilmiş olduğundan burada ayrıca çocuk kavramına yer verilmemiştir. On iki yaşından küçük çocukların beden bakımından kendilerini savunamayacaklarının kabulü uygun olacaktır, çünkü bu küçüklerin ruh bakımından gelişmedikleri kanun koyucu tarafından da kabul edilerek ceza sorumluluğu yüklenmemiştir. Aksi durumunda on sekiz yaşının ikmaline bir gün kalmış bir mağdur ile on yedi yaşında olan bir failin eylemi ile yaralama suçu işlenmesi durumunda suçun nitelikli halinin varlığı kabul edilerek failin cezasından artırım yapmak gerekecekti.

---

⁸⁰ Özgenç, İzzet, a.g.s.

3- Yaralama Suçunun Kişinin Yerine Getirdiği Kamu Görevi Nedeniyle İşlenmesi

765 Sayılı TCK’ nda “Devlet memuru aleyhine görevi sırasında veya devlet memurluğu sıfatı zail olsa bile bu görevi yapmış olmasından dolayı müessir fiil suçunun işlenmiş olması” hali kanunun 450/11 maddesinde müessir fiiller içinde suçun nitelikli hali olarak kabul edilmiş iken 5237 Sayılı TCK’ ndaki düzenlemede tarif edilen suçlarda devlet memuru kavramına yer verilmeyerek kamu görevlisi kavramına yer verilmiş olup mağdurun kamu görevlisi olması ve yerine getirdiği görevi nedeniyle kendisine karşı yaralama suçunun işlenmesi durumunda suçun nitelikli halinin oluştuğu kabul edilerek verilecek ceza artırılacaktır.

Mağdurun sırf kamu görevlisi olması yaralama suçunun nitelikli halinin oluşumu için yereli olmayıp ayrıca bu kişiye karşı yapılan eylemin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle işlenmesi gerekir. Kişi kamu görevlisi de olsa normal hayatta kişiler ile arasındaki ilişkilerden kaynaklanan bir sebeple yaralama eylemine maruz kalırsa bu kamu görevlisi olması sıfatından dolayı suçun nitelikli hali gerçekleşmeyecektir.

Kanunun 265. maddesinde; kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişinin cezalandırılacağı hükmü ile birlikte bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun ağırlaşmış hallerinin gerçekleşmesi durumunda ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin sanık hakkında uygulanacağı hükmünü benimsemiştir. Kanunun 86/2/c maddesinde mağdurun kamu görevini yerine getirmesi nedeniyle suça maruz kalmasını suçun nitelikli hali olarak saymış, ayrıca kanunun 265. maddesinde ayrı bir düzenleme getirilmiştir. Bu iki düzenleme arasında farklar mevcuttur. Burada yalnızca kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin görevli memura karşı cebir ve tehdit kullanarak görevini yaptırmaması durumu ile birleşmesi halinde her iki suçtan ayrı ayrı cezalandırmayı öngörmüştür. Bu hal ile kasten yaralama suçunun temel hali yada basit halinin birleşmesi durumunda sanık ayrıca yaralama suçundan cezalandırılmayacaktır.

Kanunun 265. maddesindeki suçun mağdurunun kamu görevlisi olabileceği kanun maddesinde ayrıca sayıldığına fail hakkında kasten yaralama suçundan dolayı ceza verildiğinde failin cezası ayrıca 86/2/c. maddesine göre artırılmayacaktır.

4- Yaralama Suçunun Kamu Görevlisi Tarafından Sahip Bulunduğu Nüfuzu Kötüye Kullanmak Suretiyle İşlenmesi

Yaralama suçlarında suçu işleyen kişinin kamu görevlisi olması ve bu görevi sebebiyle sahip olduğu nüfuzu kötüye kullanması durumunda verilecek cezanın artırılacağı öngörülerek failin kamu görevlisi olması durumu suçun nitelikli hallerinden sayılmıştır. 765 Sayılı TCK' nda failin kamu görevlisi olması yaralama suçları bakımından suçun nitelikli hali olarak kabul edilmemişken 5237 Sayılı TCK' nda bu kavram yaralama suçları açısından suçun nitelikli hali olarak kabul edilmiştir.

Bu durumun nitelikli hal olarak kabul edilmesinin sebebi bu kişinin sıfatından kaynaklanan bir kısım yetkileri ve vasıtaları kullanarak bu sıfattan güç elde edip işlediği suçun kolaylaştırabilmesi ve suçu gizleyebilmesidir. Kanununun 256. maddesinde “zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması hâlinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.” şeklinde bir düzenleme getirilmiş bulunmaktadır. Bu düzenleme de kuvvet kullanan kamu görevlisinin görevi sırasında görevin gereğinin dışına çıkarak görevin gereklerinden fazla bir kuvvet kullanması durumunun ayrıca düzenlenmiş olması kanun koyucunun kişilerin vücut bütünlüğünün korunmasına yönelik göstermiş olduğu hassasiyeti ortaya koymaktadır. Güç kullanma yetkisi olan kamu görevlisi ölçülü olarak hareket etmeli, kamu güvenliğini sağlama görevini yerine getirirken kendisi bizatihi kamu güvenliğini ihlal eden olmamalıdır. Bu suçun faili Jandarma Teşkilat ve Yetkileri Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun vb. kanunlarla kendilerine zor kullanma yetkisi verilen kamu görevlileri olabilir.

Her ne kadar kanununun 86/2/d maddesinde de suçu işleyen kişinin kamu görevlisi olması durumunda yaralama suçunun nitelikli halinin oluşacağını kabul etmiş ise de buradaki düzenlemede kamu görevlisinin görevi sırasında güç kullanırken görevin gerektirdiği ölçünün aşılması aranmaksızın kamu görevlisinin elinde bulundurduğu yetki ve imkanları yetkisi dışında kötüye kullanmasıdır. Kanununun 256. maddedeki düzenlemede kamu görevlisi görevini yapmakta olup nüfuzu kötüye kullanma kastı taşımamaktadır ve bu kamu görevlisinin zor

kullanma yetkisi vardır.⁸¹ Kanunun 86/2/d maddesindeki düzenlemede işlenen yaralama suçuna katılan kamu görevlisinin zor kullanma yetkisinin bulunması şartı yoktur.

TCK' nun 256. maddesindeki suçun oluşabilmesi için suçu işleyen kişinin; zor kullanma yetkisi bulunan bir kamu görevlisi olması, zor kullanma yetkisine dayanarak bir görevi ifa ediyor olması, görevinin gerektiği ölçünün dışında kuvvet kullanması ve kullanılan kuvvetin etkisiyle kasten yaralanmanın meydana gelmesi gerekir. Sayılan bu hususların tamamı bir arada olmalıdır.

Şayet yukarıda sayılan hususlardan birincisi olmayıp diğer durumlar olursa kamu görevlisinin işlemiş olduğu nitelikli yaralama suçundan bahsedilebilir. Şayet üçüncü maddede sayılan husus eksik ise zaten kamu görevlisi normal olarak görevini yapmış olacağından her hangi bir suç oluşmayacaktır. Kanunun 256. maddesinde failin cezalandırılabilmesi için özel faillik vasfı aranmış olduğundan bu kişi hakkında yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulandığı sırada ayrıca 86/2/d. maddesi uygulanmayacaktır.

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi suçunun düzenlendiği 88. madde deki failin ihmali davranışı sonucu meydana gelen yaralama eyleminden sorumlu tutulabilmesi için; bu suçu işleyen fail ile mağdur arasında kanuni düzenlemeden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması ya da failin önceden gerçekleştirdiği bir davranış ile mağdurun hayatı ile ilgili tehlikeli bir durumu oluşturması gerekmektedir. Failin yukarıdaki özel durumları taşımaması durumunda bu suçtan dolayı sorumlu tutulması düşünülemez. Fail ile mağdurun yaralanması eylemi arasında özel bir bağ kurulabiliyor olması, failin ihmali davranışını icrai davranışa çevirme yükümlülüğünün bulunabilmesi gerekir.

5- Yaralama Suçunun Silahla İşlenmesi

Yaralama suçunun silahla işlenmesi durumunda failin suçu daha rahat bir şekilde işleyebilecek olması, mağdur üzerinde meydana getirdiği tahribatın fazla olması, mağdurun kendisini savunmasındaki güçlük ve silahla yaralanma sonucu meydana gelen etkinin ve

⁸¹ Karşı Görüş; "TCK' nun 86/3/d maddesi düzenlemesi karşısında ayrıca 256. maddenin düzenlenmesi gerek yoktur." (Bkz.Yenidünya, Caner, (15/08/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu Semineri, <http://www.ankarabarusu.org.tr/download/panel/10.doc>)

iyileşmenin uzun sürecek olmasından dolayı suçun silahla işlenmesi hali kanunun 86/3/e maddesine göre suçun nitelikli hali olarak kabul edilip faile verilecek cezanın artırılması öngörülmüştür.

Kanunda silahın tanımı madde 6/f/1 de yapılarak silah kavramına dahil olanlar “ateşli silâhlar, patlayıcı maddeler, saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler” olarak sayılmıştır.

765 Sayılı TCK’ nda müessir fiilin silahla işlenmesi yahut aşındırıcı ecza ile işlenmiş bulunması cezanın artırım sebebi sayılmışken 5237 Sayılı TCK’ nda yaralama suçları açısından aşındırıcı ecza ile suçun işlenmesi hali suçun nitelikli halleri arasında sayılmamıştır. 765 Sayılı TCK’ ndan farklı olarak aşındırıcı ecza silahın tanımına dahil edilmiştir. 765 Sayılı TCK’ ndaki düzenlemede silahtan kasıt yalnızca 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkındaki Kanun ile 2521 Sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı, ve Bulundurulmasına Dair Kanun kapsamındaki sayılan silahlarla sınırlı kalmayıp silahın tanımı ve kapsamı daha da genişletilerek TCK’nun 189. maddesinde “ceza tayininde kanunun şiddet sebebi olarak bildirdiği silah tabirinden ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, tecavüz ve müdafaada kullanılan her türlü kesici, delici, bereleyici aletler, yakıcı aşındırıcı, yaralayıcı eczalarıyla diğer her türlü zehirler, boğucu ve kör edici gazlar” sayılarak ceza kanunda geçen silah teriminin kapsamı açıklanmıştır.

Müessir fiilin basit derecesi olan ve 765 Sayılı TCK’nun 456/4. maddesinde düzenlenen hal dışında kalan durumlarda müessir fiil suçu teşebbüse elverişli olmadığından, teşebbüs aşamasında kalan suçlarda mağdurun akli melekelerinde teşevvüş meydana getirebilecek nitelikteki aletlerde silah sayılmaktadır. Yargıtay tarafından silah olarak kabul edilen ve müessir fiillerde daha çok kullanılan aletleri; levye, demirden yapılan soba maşası, grebi, demir kiloluk, demir çapa, tornavida, demir manivela, orak, muşta, tırnak çakısı, soba küreği, tırpan, balta, demir kürek, demir dirgen, bağ makası ve benzeri. silah olarak kabul edilmiştir.⁸²

---

⁸² Erdurak, Y. Güngör, a.g.e., s.841

Her ne kadar Yargıtay bazı kararlarında oyuncak tabancanın silah sayılmayacağını kabul etmekte ise de⁸³ iğfal kabiliyeti bulunan ve oyuncak olduğu ayırt edilemeyen, oyuncak tabancalar 765 Sayılı TCK' un 456. maddesi göre müessir fiile teşebbüs açısından mağduru korkutmaya elverişli ve mağdurda akıl hastalıkları yahut akli melekelerinde teşevvüş meydana getirebilecek nitelikte olduğunu kabul etmek gerekir. Eylemin aşındırıcı ecza ile işlenmesi durumu da cezanın artırımı sebebi olup aşındırıcı ecza da silahtan sayılmaktadır. Hangi maddelerin aşındırıcı ecza kapsamında kaldığı Adli Tıp Kurumu gibi bilirkişilik makamları tarafından tespit olunacaktır.

VI- Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama Suçu

5237 Sayılı TCK' ndaki yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri ile 765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeler genel hatları ile birbirlerine paralellik arz etmektedir. 5237 Sayılı TCK' nda “kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına sebebiyet vermesi” ve “kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmesi” durumları ayrıca neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu içinde 87. maddede düzenlenmiş, 765 Sayılı TCK' nda bulunan “el yahut ayaklardan birisinin ziyai” kavramına 5237 Sayılı TCK' nda yer verilmemiştir. 765 Sayılı TCK' ndaki neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama sayılan mağdurun yaralanma sonucu aldığı raporunun süresinin “yirmi gün ya da daha ziyade akli ya da bedeni hastalıklardan birine veya bu kadar müddet mutad iştigale devam edememesi” şeklindeki düzenleme terk edilerek hâkimin; fiilin kişi üzerindeki etkisine göre, cezayı tayin konusunda takdir yetkisi genişletilmiş ve tabiplerin yerine göre sübjektif raporlarına bağlılığı bir ölçüde azaltılmış bulunmaktadır.”⁸⁴

5237 Sayılı TCK ile 765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak kanunun genel hükümleri içerisinde 23. maddede yapılan düzenleme ile diğer suçlarda olduğu gibi yaralama suçlarında da kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşması durumunda failin meydana gelen bu neticeden sorumlu tutulabilmesi için kişi, netice bakımından en azından taksirle hareket etmiş olmalıdır. Aksi takdirde kişi meydana gelen neticeden sorumlu tutulamayacaktır. 765 Sayılı TCK' nun 418, 439, 452, 456/2-3. maddelerindeki düzenlemelere göre kişinin kastetmediği meydana gelen neticeden objektif olarak sorumlu

⁸³ 4. CD. 21.06.1991 Tarih, 2956.E/4226.K, Sayılı Kararı, (Bkz. <http://www.kazanci.com.tr/> 15.03.2004)

⁸⁴ Hakeri, Hakan, (2005) a.g.e., s.8

tutulacağı kabul edilmiş iken⁸⁵ kusursuz ceza olmaz prensibine istinaden yeni yasaya göre bu uygulama terk edilmiştir.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu; failin irade ettiğiinden daha ağır bir neticenin meydana gelmesine sebebiyet veren “gerçek neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçlar” ve failin istemediği ve niteliği farklı olan daha ağır bir neticenin meydana geldiği “gerçek olmayan netice sebebiyle ağırlaşmış suçlar” olarak ikiye ayrılabilir.⁸⁶ Bu her iki durumda da meydana gelen neticeden tümü ile sorumlu olmayı esas alan neticeye bağlı objektif sorumluluk esası terk edilmiştir. Sorumluluğun sadece nedensellik bağı ile tespiti halinde sorumluluk alanı çok genişletilmekteydi. Bu sorunu gidermek için netice sebebi ile ağırlaşmış suçlar bakımından kusura dayalı sorumluluk ilkesine dayalı bir düzenleme yapılmıştır.

Kanunun 23. maddesindeki düzenleme ile kastın aşılması suretiyle suç işlenmesi ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç arasındaki fark tamamen ortadan kaldırılmıştır. Bu düzenlemeye göre kastın aşılması suretiyle suç işlenmesi bağımsız bir suç olmaktan çıkartılmıştır.⁸⁷ 765 Sayılı TCK’ nun 458. maddesindeki düzenlemeye benzer bir düzenleme yeni ceza yasasında kabul edilmeyerek bu kapsamda işlenen suçların neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçları içerisinde değerlendirilmesi gerekecektir. Fail işlemeyi kastettiği fiilden daha ağır bir neticenin meydana gelebileceğini tahmin edebiliyorsa fail neticesi sebebiyle meydana gelen ağırlaşmış durumdan sorumlu olacaktır.⁸⁸ Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun şekillerini aşağıdaki şekilde saymak mümkündür.

A- Türk Ceza Kanunu’nun 87/1. Maddesindeki Düzenleme

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu 87. madde de dört fıkra halinde düzenlenmiş olup birinci fıkrada kendi içinde neticenin daha hafif olduğu durumlar, iki, üç ve dördüncü fıkrada da kendi içerisinde neticenin ağır olduğu durumlar düzenlenmiştir. Kanunun bu maddesinde neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunun; duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflamasına, konuşmasında sürekli zorluğa, yüzünde sabit ize,

⁸⁵ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.277

⁸⁶ Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, (Ekim 2005), Türk Ceza Hukukuna Giriş, 3. Bası, s. 415, Beta Basım Dağıtım, İstanbul

⁸⁷ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.280

⁸⁸ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s. 430

yaşamını tehlikeye sokan bir duruma, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına sebebiyet verme halleri olarak saymak mümkündür. 765 Sayılı TCK 456/2. maddesinde “akıl veya beden hastalığına yakalanma” kavramlarından bahsedilmiş olmasına rağmen burada bu kavrama yer verilmemiştir.

1- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin Sürekli Zayıflaması

Duyu’yu; bir kimsenin dış dünya ile ilişkilerini gerçekleştirme görevini yerine getiren işitme, tatma, koklama, dokunma ve görmesi şeklindeki işlevler, organı da; vücut içinde yahut dışında yer alan bağımsız varlığa sahip her birisinin ayrı birer özel görevi bulunup farklı fonksiyonları yerine getiren kısımlar olarak tanımlamak mümkündür.⁸⁹ Organların görevlerini anatomik ve fizyolojik açıdan değerlendirerek tespit etmek gerekmektedir. Resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu ve Yargıtay içtihatlarında, organların anatomik ve fizyolojik görevlerinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği kabul edilerek uygulamalarda da organların fizyolojik ve anatomik görevlerine göre organlarda işlevin sürekli zayıflaması olup olmadığının araştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Çünkü kanun koyucunun amacı; organın fonksiyonunda meydana gelen azalmanın tespiti ile yaralamanın derecesinin saptanmasına yöneliktir. Organların fonksiyonel görevleri de fizyoloji bilim dalının uğraş alanına girmektedir.

Eylemin 87/1/a maddesinde sayılan suçu oluşturabilmesi için; duyu ya da organda meydana gelen zayıflamanın sürekli olması gerekmektedir. Meydana gelen zayıflığın sürekli olup olmadığının tespiti tıbbi bir konudur. Adli raporu hazırlayacak olan kurumlar mağdur üzerinde meydana gelen yaralardan gerekli incelemeleri yapmak suretiyle meydana gelen duyu ya da organdaki arazın normal tıbbi tedavi yöntemleriyle iyileşip iyileşmeyeceğini, iyileşemeyecekse sürekli surette zaafa sebebiyet verip vermeyeceğini araştıracaktır. Duyu ya da organdaki zayıflığın doğal olmayan tıbbi yöntemlerle tedavi edilerek iyileştirilmesinin mümkün olması durumunda failin eylemi yine duyu ya da organdan birinin sürekli zayıflamasına sebebiyet verme suçunu oluşturacaktır. Hiçbir kimse yapay tedavi yöntemleriyle tedavi olmaya zorlanamayacağı gibi yapay tedavi sonucu meydana gelen olumsuzluklara tahammül etmeye de zorlanamaz. Ayrıca yapay tedavi yöntemleriyle yapılan

---

⁸⁹ İçel, Kayıhan, a.g.m., s.106

tedavi sonucunda mağdurun eski doğal halindeki yaşamına devam etmesi ve doğal haline kavuşması hiçbir zaman mümkün olamayacaktır.

2- Konuşmada Sürekli Zorluk Meydana Gelmesi

5237 Sayılı TCK' nda Yaralama sonucu oluşan araz neticesinde kişinin açık ve net olarak konuşamaması, kekeleyerek konuşabilir duruma düşmesi gibi hallerin meydana gelmesi ve bu halin sürekli olması durumunda suçun maddi unsurunun varlığının kabulü gerekir. Buradaki söz söylemeyi; konuşma yapabilme kabiliyeti olarak anlamak gerekir. Kanun koyucu söz söyleme, yani konuşma yeteneğini duyu ya da organdan her hangi birisinin içine dahil olmadığı kanaati taşımasından dolayı yasa metni içerisinde söz söylemekte sürekli zorluk çekilmesini yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış özel bir hali olarak düzenlemiştir.

3- Yüzde Sabit İzin Meydana Gelmesi

5237 Sayılı TCK' nun 87/1/c maddesindeki gerekçesinde “yüz deyimi, çehre karşılığında kullanılmış ve kişinin boyun ve kulakları dahil, başın ön kısmını ifade eder.” demek suretiyle farklı bir tanım getirilmiştir. Adli tıp uzmanları da bu tanıma “kişiye cepheden bakıldığında üstte saçlı deri sınırı (saçı dökülen ya da azalan kişilerde görülebilen frontal bölge dahil), yanlarda kulaklar dahil olmak üzere kulakların arkasından inen hayali düz çizgilerin her iki klavikula ile kesiştiği noktalar ile altta fossa jugularisten başlayıp yanlara doğru klavikulaları takip eden çizgiler arasında kalan bölgedir.”⁹⁰ şeklinde yorumlamaktadırlar.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre; alındaki saçlı derinin başladığı yer ile çene altından boyun kısmına kadar olup kulakları da kapsayan başın ön yüzünü içine alan kısmına yüz denmektedir. Yapılan eylemin yüzün sürekli değişikliğini meydana getirmeden yüzde sabit iz bırakması durumudur. Yüzde kalan izin zamanla kaybolmaması ve yaralama neticesi oluşan izin yüzde kalmış olması gereklidir. Yüzde oluşan izin mağdurun saçı, sakalı

⁹⁰ Balcı, Yasemin, / Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel, (23/06/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Düzenlenecek Adli Raporlar İçin Kılavuz, http://www.atud.org/myk/tck_klavuz.html

veya bıyığı ile saklanabilir nitelikte olması suçun oluşmasına engel teşkil etmez Ayrıca mağdur yüzünde oluşan sabit eseri saklamaya zorlanamaz. Yüzde sabit izin var olup olmadığı tespit edilirken oluşan eserin yüzdeki doğal görünüme tesir edip etmediği, yüzün genel görünüşünde ahengi ve estetiğine zarar verme derecesi dikkate alınmalıdır.⁹¹²

4- Mağdurun Yaşamının Tehlikeye Sokulması

Fail tarafından yapılan yaralama eylemi sonucu meydana gelen etkinin mağdur üzerinde ölüm sonucunu meydana getirmeye elverişli olması durumudur. Fiil sonucu oluşan yaranın bölgesi, derinliği, sayısı, şiddeti, yaralama fiilinin işlendiği yer ve zaman itibarıyla mağdurun ölmesinin yakın ya da muhakkak olması durumunda hayati tehlikenin varlığından bahsedilebilir.⁹³ Yaralama neticesinde kişide hayati tehlikenin oluşması koşul olup bu durumun gerçekleşmesi şart olarak aranmaz. Yaşamama tehlikesine maruz kalan kişinin aynı zamanda ölmemesi gerekmektedir. Yaşamama tehlikesi sonucu ölüm meydana gelirse suçun vasfı değişecektir. Yaşamama tehlikesi oluşup oluşmadığı tüm klinik, radyolojik ve laboratuvar incelemelerden ve belirli süre gözetim altında tutulduktan sonra yaşamama tehlikesi olup olmadığı saptanacaktır.⁹⁴ Adli rapor hazırlanmasında acele edilmeden belirli bir süre mağdur denetim altında tutulduktan sonra adli raporun tanzim edilmesi gerekmektedir.

5- Yaralamanın Gebe Bir Kadına Karşı İşlenerek Çocuğun Vaktinden Önce Doğmasına Sebebiyet Verilmesi

Fail tarafından gebe olan mağdura karşı yaralama suçu işlenerek, hamile olan kişinin normal doğurma zamanı gelmeden önce doğum yapıp canlı olarak çocuğunun meydana gelmesi durumunda bu suçun maddi unsuru oluşacaktır. Hamile kadının erken doğum yapabileceği normal zeka ve bilgi seviyesine sahip kişilerce tahmin edilmesi mümkün ise failin fiili ile meydana gelen erken doğum arasında nedensellik bağının varlığının kabul edilmesi gerekir. Ayrıca mağdurun hamile olduğu fail tarafından biliniyor olmalıdır.

⁹¹ Gözübüyük, Ahmet Hıfzı, (1947), Müessir Fiil Bakımından Kulak Çehreden Sayılır mı?, *Adalet Dergisi*, S.1, s.274

⁹² Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, s.131, Beta Basım Yayım Dağıtım, A.Ş., İstanbul

⁹³ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, a.g.e., s.15

⁹⁴Karaduman, Fuat, (20/04/2004), Etkili Eylemler, <http://forencik.8m.com.adli.htm>.

Eylem neticesinde erken doğan çocuk canlı doğmalı ve doğduğu anda yaşama yeteneğine sahip olmalıdır. Şayet çocuk canlı olarak doğmaz yahut canlı olarak doğmuş olmasına rağmen yaşama kabiliyetinden yoksun bulunursa suçun vasfı değişerek failin eylemi 87/3/e. maddesinde düzenlenen gebe bir kadına karşı işlenen yaralama neticesi çocuğun düşmesine sebebiyet verme suçunu oluşturacaktır.

B- Türk Ceza Kanunu'nun 87/2. Maddesindeki Düzenleme

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu 87. madde de dört fıkra halinde düzenlenmiş olup ikinci fıkrada kendi içinde neticenin daha ağır olduğu durumlar, üç ve dördüncü fıkrada da kendi içerisinde neticenin ağır olduğu durumlar düzenlenmiştir. Maddenin bu fıkrasında neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçunda mağdurun; iyileşme olanağı bulunmayan bir hastalığa yakalanması veya bitkisel hayata girmesine, duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine, konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına, yüzünün sürekli değişikliğine, gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine sebebiyet verme halleri olarak saymak mümkündür.

1- Mağdurun İyileşme Olanağı Bulunmayan Bir Hastalığa Yakalanmasına veya Bitkisel Hayata Girmesine Sebebiyet Verme

765 Sayılı TCK' nda "akıl veya beden hastalıklarından.." bahsedilmiş iken 5237 Sayılı TCK' nda sadece hastalıktan bahsedilmiş ve aynı zamanda "bitkisel hayata girme" kavramı kanuna eklenmiştir. Hastalık kavramı akıl ve beden hastalıklarının tamamını kapsadığından ayrıca birde akıl veya beden hastalığından bahsetmeye gerek yoktur. Yaralama neticesinde duyu ve organ zayıflaması ya da işlevinin yitilmesi durumunu oluşturmayacak nitelikte bir durum olmalı, ayrıca failin bedensel ya da ruhsal hastalığının iyileşme olanağının bulunmaması veya bitkisel hayata girmesi gereklidir. Yaralama sonucu fiile bağlı olarak oluşan kalp yetmezliği, felç, aids, disk kayması,⁹⁵ psikasteni ve şeker hastalığı gibi hastalıklar bu hastalıklara örnek gösterilebilir.⁹⁶

⁹⁵ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, a.g.e., s.117

⁹⁶4. CD, 27/12/1991 Tarih 1991/397E, 1991/1327K, Karar Sayılı Kararı, (Bkz. Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.3. s.3712, Adil Yayınevi, Ankara)

2- Mağdurun Duyularından veya Organlarından Birisinin İşlevinin Yitirilmesine Sebebiyet Verme

Duyu'nun; bir kimsenin dış dünya ile ilişkisini gerçekleştirme görevini yerine getiren; işitme, tatma, koklama, dokunma ve görme gibi hisler olduğunu, organı da; vücut içinde yahut dışında yer alan bağımsız varlığa sahip her birinin ayrı birer özel görevi bulunan farklı fonksiyonları yerine getiren organların her birisine ayrı ayrı organ dendiğini daha önceden açıklamıştık. Herhangi bir organın vücuttan tamamıyla çıkartılması veya o organın fonksiyonlarını tamamen yapamaz hale gelmesi durumunda organ işlevinin yitirilmesi olacaktır.⁹⁷ Organın devamlı zayıflaması ile organ işlevinin yitirilmesi arasında ince bir çizgi vardır. Vücutta meydana gelen arazın hangi durumlarda sürekli organ zayıflaması hangi durumlarda organ işlevinin yitirilmesi sayılacağı daha çok tıbbi bir konu olup adli tıp raporlarını tanzim etmeye yetkili kurumlarca çözümlenecektir. Duyu ve organın sürekli zayıflamasında, duyu yahut organın görevini yapmakta belirli bir derecede acziyete düşmesi neticesi bu acziyetin devamlı surette olması ve normal tıbbi yöntemlerle tedavisinin mümkün olmaması durumu söz konusu iken, duyunun işlevini yitirmesi yahut organın işlevinin yitirilmesinde ise; duyu veya organın görevini hiçbir şekilde yapamaz duruma gelmesi söz konusudur. Duyunun işlevini yitirmesi veya organın işlevini yitirilmesinin bulunup bulunmadığının tespitinde bu organların anatomik ve fizyolojik fonksiyonları göz önünde bulundurularak tespitler yapılmalıdır.

765 Sayılı TCK' nu da el ve ayaklarda vücudu oluşturan organlarda an olmasına rağmen kanun metninde ayrıca el ve ayaktan bahsedilerek “el yahut ayaklardan birinin ziyai” demekle ayrıca bir düzenleme yapılmıştır. İnsanın dış dünya ile temasını sağlayan önemli organlardan olmasından dolayı kanun koyucunun bu iki organ ile ilgili ayrıca düzenleme yapmış olma ihtimali vardır. Kanun metnindeki düzenlemede “duyu ya da organlardan birisi” şeklindeki düzenleme mevcut bulunduğundan çift organlardan her hangi birisinin kaybı durumunda organın devamlı zayıflaması mı, işlevinin yitirilmesi mi olacağı hususları tartışmalıdır.

---

⁹⁷ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, a.g.e., s.118

5237 sayılı TCK' nun madde gerekçesinde “vücutta çift olarak bulunan organlardan birinin işlevini tamamen yitirmesi hâlinde, diğer organ fonksiyon görmeye devam edebilir. Bu durumda dahi, organın işlevinin zayıflaması değil, ikinci fıkraya göre işlevin yitirilmesi söz konusudur. Çünkü, bent metninde duyu veya organlardan birinin işlevinden söz edilmiştir.” demek suretiyle ve madde bendinde duyu veya organın birisinden bahsedildiğinden 765 Sayılı TCK' nda tartışmalı olan husus ortadan kaldırılmıştır.⁹⁸ Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarına göre de genel manada çift organlardan her hangi birisinin kaybı durumunda organ işlevinin yitirilmesi olacaktır.⁹⁹ İkinci bölümde bu konu detaylı olarak açıklanacaktır.

5237 Sayılı TCK' nda el yahut ayaklardan herhangi birisinin kaybı durumu ayrıca düzenlenmemiş olmasına rağmen 765 Sayılı TCK' nda bu husus düzenlenmiş olduğundan bu konuya değinmek yerinde olacaktır. Anatomik olarak insan vücudunun dışında bulunan ve insanın yaşamını devam ettirmesinde çok önemli fizyolojik fonksiyonları bulunan el ve ayakları kanun koyucu tek tek sayarak bu organların kaybı durumuna ayrıca önem vermiş bulunmaktadır. Normal şartlarda kanundaki düzenlemede duyu ve organ kaybının düzenlendiği durumlarda organ olan el yahut ayaklardan ayrıca bahsedilmese de kanun metninde bir eksiklik meydana gelmezdi. Fakat kanun koyucu bu organların öneminden dolayı bu organlara ayrıcalık tanıyarak el yahut ayaklardan birisinin ziyasını ayrıca düzenlemiştir.

El yahut ayaklardan birisinin tamamen vücuttan ayrılması ya da fonksiyonlarını tamamen yapamaz hale gelmesi durumunda el yahut ayağın kaybindan bahsedilir. El yahut ayağın kesilmesiyle tamamen fonksiyonlarını yitirmesi arasında fark yoksa da bu organların mutlak manada görevini yapamaz hale gelmesi gerekir. Yaralamaya maruz kalan kişi, tutma veya yürüme fonksiyonlarını az veya güçlüğüle de olsa yerine getirilebilmekte, topallayarak

⁹⁸ Karşı görüş; “ Tek böbrek kaybı organının işlevinin zayıflaması olarak kabul edilmelidir.” (Bkz. Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, s. 133, Yetkin Yayınları, Ankara

⁹⁹ YCGK. 02.11.1999 Tarih, 1999/4 E., 1999/183.K., Sayılı Kararı, “...Adli Tıp uygulamasında uzuvlar, iç organ olabileceği gibi beş duyu denilen görme, işitme, tatma, hissetme ve koklama organları da olabilir. Ceza Yasasının 456. maddesinde her iki el veya her iki ayağın fizyolojik çalışmalarındaki benzerliğe rağmen ayrı ayrı iş görme yeteneğinde olduğu, bu nedenle her birinin müstakil bir uzuv bulunduğu kabul edilmiştir. Bunun gibi vücutta çift olarak bulunan organlardan tek göz, tek böbrek, tek kulak, gibi uzuvlarında müstakil birer organ oldukları, adli ve tıbbi uygulamalarda belirtilmiştir. Bir gözün görme yeteneğinin ziya uğraması, o gözün fizyolojik görevini yapamaz hale gelmesidir. İki gözün görme görevini birlikte yerine getirmesi gözlerin teker teker uzuv sayılmasına engel değildir. Gözlerden her biri anatomik yönden uzuv olup başlı başına görme fonksiyonu bulunmaktadı. Bu itibarla gözlerden birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesi uzuv tatili, fizyolojik görevlerinin devamlı zaafa uğraması ise uzuv zaafi niteliğindedir. ...” (Bkz.<http://www.kazanci.com.tr/> 15.03.2004) Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu kararında gözün aza olması durumuna temas etmiş olmasına rağmen gözün fizyolojik görevini uzuv tanımı içerisinde değerlendirilmiştir. Halbuki gözün fizyolojik görevleri havas tanımı içinde değerlendirilmelidir.

yürüyebilmekte veya eksilen parmaklara rağmen bir şeyleri tutabilmekte ise el veya ayağın kaybı yerine devamlı zayıflamasından bahsedilebilir.¹⁰⁰

3- Konuşma Yeteneğinin Kaybolmasına Sebebiyet Verme

Yaralamanın meydana getirdiği etki sonucu kişinin konuşma mekanizmasında; ses çıkartmayı, anlamlı ve birbirini takip eder nitelikte konuşmasını sağlayan beynin ilgili bölümünde bozukluğun meydana gelmesidir. Konuşma yeteneğinin sürekli bozukluğu durumunda konuşma imkanı mevcut olup zorluklar içerisinde konuşabilme yeteneği var iken konuşma yeteneğinin kaybı durumunda konuşma yeteneğinin tamamen yitirilmiş olduğundan mağdurun konuşarak kendisini ifade etmesi mümkün olmayacaktır.

4- Çocuk Yapma Yeteneğinin Kaybolmasına Sebebiyet Verme

Çocuk yapma kabiliyetine sahip olan erkek ya da kadının yaralama neticesinde eyleme bağlı olarak bu yeteneğini kaybetmesi durumudur. Çocuk yapma kabiliyetinin kaybı suçu, erkeğe yahut kadına karşı işlenebilir. Çocuk yapma yeteneği bulunmayanlara karşı bu suç işlenemeyecektir. Çünkü suçun işlenebilmesi için mağdurun çocuk yapma yeteneğine sahip olması gerekir.

765 sayılı TCK' nundaki düzenlemeye göre her ne kadar tek husyenin alınmasında uzuv işlevinin yitirilmesi olmayacağı, organın sürekli zayıflaması olacağı, diğer husye ile kişinin çocuk yapma kabiliyetinin devam edeceği ileri sürülmekte ise de kanunun 456/3. maddesinde özel olarak uzuv ziyaından bahsetmenin yanında ayrıca çocuk yapma kabiliyetinin ziyaa bahsedilmiş olmasından dolayı tek husyenin kaybının da çocuk yapma kabiliyetinin ziyaa kabul edilmesi gereklidir. Çünkü kanunun uzuv zaafını düzenleyen 456/2. maddesinde ayrıca çocuk yapma kabiliyetinin zaafından bahsetmemiştir. Şayet maddenin bu fıkrasında çocuk yapma kabiliyetinin zaafından bahsetse idi tek husye kaybının zaafa iki husyenin birden yitirilmesi durumunda da çocuk yapma kabiliyetinin ziyaa uğradığını kabul etmek gerekecekti.

---

¹⁰⁰ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, a.g.e., s.117

5- Yüzün Sürekli Değişikliğe Uğramasına Sebebiyet Verme

Yüzün sürekli değişikliğini; mağduru evvelden tanıyanların onu gördükleri zaman hiç olmasa bir vakfei tereddüt geçirmeleri suretiyle mütebariz bir hal olduğuna kanaat getirmeleri durumunda yüzün sürekli değişikliğe uğradığı kabul edilip, mağduru evvelce tanımış olanlara bu halin tayin ettirilmesi gerekecektir.¹⁰¹ Belli bir mesafeden mağdurla karşılaşan ve mağduru daha önceden tanıyıp yüzünün daha önceki durumunu bilen kişilerin ilk karşılaştıklarında mağduru tanımada bir aralık dahi olsa o kişi olup olmadığı hususunda tereddüt geçirmesi halinde mağdurun yüzünde sürekli şekilde değişikliğe uğradığı kabul edilebilir. Değişiklik daha önceden tarif edildiği şekilde yüz sınırları içerisinde bulunmalıdır.

Yargıtay kararında belirtilen tanımda, mağdurun tanınmasında bir anlık tereddüt geçirmeye sebep olmanın yanında yüzün ahengini bozan normal duruşta olmasa bile göz ağız gibi hareketli organların hareketleri sırasında görülen ve tekrarlanan hareketlerde yüzde sürekli değişiklik kapsamında değerlendirilmelidir.¹⁰² Yüzde meydana gelen sürekli değişiklik plastik cerrahi yöntemi yahut protezle tedavi yöntemine başvurulmak suretiyle tedavi edilerek mağdurun önceki normal haline yahut normal haline benzer bir hale getirilmesi de suçun unsurlarını ortadan kaldırmaz. Yüzde meydana gelen değişikliğin normal tedavi yöntemleri uygulanarak eski halini alması durumunda yüzde sürekli değişiklik meydana getirecek şekilde yaralama suçunun maddi unsurunun gerçekleşmediği ve değişikliğin sürekli olmadığı kabul edilmelidir.

6- Yaralamanın Gebe Bir Kadına Karşı İşlenerek Çocuğunun Düşmesine Sebebiyet Verilmesi

Bilgi birikimi ve zeka seviyesi normal olan kişilerce gebe olduğu anlaşılan bir mağdura karşı yaralama fiilinin işlenmesi sonucu çocuğun düşmesine sebebiyet verilmesi durumunda bu suçun maddi unsurunun gerçekleştiği kabul edilecektir. Fail tarafından mağdurun hamile olduğu normal şartlarda tahmin edilebilmesi gerekir. Çocuğun erken doğmasına sebebiyet verme ile çocuğun düşmesine sebebiyet verme eylemleri birbirlerinden farklı eylemlerdir. Erken doğuma sebebiyet verme durumunda Medeni Kanun tarafından

¹⁰¹ 1. CD. 17.02.1940 Tarih, 1940/21E, 1940/398K Sayılı Kararı, (Bkz. Önder, Ayhan, a.g.e., s.116)

¹⁰² Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.3, s.3715, Adil Yayınevi, Ankara

kabul edilen normal doğum süresi içerisinde çocuk doğmuş bulunup erken doğan çocukta yaşama kabiliyeti mevcuttur. Çocuğun düşmesine sebebiyet verme suçunda ise çocuk Medeni Kanun'da kabul edilen normal doğum süresi dolmadan çocuğun ana rahminden ayrılarak hayatta kalma kabiliyetinden yoksun olması durumudur.

Şayet mağdurun hamile olduğu fail tarafından normal şartlarda bilinmesi ve tahmin edilmesi beklenemeyecek bir vaziyette ise faile verilecek cezadan 01.06.2005 tarihinden önceki suçlar için 765 Sayılı TCK' nun 458. maddesi gereğince indirim yapılacaktır. 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre failin içinde bulunduğu duruma göre 23. madde de düzenlenen “netice sebebiyle ağırlaşmış suç” hükümlerine göre cezalandırılacaktır. Şayet fail kastettiğinden daha ağır bir neticenin ortaya çıkacağını öngörmüş ise, meydana gelen ağır netice açısından failin olası kastla hareket ettiği kabul edilerek olası kasttan dolayı cezalandırılması gerekecektir. Fail yaralama eylemine girişmeden önce gerekli dikkat ve özeni gösterse idi mağdurenin hamile olduğunu anlayabilecek durumda ise failin en azından taksirle hareket ettiği kabul edilerek taksirle yaralama hükümlerine göre cezalandırılması gerekir.

Kanununun 99. maddesinde “çocuk düşürtme”, 100. maddesinde de “çocuk düşürme” suçları ayrıca düzenlenmiştir. Yaralama suçlarında failin kastı “yaralamaya sebebiyet verme” olup fail çocuk düşürme kastı ile hareket etmemektedir. Çocuk düşürtme eyleminde ise failin amacı çocuğun düşürülmesidir. Fail özel bir amaç ile hareket etmektedir. 99. madde de düzenlenen suçun faili anne haricinde herhangi bir kimse olabilirken 100. madde deki “çocuk düşürme” suçunun faili de mağduru da hamile olan kişidir. Üçüncü bir kişi ancak iştirak hükümlerinden dolayı sorumlu tutulabilecektir. Faillik ve mağdurluk sıfatı çocuk düşürme suçlarında birleşebilir. Kendi çocuğunu düşüren hamile kadının ayrıca kendine karşı yaralama suçu eylemini işlediği kabul edilemeyecektir. Kişinin kendi kendine zarar vererek yaralaması durumunda her hangi bir suç oluşmaz.

C- Türk Ceza Kanunu'nun 87/3. Maddesindeki Düzenleme

5237 Sayılı TCK, 765 Sayılı TCK' ndan farklı bir hüküm getirerek 87/3. maddesi ile “kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı...”

şeklinde bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme yapılmadan önce kemik kırıklarında kişinin durumu adli tıp uzmanları tarafından tespit olunarak mutad iştigale engel olma süresine göre failin eylemi ve suç vasfı belirleniyordu. Ayrıca kafa tasındaki kemik kırıklarında meydana gelen travma neticesinde kemik defektinin alanı belli oranları aşıyorsa uzuv tatili olarak kabul edilip 456/3. maddesi gereğince faile beş yıl ile on yıl arasında ceza verilebiliyordu. 765 Sayılı TCK' nun 456/1-2 maddesine göre faile verilecek ceza 6 aydan 5 seneye kadar hapis cezasıdır. 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenleme ile faile verilecek ceza 1 yıl ile 6 yıl arasında tutularak cezanın alt sınırı ile üst sınırı arasındaki makas açık tutulmuştur. Bu şekilde bir düzenleme kemik kırıkları ile ilgili eylemler açısından uygun bir düzenlemedir.

El parmak kemiği kırığı ve tırnak düzeyinden ampütasyon gibi bir kısım kemik kırıkları çok basit nitelikte kırıklardan ibaret olup kısa zamanda iyileşmesi mümkün iken özellikle kafa tasındaki kemik kırıkları, humerus cisim açık parçalı kırığı, humerus kollum şirurjikum/ anatomikum kırığı, humerus kollum şirurjikum/ anatomikum açık kırığı, femur başı açık kırığı, femur boynu açık kırığı ve femur cisminde açık parçalı kırık¹⁰³ ve benzerinde ise kemik kırıklarının iyileşmesi çok uzun zaman alacağı gibi mağdurun ömür boyu sakat kalmasına da sebebiyet verebilecektir.

Kanununun 87/1-2. maddesinde temel cezanın belirlenmesinde 86/1. maddeye yollamada bulunulmuş iken yine yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinden olan kemik kırıklarına sebebiyet verilmesi durumunda 3. fıkrada kendi içinde cezanın alt ve üst sınırlarını belirlemek suretiyle verilecek cezanın tespitine gidilmiştir. Her ne kadar bu düzenleme ceza açısından müstakil bir husus öngörmüş olsa da yaralamanın kemik kırılmasına sebebiyet vermesi ve bu eylemin kanununun 86/son maddesinde sayılan kasten yaralama suçunun nitelikli halleri ile birleşmesi durumunda 87/3. maddeye göre verilen ceza kanununun 86/son maddesindeki oranlarda artırılacaktır. Kanununun 86. maddesi son fıkrasının başlığında “kasten yaralama suçunun” şeklinde bir başlık atılmış olduğundan kasten yaralama suçunun nitelikli yaralama ile birleşen tüm halleri dolayısıyla failin cezasından artırım yapılması gerekmektedir.

Her ne kadar kemik kırıklarının ayrı bir madde şeklinde düzenlenmesi “çıkık” ları kapsamadığından bahisle eleştirilerek bu şekilde bir düzenlemeye gerek olmadığı ileri

¹⁰³ Balcı, Yasemin, / Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel,a.g.s.

sürülmüşse de; 765 Sayılı TCK' nun uygulama aşamasında kemik defektleri ve kırıkları ile ilgili bir çok sorun çıkmış olup yeni düzenleme ile bu sorunlar ortadan kaldırıldığı gibi “çıkık” ların kanunun 86/1 maddesi kapsamında değerlendirilmesi açısından da her hangi bir yasal zorluk bulunmamaktadır.¹⁰⁴ Çıkıkların kemik kırıkları ile aynı sınıf içinde değerlendirilmesi de kanunda kıyas yapılması anlamına gelmektedir ki kanun maddesinde bariz bir şekilde “kemik kırıklarından” bahsedilmiş olmasından dolayı eklem çıkıklarının da iskelet sistemindeki anatomik bozukluklar olduğundan bahisle kemik kırıkları ile birlikte sınıflandırılması mümkün olmayacaktır.¹⁰⁵

D- Türk Ceza Kanunu'nun 87/4. Maddesindeki Düzenleme

765 Sayılı TCK' nda 452. maddede düzenlenen failin kastının yaralama olup da, neticenin ölüm şeklinde gerçekleşmesi durumu 5237 Sayılı TCK' nda 87/4. maddede yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali içinde düzenlenmiştir. 765 Sayılı TCK 452. maddesindeki düzenlemede yaralamada kastın aşılması suretiyle ölüme sebebiyet vermede fail öldürme suçunun ihlal ettiği kanun maddesine göre cezalandırılması kabul edilmiş iken 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre ölüme yol açan yaralama eyleminin ağırlığı ölçüt alınarak failin cezası saptanacaktır.¹⁰⁶

765 Sayılı TCK' nun 452. maddesindeki düzenlemeye göre; kastın aşılması suretiyle ölümün meydana gelmesi durumunda meydana gelen bu ağır neticenin yeni bir suç oluşturduğu kabul edilmişken, 5237 Sayılı TCK' nun 23. ve 87/4. maddesindeki düzenlemeye göre; bu durumda yeni bir suç oluşmayıp neticesi sebebiyle ağırlaşan suç oluşmakta olup faile yaralamadan dolayı verilecek cezadan daha ağır bir cezanın verilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Yeni yasal düzenlemede kastın aşılması suretiyle suç işlenmesi kavramına yer

¹⁰⁴ Karşı görüş; “Kemik dokusundaki yaralanmanın ayrı bir madde olarak ele alınması, diğer bir travma şekli olan “çıkık”ların değerlendirilmemesi uygun değildir. Kemik dokudaki yaralanmalar, travmanın şiddeti ve derecesi objektif olarak değerlendirildiği sürece diğer doku ve organ yaralanmalarından bir farklılık arz etmemektedir Tıbbi açıdan kemik dokudaki yaralanmaları ayrı bir madde olarak düzenlemek yerine, diğer dokulardaki yaralanmalarla eşit koşullarda değerlendirmeye olanak sağlayacak şekilde bir düzenleme yapılması daha uygun olacaktır.” (Bkz. 5237 Sayılı TCK' nun Bazı Maddelerinin İvedilikle Yeniden Düzenlenmesine İlişkin Türk Tabipleri Birliği'nin Görüş ve Önerileri, (03/10/2005)
http://www.ttb.org.tr/data/haber/nisan05/tck_gorus.php

¹⁰⁵ Balcı ve arkadaşları ise “çıkık”ları kemik kırıklarına dahil ederek değerlendirme yapmaktadırlar. (Bkz. Balcı, Yasemin, / Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel, a.g.s.)

¹⁰⁶ Meran, Necati, (2004), Gereğçeli ve Karşılaştırmalı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1. Baskı, s.470, Seçkin Yayınları, Ankara

verilmemiştir.¹⁰⁷ Failin bu fiilinden sorumlu tutulabilmesi için en azından taksirle hareket etmiş olması gerekmektedir.

5237 Sayılı TCK' nun 87/4. maddesinde 86. maddenin yalnızca birinci ve üçüncü fıkralarına atıfta bulunulduğundan kasten yaralama fiili sonucu ölüm meydana geldiğinde kanunun 23. maddesi de dikkate alınarak failin 87/4. maddeden cezalandırılabilmesi için, failin fiilinin kasten yaralama suçunun temel şeklini ya da nitelikli şeklini oluşturması gerekir. Failin fiili 86/2. madde kapsamında kalmasına ve yaralama suçunu oluşturmasına rağmen ölüm meydana gelirse, fail hakkında fikri içtima hükümleri uygulanarak taksirle öldürme suçundan dolayı cezalandırılacaktır.¹⁰⁸

VII- Yaralama Suçunun Özel Görünüş Biçimleri

A- Suça Teşebbüs

Ceza kanunlarının özel kısımlarındaki düzenlemeler tamamlanmış suçları tarif etmektedir. Teşebbüse ilişkin hükümler kanunların genel hükümleri içerisinde düzenlenerek suçlar açısından genişletici bir nitelik kazandırmaktadır.¹⁰⁹ 5237 Sayılı TCK' nun 35. maddesinde; kişinin işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması durumunda suça teşebbüsten dolayı sorumlu olacağı düzenlenmiştir. Suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre kişiye verilecek ceza hâkim tarafından takdir edilecektir. Hâkim takdir edeceği cezada zarar ve tehlikenin ağırlığını göz önünde tutarak indirim oranını belirleyecektir. 765 sayılı TCK' ndan farklı olarak yeni yasada tam teşebbüs ve eksik teşebbüs ayrımı yapılmamış olmasına rağmen yeni yasal düzenlemede verilecek cezayı takdir etme açısından kanun, hâkime geniş takdir yetkisi tanımış bulunmaktadır.

Kişinin teşebbüsten sorumlu tutulabilmesi için; işlenen fiilin teşebbüse elverişli olması, failde suç işleme kastının varlığı, failin suçun icrasına elverişli hareketlerle doğrudan doğruya başlamış olması ve failin işlemeyi kastettiği suçu elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması gerekmektedir. Teşebbüsün varlığından bahsedebilmek için yukarıda

¹⁰⁷ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.280

¹⁰⁸ Özgenç, İzzet, (2005), a.g.e., s. 797

¹⁰⁹ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.396

sayılan hususların tamamının bir arada olması gerekir. Failin suça ilişkin iradesinin herhangi bir biçimde ortaya çıkması, failin ahlaki kötülüğünün tespiti, ya da failin tehlike arz etmesi teşebbüsten dolayı cezalandırılması için yeterli bir neden sayılmayacaktır.¹¹⁰

Kasten yaralama suçları ister icrai hareketle isterse ihmali hareketle işlenmiş olsun her iki halde de bu suç teşebbüse elverişlidir.¹¹¹ Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarında failin cezalandırılabilmesi için (m.23) en azından taksirle hareket etmiş olması gerekmektedir. Kanundaki düzenlemeye göre failin cezalandırılabilmesi için en azından taksirle hareket etme şartı aranmış olduğuna göre failin olası kast ile hareket ederek neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu işleme ihtimali vardır. Kanunun 87. maddesinde düzenlenen neticesi itibariyle kasten yaralama suçunun olası kastla işlenmesi durumunda da bu suç teşebbüse elverişlidir.¹¹²¹¹³ Çünkü kanun koyucu kasten işlenen fiillerin teşebbüse elverişli olduğundan bahsetmekte olup, kastı kendi içinde bir ayrıma tabi tutmayarak kanunun 21. maddesi de kast başlığa altında doğrudan kastı ve olası kastı ayırım yapmaksızın birlikte düzenlemiştir.

Kanunda düzenlenen ihmali davranışla işlenen kasten yaralama suçu da teşebbüse elverişli olan suçlardandır.¹¹⁴ İhmali davranışla işlenen kasten yaralama suçunun tanımında; ihmali davranışın icrai davranışa eşdeğer olması arandığından failin; mağdurun yaralanmasını önleyecek durum ve şartları taşıdığı halde kasten, doğrudan doğruya harekete geçmemiş olması ve buna rağmen failin elinde olmayan başka sebeplerin birleşmesi ile mağdurun yaralanmaktan kurtulması durumunda failin ihmal suretiyle kasten yaralama suçuna teşebbüs ettiği kabul edilmelidir. Her ne kadar kanundaki düzenlemede teşebbüsün oluşması için failin işlemeyi kastettiği bir suç için doğrudan doğruya icraya başlaması gerektiğini düzenlemişse de kanundaki özel düzenlemeye göre nitelikli ihmali suçlardan olan ihmal suretiyle işlenen kasten yaralama suçunda şartların varlığı halinde neticenin oluşumuna sebebiyet veren yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer kabul edildiği kanunda belirtildiğinden bu suçta da teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkündür.¹¹⁵

¹¹⁰ Sözüer, Adem, (1994), Suça Teşebbüs, s.169, Kazancı Hukuk Yayınları No:134, İstanbul

¹¹¹ Soyaslan, Doğan, (2005), a.g.e., s.329

¹¹² Sözüer, Adem, (1994), a.g.e., s. 162

¹¹³ Neticesi sebebiyle ağırlaşmış suçların teşebbüse elverişli olmadığını savunan yazarlar da vardır. (Bkz. Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.400)

¹¹⁴ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s.266, Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.300

¹¹⁵ “Olası kastla işlenen suçlar teşebbüse elverişli değildir, aksi takdirde sorumluluk alanını kanıtlanamayacak şekilde genişletmiş oluruz” (Bkz. Özgenç, İzzet, (2005), a.g.e., s. 484)

İhmali davranışla işlenen kasten yaralama suçlarında failin teşebbüste bulunup bulunmadığını tespit etmek pek de kolay olmayacaktır. Failin bu suçu işlemek için teşebbüste bulunduğu kabulü için öncelikle failin bu suçu önleme imkan ve iktidarının var olup olmadığının iyice araştırılması gerekecektir. Failin ihmali davranışla meydana gelecek kasten yaralama suçunun hareket etmek suretiyle engelleme imkanı varken bu imkanı kullanmamış ve failin elinde olmayan başka nedenlerle mağdur yaralanmamışsa teşebbüsten bahsedilebilir.

Belli bir sığata veya niteliğe sahip kişiler tarafından işlenebilen suçlara özgü suç denmekte olup¹¹⁶ ihmali davranışla kasten yaralama suçu da ancak kanunda sayılan yükümlü kişiler tarafından işlenebilecek olup bu suça kanunda kendisine yükümlülük yüklenen kişilerin dışında kalan başka bir kimse tarafından teşebbüs edilmesi mümkün olmayacaktır.¹¹⁷ Yapılan eylemin durumuna göre bu kişilerin kanunun 98. maddesinde düzenlenen “yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmeme” suçuna teşebbüs edip etmediği ayrıca değerlendirilmelidir.

5237 Sayılı TCK’ nun genel hükümleri içerisinde eksik teşebbüs hükümlerine yer verilmemiştir. Özel hükümler içerisinde eksik teşebbüse elverişli olan suçlar ayrıca sayılmıştır. Yaralama suçlarının oluşumunda neticeye önem verildiğinden fiil icra edildikten sonra kanunda sayılan neticenin de gerçekleşmesi gerekmektedir. Netice gerçekleşmez ise suç tamamlanmış olmaz. Yaralama suçu, işkence suçu, terk suçu kanunda sayılan neticesi sebebiyle ağırlaşan suçlardandır. Yaralama suçunda hazırlık hareketleri ayrıca bir suç sayılmadığından sadece hazırlık hareketlerinin tamamlanması durumunda faile ceza verilemeyecektir. Elverişli vasıtalar kullanılarak hazırlık ve icra hareketleri yapıldıktan sonra netice gerçekleşmez ise fail teşebbüs hükümlerine göre cezalandırılır.

Adam öldürmeye teşebbüs ve kasten yaralama suçları arasındaki ayrımı yapmak her zaman kolay olmayacaktır. Bu ayrımı yapabilmek için failin durumu, mağdurun durumu, suçta kullanılan vasıtalar, yaralamanın şekli, yaralama bölgesi vb. kriterler kullanılmak suretiyle failin gerçek kastını tespit etmek mümkün olacaktır. Failin fiziği, sosyal ve kültürel yapısı, mesleği vb. özellikleri dikkate alınarak, silah kullanmadaki mahareti, darbeleri vurduğu sırada öldürücü nahiyelere vurup vurmadığı, darben sayısını bilinçli olarak ayarlayıp ayarlamadığını tespit etmek mümkün olacaktır. Bıçak kullanmada usta olan bir kasabın

¹¹⁶ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.451

¹¹⁷ Sözüer, Adem, (1994), a.g.e., s. 254

mağdura karşı öldürücü darbeleri vurması ve ölüme sebebiyet verecek bölgeleri tespit etmesi daha kolay olacaktır.¹¹⁸

Mağdurun fiziki dayanıklılığı, üzerindeki kıyafetin niteliği de darbelerin alınması sırasında önem arz etmektedir. Kış mevsiminde kalın kıyafetler giyen bir kişi ile yaz mevsiminde ince giysiler giyen kişilere karşı aynı nitelik ve şiddette yapılan bıçak darbelerinin neticeleri farklı olacaktır. Suçta kullanılan vasıtanın özelliği, seçimi, niteliği, cinsi, elverişli olup olmadığı, atış mesafesi, darbe sayısı, yönü, şiddeti, silahın kullanıldığı vücut bölgesi¹¹⁹ vb. durumlar da dikkate alınmalıdır.¹²⁰ Özellikle silahla yaralamalarda bir engelin olmamasına rağmen silahla atışa ara verilip verilmediği, atışın yaşamsal bölgelere isabet ettirmek için yapılıp yapılmadığı, atış öncesi ve sonrası failin tutum ve davranışları ayrıca önem arz etmektedir.¹²¹ Bu durumların sayma usulü ile tespiti mümkün değildir. Bütün bu vb. objektif durumlar bir arada değerlendirilmek suretiyle failin gerçek kastı tespit edilmelidir.

Failin üzerinde silah olmasına rağmen meydana gelen olayda silahını kullanmayı sopa kullanmak suretiyle mağduru yaralaması,¹²² silahla hayati önem arz etmeyen vücut bölgelerine ateş edilmiş olması, silahla birden fazla ateş etme imkanı varken birden fazla ateş etmemiş olması, silahın etki mesafesi dışında kullanılmış olması, atışların gelişigüzel yapılmış

¹¹⁸ Özkaya, Zehra, / Özkaya, Niyazi, (1986) Müessir Fiil İle Adam Öldürmeye Tam Teşebbüs Suçlarını Birbirinden Ayıran Kıstaslar, *Adalet Dergisi*, S.3, s.84

¹¹⁹ YCGK. 23.09.2003. Tarih, 2003/1-215 E, 2003/223 K. Sayılı Kararı "...aralarında geçmişe dayalı husumet bulunan ve bu husumet nedeniyle olayda kullandığı ruhsatsız ateşli silahını yanında bulunduran sanığın, olay günü hayvan otlatırken gördüğü mağdurun yanına giderek, önce tartışması, bilahare silahını çekip, kaçan mağduru kovalaması, ateşli silahın mutlak öldürücü mesafesi içinde bulunan 2-5 metreden mağdurun hayati tehlike doğuracak bölgesini hedef almak suretiyle yaptığı atışla onu hayati tehlike doğuracak ve 25 gün iş ve güçten kalacak şekilde yaralamasında öldürme kastını taşıdığı kabul edilmelidir.", 1.CD. 09.06.2003. Tarih, 2002/4703 E, 2003/1319 K. Sayılı Kararı. "Hırsızlık yapmak amacı ile girdiği evde uyanan maktuleyi öldüren sanığın, biraz sonra karşılaştığı maktulenin oğlu olan mağdurun karnına, dalak, mide ve barsak yaralanmasına ve ameliyatla dalağının çıkarılarak hayatının kurtarılmasına müncer olacak şekil ve şiddetle bıçakla vurmasında olay bütünlüğü de gözetildiğinde kastının yaşama yönelik olduğunun kabulü ile öldürme ve gasp suçlarının cezasından kurtulmak için işlediği öldürmeye tam teşebbüs suçundan TCK.'nun 450/9 ve 62. maddeleri ile tecziyesi yerine suça yaralama vasfı verilmesi, bozma nedeni sayılmıştır.", 1.CD. 12.06.2002. Tarih, 2002/207 E, 2002/2495 K. Sayılı Kararı. "...av tüfeği gibi güçlü bir silahla yakın mesafeden ana damarların bulunduğu bacak bölgesine yapılan atışla toplu saçma girişi ile geniş doku kaybı yanında ekseriyetle ana damarlarında parçalanıp ani ve bol kan kaybı sonucu kısa sürede ölüm husule geldiğinin bilinen bir keyfiyet olmasına, her nasılsa ana damarların isabet almamış olmasının, suç vasfını sanık lehine değiştirmeye medar sayılamayacağına" karar vermiştir. (Bkz. <http://www.mesevazilim.com/04/10/2005>)

¹²⁰ Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.1, s.473, Adil Yayınevi, Ankara

¹²¹ Günay, Erhan, (2005), Teori ve Uygulamada Olası Kast-Bilinçli Taksir, Öldürme ve Yaralama Kastı, s. 121, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Aygün, A. Nevzat, (1989) Adam Öldürmeye Teşebbüs İle Yaralamayı Eylem Yönünden Ayıran Kıstas, *Adalet Dergisi*, S.1, s.75-84,

¹²² Parlar, Ali, Güleç, / Demirel, (2002), Kişilerin Hayatına ve Beden Bütünlüğüne Karşı Suçlar, s.46, Adalet Yayınları, Ankara

olması, tüfekle yaralamalarda iri taneli saçma kullanma imkanı varken, kuş saçması denen ufak taneli saçmaların atışta kullanılması, bıçakla yaralamalarda bıçak darbe sayısının imkan olduğu halde öldürücü nahiyelere vurulmamış olması¹²³ vb. durumlarda kasten yaralama suçunun olduğu ve failin bu kasıtlı hareket ettiği kabul edilmelidir.

Cezaların tayin ve tespitinde kullanılacak kriterler açısından 765 sayılı TCK ile 5237 sayılı TCK arasında teşebbüs açısından bir takım farklılıklar mevcuttur. 5237 Sayılı TCK'nun 62/5. maddesinde “belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.” demek suretiyle belirlenecek temel ceza üzerinden indirim yapılması gerektiği durumlarda ilk olarak teşebbüsten dolayı indirim yapılması gerektiği kanun koyucu tarafından belirtilmek suretiyle cezanın belirlenmesinde meydana gelebilecek tereddütlere son verilmiştir.

765 sayılı TCK'nda müessir fiilin basit derecesi olarak nitelendirilen ve kanunun 456/4. maddesinde düzenlenen durumlarda mağdurda meydana gelen hastalığın süresinin bir ila on gün arasında kalması durumunda oluşacak eylemlerin eksik teşebbüse elverişli olduğu kabul edilmektedir.¹²⁴ Müessir fiilin temel ve nitelikli hallerinin düzenlendiği 456. maddesinin diğer fıkralarındaki hallerinde suçun eksik teşebbüse elverişli olduğu kabul edilmemiştir. Çünkü bu fıkralarda eylemin cezalandırılabilme şartını meydana gelecek olan ağır neticeye bağlamıştır

¹²³ YCGK. 08.07.2003. Tarih, 2003/1-196 E, 2003/212 K. Sayılı Kararı “...Sanık E.'in aşamalarda birbiriyle uyumlu ve tanıklarca da doğrulanan beyanlarına göre, olay yerinde bilet satışı nedeniyle aralarında başlayan tartışmanın bilahare kavgaya dönüşmesi üzerine mağduru ele geçmeyen bıçağı ile biri hayati tehlikeye neden olacak şekilde sol 4. kaburga aralığının ön clavicular hat üzerinde olmak üzere akciğer yaralanmasına yol açan bir halde, diğeri hayati tehlikeye neden olmayacak şekilde 4. kaburga üzerini sıyrarak halde olmak üzere yaraladığı, eylemine devam etme olanağı olduğu halde kaçan mağduru takip etmeyip eylemini sürdürmeyerek, suçta kullandığı bıçakla olay yerinden kaçtığı, aniden gelişen olayda hayati bölgelerin bilinçli olarak seçilmediği, sanıkla mağdur arasında öldürmeyi gerektirir bir husumet bulunmadığı, sanığın kastının bu belirlemeler ışığında öldürme olmayıp, yaralama olduğu anlaşılmaktadır.” 1.CD. 09.05.2001. Tarih, 2001/1331 E, 2001/2019 K. Sayılı Kararı. “Sanığın, kavgâ ortamında ve mani sebep bulunmayan konumda mağdurlardan Hacı Yaşar Yıldırım'a bıçakla bir kez müessir fiilde bulunup onu hayati tehlike tevlit edecek uzuv tatili niteliğine neden olacak ve 35 gün iş ve gücünden geri kalacak şekilde yaraladığı, eylemini sürdürmediği hususu; dosya içeriği deliller ve oluştan anlaşılmalı; TCK.un 29/son maddesi dikkate alınarak TCK.nun 456/3, 457/1, 51/1, 59. maddeleriyle tecziyesine karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması bozma sebebi sayılmıştır.” (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/04/10/2005>)

¹²⁴ Soyaslan, Doğan, (1999), Ceza Kanunu Özel Hükümler, 3. Baskı, s.84, Savaş Yayınları, İstanbul

B- Suça İştirak

5237 sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre suça iştirak çeşitlerini 37. maddede düzenlenen faillik, 38. maddede düzenlenen azmettirme ve 39 madde de düzenlenen yardım etme şeklinde kısımlara ayırmak mümkündür. Failliği de kendi arasında birlikte faillik ve dolayısıyla faillik olarak ayırmak mümkündür.¹²⁵ Kanunun 37/1. maddesinde “suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.” denmektedir. Kanundaki bu düzenlemeye göre yaralama suçunu birlikte işleyen kişilerden her biri müşterek fail sıfatıyla sorumlu tutulacaktır. Özel faillik niteliğini taşımayan kişiler özgü suçlarda ancak azmettiren veya yardım eden sıfatıyla iştirak edebilirler, suçun müşterek faili olamazlar.¹²⁶

Yaralama suçlarında müşterek faillik kurallarının uygulanabilmesi için suçu işleyenlerin aynı suçu işleme hususunda birlikte almış oldukları bir karar bulunmalıdır. Yaralama suçunda birden fazla failin olması durumunda birkaçının mağduru, karşı koyamayacak şekilde etkisiz hale getirmesi yahut tutması ile diğer faillerin yaralama eylemini yerine getirmeleri durumunda bütün faillerin birlikte almış oldukları suç işleme kararını icraya koydukları kabul edilmelidir. Bu durumda her fail meydana gelen neticeden sorumlu olacaktır.

Failler arasında birlikte yaralama suçunu işleme kararı olmaksızın aynı zamanda bir mağdura yönelik yaralama eyleminde bulunsalar bile bu durumda herkes kendi eyleminin meydana getirdiği neticeden sorumlu olacaktır. Çünkü bu şekilde bir suçun işlenmesinde failler tarafından yapılan eylemler birbirlerini tamamlayıcı nitelik taşımadığı gibi aralarında birlikte suç işleme hususunda irade birliği de olmadığından herkes kendi nam ve hesabına suç işlemiş kabul edilerek cezalandırılacaktır.

Kanunun 37/2. maddesindeki düzenlemeye göre; kasten yaralama suçunun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail yaralama suçunu işleyen kişi olarak sorumlu tutulur. Ayrıca Kasten yaralama suçunda kusur yeteneği olmayanları araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır. Bir hayvanın ya da doğa kuvvetini suç işlemek için kullanan kişi dolayısıyla değil doğrudan ya da tek başına fail gibi

¹²⁵ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.418

¹²⁶ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.451

sorumlu olacaktır. Dolayısıyla faillikte kasten yaralama suçunun işlenmesinde kullanılan “kişi” olmalıdır. Kanunda da “kimse” terimi kullanılmıştır. Dolayısıyla faillikte kullanılan kişi kusur yeteneği olmayabilir ya da suçta araç olarak kullanılan kişinin kendisinde cezasızlık sebebi bulunabilir. Bu kişiyi kasten yaralama suçunda kullanan kişinin cezasının tespiti açısından bu durumlar önemli değildir. Önemli olan bir kimsenin kasten yaralama suçunda araç olarak kullanılmasıdır.¹²⁷

Kasten yaralama suçunu işleme konusunda herhangi bir fikri olmayan kişinin başkası tarafından bu suçu işlemesi için karar verdirilmesi durumunda kanunun 38. maddesinde düzenlenen azmettirme hususu gerçekleşmiş olacaktır. Şayet fail azmettirilmesiydi kasten yaralama suçunu işlemeyecek idiyse azmettiren kişiye de işlenen suçun cezası aynıyla verilecektir. Kanuni düzenlemeye göre kasten yaralama suçunun işlenmesine azmettiren kişi fail ile arasındaki altsoy veya üstsoy ilişkisine dayanarak bu nüfuzu kullanmışsa bu kişiye verilecek ceza artırılacaktır, çünkü bu durumu ağırlatıcı sebep olarak kabul etmiştir.

Kasten yaralama suçunun işlenmesinde; suç işlemeye teşvik ederek, bu kararı kuvvetlendirerek, suç sonrası yardım vaadinde bulunarak, suçun nasıl işleneceği konusunda yol göstererek, suçta kullanılacak araçları temin ederek, suç öncesi ve sonrası yardımda bulunarak suçun icrasını kolaylaştıran kişiye de belirli oranlarda ceza verileceği kanunun 39. maddesinde yardım başlığı altında düzenlenmiştir.

Kanunun 40/1. maddesinde bağlılık kuralı kabul edilerek; kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı halinde suça iştirak eden kişi diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenlerden faydalanmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılacaktır. Bu düzenlemeye göre esas fiili işleyen kişi kusurlu olmasa dahi bu kişinin suçu işlemesi için azmettiren veya o suçu işlemesinde ona yardım eden kişiyi iştirak hükümlerine göre sorumlu tutmak mümkün olacaktır. İştirak hükümlerinin uygulanması durumunda cezayı hafifleten veya ortadan kaldıran kişisel nedenler, ancak ilgili suç ortağı açısından o kişinin şahsına bağlı olarak hukukî sonuç doğurur. İki failin bir mağdura karşı birlikte işlemiş oldukları yaralama suçunda faillerden birisinin mağdurun üst soyu olması durumunda akrabalık ilişkisine bağlı olarak bu kişinin işlediği suçta nitelikli halin varlığı kabul edilirken diğer fail açısından suçun nitelikli hali kabul edilemeyecektir.

---

¹²⁷ Özbek, Veli Özer, a.g.e., s.427

Kanunun 40/2. maddesine göre “özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.” Kasten yaralama suçunun nitelikli hallerinin sayıldığı 86/2/d. maddesine göre kamu görevlisi, kanunun 88. maddesindeki ihmali davranışla kasten yaralama suçunda yükümlü olan kişi, kanunun 256. maddesinde zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması suçunun faili, kanunun 100. maddesindeki suçun faili hamile kişi, kanunun 90, 292, 294, 298. maddelerindeki suçların yaralama suçu ile gerçek içtiması durumunda bu suçların failleri özel faillik vasfına sahiptirler. Sayılan bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ancak azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulabilirlerdir.

İhmali davranışla işlenen kasten yaralama suçlarında iştirak mümkündür. Bir ihmali davranışta fail ile beraber müşterek faillik, ancak kanunda belirtilen yükümlü kişiler fail olacağından bir veya daha fazla yükümlü arasında söz konusu olabilir. Kanunda yükümlü olarak sayılan kişi ile kanunda sayılmayan kişiler arasında müşterek faillik söz konusu olmaz. Bazı durumlarda yükümlü kişilerin müşterek fail olabilmeleri için, aralarında anlaşmış olmasalar dahi müşterek fail olmaları mümkündür.¹²⁸ Örnek vermek gerekirse anne ve babanın bir arada oldukları durumda küçük çocuklarına köpeğin saldırması durumunda küçük çocuklarını köpeğin saldırısında kurtarma imkan ve yeterliliğe sahip olmalarına rağmen çocuğa yardım etmeyerek, çocuğun yaralanması durumunda anne ve baba birlikte, ihmali davranışla işlenen yaralama suçunun müşterek faili olurlar.¹²⁹

İhmali davranışla işlenen kasten yaralama suçuna azmettirme mümkündür. Burada yükümlü olan kişinin neticeyi önlemesi hususunda ikna edilmesi durumunda azmettirme gerçekleşmiş sayılacaktır. Bu durumda ihmal eden kişinin yükümlü olması gerekirken azmettiren kişi yükümlü kişi olabileceği gibi yükümlü olmayan üçüncü bir kişi de olabilir.¹³⁰ İhmali davranışla azmettirme pek mümkün gözükmemektedir. Çünkü azmettiren kişinin bir kısım icrai davranış ve faaliyetlerde bulunarak yükümlü kişiyi ikna etmesi gerekir.

¹²⁸ Özgenç, İzzet, (1996), Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, 1. Basım, s. 153, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayın No: 2, İstanbul

¹²⁹ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s. 281

¹³⁰ Hakeri, Hakan, (2003), a.g.e., s. 287,

Bizzat işlenebilen suçların müşterek faili olabilmek için yine aynı niteliği taşımak gerekir, aksi takdirde bu şekildeki suçlara ancak yardım etme söz konusu olabilir.¹³¹ Yararlanma kastı gibi özel sübjektif unsur taşıyan suçlarda neticeyi önlemeyi ihmal eden yükümlü kişi yine suçun faili olmayıp suça yardım eden olabilir. Firar suçunda firar eden şahıs üzerinde nezaret yetkisi olan şahıs firarı önlemediği için yardım eden konumunda olacaktır.¹³²

765 Sayılı TCK' nun 463. maddesinde özel bir iştirak hükmü düzenleyerek, işleyeni belli olmayan müessir fiil ve adam öldürme suçlarında; fiili işleyen birkaç kişi olup ta fiili işleyenin kim olduğu tespit edilemezse fiili işleyenlerin hepsinin cezalandırılması ve verilecek cezadan indirim yapılması kabul edilmiştir. Kanunun 463. maddesi yalnız asli iştirak hükümlerine istisna teşkil ettiği kabul edilmelidir. Çünkü fer'i ortaklar suçu teşkil eden fiilleri “yapan”lar değil yapana yardım edenlerdir. Kanunun bu maddesi azmettirenlere, fer'i faillere uygulanmayacağı gibi asli maddi faillerden doğrudan doğruya beraber işlemiş olanlara uygulanmayacağı kanunun son fıkrasında belirtilmiştir.¹³³ Suçu irtikap eden kişi sayısı birden fazla olup bunlardan hangisinin hareketinin neticeyi meydana getirdiğinin belirlenememesi durumunda bütün suç ortakları için cezanın indirileceği öngörülmektedir.¹³⁴

5237 Sayılı TCK' nda 463. maddede ki düzenlemeye benzer bir düzenleme yapılmamıştır fakat bu durumda olan faillerin cezalandırılmasını da gerektiren şekilde bir düzenleme yapılmıştır. 463. maddede de “adam öldürme ve kasten yaralama suçlarında iki veya birden fazla kimse birlikte fiili işleyipte failin kim olduğu tespit edilmezse denmekte olup, 5237 sayılı kanunun 37/1. maddesinde bu boşluğu dolduran genel bir hüküm; “suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.” demek suretiyle düzenlenmiş bulunmaktadır. Yeni yasal düzenlemeye göre suçun icrai hareketlerini müştereken gerçekleştiren herkes birlikte suç işleme kararıyla hareket etmekte olup müşterek fail sıfatıyla hepsi de aynı derecede meydana gelen eylemden sorumlu olacaklardır.¹³⁵ Bu durumda iştirak hükümlerinin uygulanması açısından bir açıklık kalmamış olmaktadır.

¹³¹ Özgenç, İzzet, (1996), a.g.e., s. 193

¹³² Özgenç, İzzet, (1996), a.g.e., s. 153

¹³³ Erem, Faruk/ Danışman, Ahmet/ Artuk, Mehmet Emin, (1997), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 4. Baskı, s.381, Seçkin Yayınları, Ankara

¹³⁴ Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan, (2002), Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 2. Baskı, s.457, Barış Yayınları, Fakülteler Kitapevi, İzmir

¹³⁵ Özgenç, İzzet, (2005), Ceza Kanunu Gazi Şerhi, (Genel Hükümler), Seçkin Yayınları, s.547, Ankara

C- Suçların İçtimalı

Suçların içtimalında kural; kaç tane fiil varsa o kadar suç, kaç tane suç varsa o kadar ceza verilir şeklinde olmasına rağmen ceza kanununda bu kuralın istisnası olarak çeşitli hükümlere yer verilmiştir. 5237 Sayılı TCK' nu ile getirilen bu istisnaları; bileşik suç, (m.42), Zincirleme Suç (m.43, f.1,3), Aynı Neviden Fikri İçtima, (m.43, f.2,3) ve Farklı Neviden Fikri İçtima olarak saymak mümkündür.¹³⁶

Kanun koyucunun içtima açısından yapmış olduğu düzenlemede bir kısım suçlar ile kasten yaralama suçunu bu maddelerin kapsamı dışında tutması kişilerin vücut bütünlüğünün korunmasına verilen değerden kaynaklanmaktadır. 765 Sayılı TCK' nda buna benzer bir düzenleme içermemişken yeni yasada kasten yaralama suçları için bir takım özel düzenlemeler kabul edilmiştir. Suçların içtimalı açısından yaralama suçları ile ilgili kısımları aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

1- Bileşik Suç

Kanunda bir fiil bağımsız bir suç olarak tanımlanmış olmasına rağmen yine kanunda tanımlanan başka bir suçun temel şeklini ya da nitelikli şekline ilişkin unsurunu oluştursa dahi failin tek olan eylemi bileşik suç olarak tanımlanacak ve faile verilecek cezada içtima hükümleri uygulanmayacaktır.

Kanun koyucu 95. madde de farklı bir düzenlemede bulunarak işkence suçu sonunda mağdurda 87. madde de sayılan kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinden herhangi birinin olması durumunu işkence suçunun nitelikli hali olarak kabul etmiş olup 87. madde deki düzenlemeye göre verilecek cezalardan daha fazla miktarlarda ceza verilmesini öngörmüştür. Kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halleri işkence suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali olarak kabul edilmekle bileşik suç hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir. Buradaki düzenlemeye göre işkence suçu ile birlikte yaralama suçunun temel halinin ya da basit halinin oluşması durumunda fikri içtima hükümlerinin uygulanması gerektiği kabul edilmelidir.

¹³⁶ Özgenç, İzzet, (2005), a.g.e., s.505

Kanunun özel hükümleri içerisindeki bir kısım düzenlemelerde; cebrin, bir suçun temel veya nitelikli unsurunu oluşturduğu durumlarda bazı suçlarda cebrin ağırlığına dayalı olarak bazı suçlarda da cebrin şiddetine bakılmaksızın aynı zamanda kasten yaralama suçu da mevcut ise failin fiili hakkında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail her iki suçtan dolayı da cezalandırılacaktır. Kanun koyucu bir kısım suçlar açısından kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin işlenmesi durumunu dikkate almış olmasına rağmen bir kısım suçlarda kasten yaralama suçunun her hali için bileşik suç kavramını istisna tutmuştur. Kanunun genel hükümleri içerisinde bileşik suç kavramı düzenlenmiş olmasına rağmen bir kısım suçların yaralama suçu ile birleşmesi durumunda gerçek içtima hükümlerinin uygulanacağı durumları aşağıdaki şekilde saymak mümkündür.

a- Soykırım

Bir plânın icrası suretiyle, millî, etnik, ırkî veya dinî bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi maksadıyla, bu grupların üyelerine karşı kişilerin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verme durumu da soykırım suçunu oluşturmaktadır. Burada aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi durumu söz konusu olup kanunun 76/2. maddesindeki özel düzenlemeye göre tek bir eylem dahi olsa kasten yaralama suçları açısından belirlenen mağdur sayısınınca gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır.

b- İnsanlığa Karşı Suçlar

Kanunun 77. maddesinde sayılan bir kısım suçlar gibi kasten yaralama. suçunun da, siyasal, felsefi, ırkî veya dinî saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plân doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi durumunda insanlığa karşı suç işlenmiş olmaktadır. Bu suçun işlenmesi durumunda gerçek içtima hükümleri uygulanarak belirlenen mağdur sayısınınca faile ceza verilecektir.

c- Cinsel Saldırı

Fail tarafından işlenen eylem cinsel saldırı suçunu oluşturup da ayrıca mağdurun direncinin kırılması için kullanılan cebirde ölçünün aşılması durumunda kasten yaralamanın unsurları da oluşuyorsa failin ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılacağı kanunun 102/4. maddesinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu normal şartlarda cinsel saldırı suçlarında yaralama suçları arasındaki ilişki açısından fikri içtima hükümlerini kabul etmiştir. Fakat cinsel saldırı suçunun işlenmesi sırasında cebir kullanmada mağdurun direncini kırmayı gerektirecek ölçünün aşılması durumunda fail artık fikri içtima hükümlerine göre değil gerçek içtima hükümlerine göre cezalandırılacaktır. Failin kullandığı cebir cinsel saldırıda bulunma suçunu işleyebilmesi için mağdurun direncini kırmaya yetecek dereceden daha fazladır. Burada failin amacı sadece cinsel saldırıda bulunmak olmayıp ayrıca mağduru yaralamaktır.

Buradaki düzenlemede failin kasten işlediği ve yukarıdaki şartları taşıyan “beden veya ruh sağlığının bozulması”, mağdurun bitkisel hayata girmesi” dışında kalan her türlü yaralama suçundan dolayı sorumluluğu mevcuttur. Bu suç ancak icrai bir hareketle işlenebilir. Burada cinsel saldırı suçu ile yaralama suçu arasında gerçek içtima hükümleri uygulanacağından her iki suç için uygulanacak zamanaşımaları birbirinden bağımsızdır.

Kanunun 102/4-5. maddesine göre cinsel saldırı suçu sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması¹³⁷ veya mağdurun bitkisel hayata girmesi durumunu yasa koyucu gerçek içtima kuralları dışında tutarak cinsel saldırı suçunun nitelikli hali olarak kabul etmiş ve verilecek cezasının miktarını yüksek tutmuştur.

d- Çocukların Cinsel İstismarı

Fail tarafından işlenen eylem çocukların cinsel istismarı suçunu oluşturup da ayrıca cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun, kanunun 87. maddesinde sayılan yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halini oluşturması durumunda failin kasten yaralama suçundan dolayı da cezalandırılması gerektiği ve hakkında gerçek içtima hükümleri uygulanarak cezalandırılacağı kanunun 103/5. maddesinde düzenlenmiştir.

¹³⁷ “Beden veya ruh sağlığının bozulması” kavramı 765 sayılı yasa da sayılmışken, 5237 sayılı yasa da bu kavramın yerine “iyileşme olanağı bulunmayan hastalık” kavramı getirilmiştir.

Cinsel saldırı suçu ile çocukların cinsel istismarı suçları arasında uygulanan gerçek ıçtima hükümleri açısından çocuklar aleyhine bir düzenleme mevcuttur. Çünkü çocukların cinsel istismarı durumunda gerçek ıçtima hükümlerinin uygulanabilmesi için fail tarafında uygulanan cebir ve şiddetin en azından neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçunu ayrıca oluşturması gerekir. Kanunda bu şekilde yapılan bir düzenleme ile failin mağdur çocuğa karşı cinsel istismar suçunda 86/1-2. maddelerde düzenlenen yaralama suçlarından dolayı sorumsuzluk verilmektedir.

Kanun koyucu normal şartlarda çocukların cinsel istismarı suçunda yaralama suçunun temel hali ve basit hali arasındaki ilişki açısından fikri ıçtima hükümlerini kabul etmiştir. Çocukların cinsel istismarı sırasında failin kullandığı cebir ve şiddet yaralama suçunun 86/1-2. maddesindeki sınırları içerisinde kaldığı takdirde faile yaralama suçundan dolayı ayrıca ceza verilemeyecektir. Bu suç ancak icrai bir hareketle işlenebilir. Burada cinsel saldırı suçu ile neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış kasten yaralama suçu arasında gerçek ıçtima hükümleri uygulanacağından her iki suç için uygulanacak zamanaşımaları birbirinden bağımsızdır.

Kanununun 103/6-7. maddesine göre çocukların cinsel istismarı suçu sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması veya mağdurun bitkisel hayata girmesi durumunu yasa koyucu gerçek ıçtima kuralları dışında tutarak çocukların cinsel istismarı suçunun nitelikli hali olarak kabul etmiş ve verilecek cezasının miktarını artırmıştır.

e- Tehdit

Kanununun 106/3. maddesindeki düzenlemeye göre; “tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçlarının işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verileceği..” hükme bağlanarak tehdit suçu ile kasten yaralama suçunun birleşmesi halinde gerçek ıçtima hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmiştir.

f- Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma

Kanunun 109/6. maddesindeki düzenleme ile; kişinin hürriyetinden yoksun kılınması durumunda mağdura karşı aynı zamanda neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçu ile kanunun 86/1-2. maddesinde düzenlenen suçların bir arada olması durumunda fikri içtima hükümleri uygulanacak fail ayrıca bu madde de sayılan suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır.

g- Eğitim ve Öğretimin Engellenmesi, Kamu Kurumu veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Faaliyetlerinin Engellenmesi, Siyasî Hakların Kullanılmasının Engellenmesi, İnanç, Düşünce ve Kanaat Hürriyetinin Kullanılmasını Engelleme, Konut Dokunulmazlığının İhlâli İle İş ve Çalışma Hürriyetinin İhlâli

Kanunun 119/2. maddesinde “eğitim ve öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi, siyasî hakların kullanılmasının engellenmesi, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme, konut dokunulmazlığının ihlâli ile iş ve çalışma hürriyetinin ihlâli suçlarının” işlenmesi sırasında “...kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin...” uygulanacağı belirtilerek bu suçlar ile kasten yaralama suçunun nitelikli hallerinin birleşmesi durumunda gerçek içtima hükümleri uygulanarak sanık cezalandırılacaktır.

Bu suçların faili herhangi bir gerçek kişi olabilirken kamu görevi yapan kişi de olabilir. Zor kullanma yetkisi bulunan kamu görevlisi görevini yaptığı sırada kişilere karşı görevin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanırsa kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlere göre yargılanacağı kanunun 256. maddesinde düzenlenmiştir. Kanunun 119/2. maddesinde sayılan hakları kullanan kişilere karşı zor kullanma yetkisinin sınırlarını aşan ve zor kullanma yetkisi olan kişiler ancak neticesi sebebiyle ağırlaşan kasten yaralama suçuna göre haklarında ayrıca gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekirken, genel bir düzenleme olan 256. maddeye göre zor kullanma yetkisi olan kamu görevlisi bu 119/2 deki madde dışındaki haklarını kullanan bir mağdura karşı kasten yaralama suçunun tüm derecelerinden dolayı sorumlu tutulacaktır.

Kanundaki bu düzenlemeye göre zor kullanma yetkisi bulunan kamu görevlisinin kanunun 119/2 maddesinde sayılan hakları kullanan mağdurlara karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması hâlinde, aynı zamanda kasten yaralamanın nitelikli hali ya da basit halinin söz konusu olması durumunda fikri içtima kurallarının uygulanması gerekmektedir.

h- Nitelikli yağma

Kanunun 149/2. maddesindeki düzenleme ile; nitelikli yağma suçunun işlenmesi durumunda mağdura karşı aynı zamanda kasten yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Kanun koyucu nitelikli yağma suçu ile kasten yaralama suçunun bir arada olması durumunda yaralama suçunun tüm şekilleri için gerçek içtima kurallarının uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

ı- Ulaşım Araçlarının Kaçırılması veya Alıkonulması

Kanunun 223/5. maddesindeki düzenleme ile; ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçunun işlenmesi durumunda mağdura karşı aynı zamanda kasten yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Kanun koyucu ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması suçu ile kasten yaralama suçunun bir arada olması durumunda yaralama suçunun tüm şekilleri için gerçek içtima kurallarının uygulanması gerektiğini belirtmiştir.

i- Kıt'a Sahanlığında veya Münhasır Ekonomik Bölgedeki Sabit Platformların İşgali

Kanunun 224/3. maddesinde; kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali durumunda mağdura karşı aynı zamanda neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali suçu ile kanunun 86/1-2. maddesinde düzenlenen suçların bir arada olması durumunda

fikri içtima hükümleri uygulanacak fail ayrıca bu madde de sayılan suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır.

k- Görevi Yaptırmamak İçin Direnme

Kanunun 265/5. maddesindeki düzenleme ile; görevi yaptırmamak için direnme durumunda mağdura karşı aynı zamanda neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Görevi yaptırmamak için direnme suçu ile kanunun 86/1-2. maddesinde düzenlenen suçların bir arada olması durumunda fikri içtima hükümleri uygulanacak fail ayrıca bu madde de sayılan suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır.

l- Hükümlü veya Tutuklunun Kaçması, Kaçmaya İmkân Sağlama

Kanunun 292/4.ve 294/7 maddelerindeki düzenleme ile; hükümlü veya tutuklunun kaçması ve kaçmasına imkân sağlama durumunda mağdura karşı aynı zamanda neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Hükümlü veya tutuklunun kaçması ve kaçmasına imkân sağlama suçu ile kanunun 86/1-2. maddesinde düzenlenen suçların bir arada olması durumunda fikri içtima hükümleri uygulanacak fail ayrıca bu madde de sayılan suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır.

m- Beslenmeyi Engelleme

Kanunun 298/3. maddesindeki düzenleme ile; beslenmeyi engelleme durumunda mağdura karşı aynı zamanda neticesi sebebiyle ağırlaşan yaralama suçu da işlenmiş ise bu suçlar arasında gerçek içtima hükümleri uygulanarak fail cezalandırılacaktır. Beslenmeyi engelleme suçu ile kanunun 86/1-2. maddesinde düzenlenen suçların bir arada olması durumunda fikri içtima hükümleri uygulanacak fail ayrıca bu madde de sayılan suçlardan dolayı cezalandırılmayacaktır.

2- Zincirleme Suç

Kanunun 43. maddesinde zincirleme suç düzenlenmiştir. Zincirleme suçtan bahsedebilmek için bir kişiye karşı birden fazla fiil ile aynı suçun, aynı suçu işleme kararı ile işlenmesi gerekmektedir. Kanun koyucu tarafından bu şekilde işlenen suçlar arasında subjektif yani manevi bir bağın bulunduğu kabul edilmektedir. Zincirleme suçun işlenmesi durumunda failin her eyleminden dolayı ayrıca ceza verilmeyerek verilen cezanın kanunda belirtilen oranlarda artırılması kabul edilmiştir.

Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçları açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanmayacağı maddenin son fıkrasında düzenlemeye tabi tutularak şahıs aleyhine işlenen bir kısım suçlarda ayırım yapılmış ve yasa koyucu tarafından kişilerin vücut bütünlüğünün korunmasına önem verilmiştir. Kasten yaralama suçları açısından genel içtima kurallarının uygulanması gerektiği hususu benimsenerek fail tarafından işlenen ne kadar eylem varsa o kadar suç ve suç adedi kadar ceza verilmesi gerektiği prensip olarak kabul edilmiştir. Kasten yaralama suçları açısından failin bir suç işleme kararı ile hareket etmiş olması her eylemin müstakil bir suç sayılmasını etkilemeyecektir. Mağduru belli olmayan suçlardan farklı olarak kasten yaralama suçları ancak gerçek kişilere karşı işlenebilir ve mağduru daima bellidir.

3- Aynı Neviden Fikri İçtima

Aynı neviden fikri içtimada; birden fazla kişiye karşı birden fazla fiil ile aynı suçun, aynı suçu işleme kararı ile işlenmesi halidir ki burada fail birden fazla eylemde bulursa da her eyleminde birden fazla kişiye karşı aynı suçu işlemekte olup kanunun 43/2. maddesinde bu durum ile ilgili özel bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre; aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı hususu düzenlenmiştir. 765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak 5237 Sayılı TCK ile, gerçekleşen suç sayısı belirlenirken netice değil, fiil esas alındığından bir fiil ile birden fazla kişiye karşı hakaret edilmesi, bir şikâyet dilekçesi ile birden fazla kişiye karşı iftira suçunun işlenmesi durumunda aynı neviden fikri içtimanın kabulü gerekir.¹³⁸

¹³⁸ Özgenç, İzzet, (2005), a.g.e., s. 572

Failin saçma atan bir tüfekle tek atışla birden fazla kişiyi yaralaması durumunda fail tarafından yapılan fiil tek olup neticeten birden fazla kişi kasten yaralanmış olursa bu durumda da aynı neviden fikri içtima söz konusu olmasına rağmen kanunun 43/son maddesindeki düzenlemeye göre failin eylemi tek olmasına rağmen fail hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanmayarak gerçek içtima hükümleri uygulanıp mağdur sayısınca ceza takdir edilecektir.

4- Farklı Neviden Fikri İçtima

Kanunun 44. maddesinde; “İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.” şeklindeki düzenleme ile farklı neviden fikri içtima konusu düzenlenmiştir. Buradaki düzenlemenin farklı neviden fikri içtima olduğu kanun gerekçesinde de özellikle vurgulanmıştır. Fail tarafından yapılan bir fiil olmasına rağmen farklı suçların oluşmasına sebebiyet verilmekte ve oluşan birden fazla suç birbirinin temel ve nitelikli şekli dışında kanunda tanımlanan başka bir suçu oluşturmaktadır. Kanundaki bu düzenlemeye göre fail tek fiili ile kanunda sayılan birden fazla suçu işlemiş olsa dahi fail hakkında gerçek içtima hükümleri uygulanmayarak en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilecektir. Tek bir fiil ile ölüm suçu yanında yaralama suçu da meydana gelirse fail ağır cezayı gerektiren ölüme sebebiyet verme suçundan dolayı cezalandırılacaktır.

VIII- Kasten Yaralama Suçlarında Yaptırım

Ceza kanunundaki düzenlemeye göre suç karşılığında yaptırım olarak cezalar; hapis cezası ve para cezası olmak üzere ikiye ayrılır. Bir kısım suçlar için tek çeşit ceza öngörülmüşken bir kısım suçlar için seçenekli cezalar, bir kısım suçlar için de her iki ceza birden öngörülmüştür. Kasten yaralama suçlarında temel ceza 1 yıl ila 3 arasında hapis cezasını öngörmekte olup, suçun basit hali için 4 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası öngörülmüştür. Ayrıca suçun nitelikli hallerinde ne neticesi sebebiyle ağırlaşmış hallerinde suçun niteliğine göre temel cezanın belirli oranlarda artırılacağı kabul edilmiştir. Kasten yaralama suçları açısından öngörülen hapis cezaları süreli hapis cezalarıdır.

5237 Sayılı Kanun’ un 87/1/son maddesine göre; yaralama eylemi neticesinde bu fıkarda sayılan hususlardan birisinin gerçekleşmesi durumunda 86/1. maddeye göre verilecek

ceza en az bir kat artırılacak ve en az 3 yıl hapis cezası verilecek, 86/son maddesi de uygulanacaksa verilecek ceza en az 5 yıl hapis cezası olacaktır. Burada cezanın üst haddi ayrıca düzenlenmediğinden cezanın üst haddinin tespiti açısından 49. maddeye müracaat etmek gerekecektir.

5237 Sayılı Kanun' un 87/2/son maddesine göre; yaralama eylemi neticesinde bu fıkra da sayılan hususlardan birisinin gerçekleşmesi durumunda 86/1. maddeye göre verilecek ceza en az iki kat artırılacak ve en az 5 yıl hapis cezası verilecek, 86/son maddesi de uygulanacaksa verilecek ceza en az 8 yıl hapis cezası olacaktır. Burada cezanın üst haddi ayrıca düzenlenmediğinden cezanın üst haddinin tespiti açısından 49. maddeye müracaat etmek gerekecektir

Kanunun 87/3. maddesinde 765 Sayılı TCK' nunda olmayan bir düzenleme ile kemik kırıklarının oluşması durumunda 1 ila 6 yıl arasında hapis cezasının verilebileceği öngörülmüştür. Kemik kırıkları açısından kanun koyucu basit kemik kırıkları ve ağır derecede kemik kırıkları arasında kanuni düzenlemede ayırım yapma yerine ceza miktarları arasındaki makası açık tutarak kanun uygulayıcılarına geniş takdir yetkisi tanımış bulunmaktadır. 5237 Sayılı Kanun' un 87/4 maddesine göre; kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, 87/1. fıkrasına giren hallerde sekiz yıldan on iki yıla kadar, 87/3 fıkrasına giren hallerde ise on iki yıldan on altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Suçun basit şeklinde hapis cezası ile adli para cezası seçimlik cezalar olarak düzenlendiğinden yasa uygulayıcısının tercihini hapis cezası yönünden kullanması durumunda bu ceza netice ceza sayılacak olup para cezasına çevrilemeyecektir. 765 Sayılı TCK' nundan farklı olarak yeni yasada yaralama suçlarına verilecek cezalarda artırım yapılmış olup ayrıca cezaların içtması müessesesi düzenlenmemiştir.

Kasten yaralama suçlarında tekerrürle ilgili özel bir düzenleme yapılmış olduğundan, tekerrür konusuna yaptırım çeşitlerinden olan cezalar ve tekerrür dışında kalan güvenlik tedbirlerinden ayırarak kısaca değinmekte fayda vardır. Tekerrür; bir ceza

mahkumiyetine uğradıktan sonra yeniden suç işleyen kişinin durumunu ifade etmektedir.¹³⁹ Fail suç işlemekteki kararlılığı ile toplum açısından tehlike arz eder hale gelmektedir.

Kanunun 58. maddesinde ikinci bölümde “Güvenlik Tedbirleri” ana başlığı altında tekerrür hükümleri düzenlenmiştir. Bu düzenleme 765 Sayılı TCK'ndan farklı olarak cezanın artırımı nedeni olmayıp güvenlik tedbiri olarak düzenlenmiştir. Bu düzenlemedeki genel esaslara göre; yabancı ülke mahkemelerinde verilen kararlara tekerrür hükümleri uygulanmazken kasten yaralama suçları ve istisnai olarak sayılan “kasten öldürme, yağma, dolandırıcılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile parada veya kıymetli damgada sahtecilik” suçları ile ilgili yabancı mahkemeler tarafından verilen kararlara tekerrür hükümleri uygulanacağı kabul edilmiştir. Bu şekildeki bir düzenleme ile yasa koyucu tarafından kişinin vücut dokunulmazlığı daha etkin bir şekilde koruma altına alınmak istenmesidir.¹⁴⁰ Taksirle yaralama suçu ile diğer suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmazken kasten yaralamanın icrai surette ya da ihmali surette işlenmesi ile neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçları arasında tekerrür hükümlerinin uygulanması açısından herhangi bir fark bulunmamaktadır

---

¹³⁹ Erem, Faruk/ Danışman, Ahmet/ Artuk, Mehmet Emin, a.g.e., s.619

¹⁴⁰ Komisyon Raporu, a.g.s.

İKİNCİ BÖLÜM

ADLİ TIP AÇISINDAN UZUV ZAAFI, UZUV TATİLİ AYRIMI

I- Tanımlar

A- Organ

İnsan vücudunda bulunan belli duyuların içinde geliştiği fizyolojik manada fonksiyonların yerine getirildiği anatomik ve fizyolojik bütünlükteki vücut bölümlerine organ denir. Organlar vücudun içinde olduğu gibi, vücudun dışında da olan, yalnız başlarında vücut içinde görevleri olan bölümler olup, bu bölümler aynı zamanda insan vücudundaki sindirim, solunum ve boşaltım sistemi gibi sistemlerin de parçaları olabilmekte ve bu sistemlerin işleyişine yardımcı olmaktadır.¹⁴¹ İnsan vücudunu oluşturan sistemlerin içindeki görevlerinin yanında yalnızca kendi başlarına da vücut adına yaptıkları bağımsız görevleri bulunmaktadır.

Her ne kadar daha önceleri; organın yalnızca vücudun dış görünüşü itibariyle oluşan vücut parçalarını anatomik manada organ olarak kabul ediliyor idiyse de,¹⁴² son zamanlarda ağırlık kazanan görüşe göre; vücut içinde ve dışında vücut işleyişine yardımcı

---

¹⁴¹ Alman Ceza Kanunundaki düzenlemede vücudun bir bölümünün organ olarak kabul edilmesi için dışardan bakıldığında vücuda ya da vücudun bir bölümüne bağlı olması durumunda organın varlığı kabul edilmektedir. Alman Ceza Kanunu'ndaki düzenlemeye göre böbrekler organ olarak kabul edilmemektedir. (Bkz. Tröndle, Herbst/ Fischer, Thomas, (Çev; Tanrikulu, cengiz) (1999), "Schwere Körperverletzung", Kurz Kommentar, Strafgesetzbuch Nebengesetz, 49. Auflage, s. 1254, München)

¹⁴² Önder, Ayhan, a.g.e., s.106

olan ve kendi başlarına farklı fonksiyonları olan vücut parçalarının organ olarak kabul edilmesi tıbbi manada ve ceza kanunlarının yorumunda daha isabetli ve kanun koyucunun amacına daha uygun olacaktır. Organın tanımını yapmak daha çok tıbbi bir konudur. Adli olayların çözümlenmesinde tıbbi konularda hukuka yardımcı olan Adli Tıp Kurumu'nda organın tarifini yaparken¹⁴³ yalnızca organın anatomik özelliğine bağlı kalmaksızın organın fizyolojik fonksiyonlarını da göz önünde bulundurmaktadır. Organın tanımının yapılmasında; organın anatomik özelliklerinin açıklanması yanında fizyolojik, immünolojik ve hematolojik özellikleri de dikkate alınarak bir tanımlama yapılması kanundaki düzenlemenin amacına daha uygun olacaktır. Anatomik manada bir organ vücut üzerinde organ bütünlüğünü muhafaza ediyor olmasına rağmen, organın; fizyolojik, immünolojik ve hematolojik manada görevini yapamaması durumuna göre organın işlevinin sürekli zayıflaması yahut işlevinin yitirilmesi mümkündür.

Organ ve duyularla ilgili 765 Sayılı TCK' ndaki düzenleme ile 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenleme arasında fazlaca fark olmayıp her iki yasada da "organ ve duyulardan birisi" şeklinde bir tanım kullanılmış olup ayrıca yeni yasal düzenleme ile kanunda kullanılan dilde sadeleştirme yapılmıştır. Ceza tayininde cezanın alt sınırları ile üst sınırları arasında farklılıklar meydana getirilerek 5237 Sayılı TCK' nda cezanın alt sınırı yükseltilmiştir.

5237 Sayılı TCK' nda yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış halinin düzenlendiği 87/1-2-. maddesinde duyu ve organ kelimeleri kullanılmıştır. Yukarıda yapılan tanımlara ve resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu¹⁴⁴ ile Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarına göre; vücut üzerinde çift olan organlardan birisinin görevini tamamen yapamaz hale gelmesi durumunda "organ işlevinin yitirilmesi" yine bu çift organlardan tekinin görevini önemli derecede yapamaz duruma gelmesi durumunda da "organ işlevinin sürekli zayıflaması" olarak kabul edilmektedir.¹⁴⁵ 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenleme incelendiğinde; kanunun 87/1. maddesinde yaralama neticesinde "..., duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflaması ..." durumunda 3 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası, 2. fıkrada "duyulardan birinin, işlevinin yitirilmesini, veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesine

¹⁴³ ATKGK:13/1/1994 Tarih ve 11 Nolu Kararı. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

¹⁴⁴ ATK genel uygulamalarında çift organlardan birisinin tamamen kaybını uzuv tatili olarak kabul ederken bazı organların tekinin kaybını devamlı uzuv zaafi olarak kabul etmektedir. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

¹⁴⁵ YCGK. 19.03.1984. Tarih, 1983/4393E, 1984/97 K Sayılı Kararı; "... halbuki Yargıtay, vücudumuzda çift olarak bulunan organlarımızdan tek böbrek, tek göz, tek kulak, tek el gibi organları müstakil bir organ saymakta, bunlardan birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesini, TCK.nun 456/3. maddesinin uygulanmasını gerektirir demekte, "uzuv tatili" fizyolojik görevlerinin devam surette zaafa uğramasını ise, TCK.nun 456/2. maddesinin uygulanmasını gerektirir "uzuv zaafi" olarak kabul etmektedir (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/> 08/04/2004)

....” sebebiyet verilmesi durumunda 5 yıldan 6 yıla kadar ağır hapis cezası verileceği düzenlenmiştir. Kanun metninin her iki fıkrasında da duyu kelimesi kullanılmamış olsa idi duyudan sayılan görme ve duyma fonksiyonunu yerine getiren gözler ile kulaklardan her biri birer organ sayılacaktı. Çünkü daha çok kabul gören görüşe göre vücuttaki çift olan organlar tek başlarına birer fonksiyonları bulunduğundan ceza hükümlerinin uygulamasında bu çift organlardan tekinde meydana gelen işlevinin sürekli zayıflaması yahut işlevinin yitirilmesi de cezalandırma sebebi sayılmaktadır.

Kanun metnindeki düzenlemeye göre vücuttaki çift organlar duyu tanımının içinde olmaları (fizyolojik açıdan yaptıkları görev) ile organ tanımının içinde bulunma durumlarına göre ceza hükümlerinin uygulaması yönünden ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ile Yargıtay Ceza Daireleri farklı tarihlerde vermiş oldukları kararlarında “duyu” tanımı içerisinde kalan göz ve kulağı organ olarak kabul etmekte ve ceza hükümlerinin bu şekilde uygulanması gerektiğini kararlarında belirtmektedirler. Kanun metninde duyu ve organ kelimelerinin birlikte kullanılmış olması bir kısım zorlukların çıkmasına sebebiyet veriyor olmasına rağmen yukarıda açıklandığı üzere duyu kelimesinin kullanılmasıyla kanunun çerçevesinin genişlediği ve daha çok suç tipinin tarif edildiği, eylemlerin niteliğine ve ağırlığına göre faillerin cezalandırılmasına zemin hazırladığı anlaşılmaktadır.

Yine kanun metnindeki düzenlemede “...duyulardan veya organlardan biri...” şeklinde bir düzenleme yapılması ile kanun metninden meşru sınırlar içerisinde anlaşılması gereken; duyunun görevini yapan organların dışında kalan ve vücutta çift olarak bulunan organlardan birisine yönelik olarak yapılan yaralamalar bu organlardan sanki vücutta bir tek varmış gibi faile fiilinden dolayı uygulanacak cezanın tespit edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

B- Duyu

Duyu’yu en kısa şekliyle; bir kimsenin dış dünya ile ilişkilerini gerçekleştirme görevini yerine getiren organların ifa ettikleri fizyolojik görevler bütünü olarak tarif etmek mümkündür. Bu duyuları da işitme, tat alma, koklama, dokunma ve görme fonksiyonları

olarak sayabiliriz.¹⁴⁶ 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemede "... duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflaması, "....duyulardan veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesi, ..." şeklinde düzenleme yapılmıştır. Duyu'da; duyuların içinde geliştiği göz, kulak çift olarak insan vücudunda bulunmakta olup, bu çift organların fonksiyonlarını (görme-işitme) tek başlarına mı, yoksa birlikte mi yerine getirdikleri tartışmalıdır. Kanundaki bu düzenlemeye göre organlar için fizyolojik özellikleri yanında daha çok fiziksel ve anatomik özelliklerinin ön plana çıkartılmış olduğu, duyuda ise daha çok fizyolojik fonksiyonları ön plana çıkartılmak suretiyle duyu olma özelliklerine bir üstünlük tanınmış olduğu kabul edilebilir.

Duyu tanımının içinde bulunan; görme ve duyma fonksiyonu çift olan organlarla sağlanabilmektedir. Bu fonksiyonları yerine getiren organlar çift olmasına rağmen yapmış oldukları fizyolojik fonksiyonlarından görme ve duyma duyusu tektir. Duyunun işlevinin sürekli zayıflaması yahut işlevinin yitirilmesinden duyu organının fonksiyonlarında meydana gelen azalma yahut tam olarak ortadan kalkması durumlarından söz edilirken, organdan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması yahut işlevinin yitirilmesinde daha çok vücuttan ayrılması, yok olması, organın anatomik özelliklerinde değişiklik meydana gelmesinden bahsedilmektedir. Duyu ve organın tanımlarının birbirinden ayrılması teknik olarak ve ilmen pek mümkün görünmemektedir.¹⁴⁷

C- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin sürekli Zayıflaması

Anatomik manada organ ile 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemede bahsi geçen organ tanımı ve kapsamı içerisinde farklılıklar söz konusudur. Kanunu düzenlemedeki amaç organ kapsamına alınacak aksamın vücut üzerinde önemli bir görevinin bulunmasıdır.¹⁴⁸ Örnek vermek gerekirse göz kapağı el, yahut ayak tırnakları tıbbi manada birer organ sayılmakta iken ceza kanunundaki uygulamalar bakımından organ sayılmamaktadır. Yargıtay'ın ve Adli Tıp Kurumu 'nun yerleşmiş içtihatlarına göre; organın tanımında anatomik fonksiyonları yanında fizyolojik fonksiyonlarının da değerlendirilmesi gerekir.

¹⁴⁶ Önder, Ayhan, a.g.e., s. 106

¹⁴⁷ Erem, Faruk/ Toroslu, Nevzat, a.g.e., s.434

¹⁴⁸ Eşer, Mustafa, (1997), Türk Ceza Hukukunda Kasten Yaralamalar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.40, İstanbul

Organın tanımı ve çerçevesini tayin etmek teknik konu olup daha çok tıbbın uğraş alanına girmektedir.

Yaralamanın mağdurda duyularından veya organlarından birisinin işlevinin sürekli zayıflamasını meydana getirip getirmediği tespit edilirken; mağdurun yaralama öncesi durumunun da bilinmesi gerekmektedir. Meydana gelen duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflaması ile failin eylemi neticesi meydana gelen araz arasında nedensellik bağı kurulmalıdır. Duyulardan veya organlardan birinde meydana gelen işlevinin sürekli zayıflamasının tek başına meydana gelmiş olması failin eyleminden dolayı yaralamanın ağırlaşmış hallerinden birisi ile cezalandırılması için yeterli sayılmamalıdır. Mağdurda daha önceden var olan bir hastalıkla failin eylemi birleşerek eylemin neticesini ağırlaştırabilir.

Yaralama sonucu meydana gelen araz şayet doğal tedavi yöntemleri ile iyileşmesi mümkün ise duylardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilemez. Fakat doğal tedavi yöntemleri haricinde meydana gelen arazın protez tedavi yöntemlerine başvurmak suretiyle dişlerin protez diş takılmasıyla, göze lens yahut gözlük takılmasıyla, el ve ayağa protez el yahut ayak takılmasıyla, böbreğe tekno böbrek takılması, diyaliz makinesine bağlanması suretiyle ve benzeri. şekilde doğal olmayan tedavi yöntemlerinin uygulanması veya organ nakli yapılması durumları neticesinde mağdur normal hayatına devam edebilecek seviyeye gelse dahi failin cezai sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır.

D- Duyulardan veya Organlardan Birisinin İşlevinin Yitirilmesi

Görme, duyma, dokunma, koku alma ve tat alma organlarından birisinin (çift organlar tarafından birlikte görevin yapılması durumunda çiftinin birlikte) fonksiyonunu tamamen yapamaz hale gelmesi durumunda duyunun işlevinin yitirilmesinden, el yahut ayaklardan birisinin yahut diğer organlardan birisinin vücuttan tamamen ayrılarak görevini yapamaz hale gelmesi, ya da vücut üzerinde anatomik görünümü itibariyle mevcut olmasına rağmen hiçbir fonksiyonunun yapamaz hale gelmesi durumunda organın işlevinin yitirilmesinden bahsedilebilir.

Fizyolojik fonksiyonu çift organla sağlanan ve vücutta çift olarak bulunan göz, kulak, testis, böbrek ve ovaryum kayıplarında bu organların yapmış oldukları fonksiyonların niteliklerine bakılarak bunlardan tekinin tamamen fonksiyonlarını yitirmesi durumlarında duyu işlevinin sürekli zayıflaması mı, yoksa organ işlevinin yitirilmesi mi oluşturduğu araştırılmalıdır. Çift olan organlardan her biri tek başına fizyolojik görevini tam ve eksiksiz olarak yapabiliyorsa tekinin kaybı organ işlevinin yitirilmesi, ikisi birlikte tam görev yapabiliyor teki yalnızca nakıs görev yapabiliyorsa tekinin kaybı durumunun organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak ¹⁴⁹ kabul edilmesi gerekmektedir.

Çift olan organlardan duyu görevini yerine getiren göz, kulak ile diğer çift olan organlardan el, ayak, böbrek, testis, ovaryumun yaptıkları fizyolojik fonksiyonları açısından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Göz; görme duyusunun tam olarak iki gözün birlikte görev yapması ile kulak; duyma duyusunu iki kulağın birlikte görev yapması ile tam ve eksiksiz olarak yerine getirebilmektedir. Bu iki organın tekinin duyu fonksiyonu yerine getirememesi durumunda nakıs görme ve nakıs duyma oluşacaktır. Diğer çift organlarda ise tek başlarına tüm fonksiyonları eksiksiz olarak yapabilme yeteneği mevcuttur. Kanundaki düzenleme dikkate alınmak suretiyle çift olan organların bu özelliklerine göre failin ceza sorumluluğu ve işlemiş olduğu suçun unsurları tespit edilecektir.

E- Genel Beden Gücünde Azalma Meydana Gelmesi

Yaralamanın düzenlendiği kanun metninde genel beden gücünde eksilme meydana gelmesi durumunu cezalandıracak mahiyette bir düzenleme yapılmamıştır. Yaralamanın meydana getirebileceği duyulardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflaması, duyulardan veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesi, yüzde sabit iz, çocuk yapma kabiliyetinin yitirilmesi gibi durumlar maddeler halinde sayılmış olup genel beden gücünün zayıflamasından, işlevinin yitirilmesinden veya derecesinden bahsedilmemiştir. 5237 Sayılı TCK' nda bir kısım ülkelerin ceza yasalarının aksine genel tanımlarla yetinilmeyerek yaralama çeşitleri sayma usulü ile belirlenmiş olduğundan “suçta ve cezada kanunilik” ilkesi kabul edildiğinden aşırı yorumla kanun metninin çerçevesi genişletilemez. Maddi tazminat hukukunda maluliyet derecelerine göre tazminat miktarlarının hesaplanması ve tespiti için

¹⁴⁹ Konu başlıkları altında bu durum detaylı olarak izah edilecektir.

Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü yapılmıştır.¹⁵⁰ Kanunda bir düzenleme de mevcut bulunmadığından genel beden gücündeki zayıflamalarda duyu ve organın işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesi hakkında farklı zamanlarda farklı değerlendirmeler yapılmıştır.¹⁵¹

Adli Tıp Meclisi¹⁵² ve Adli Tıp Kurumu¹⁵³ tanzim etmiş oldukları adli raporlarında hukuk davalarındaki anlaşmazlıkların çözümü için düzenlenen Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğündeki kriterleri ceza davalarının çözümü için hazırlanan adli raporlarda da kullanmışlardır. Bu uygulamanın Yargıtay tarafından eleştirilmemiş olması, zamanla genel beden gücünde meydana gelen azalmanın Yargıtay tarafından da kriter olarak değerlendirilmesi¹⁵⁴¹⁵⁵ neticesinde bu kavram ceza davalarında da kullanılabilir hale gelmiştir.

¹⁵⁰ Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü, Dayandığı Kanunun Tarihi:17.7.1964, No:506,Yayımlandığı R. Gazetenin Tarihi:22.6.1972, No:14223, “Madde 1 - İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremezlik hallerinin meslekte kazanma gücünü ne oranda azaltacağı;

Sigortalıların hangi hallerde çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirmiş ve hangi hallerde başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda sayılacakları;

İşe alıştırmanın ne yoldan ve hangi esaslara göre yapılacağı ve Sosyal Sigortalar Kanununun 122 nci maddesinin uygulanma tarzı;

Sigortalıların hangi hallerde erken yaşlanmış sayılacakları;

Sosyal Sigortalar Kanununun 129 uncu maddesi gereğince kurulan Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun, sözü edilen Kanunda belirtilenler dışında kalan ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili bulunan görevleri ve çalışma şekil ve esasları;

Hangi hastalıkların meslek hastalığı sayılacağı ve bu hastalıkların, işten ayrıldıktan en geç ne kadar zaman sonra meydana çıktığı takdirde o işten ileri gelmiş kabul edileceği

Hakkındaki esaslar, bu Tüzükte belirtilmiştir.”

¹⁵¹ 1.CD. 23/3/1956 Tarih, 1956/1086E, 1956/958K Sayılı Kararı “ ... Gerçi işitme havası görme gibi çift organlı ve bunlardan yalnız birinin kaybolması o havasın tamamının işlevinin yitirilmesi demek değilse de hadise sol kulakta tam sağırılık husule gelmiş olmasına göre bunun umumi beden gücünün yüzde kaç nispetinde eksilmesine mucip olduğu Adli Tıp İleri Meclisinden tahkik edilerek beden gücünün yüzde yirmi beş ve daha yukarısının eksilmesini icap ettirmiş ise TCK'nun 456/3. maddesinin tatbikinin iktiza ettiği düşünülmemesi yolsuzdur.” Bu karara itiraz edilmiş ise de C.U.H. 2/7/1956 Tarih, 137 E, 151K Sayılı ilamı ile itirazı reddetmiştir. (Bkz. Kıyak, Fahrettin., Şenel, Cebbar; (1959), Nazari ve Tatbiki Adam Öldürmek ve Yaralama Cürümleri, Işıl Matbaacılık, s.71, Ankara) Her ne kadar Ceza Dairesi Kararında genel beden gücünden bahsetmiş ise de kanunda bu şekilde bir düzenleme mevcut bulunmadığından burada tek kulakta meydana gelen duyma duyusunun (havasın) zaafından bahsedilmeliydi.

¹⁵² ATM. 03/12/1945 Tarih ve 23072 Sayılı Kararı “...yaralama sonucu organ üzerinde gerçekleşen durum dolayısıyla beden yeteneğinin %25'inin yok olmasını gerektiren malullükleri, daimi zaafı, bundan yukarısının yok olmasını da uzuv tatili saymıştır.” (Bkz. Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, s.128, Beta Basım Yayım Dağıtım, A. Ş., İstanbul

¹⁵³ ATKGK 22/06/1995 Tarih ve 91 Nolu Kararı. "...pratikte bir uzvun fonksiyonlarının ve bütünlüğünün devamlı olarak yarıya yakın kaybolması uzuv zaafı, tama yakın kaybı uzuv zaafı olduğu veya uzvun bütünlüğünün veya fonksiyonlarının azalması genel beden gücünden %10'dan fazla azalma meydana getirdi ise (%30' kadar) uzuv zaafı, %30'dan fazlası uzuv tatili olacağı bilindiğine göre; SONUÇ: Sağ el 4. parmak pP.İ.P ekleminden dezartikülasyonu arızasının el fonksiyonlarını bozmayacağı ve uzuv tatili niteliğinde olmadığı oy birliği ile mütalaa olunur.” (Yayınlanmamış Adli Rapor)

¹⁵⁴ YCGK. 02/11/1999 Tarih, 1999/4-183 E, 1999/250 K Sayılı Kararı “Organ (organ), vücutta belli bir görevi yapan veya hareketi sağlayan kısımdır. Uzuv tatili; yapılan travma sonucu bir uzvun görevini yapamaz hale gelmesidir. Uzvun bütünü veya fonksiyonu tüm olarak ortadan kalkmakta veya ileri derecede azalmaktadır. 0 uzvun kullanılmasından yoksun kalınmakta ve genel beden gücünde eksilme olmaktadır....” (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

Adli raporların hazırlanmasında Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü'nden faydalanmak bilirkişilik makamı için yol gösterici olacaktır. Fakat sadece tüzüğe dayalı olarak tariflerin yapılması durumunda, ceza yasasında belirtilen yaralama suçlarının unsurlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti zorlaşacaktır.

Genel beden gücündeki zayıflama ceza kanunları açısından her hangi bir temele dayanmadığından farklı dönemlerde farklı oranlar kabul edilerek genel beden gücünde meydana gelen azalma organ işlevinin sürekli zayıflaması veya organ işlevinin yitirilmesi olarak tarif edilmiştir.¹⁵⁶¹⁵⁷¹⁵⁸ Bazı dönemlerde bir organda meydana gelen azalma genel beden gücünün % 25 ve üstünde azalma meydana getiriyorsa organ işlevinin yitirilmesi olacağı, bazı dönemler ise %30 ve üstünde bir azalma meydana getiriyorsa organ işlevinin yitirilmesi olacağı kabul edilmiştir. Bu durumda birçok karışıklığa sebebiyet vereceği gibi içtihat oluşturmada ve ceza adaleti sağlamada sakıncaların doğmasına sebebiyet vermektedir. 765 Sayılı TCK' nda düzenlemesi yapılan mutata iştigalden kalma süresi, organ işlevinin sürekli zayıflaması, duyu işlevinin sürekli zayıflaması, duyu ve organın işlevinin yitirilmesi ve kanunda sayılan diğer kriterler kullanılarak genel beden gücünde azalma meydana gelmesi şeklinde kullanılan kriterin kullanımına son verilmeliydi. 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemede mutata iştigalden kalma süresi de kabul edilmemiş olduğundan kanunun 86. ve 87. maddesindeki kriterler dikkate alınarak mağdurun durumu ve suçun vasfı tespit edilmelidir.

¹⁵⁵ 4.CD. 24/11/1983 Tarih, 1983/5908 E, 1983/6080 K Sayılı Kararı. "...Organdan maksadın ne olduğu yasada belirtilmemiş ve tıpta dahi uzun hududu ve iyice belli bir tarifi yapılmamışsa da uygulama ve öğretide yasal ve tıbbi maksatlar nazara alınarak beden kabiliyetinin % 25'inin zayı olmasını icap ettiren maluliyetler daimi zaafi ve bundan yukarısının zayı olmasını intaç edenleri de uzuv tatili sayılmakta,..." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

¹⁵⁶ ... Vücuttaki organların ve bunların kısımlarının genel vücut bütünlüğünün ayrı ayrı yüzde kaçını oluşturduğuna ilişkin çizelgeler mevcuttur. Bu çizelgeler veya vücudun genel bütünlüğü göz önüne alındığında meydana gelen anatomik kayıp veya fonksiyonel bozukluk genel vücut bütünlüğünün %10'u ile %30'u arasında ise uzuv zaafından daha fazla ise uzuv tatilinden bahsedilmelidir. (Bkz. Soysal, Zeki, a.g.e., s.494)

¹⁵⁷ ATKGK 27/4/1984 Tarih ve 1685 Nolu Kararı. "... vücuttan dalağın alınması insan yaşamında büyük bir nakise meydana getirmemektedir. Bununla beraber vücuttan dalağın çıkarılması bu organın fonksiyonunda önemli olmasa dahi bir eksiklik meydana getirilmesi itibariyle ve ayrıca bu organın alınmasının arıza derecesinin (15-22) sırasında bulunması ve beden çalışma gücü kaybında eldeki kriterlere göre %25'den düşük bir rakam verildiği göz önünde tutularak dalağın çıkarılmasını kişide T.C.K.'nun 456. maddesinin 2. fıkrasına uyar nitelikte uzuv zaafi mahiyetinde arıza teşkil ettiğine ittifakla karar verilmiştir." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

¹⁵⁸ Gök, Şemsi ve Arkadaşları, (1984), Kişilere Karşı Yaralamalar, s. 110, Temel Matbaası, İstanbul

II- İskelet Sistemi ve Bu Sistemin Muhafaza Ettiği Organların Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması ve Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi

A- Kafa Bölgesinin Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması , Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi

765 Sayılı TCK' ndaki müessir filler ile ilgili düzenlemede en fazla tartışma konusu yapılan husus kafatasındaki kemik defektlerinin ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği yönündeydi. 5237 Sayılı TCK' nda; Yargıtay içtihatları ve bu durumun net olarak 765 Sayılı TCK' nda.düzenleme çerçevesinde açıklığa kavuşturulmamış olması sebebiyle yeni yasanın 87/3. maddesine yapılan bir ekleme ile “kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” şeklinde bir düzenleme yapılarak birçok tartışma konusu sona erdirilmiştir. Aşağıdaki incelemede eski suçlar açısından sanık lehine olan hususların değerlendirilmesi de gerekeceğinden ve 765 Sayılı TCK' ndaki hükümler uygulanacağından her iki yasal düzenlemeden de bahsedilecektir.

1- Kafatasının Travmatik Lezyonları

Kafatası; en dışta saçlı deri ile kaplı kolumna vertabralis tarafından desteklenen ve koruyucu işlev gören beyin omurilik sıvısı içinde beyni taşıyan esnek, kapalı küre şeklinde olan, 22 adet kemikten oluşan vücudun bir kısmıdır. Kafatasını oluşturan kemiklerin bir kısmı düz bir kısmı girintili çıkıntılı olup birbirine sıkıca kaynaşmış şekilde bulunan kranium ve yüz kemiklerinden oluşur. Kranial kemikler; 2 parietel, 2 temporal, 1 frontal, 1 sfenoid, 1 etmoid ve 1 oksipital olmak üzere 8 adet kemikten, yüz kemikleri; 2 nazal, 2 maksilla, 2 lakrimal, 2 zigomatik, 2 palatin, 2 konka nazalis inferior, 1 vomer ve 1 mandibula kemiği olmak üzere toplam 14 adet kemikten oluşmaktadır. Kafatası kemikleri belli bir esnekliğe sahiptirler. Bu esnek yapının olmasının sebebi özellikle kraniumu oluşturan 8 adet kemiğin birleşmesiyle oluşmaktadır. Bu 8 adet kemiğin suturlarla birleşmiş olması dışardan kafatasına yönelik olarak yapılan etkilere karşı esnemeyi sağlar.¹⁵⁹ Kafatasındaki sagittal, lambdoid, coronal

¹⁵⁹ Korur-Fincancı, Şebnem (1987), Kafa Travmalarının Adli Tıp Yönünden Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, s.5, İstanbul

suturlar yaş ilerledikçe kapanmaktadır. Bu suturların kapanması cinsiyet ve ırka göre farklılık göstermektedir.¹⁶⁰

Kafatasını oluşturan kranial bölüm de; kubbe ve kaide bölümleri olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmakta olup, kubbenin yapısı ve şekli travmaya karşı direnci artırıcı bir yapısı olmasına rağmen kafa kaidesi kubbe bölümünden daha ince bir yapıya sahip olup bu bölümde ön, orta ve arka çukurluk olmak üzere üç çukur yer bulunup bu çukurluklarda kafa çiftleri ve damarların geçmekte olduğu delikler mevcuttur. Bu çukurlulardan orta çukurluk oldukça ince bir yapıya sahip olduğundan kafa kaidesine karşı yapılan yaralamalarda en fazla kırıklıklar ve deformasyon ince tabakanın olduğu bu bölgede meydana gelmektedir.¹⁶¹

Yaralama neticesinde kafatasında kırık oluşup oluşmaması, oluşan kırığın niteliği, meydana gelen yaraların mekanikliği belli kurallar yanında mağdurun yapısından kaynaklanan değişkenlere de bağlıdır. Kafatasının kalınlığı, yapısının sağlamlığı; yaralama eylemine maruz kalan kişinin; yaşı,¹⁶² cinsiyeti, ırkı ve kemik yapısına göre farklılık göstermektedir.¹⁶³ Aynı kuvvetteki bir darbe büyük ve yetişkin kişinin kafatasında büyük bir hasar meydana getirmezken bebeklerde ve çocuklarda öldürücü nitelikte olabilmektedir. Bahsedilen durumun tam tersinin meydana gelmesi de söz konusu olabilecektir, çünkü bebeklerin kafatasındaki esneklik darbelere karşı kafatasına, darbeyi emici bir özellik kazandıracaktır. Kafatasındaki suturleri tamamen birleşmemiş bir kişiye karşı yapılan yaralamalarda bu suturlerin tamamen kapanmamış olması kafatasına esneklik kazandırırken bu suturların tamamen kapandığı yaşlı kişilere karşı yapılan eylemlerde esnekliklerini kaybetmiş olmaktadır.

¹⁶⁰ Çöloğlu, A.Sedat/İşcan, M.Yaşar, (1998) Adli Osteoloji, Yayın No: 4150, s 71, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü Rektörlük Yayınları, İstanbul

¹⁶¹ Korur-Fincancı, Şebnem, a.g.e., s.8

¹⁶² "... , Travmanın oluşturacağı etki; özellikle çocukluk çağında bazı faktörlere bağlı değişiklik göstermektedir. Beyin ve koruyucu sistem matürasyonu, nöral gelişim evresi, yaş grubu, gri cevher, beyaz cevher ve kalvaryum yapısı bu faktörler arasındadır. Nöronal hücre popülasyonu doğumda erişkinle eşit olmasına rağmen, dendritik genişleme ve astroit ağı ikinci yılda tamamlanmaktadır. Gri cevher ilk iki yılda hızla gelişmektedir. Buna karşın beyaz cevher gelişimi yavaştır. Myelinizasyon ilk bir yılda hızla oluşurken, su içeriği ilk iki yılda azdır. Yeni doğan bebeklerde kalvaryum tek tabaka olup diploe yoktur. Suturlerin açık olduğu ilk yıllar sonrası kafatasının rijit ve kapalı hale gelişi dört yılı almaktadır. Çocuklarda beyin ve koruyucu kısımlarının erişkinine göre farklılığı etkinin doğuracağı travma oranını da farklılaştıracaktır. Örneğin komprese olabilen myelinsiz nöron veya yumuşak kalvaryum travmatik etkiyi dağıtır. Kitle lezyonu oluşumunu önler, fakat bunun yanı sıra beyaz cevher yırtılması ve beyin ödemi kolay oluşur. Beyin kafatasını doldurmadan subaraknoid mesafe geniş ve kalvaryum yumuşak iken çocuk erişkinden daha fazla ekstradural sıvı koleksiyonunu tolere edebilmektedir., ...” (Bkz. Şahin, Soner/Doğan, Şeref/Aksoy, Kaya., (2002) Çocukluk Çağı Kafa Travmaları, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, C.2, s.28, s.45-51)

¹⁶³ Korur-Fincancı, Şebnem, a.g.e., s.5

Ceza kanunlarında yaralamalar hakkında düzenleme yapılırken ceza kanunlarının yapım tekniği açısından iki farklı yol kullanılmıştır. Bunlardan birincisi yaralamanın genel tarifi yapılarak hangi eylemin hangi ceza maddesi ile cezalandırılacağına takdirini hâkim ve bilirkişiye bırakan sistemdir. Bu kanun yapma tekniğinde sadece cezalandırılacak olan eylemin genel bir tarifi verilmekle yetinilerek meydana gelecek muhtelif arazlar hakkında bir açıklama yapılmamaktadır. İsviçre Ceza Kanununda bu sistem kabul edilmiş olup kanunun 122. maddesinde ağır yaralanmalardan bahsetmiş detaylı bir düzenleme yapılmamıştır. İkinci kanun yapma tekniğinde ise 5237 Sayılı TCK' nda, 765 Sayılı TCK' nda. ve bu kanunun temel dayanağı olan İtalyan Ceza Kanununda; cezalandırılacak eylemler için saymaca usulü kabul edilerek basit ve ağır yaralamalar kanun koyucu tarafından teker teker detaylı olarak sayılmıştır.^{164 165}

Yaralamalar ile ilgili düzenleme açısından özellikle bizim ceza kanunumuz gibi fazlaca yorum yapmaya ve kıyasa kapalı kanunlar açısından yaralama oluşturan eylemlerin kanun koyucu tarafından tanımlanmış, tarif edilmiş ve sınırlarının çizilmiş olması meydana gelen olaylarda hâkimin kanun hükmünü uygulamasını kolaylaştırmıştır. Kanunda sayılan hususlar için hâkim tereddüt etmeden ilgili kanun maddesini uygulayacak, kanun maddesinde sayılmayan durumlar için de ceza kanunun genel hükümleri çerçevesinde kanun maddesini yorumlayarak hangi olayda hangi kanun maddesinin uygulanması gerektiğini tespit edecektir. Sayma usulünün benimsenmediği ve yalnızca genel tarifler verilerek yetinilen ceza yasalarında yasa uygulayıcıları hangi olaya karşı hangi kanun maddesinin uygulanması gerektiğini tespit ederken kanunun izin verdiği yorum sınırlarını aşmak, beklide kıyas yapmak zorunda kalacaklardır.

765 Sayılı TCK' na göre yaralamalara karşı uygulanacak ceza maddelerinin tespitinde ceza hukukunda en fazla tartışılan konulardan birisi de kafatasında meydana gelen travmatik lezyonların ne şekilde değerlendirilip cezalandırılması gerektiği hususundaydı. 765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak 5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesindeki düzenlemede kemik kırıklarının ne şekilde cezalandırılacağı belirtilerek cezanın alt sınırı ile üst sınırı arasındaki makas çok geniş tutulmuştur. 01.06.2005 tarihinden önce işlenen yaralama suçlarında kemik

¹⁶⁴ Selçuk, Sami, a.g.m., s.98

¹⁶⁵ İtalyan Ceza Kanunu'nda son yapılan değişikliklerle yaralamaları içeren kanun maddesinde de değişiklik yapılmış olup el ve ayakların zaafi ve işlevinin yitirilmesi ayrıca kanun maddesinde sayılmamaktadır. (Bkz. Titolo Xı: Dei Delitti Contro La Persona, Capo I: Dei Delitti Contro La Vita E L'incolumita' Individuale (Çev:Aslan, Hakan), (12/04/2004),

kafatasındaki kemik defektleri açısından fail lehine bir kısım hükümlere içerdiğinden 765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemelerde uzun süre uygulanmaya devam edecektir. Bu iki yasa arasındaki farkın ortaya konması için her iki yasayı ayrı ayrı incelemekte fayda vardır.

a- 5237 Sayılı TCK' na Göre Kafatasının Travmatik Lezyonları

5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesindeki düzenlemede “... vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre bir yıldan altı yıla kadar hapis .....” cezasının verileceği öngörülmüştür. Yeni düzenlemede yaralama sonucunda kemik kırılmasına sebebiyet verme suçun ağırlaştırılmış halleri arasında sayılarak insan üzerinde mevcut olan kemiklerin hayat fonksiyonlarına etkisi de dikkate alınıp cezanın belirleneceği hususu düzenlenmiştir. Yasadaki bu düzenlemeye göre yaralama sonucu kemik kırığı meydana geldiğinde bilirkişiye müracaat edilerek bu kemik kırığının mağdurun hayat fonksiyonuna ne kadar etki ettiğinin tespiti gereklidir.

İnsan vücudunda bulunan bütün kemiklerin insan yaşamı için önemi tartışılmaz, fakat bu kemiklerden bir kısmının hayat fonksiyonlarının devamı açısından çok daha fazla önem arz ettiği açıktır. Kafatasında bulunan kemikler de içinde beyni barındıran bir yapıya sahip olmalarından dolayı insan yaşamında hayat fonksiyonlarının devamı açısından önemli görevler yerine getirmektedir. Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilerek uygulamaya konan bir anatomik skor sistemi olan “Kısaltılmış Yara Skalası” ile vücuttaki kemik kırıkları, kırığın hayat fonksiyonlarına etkisine göre hafif (1), orta (2-3) ve ağır (4-5-6) olarak sınıflandırılmıştır.¹⁶⁶

Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilen bu kısaltılmış yara skalasında kafatasındaki kemik kırıkları kişinin hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre; styloid kırığı (müstakil) (1) hafif olarak, kubbede tek başına lineer kırık (2), etmoid kemiği kırığı (kafa tabanını ilgilendirmeyen), (2) frontal sinüs dış lamina kırığı (2) frontal sinüs iç lamina kırığı (3) orta, kubbede çökme kırığı (4)kaidede kırık (4) etmoid kemiği kırığı (kafa tabanında kırık varsa) mastoidde çökme (4) frontal sinüs iç-dış lamina kırığı (4) petros kemik kırıkları (4) da ağır olarak kabul edilmiştir. 5237 Sayılı TCK' ndaki yeni düzenlemeye göre yaralama suçunu açısından kafatasındaki kemik defektlerinin değerlendirilmesi sorun olmaktan çıkartılmıştır.

¹⁶⁶ Balcı, Yasemin, / Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel,a.g.s.

b- 765 Sayılı TCK' na Göre Kafatasının Travmatik Lezyonları

765 Sayılı TCK' nda. yaralamanın basit ve ağır dereceleri uzun ve detaylı bir kanun maddesi metninde sıralanmış olmasına rağmen kafatasında meydana gelebilecek kemik defektlerinin kanun maddesinin hangi fıkrasına göre cezalandırılması gerektiği uzun zamanlar tartışılmıştır. 765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemede muhtemel olarak meydana gelebilecek yaralamanın basit ve ağır dereceleri ayrı ayrı sayılmış, bu saymaya ilave olarak ta “...duyu veya organın birinin işlevinin sürekli zayıflamasını....., duyardan birinin işlevinin yitirilmesini....., veya organdan birinin işlevinin yitirilmesini...” şeklinde bir düzenleme ile vücut üzerinde bulunan tüm duyu ve organı sayma yerine bunlar için genel anlam içeren kelimeler kullanılarak bir sınır çizilmiştir. Yasa uygulayıcıları bu sınırlar dahilinde meydana gelen yaralamaları vasıflandırmışlardır. Kafatası kırıkları ile ilgili kanun maddelerinde açıkça bir düzenleme bulunmadığından kafatasında meydana gelen kemik defektleri ile ilgili yargı organlarında, bilirkişilik kurumları ve doktrinde farklı yorumlar yapılmak suretiyle farklı tanımlamalar ortaya atılmıştır.

Adli Tıp Meclisi farklı tarihlerde vermiş olduğu raporların bir kısmında organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmeksizin yalnızca mağdurun mutat iştigalden kalma sürelerini tespit etmekle yetinmiş,¹⁶⁷ yine başka bir raporunda da meydana gelen kemik defektinin alanından hiç bahsetmeksizin geniş kemik defektinin organ işlevinin yitirilmesi olduğundan bahisle adli rapor hazırlamıştır.¹⁶⁸

14/4/1982 Tarih ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu kanunu ile yapılan değişiklikle Adli Tıp Meclisi yerine kurulan Adli Tıp Kurumu kendi içinde içtihat niteliğinde karar almak suretiyle kafatasındaki 4-10 santimetrekareye kadar olan kemik defektlerinin 45 gün mutat iştigale engel olacağını, hayati tehlikeye sebebiyet vereceğini ve organ işlevinin sürekli

¹⁶⁷ ATM., 11.10.1971 Tarih, 3 Sıra ve 26842/15733 Sayılı Kararı, “...sağ parietal üst kısımda çökme kırığı görüldüğüne göre; arızanın hayati tehlikeye maruz kıldığı, kırık beş gün mutat iştigaline engel teşkil edeceği mütalaasına varıldı.” (Bkz. Güldoğan, Muzaffer, (1978), Temel Kanunlarımızın Adli Tıp Yönünden Uygulanması, Seri No:33, s.16, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara)

¹⁶⁸ ATM., 24.11.1971 Tarih, 1 Sıra ve 30884/19718 Sayılı Kararı, “...Başta sol fronto-parietal bölgede çökme kırığı ve dura yırtığı ile müterafik 12 cm lik kesik vasıfta yara tespit edildiği, çöken kemiğin çıkarıldığı, teessüs eden enfeksiyon sebebi ile bilahare tekrar müdahaleler geçirek drenaj yapıldığı bildirilmekle; 1) TCK'nun. 456/2 fıkrasına numas derecede hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 45 gün mutat iştigale mani teşkil edeceği, 3) Geniş defekt kırığının uzuv tatili niteliğinde bulunduğu mütalaasına varıldı.” (Bkz. Güldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.35)

zayıflaması niteliğinde bulunduğunu, 10 santimetre kareden fazla olan kemik defektlerini de yine 45 gün mutata işigale engel olacağını, hayati tehlike meydana getireceğini ve organ işlevinin yitirilmesi niteliğinde olduğunu belirtmiştir.¹⁶⁹

Adli Tıp Kurumu'nun genel uygulamaları bu yönde olmasına rağmen bir kararında¹⁷⁰ 3x4 santimetrekarelik bir kemik defektine de organ işlevinin sürekli zayıflaması demekle bu genel uygulamasının dışında bir karar vermiştir. Yine Adli Tıp Kurumunun genel kabulüne göre 10 santimetrekareden fazla kemik defektlerine organ işlevinin yitirilmesi demesine rağmen bu ölçüyü dikkate almaksızın meydana gelen yaralama neticesini tanımlayıp tarif ederek organ işlevinin sürekli zayıflaması olduğunu bildirmiştir. Bu kararları ile Adli Tıp Kurumu genel uygulamalarından ayrılarak farklı kararlar vermiş olup, raporlarda bildirilen kanaatler arasında çelişkiler meydana gelmiştir. Halbuki Adli Tıp Kurumu raporlarında bu durumun genel bir kural olarak kurum tarafından uygulandığını belirtmektedir.¹⁷¹¹⁷²

Resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu bu şekildeki uygulamalarında birkaç istisna dışında fazlaca bir eleştiriye uğramamıştır. Genelde kafatasındaki kemik defektlerinde, kafatasının beyni koruma fonksiyonunda meydana gelen azalması dikkate alınarak¹⁷³ bu hususun tespitinin resmi bilirkişilik görevi bulunan Adli Tıp Kurumu'na yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Adli Tıp Kurumu'nun bu şekildeki uygulamalarını eleştiren kişi sayısı azınlıkta kalmaktadır.¹⁷⁴ Adli Tıp Kurumu'nun kemik defektinin boyutuna bağlı olarak bir içtihat oluşturması ceza adaletine uygun düşmeyecektir

Yargıtay kararlarında kafatasındaki kemik defektinin yalnızca boyutuna bakılarak organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesi şeklinde ayırım

¹⁶⁹Gök, Şemsi ve arkadaşları, a.g.e., s. 1161

¹⁷⁰ ATK. II. İhtisas Kurulunun 10/02/1992 Tarih ve 1054 Nolu Kararı. "..., sağ vertebral arter ile internal jugular ven arasında fistüle neden olarak kraniyektomi ve laminektomi operasyonuna ayrıca sağ göz görmesinde azalmaya neden olan ateşli silah yaralanması arızasının; a) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, b) 45 gün mutata işigale engel olacağı, c) av tüfeği saçma taneleri yaralanmasına bağlı olarak gelişen sağ göz görmesinin 4/10 derecesine düşüren ve kafada oval şekilli 3x4 cm² kemik defekti yapan arızasının uzuv zaafi niteliğinde olduğu oybirliği ile mütalaa olunur." (Yayımlanmamış Adli Rapor)

¹⁷¹ ATM., 24/11/1971 Tarih, 30884/19718 Sayılı Raporu, (Bkz. Güldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.33)

¹⁷² <http://www.atk.gov.tr/tr/pages/data/degerlendirme/kafatası.htm>, (08/04/2004)

¹⁷³ Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.1, s.370, Adil Yayınevi, Ankara

¹⁷⁴ Selçuk, Sami, a.g.m., s.98

yapılmasını eleştirmiş, fakat yine de organ işlevinin yitirilmesi şeklindeki Adli Tıp Kurumu'nun vasıflandırmasına fazlaca müdahale edilmemiştir.¹⁷⁵

Adli Tıp Kurumu kafatasında önemli boyutta olan kemik defektlerinde adli raporların %50 sinden fazlasında¹⁷⁶ mağdurun hayati tehlikesinin mevcut olduğunu bildirmiş, organ işlevinin yitirilmesinin olduğunu bildirdiği adli raporların tamamında mağdurun 45 gün mutata iştigale devam edemeyeceğini bildirmiştir. Adli Tıp Kurumu raporlarında kafatasındaki kemik defektlerini değerlendirdiği en büyük ölçü kaynağı yaralama neticesi meydana gelen kemik defektinin çapı olmuştur. 4-10 santimetre kare arasındaki kemik defektlerini organ işlevinin sürekli zayıflaması daha fazla alana sahip olan kemik defektlerini de organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirmiştir.¹⁷⁷ Fakat Adli Tıp Kurumu raporlarında ne sebeple kafatasının organ sayılması gerektiğini açıklamamıştır. Çünkü Adli Tıp Kurumu kendi içinde oluşturmuş olduğu içtihat niteliğindeki kararlarını ciddi olarak eleştiriye tabi tutmamıştır. Bunun en büyük sebebi de yaralamanın düzenlendiği kanun maddesi içerisinde kafatasındaki kemik defektleri ile ilgili bir düzenlemenin yapılmamış olmasıdır.

Her ne kadar 765 Sayılı TCK'nda kafatası kemiklerinde meydana gelen kemik defektleri ile ilgili bir düzenleme mevcut değil ise de, bu durum bilirkişilik kurumlarına gerekçesiz yorum yapma ve içtihat oluşturma yetkisi vermez. Türk Ceza Kanunu'nda yaralamanın düzenlendiği kanun maddesinde meydana gelebilecek yaralamanın ağır dereceleri sayma usulü ile tanımlanmıştır. Bir kısım ceza yasalarında olduğu gibi genel bir tanımlama yapmak suretiyle kanun maddesinin içinin doldurulması yasa yorumlayıcılarına ve uygulayıcılarına bırakılmıştır. Bizim yasamızda ise genel sayım yapılmış organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi bu genel sayımın içine dahil edilmiştir. Vücut üzerindeki organların hangilerinin duyu organları olduğu, hangi kısımların organ olduğunun takdiri tıbbi bir konu olduğundan resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu tarafından bu durum çözümlenecektir. Kanuni düzenlemelere uygun olarak da mahkemeler bu hususların çözümünü Adli Tıp Kurumu'na bırakmıştır.

¹⁷⁵ YCGK 17.05.1993 Tarih ve 1993/130 E., 1993/158 K. Sayılı Kararı

¹⁷⁶ Azmak, Derya/ İmer, Murat/ Yorulmaz, Faruk/ Çobanoğlu, Sabahattin/ Yılmaz, Ahmet, (1995), 435 Kafa Travmalı Olgunun TCK. 456 Madde Açısından Değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, C.11, S.11, s.28

¹⁷⁷ ATKGK 06/04/2000 Tarih ve 27 Nolu Kararı. "... vücutta spastisite, batında katater mevcut olduğu, sözlü uyarılara cevap alınmadığı, idrar gaita kontrolü olmadığı, kafa sağ yanında 8x10 cm ebadında kraniektomi defekti bulunduğu tespit edildiğine göre; 1) şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 45 gün mutata iştigale engel olacağı, 3) Uzuv tatili niteliğinde olduğu..."(Yayınlanmamış Adli Rapor)

Adli Tıp Kurumu objektif olmayan bir kriter benimseyerek yaralama sonucu meydana gelen kemik defektinde zarar gören kısmın alanına göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi ayrımı yapmıştır. Öncelikle yaralama maruz kalan mağdurun cinsiyeti, yaşı, ırkı vb. durumlara göre vücut direnci kafatasının büyüklüğü ve kalınlığına göre kafatasının direnci fark edeceği gibi, kafatası üzerinde darbenin uygulandığı bölgeye göre de aynı şiddetteki bir darbe kafatasının farklı bölgelerinde farklı tahribatlar meydana getirecektir. 15 santimetre karelik kemik defektinin küçük bir çocuğun kafatasının fonksiyonunda ve bünyesinde meydana getireceği tahribat ile yetişkin ve sağlıklı bir kişinin kafatasının fonksiyonunda meydana getireceği tahribat çok farklı olacaktır. Çocukların ve büyüklerin kafa taslarının toplam alanları da farklılık gösterecektir.

Kafatası kemikleri renkli ırklarda beyaz ırka göre daha kalın bir yapıda olup kafa travmalarında renkli ırklarda ölüm oranı beyaz ırklara göre daha düşük orandadır. Yine travma neticesinde bebeklerde kafatası ping pong topu gibi içeri doğru çöker daha sonra tekrar yükselir. Bunun sebebi bebeklerde henüz kafatası suturlerinin kapanmamış olması ve kafatasının yumuşak bir yapıya sahip olmasıdır. Halbuki yaş ilerledikçe kafatasındaki suturler kapandığından ve kemik yapısının kalınlaşmasından dolayı yaşlılarda bu esneklik kaybolur. Fakat bebeklerde de kafatası kemikleri kalın bir yapıda olmayıp ince bir yapısı mevcuttur.¹⁷⁸

Aynı şiddet ve büyüklükteki darbeye maruz kalan kişinin ırkına ve darbenin yapıldığı kafatası bölgesine göre meydana gelen tahribat farklılık arz edecektir. Kafatasını oluşturan bölümlerden kranial bölüm; kafa kaidesi ve kubbeden oluşmaktadır. Kafa kaidesi de kubbeden daha ince olup burada ön, orta ve arka çukurluk olarak adlandırılan üç adet çukurluk bulunup bunlardan özellikle orta çukurluk oldukça ince bir yapıya sahip olup kafatasındaki kırıklar en fazla bu bölgede meydana gelmektedir. Fail tarafından yapılan eylem neticesinde darbe bu hassas bölgeye geldiğinde daha fazla bir tahribat meydana getirebilecektir. Yine ayrıca kafatası suturleri tamamen kapanmış kişiye karşı eylem yapıldığında kafatası esnekliği tamamen kapanmış olduğundan daha fazla tahribat meydana gelebilecektir. Kafatası suturleri tamamen kapanmamış bir kişiye karşı aynı şiddette bir eylem yapıldığı takdirde kafatası esnek bir yapıya sahip olduğundan daha az bir hasar meydana gelecektir. Kısaca aynı şiddetteki bir eylem, çocuğa, yetişkine, beyaz ve renkli ırktan bir

¹⁷⁸ Kolusayın, Özdemir/ Gök, Şemsi/ Soysal, Zeki.,(1984), Kafa Travmaları, *Adli Tıp Dergisi*, C.1., S. 1, s.65-69, İstanbul

kişiyeye, kafatası suturleri tamamen kapanmış bir kişiyeye, kafatası suturleri henüz kapanmış bir kişiyeye yapılmasına ve mağdurun durumuna göre farklı büyüklükte tahribatın meydana gelmesine sebebiyet verecektir.

Her ne kadar yargı içtihatlarında ve doktrindeki yorumlarda; kafatasının beyni koruma görevinden bahsedilmişse de Adli Tıp Kurumu, kafatasının beyni koruma görevi olan bir organ olup olmadığını adli raporların çoğunda tartışmamaktadır. Çoğu raporlarında yalnızca meydana gelen kemik defektinin boyutuna bakılarak vasıflandırma yapılmakta ve kafatası organ olarak kabul edilmektedir. Resmi bilirkişilik makamı olan Adli Tıp Kurumu kafatasının yerine getirdiği fonksiyonları ön plana çıkartarak organ olduğunu tıbbi olarak tanımlayarak mağdurda meydana gelen arazi objektif kriterlere dayalı bir şekilde izah edip organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitirilmesi şeklinde bir sınıflandırma yapabildiği takdirde her hangi bir sorun kalmayacaktır. Fakat kafatasının fizyolojik fonksiyonlarını tarif etmeyip, organ olduğunu da kabul etmez ise düzenlenen bu adli raporlardaki vasıflandırmalar yanlış kabul edilmelidir.

Adli Tıp Kurumu kafatasındaki kemik defektleri ile ilgili adli raporlarının çoğunda mağdurun organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi geçirip geçirmediğinin yanında, hayati tehlike geçirip geçirmediğini, kaç gün iş ve gücünden kalacağından ayrıca bahsetmektedir. Şayet adli tıp kurumu kafatasının organ olduğunu kabul etmiyor ve tıbbi olarak bu şekilde bir tanımlama yapamıyorsa, kafatasındaki kemik defektlerinin kanun maddesindeki düzenlemede hangi tanımın kapsamı içerisinde kalacağı hususunun araştırılması gerekmekte olup, adli makamların da adli rapor taleplerinde Adli Tıp Kurumu'ndan bu yönde istekte bulunmaları gerekir. Türk Ceza Kanunu'nun 456/2.maddesinde "...yirmi gün yahut daha fazla akli veya bedeni hastalıklardan birine veya bu kadar müddet mutad iştigale devam edememeye yahut hayati tehlikeye maruz kalmış...", olma şeklinde, TCK' nun 456/3.maddesinde "...iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birisine..." maruz bırakılma halini düzenlemiştir. Kanunda bu şekilde bir düzenlemenin yapılmış olması kanun yorumcularına belirli sınırlar içerisinde kanunu yorumlama hakkı tanımaktadır. Kanun maddesindeki bu düzenlemelerden, ikinci fıkrada düzenlenen durumlar ile organ işlevinin sürekli zayıflamasının meydana gelmesi durumunda takdir edilecek ceza miktarı ile üçüncü fıkrada düzenlenen durumlarla organ işlevinin yitirilmesi olması durumunda takdir edilecek olan ceza miktarları aynı olduğu gibi aynı fıkra içerisinde düzenlenmiştir. Adli Tıp Kurumu kemik defekti ile ilgili raporlarında

hayati tehlikeden ve mutat iştigalden kalma sürelerinden bahsetmiş olduğundan objektif olmayan kriterlere dayalı olarak organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesinden bahsetme yerine yapılan fiilin mağdurda meydana getirdiği arazın derecesine göre mağdurun hayati tehlike geçirip geçirmediğinden, mutat iştigalden kalma süresinden bahsederek rapor düzenler ise failin alacağı ceza miktarı ve uygulanacak kanun maddesinin fıkrasında değişmediği gibi bilirkişilik kurumu da kanuna ve kanun koyucunun amacına uygun bir rapor hazırlamış olacaktır.

Şayet yaralama sonucunda mağdurda meydana gelen araz ağır derecede ise, kafatasında meydana gelen arazdan dolayı kafatasının beyni koruma görevi tam olarak yerine getirilemeyecekse, bu kafatasındaki eksiklik de kendiliğinden kapanmayacaksa bu durumda kati yahut muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayan beden hastalığından bahsetmek mümkündür.¹⁷⁹ Bu durumda da yaralama doğru olarak vasıflandırılmış olmakta ve yine aynı ağırlıkta ceza sanığa verilmektedir. Kafa travmaları üzerine yapılan bir araştırma %50'sinden fazlasında hayati tehlikenin mevcut olduğu ortaya çıkartılmıştır.¹⁸⁰ Kafatasında meydana gelen kemik defektinin büyüklüğüne, mağdurda meydana getirdiği etkiye göre kati veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl hastalığı meydana gelmiş ise ve hayati tehlike mevcutsa bu şekilde, hayati tehlike mevcut değil ise mutat iştigalden kalma süresinin tespiti ile adli raporların hazırlanması kanuna daha uygun olacaktır. Sanığa verilen ceza miktarında ve niteliğinde bir değişme olmayacaktır. Fakat yapılan hukuki nitelendirme kanundaki düzenlemeye uygun bir şekilde yapılmış olacak ve bilirkişilik makamları subjektif değerler yerine objektif değerlere göre hareket etmiş olacaklardır.

Adli Tıp Kurumu kafatası kemiklerinin organ olduğunu fiilin derecesine göre, özellikle ağır neticeler meydana getiren fiillere göre kati veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak bedeni hastalığın meydana gelip gelmeyeceğini açıklayamıyorsa bu durumda yalnızca mağdurun mutat iştigalden kalma süresini tespit ederek rapor talep eden makama bildirmelidir. Yalnızca kafatasının önemine istinaden yaralama maruz kalan kafatası kemiklerinin alanı itibariyle 4-10 santimetrekare arasında olan kemik defektleri için organ işlevinin sürekli zayıflaması daha fazla olanlar için organ işlevinin yitirilmesi şeklinde rapor tanzimi kanundaki düzenlemeye uygun düşmeyecektir.

¹⁷⁹ Selçuk, Sami, a.g.m., s.98

¹⁸⁰ Azmak, Derya/ İmer, Murat/ Yorulmaz, Faruk/ Çobanoğlu, Sabahattin/ Yılmaz, Ahmet, a.g.m., s.28

2- Göz ve Görme Duyusunun Travmatik Lezyonları

Göz; normal olan her kişide iki adet bulunmakta olup göz küreleri (bulbus oculi), orbita boşluğu içinde bağ dokusundan zengin bir yağ yastığı içine yerleşmiş, görme fonksiyonu ile görevli, ön-arka uzunluğu 22-27 mm olan bir çift küresel organdır. Her göz küresi için dört rektus kası (iç-dış-üst-alt rektuslar) ve iki oblik kası (üst ve alt oblikler) ile tüm yönlere bakış sürdürülür. Göz kapakları (palpebra oculi) kırpma refleksi ile koruyucu olarak görev yaparken, üst kapak temporal kısmın arkasında yerleşmiş gözyaşı bezi (glandula lacrimalis) de gözyaşı salgısı ile hem koruyucu, hem de saydamlığın sürdürülmesi ile ilgilidir. 12 kafa çiftinden altısı gözün duyu ve motor fonksiyonlarının devamını sağlamakta¹⁸¹ olup kafanın ön kısmında yaklaşık olarak birbirine 4-5 santimetre uzaklıkta göz çukuruna yerleşmiş olan organlardır.

Her iki gözde ayrı ayrı birer organ olmalarına rağmen her ikisi de birlikte görme görevini yerine getirirler. İki organ ile tek bir görme fonksiyonu yerine getirilir. Beş duyu organından birisi olan görme fonksiyonu tam olarak ancak iki gözle birlikte yapılabilir ve bu fonksiyon göz sayısınca olmayıp tektir.

Görme duyu bir uyarana husule gelen niteliği ve karakteristiği subjektif olarak ayırt edilebilen bir olaydır. Görme duyumunu periferde başlayan bir uyarının belirli sinirsel yollar aracılığıyla serabral kortekste belirli bir duyarlılık merkezine ulaşması ve burada bir eksitasyon meydana getirmesi sonucu oluşur.¹⁸²

Gözde görüntü birbirine paralel iki kırıcı yüzeyi içeren kornea tabakası ile havadan ayrılmıştır. Ön yüzeyi havayı kornea dokusundan, arka yüzeyi de bu dokuyu göz suyundan ayırır. Göz suyu ön odacıktaki sıvıdır. Ön odacıktan sonra ışınlar irisin ortasında bulunan ve pupilla denilen küresel delikten geçerek lensin ön yüzüne ulaşır. Lens içeriye doğru yoğunlaşan karışık yapılı bir sistemdir ve arka yüzü bunu camsı cisimden ayırır. Işık demetleri bu çeşitli kısımları atladıktan sonra retinaya ulaşır¹⁸³ Göze gelen ışık ışınları korneadan, gözbebeğinden ve ardından da mercekten geçer. Saydam tabakanın bükümlü üst

¹⁸¹ Akın, Cezmi, (15/04/2004), Gözün Anatomisi ve Görme Fiziolojisi
<http://med.ege.edu.tr/~ophthal/anatomi.html>

¹⁸² Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, (1997), Fiziyojji Ders Kitabı, Yayın No:4039, 4. Baskı, s.387, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul

¹⁸³ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.463

yüzeyi ve mercek, ışınları kırar ve nesnenin (resmin) görüntüsü ters çevrildikten sonra retinaya ulaşır. Işığa duyarlı hücreler (reseptörler; koni ve çubuk hücreler) ışığı elektrik sinyallerine çevirir ve sinir uçlarına uyarı olarak yollarlar. Retinadan gelen görüntü orjinaline göre baş aşağı durumda ve ters taraftadır. Ancak beyin yeniden yorum yaparak görüntünün düz olmasını sağlar. Bu elektriksel uyarılar beyne nesnenin çeşidi, büyüklüğü, rengi, uzaklığı hakkında haber götürürler ve tüm bu dizi işlemler saniyenin onda biri kadarlık bir sürede gerçekleşir.¹⁸⁴

Sağlıklı bir kişide tam, kusursuz ve eksiksiz görebilme ancak iki gözün birlikte görev yapması ile mümkündür. Tek gözle tam olarak görme fonksiyonunun yerine getirilmesi mümkün olmayacaktır. Tek göz ile görme eksik ve nakıs görmedir. Tek gözle görme fonksiyonu tam olarak yerine getirilemez. Gözleri niteliği itibariyle organ kabul ettiğimizde yaptıkları görev itibariyle birbirlerinin yedeği olmadığı anlaşılmaktadır. Göz organ olarak çift olmasına rağmen yapılan görev tektir. Tek gözün görmesindeki mükemmellik ile iki gözün birlikte görme fonksiyonunu yerine getirmesi arasında büyük farklılıklar mevcuttur. Tek gözün görmesinde görme alanı daha dar bir alana sahipken, iki göz ile görme fonksiyonunun yerine getirilmesinde görme alanı daha geniştir.

Tek gözle görmede görülen cisimlerin uzaklığının tespiti ve derinliğin algılanması çok zordur. Her gözden gelen görüntü iki boyutludur. İki gözden gelen bilgiler beyinde üç boyutlu tek bir görüntü haline getirilir. Bu sayede derinlik ve cisimler arasındaki mesafe algılanır. İki gözün gördüğü görüntüler birbirinden farklıdır, ancak birbirlerini tamamlarlar. Bu iki görüntü arasındaki küçük farklılıkları algılayıp yorumlamamız görüntünün üç boyutlu olmasını sağlar. Eğer iki gözde ayrı ayrı oluşan görüntüler beyinde tam olarak birleştirilmeseydi cisimler çift ve iki boyutlu görülecekti.¹⁸⁵ Çift gözle görme fonksiyonunun yerine getirilmesinde derinlik izleniminin alınmasında en önemli faktör enine disperasyondur. Bunu oluşturan da her iki gözün retinasında oluşan görüntüler arasındaki uzaklıktır.¹⁸⁶

Gözle görülen cismin tam olarak uzaklığının saptanması, derinliğinin algılanabilmesi için iki göz ile birlikte görme fonksiyonunun yerine getirilmesi gerekmektedir. Görme organı olan göz üç yol ile cisimlerin ya da görülen nesnelere

¹⁸⁴ Görüntünün Oluşumu ve Görme, (12/04/2004), <http://www.populerbilgi.com/genel/goz2.php/>

¹⁸⁵ Görüntünün Oluşumu ve Görme, a.g.s.

¹⁸⁶ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.533

derinliğini ağırlar. Bunlar sırasıyla; bilinen objenin retinada görüntüsü, hareket eden parolaks fenomeni ve stereopsi fenomenidir. Birinci durumda gözle görülen cismin uzaklığının saptanabilmesi için cismin boyutları hakkında daha önceden bilgi sahibi olunması gerekir. Boyutlar bilindiği takdirde beyin otomatik olarak cismin uzaklığını hesaplar. İkinci yöntemde ise tek gözle bakılarak yakında hareket eden cisimlerle uzakta sabit duran cisimler arasında kıyaslama yapılarak cismin uzaklığının ve derinliğinin hesaplanmasıdır ki bu yönteme hareket eden parolaks fenomen yöntemi denir. Üçüncü yöntem ise stereopsi fenomeni olup bu yönteme göre de çift gözle görme yoluyla cisimlerin uzaklıklarını ve derinliklerinin saptanmasıdır. Her iki göz birden kullanıldığında her gözün ayrı ayrı görmekte olduğu görüntülerin birleşmesi ile cisimlerin uzaklık ve derinlikleri tayin ve tespit edilecektir. Tek gözle görme fonksiyonunu gerçekleştiren kişiye göre iki gözünü birlikte görmek için kullanan kişi çok daha iyi bir şekilde nispi mesafeleri mukayese yeteneğine sahip olacaktır.¹⁸⁷¹⁸⁸

Retinada fovea centralisten aşağı yukarı 5 mm yatay doğrultuda ve nazal tarafa doğru göze n. opticusun girdiği yerde koni ve basiller bulunmadığından bu yer duyarlı olmayıp burada kör bir nokta vardır ki bu noktaya kör leke denir. Her bir gözde bu şekilde kör bir leke olmasına rağmen iki gözle birlikte görme fonksiyonu yerine getirildiğinden her iki gözde de kör leke görme eksenine göre farklı yerde bulunduğundan iki gözle görme fonksiyonunun yerine getirilmesinde bir noktadan gelen ışınlar bir gözde kör lekeye düşerken diğer gözde duyarlı olan görme tabakasında toplanır, beynin tamamlayıcı özelliğinden dolayı kör nokta yüzünden eksik kalan nokta, çevresindeki fona uygun olarak tamamlanır¹⁸⁹ ve bu sebeple kör leke görülmez.¹⁹⁰

Her iki gözün birlikte görme fonksiyonunu yerine getirmesi sonucu, tek göz ile görmede meydana gelen görme kaybı ortadan kaldırılmış ve tam görme sağlanmış olmaktadır. Yine ayrıca tek gözle bakıldığında burun tarafında görme darlığının meydana geldiği, görme alanının azaldığı, iki gözle görmede bu alanın daralmadığı ve burnun görmeye herhangi bir engel teşkil etmediği anlaşılmaktadır.

¹⁸⁷ Guyton, Artur. C., (Çev.); Subay, Yiğit Vedat/ Şenocak, Fikri., (Edit) Kazancıgil, Aykut.(1978), Fizyoloji II, s.17, Güven Kitabevi, Ankara

¹⁸⁸ Guyton, Artur. C., (Çev.); Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa, (1989), Tıbbi Fizyoloji, 3. Baskı, C.2, s.1019, Nobel Kitabevi, İstanbul

¹⁸⁹ Görüntünün Oluşumu ve Görme, a.g.s.

¹⁹⁰ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.494

Yapılan tanımlardan, bir yönüyle organ sayılan gözün sağladığı fonksiyonunun görme fonksiyonu olduğu, bunda beş duyu organından birisi olan göz ile yapıldığı kanundaki düzenlemeye göre görme fonksiyonunun duyu olarak adlandırılması gerektiği açıktır. Göz anatomik ve fizyolojik yapısı itibariyle organ, yerine getirmiş olduğu görme fonksiyonu itibariyle de duyu olmasından dolayı kanuni düzenlemede organın işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesi, duyunun işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesi şeklinde bir düzenleme kapsamında gözün durumunun tespit ve tayin edilmesi gerekmektedir. Gözü organ olarak kabul ettiğimizde iki ayrı organın olduğu, yani iki gözün ayrı ayrı organ olma niteliği taşımakta olduğu, kuşkusuzdur. Çünkü her iki gözünde fizyolojik olarak ayrı ayrı görevleri mevcuttur. Fakat yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere tam ve mükemmel olarak görme olayı ancak iki gözün birlikte görevlerini yapmaları durumunda mümkün olup tek gözle görmede nakıs görebilme söz konusudur.

Göze karşı ya da görme duyusuna karşı yapılan yaralamalarda, yapılan eylemin organ olarak kabul ettiğimiz göze karşı mı, yoksa duyu sıfatıyla görme fonksiyonuna karşı mı yapıldığının tespiti verilecek ceza açısından farklı neticeler meydana getirecektir. Kanun maddesinde "...organlardan birisinin..." şeklindeki düzenlemeden amaç çift olan organlar açısından uygulamada meydana gelebilecek karmaşayı ortadan kaldırmaya yöneliktir. Çünkü vücut üzerinde tek olan organlar açısından zaten kanunun uygulanması açısından bir problem ve karmaşa oluşmayacaktır. Kanuni düzenlemenin bu şekilde yapılmasının amacı vücut üzerinde benzer fonksiyonları yerine getiren çift organların her birisine ayrı ayrı verilen değerini ortaya konmasıdır. Vücut üzerinde bulunan diğer bazı çift organlarda olduğu gibi gözlerde bir yönüyle organ olma özelliğini muhafaza ederken yaptığı görev ve fonksiyonu itibariyle duyu olma özelliğini de taşımaktadır.

Kanun metni yalnız başına yorumlandığında kanuni düzenlemedeki duyu ve organ ayrımının yapılması tartışma konusu olabilir. Doktrinde; kanuni düzenlemede duyu ve organ ayrımının yapılmasının karışıklığa sebebiyet vereceği, duyu ve organın ayrımının yapılmasının zor olduğu, organ kelimesinin kullanıldığı bazı yerlerde duyu kelimesinin kullanılmasına gerek bulunmadığı, kanundaki bu şekilde yapılan bir düzenlemenin karışıklıklara sebebiyet vereceğini ileri sürülmüştür.¹⁹¹ Her ne kadar doktrinde buna benzer eleştiriler bulunsada kanun metni meşru sınırları içerisinde dikkatlice yorumlandığında bu

¹⁹¹ Erem, Faruk/ Toroslu, Nevzat, a.g.e., s.434

şekildeki bir kanuni düzenlemenin karışıklığa sebebiyet vermediği, doğabilecek alternatif sorunları karşılamaya yönelik bulunduğu anlaşılmaktadır. Kanun koyucu duyu ve organ kelimelerini özenle seçerek, bilerek ve isteyerek kullanmıştır. Çünkü duyu kelimesini kullanırken duyu organlarından bahsetmiş, organ kelimesini kullanırken insanın sosyal hayatında çok büyük öneme sahip olan organlar teker teker sayılmış, (765 Sayılı TCK' nda) çift olan organlarda da karışıklığa sebebiyet vermemek için "...duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması ...", "...duyulardan veya organlardan birisinin işlevinin yitirilmesini..." şeklinde detaylı bir düzenleme yapmıştır.

Kanuni düzenleme itibarıyla duyudan maksadın duyu organlarının fonksiyonu olduğu, organların da ayrı ayrı yaralamalar açısından değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Fakat şimdiye kadar yapılan uygulamalardan resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu'nun,¹⁹² Yüksek Yargı organlarının,¹⁹³ mahkemelerin ve bilimsel çalışma

¹⁹² ATKGK., 21.12.1993 Tarih ve 198 Sayılı Kararı, "...sağ göz küresinin sağlam olduğu, görmesinin kendi gözü ile tam olduğu, sol göz küresinin de sağlam bulunduğu, göz dibinin normal olduğu, görmesinin kendi gözü ile tam olduğu, sağ zigomatik bölgede çöküklük, sağ göz alt kapakta hafif ektropium hali, sağ göz altı oblig adalesinde parazi bulunduğu tespit edildiği ve hastanın sola yukarı bakışta diplopi (çift görme) tarif ettiğine göre; SONUÇ:..., 3) Sağ göz alt oblig adalesinde maruz kaldığı olaydan 2.5 yıl geçmesine rağmen kalıcı özellik gösteren parazi halinin neden olduğu, çift görme durumunun uzuv zaafi niteliğinde olduğu oybirliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

ATKGK., 24.03.1994 Tarih ve 64 Sayılı Kararı, "...olay öncesi sağ göze komplikasyonsuz bir katarakt ameliyatı yapılmış olduğu bildirildiği, sağ göz görmesini düşürecek her hangi bir bünyesel arızası belirtilmediği dikkate alındığında, ameliyat sonrası görmesinin 4 metreden parmak sayar derecede olduğu belirtilmesine, tashihli görme derecesinin ise bildirilmemesine rağmen başarılı geçen bir katarakt ameliyatından birkaç ay sonra gözün görme derecesinin tashihle en az 4/10 derecesine yükseleceği, tıbben bilindiğinden, şahsın travma öncesi tashihli görme derecesi tıbben 4/10 olarak kabul edilerek olay sonrası ortaya çıkan sağ gözdeki ışık hissi derecesindeki görme miktarının uzuv tatili derecesinde olduğu..." Genel kurulun her iki raporunda da görme duyusunun değinilmeden gözün organ olma durumuna göre rapor tanzim edilmiştir. Halbuki her iki durumda da gözün anatomik ve fiziksel yapısından ziyade gözün görme fonksiyonunda bir azalma meydana gelmiştir. Burada havasın devamlı zaafından (birinci rapor için), havasın tatilinden bahsedilse idi daha isabetli rapor tanzim edilmiş olacaktı, ayrıca failin cezai sorumluluğu da değişmemiş olacaktı. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

¹⁹³ 1.CD. 23.03.1935., Tarih ve 1935/1642 E., 1935/451.K. Sayılı Kararı, "Bir gözün kör olması 3 fıkradaki işlevinin yitirilmesi organ mahiyetinde olup 2. fıkranın tatbiki yolsuzdur." C.G.K., 15.02.1937 Tarih ve 240 E, 203 K. "İki gözden her biri başlı başına bir organ bulunmasına nazaran bir gözün ziyai tatili uzundur." (Bkz. Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, Beta Basım Yayın Dağıtım, A. Ş., İstanbul)

¹⁹⁴ 4.CD. 05.06.1979. Tarih, 1979/979 E, 1979/3441 K. Sayılı Kararı. "... göz mütehassınca düzenlenen raporda görmenin 50 cm mesafeden parmak sayacak derecede olduğu, bildirildiğine göre bu arazın uzuv tatili niteliğinde olup olmadığının Adli Tıp Meclisi'nden sorulmaması..." Yargıtay Ceza Dairesi meydana gelen olayın havas zaafi olup olmadığı durumunun Adli Tıp Kurumundan sorulması gerekip gerekmediğine temas etmemiştir. Halbuki burada havas zaafi durumunun da araştırılması gerekmektedir. (Bkz. <http://www.mesevazilim.com/08/04/2004>)

YCGK. 02.11.1999 Tarih, 1999/4. E., 1999/183.K., Sayılı Kararı, "...Adli Tıp uygulamasında organlar, iç organ olabileceği gibi beş duyu denilen görme, işitme, tatma, hissetme ve koklama organları da olabilir. Ceza Yasasının 456. maddesinde her iki el veya her iki ayağın fizyolojik çalışmalarındaki benzerliğe rağmen ayrı ayrı iş görme yeteneğinde olduğu, bu nedenle her birinin müstakil bir organ bulunduğu kabul edilmiştir. Bunun gibi vücutta çift olarak bulunan organlardan tek göz, tek böbrek, tek kulak, gibi organlarında müstakil birer organ oldukları, adli ve tıbbi uygulamalarda belirtilmiştir. Bir gözün görme yeteneğinin ziya uğraması, o gözün fizyolojik görevini yapamaz hale gelmesidir. İki gözün görme görevini birlikte yerine getirmesi gözlerin teker

yapanların¹⁹⁵ duyu ve organ ayırımına çok fazlaca dikkat etmedikleri, uygulamalardan anlaşılmaktadır. Genel uygulamalarda duyu görevini yerine getiren organların organ olma vasıflarının ön plana çıkartıldığı, kanuni düzenlemedeki "...organlardan biri..." şeklindeki düzenlemeye ağırlık verilerek duyu organlarının fonksiyonlarını kaybetme durumlarında (görme duyusu, duyma duyusu vb.) bu fonksiyonların kaybolması durumunda derecelendirme yapılarak organın işlevinin sürekli zayıflaması veya organın işlevinin yitirilmesinin tespiti yapıldığı anlaşılmaktadır. Halbuki kanuni düzenlemede duyu ve organ ayırımı yapılmış olduğundan yaralama sonrası oluşan neticenin organa mı, duyuya mı yönelik olduğunun öncelikle tespiti gereklidir.

Yargıtay ve Adli Tıp Kurumu yaralamaları düzenleyen kanun maddesinin yorumunda özellikle dalağın organ sayılıp sayılmaması gerektiği hususu ile kafatası travmaları sonucu oluşan kemik defektlerinde eyleme maruz kalan alan büyüklüğüne göre organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitirilmesi olup olmayacağı hususları tartışılmıştır. Her ne kadar bu iki konu çok tartışılmış olsa da bu hususta kanun metninde açık olarak düzenlenmiş fakat uygulama yanlış yapılmıştır. Halbuki duyu ve organ tanımını yapmak ve bu iki kavramı birbirinden ayırmak (özellikle çift olan vücut parçalarında) çok daha fazla kompleks ve karışık bir durum olup bu durumların daha fazla tartışılması ve açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Yapılan yaralamanın organa mı duyuya mı yönelik olduğunun tespiti ve ortaya konması çokta kolay olmayacaktır. Çünkü duyu ve organ iç içe geçmiş iki kavram olup organ işi yapan vücut bölümü, duyu da yapılan işin adıdır. Eylemin işi yapan vücut parçalarına mı, yapılan işe mi yönelik olduğunu tespit etmekte çok zordur. Bu ayrımı yapabilmek için kanun koyucunun düzenlemiş olduğu kanun metninin dikkatlice incelenmesi gerekmektedir.

---

teker organ sayılmasına engel değildir. Gözlerden her biri anatomik yönden organ olup başlı başına görme fonksiyonu bulunmaktadır. Bu itibarla gözlerden birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesi uzuv tatili, fizyolojik görevlerinin devamlı zaafa uğraması ise uzuv zaafı niteliğindedir. ..." Yargıtay Ceza Genel Kurulu bu kararında gözün organ olması durumuna temas etmiş olmasına rağmen gözün fizyolojik görevini organ tanımı içerisinde değerlendirilmiştir. Halbuki gözün fizyolojik görevleri havas tanımı içinde değerlendirilmelidir. (Bkz. <http://www.kazanci.com.tr/> 15.03.2004)

¹⁹⁵ "..., açıklandığı üzere çift olsa da o uzva bağlı fizyolojik fonksiyonların tamamı ile icra edilemez hale gelmiş bulunması halinde uzuv tatilinden söz etmek gerekir. Böyle bir halin beden gücünü belirli bir ölçüde azaltacağı da kuşkusuzdur." Halbuki gözün fizyolojik görevleri havas tanımı içinde değerlendirilmelidir. (Bkz. Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, s.135, Beta Basım Yayım Dağıtım, A. Ş., İstanbul)

Kanun metninde duyu kelimesinin kullanıldığı yerlerde “...duyulardan birisi...” şeklinde bir düzenleme mevcut olduğundan, görme fonksiyonunu yerine getiren gözler çiftte olsa görme fonksiyonunun tek olduğu duyu organlarının bilindiği tanımı itibariyle tek olarak kabul edilmesi gerektiğinden ve yukarıda açıklandığı üzere tam görme olayının ancak iki gözle yerine getirilebiliyor olmasından dolayı, görme fonksiyonunun iki gözle birlikte ancak tam olarak yerine getirilebilen tek faaliyet olduğu kabul edilmelidir. Duyu tanımının içinde yer alan görme fonksiyonuna karşı yapılan yaralamalarda bu temel tanım yapıldıktan sonra değerlendirildiğinde işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesi ayrımını yapmak daha kolay olacaktır.

Vücut üzerinde bulunan ve çift olan vücudun kısımlarından el yahut ayaklardan birisinde herhangi bir yaralama neticesinde fiziksel ve anatomik görünüşünde bir bozukluk olmamasına rağmen, fizyolojisinde meydana gelen durum nedeniyle fonksiyonunu tamamen kaybetmiş ise fiziksel bütünlük mevcut olup organ halen mevcut olmasına ve görünüş itibariyle vücut üzerinde bulunmasına rağmen tamamen fonksiyonunu kaybettiğinden organ işlevinin yitirilmesi sayılmalıdır. Fakat aynı durum tek bir gözde aynı şekilde olsa dış görünüş itibariyle gözün anatomisinde bir bozukluk olmamasına rağmen göz fonksiyonunu tamamen yitirmiş olsa da görme duyası tamamen yitirilmediğinden, sağlam olan diğer göz ile nakıs da olsa görme fonksiyonu yerine getirildiğinden duyu işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilmesi gereklidir.

Doktrinde¹⁹⁶ ve Yargıtay¹⁹⁷ uygulamalarında organın anatomik ve fizyolojik fonksiyonları dikkate alınması suretiyle yapılacak olan değerlendirmenin daha da sağlıklı olacağı belirtilmiş olmasına rağmen kanuni düzenlemedeki duyu kelimesinin içeriği çok tanımlanmamış, bu kavram daha az kullanılmış, organ kelimesi duyu kelimesini de içine alacak şekilde kullanılmıştır. Halbuki yapılan açıklamalar ve tanımlamalarda her ikisinin de farklı kavramlar olduğu, kanun koyucu tarafından özenle seçilen ve kullanılan kelimeler olduğu, birbirinden tamamen ayırmak mümkün olmasa da temel anlamları (kelime) ve kanuni düzenlemeden faydalanarak iki kelimeye ayrı ayrı anlam yüklemenin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Türk Ceza Kanunu’nda duyu görevini yapan organlar için ayrıca kanunda duyu ve organ ayrımına dikkat edilerek kanuni düzenleme yapılmışken bir kısım ülkelerin

¹⁹⁶ Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, s.126, Beta Basım Yayım Dağıtım, A. Ş., İstanbul

¹⁹⁷ YCGK. 02.11.1999 Tarih, 1999/4. E., 1999/183.K., Sayılı Kararı, (<http://www.kazanci.com.tr/> 15.03.2004)

ceza yasalarında yalnızca gözün fizyolojik görevi, yani duyu görevi ön plana çıkartılmıştır. Alman Ceza Kanunu da gözün fizyolojik görevine ağırlık veren ceza kanunları arasındadır. Kanun maddesinde yalnızca gözün görme yeteneğine değinilmiştir.¹⁹⁸

Yargıtay kararları ve doktrinde organ kelimesinin yalnızca anatomik manada kullanılması durumunda kanuni düzenlemedeki amacın karşılanmayacağı, organ kelimesine fizyolojik fonksiyonunu da katmak suretiyle organ kelimesinin anlamının ve kapsamının genişletilmesi gerektiğini tespit etmiştir. Fakat organ kelimesine anatomik fonksiyonu yanında fizyolojik fonksiyonları da dahil edilmek suretiyle değerlendirme yapılması durumunda organ kelimesine duyu (organın yerine getirdiği fonksiyon) anlamını yüklemişler ve organın yaptığı fonksiyonlarını ön plana taşımışlardır. Yukarıda bahsedildiği üzere organ ve duyu kelimelerinin anlamlarını kesin hatlarıyla birbirinden ayırmak mümkün olmayacaktır. Fakat kanuni düzenlemelerdeki temel amaçlardan birisi organ ve duyu kelimelerini kullanarak genel tanımlamalardan kaçınarak daha fazla detaya ve öze inmek amaçlanmıştır.

Organ ve duyu yine kesin çizgileriyle birbirinden ayrılmayacaktır, fakat duyu kelimesinin tanımında ve sınırlarını çizmede daha çok fizyolojik fonksiyon ve görevleri ön planda tutulmalı, fizyolojik fonksiyonlara ağırlık verilmelidir. Görme fonksiyonundaki kayıpların 1/10 ile 10/10 arasında derecelendirme yapılması, bu derecelendirmede belli bir derecenin üstünün organ işlevinin yitilmesi olarak vasıflandırılması daha çok teknik rapor tanzim eden bilirkişilik kurumunun uzmanlık alanı olmasına rağmen bu kurumlardan rapor isteyen yargı organları tarafından organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitilmesi, duyu işlevinin sürekli zayıflaması ve duyu işlevinin yitilmesi açıklanmak suretiyle rapor tanzimi talep edilmelidir.

Kafatasının büyük bir şiddete maruz kalması, ya da gözlerin çok yüksek derecede bir ışığa maruz kalması durumunda görme fonksiyonunun tamamen yahut kısmen kaybedilmesi durumları söz konusu olabilmektedir. Şiddetli bir ışığa maruz kalan bir kişinin görme yeteneğini kaybettiği durumlarda gözün; fiziksel yapısında, dış görünüşünde ve anatomik yapısında bir değişiklik bir bozukluk tespit edilememesine rağmen görme duyusu tamamen kaybolabilir. Burada organ kaybı yerine duyu kaybından bahsetmek uygun olacaktır. Şiddetli bir ışığa maruz kalan kişide meydana gelen görme yeteneğinin kaybolma derecesine göre de

¹⁹⁸ Fischer, Thomas, (Çev; Tanrıkulu, Cengiz), (2001), “Schwere Körperverletzung” Strafgesetzbuch Nebengesetze, 50. Auflage, s.1331, München

mağdurda duyu işlevinin sürekli zayıflaması mı, duyu işlevinin yitirilmesi mi olduğu tespit edilmelidir.

Normal uygulamalarda gözün duyu ya da organ olarak kabulünde cezai müeyyideler açısından farklılık olmadığı kanaati oluşmaktadır. Fakat şiddetli ışığa maruz kalan gözlerde yalnızca birisi de olsa ve bu göz fizyolojik fonksiyonu itibariyle tamamen görme yeteneğini kaybetse görme yeteneğinin tamamen kaybını organ kaybı olarak kabul etmek gerekirse fail hakkında cezai müeyyide açısından 5237 Sayılı TCK' nun 87/2 maddesine göre ceza tayin etmek gerekirken, tek bir gözde meydana gelen görme yeteneğinin kaybını duyu kaybı olarak kabul ettiğimiz takdirde görme yeteneği iki gözle birlikte sağlanmakta olduğundan sağlam olan diğer göz ile halen nakıs da olsa görme yeteneği devam edeceğinden tek gözün tamamen görme yeteneğini kaybetmesi durumunda duyunun devamlı zayıflaması meydana gelecek olup fail hakkında uygulanacak kanun maddesi 5237 Sayılı TCK' nun 87/1 maddesi olacaktır. Bu durumda da yorum farkına göre fail hakkında uygulanacak kanun maddesinde ve ceza miktarında değişiklik oluşacaktır. Şu andaki mevcut uygulamalarda gözlerden birisinin tamamen fizyolojik olarak görevini yapamaz hale gelmesi durumu yerleşik içtihatlarla göre organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirilmektedir. Şiddetli ışığa maruz kalan gözlerin ikisi de birlikte tamamen fizyolojik olarak görme yeteneğini kaybederse bu durumda da duyu işlevinin yitirilmesinden bahsedilecektir.

Gözlerden yalnızca birisi fiziksel olarak şiddete maruz kalsa ve bu gözün anatomisinde, fizyolojisinde ve fiziksel görünüşünde meydana gelen değişim sonucu göz tamamen görme fonksiyonunu yapamaz duruma gelse, kişinin fiziksel görünüşü tamamen değişirse bu durumda da organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmek mümkün olacaktır. Çünkü burada yaralamaya maruz kalan gözün teki dahi olsa organ olma sıfatı ön plana çıkmış, anatomik ve fiziksel yapısında değişiklik meydana gelmiş demektir. Kanun metninde de organlardan birisi şeklinde bir düzenleme yapılmak suretiyle bu husus açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca yaralamaya maruz kalan gözün anatomik yapısında ve fiziksel görünüşünde daimi bir değişiklik meydana gelirse bu durumda çehrenin daimi değişikliğe uğrayıp uğramadığının araştırılması gerekecektir. Gözün fiziksel ve anatomik yapısında çehrenin daimi görünüşünde değişiklik olacak şekilde bir olgu meydana gelmesi durumunda ve yine tek gözün anatomik ve fiziksel özelliğinde meydana gelen değişiklik sonucu tamamen fonksiyonlarını kaybetmesi ile organ işlevinin yitirilmiş sayılması durumlarında fail hakkında uygulanacak kanun maddesi aynı olacağı gibi verilecek ceza miktarı da aynı olacaktır. Yine tek gözdeki görme

kaybı belli bir derecede kalmış ve göz de yüzde sabit iz sayılabilecek nitelikte bir değişiklik meydana gelmiş ise bu durumda da gözde meydana gelen arazi duyu işlevinin sürekli zayıflaması, ya da yüzde sabit iz olarak değerlendirmede bir sakınca olmayacaktır. Bu durumlarda da düzenlenen adli raporlarda her iki durumdan bahsetmek uygun olacaktır.

Eylem tarif edilirken sağ ya da sol gözde duyu işlevinin sürekli zayıflaması ve yüzde sabit iz şeklinde bir değerlendirme yapıp tek bir eylemden, yani tek bir ceza ile sanık cezalandırılacaktır. Burada yüzde sabit iz; göz de: yüz sınırları içerisinde kaldığından gözde meydana gelen arazın farklı bir yönü tarif edilerek yüzde sabit iz tanımına ulaşılmaktadır. Failin tek eylemi ile iki netice oluşmaktadır. Failin eylemi sonucunda, tek fiil, tek sonuç fakat birden fazla zarar vardır.¹⁹⁹

Göze yönelik yaralamaları değerlendirmede yukarıda açıklandığı şekilde organ ve duyu ayırımına dikkat edildiğinde, gözün fiziksel ve anatomik özelliklerine ağırlık verildiğinde, organın fizyolojisi de tamamen bozulmuş, görevini devamlı surette ve tamamen kaybetmiş olma durumu söz konusu olabilir. Bu durumda da Yargıtay ve Adli Tıp Kurumu şu andaki mevcut uygulamalarından farklı olarak yaralamanın neticesini detaylı olarak değerlendirmeye tabi tutarak organ işlevinin yitirilmesi yahut duyu işlevinin sürekli zayıflaması olduğunu takdir edecektir. Gözlerden sadece birisi tam olarak fizyolojik fonksiyonunu kaybedip, fiziksel ve anatomik yapısında dış görünüşü itibarıyla bir bozukluk meydana gelmemiş ise tek gözdeki bu görme kaybını duyu işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirmek gerekir.

Her ne kadar bazı yazarlar gözün organ olmayıp duyu olduğunu, cerrahi müdahale ile bir gözün vücuttan tamamen ayrılması ve çehrede değişikliğe sebebiyet vermesi durumunda tek göz kaybının organ işlevinin yitirilmesi olmayıp duyu işlevinin sürekli zayıflaması olduğunu, diğer gözün sağlam olarak kaldığını ve görme görevini yerine getirmekte olduğunu ileri sürmüşler ise de²⁰⁰ her iki gözde fiziksel ve anatomik özellikleriyle vücut üzerinde bulunan ayrı ayrı birer organ olup bu organların her ikisinin birlikte yaptığı fizyolojik manadaki görme fonksiyonuna duyu denmektedir. Gözleri duyu olarak ve organ olarak iki ayrı kategoride değerlendirmek gerekmektedir. Her ne kadar kanun koyucu kanun maddesinde organın yanında “duyu”yu da saymış ise de duyunun görevi organlar tarafından

¹⁹⁹ Erem, Faruk/ Danışman, Ahmet/ Artuk, Mehmet Emin, a.g.e., s.328

²⁰⁰ Erem, Faruk/ Toroslu, Nevzat, a.g.e., s.435

yapılmakta olup kanun koyucunun amacına uygun olarak duyu, organ ayrımının yapılması gerekmektedir. Beş duyu organının yaptığı fizyolojik göreve duyu denmektedir ve bu tıp bilim dalında da genel kabul gören bir durumdur. Vücut üzerinde diğer çift organlar da olmak üzere tüm organların fizyolojik olarak yapmış oldukları görevleri mevcuttur. Yalnız bu organlar tıp bilimindeki genel kabule göre ayrıca duyu olarak sayılmamışlardır. Tek gözün vücuttan cerrahi operasyonla ayrılması durumunda organ olarak, tamamen vücuttan ayrıldığında yine ayrıca yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet vermiş olduğundan fail hakkında 5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesi uygulanacaktır. Aynı husus kulak içinde geçerlidir. Vücutta bu organlardan birisinin tamamen ayrılması durumunda bunların duyu işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirilmesi kanun koyucunun amacına uygun düşmeyecektir.

Gözlerden birisinin görme yeteneğini kaybetmesi durumunda, görme duyusunun kaybı söz konusu olmaz, ancak iki gözün birlikte görmesi ile sağlanan hacimli görme sağlanamadığı gibi görme alanı da daralır. İki gözün tam olarak kör olması yahut ileri derecede görme yeteneklerini yitirmeleri durumunda görme duyusunun kaybindan söz etmek mümkündür.²⁰¹

Netice olarak bir gözde yalnızca tam olarak görme fonksiyonunu kaybetme, fizyolojik görevin tamamen kaybı durumunda duyu işlevinin sürekli zayıflaması, fizyolojik görevin tam olarak kaybı ile birlikte tek bir gözün anatomik ve fiziksel özelliklerinde de ciddi bir değişim mevcut ise organın işlevinin yitirilmesinden bahsetmek kanunun amacına, ceza adaletine, uygun olacağı gibi mağdurda meydana getirmiş olduğu tahribatla verilecek olan ceza arasında orantı kurulmuş ve mağduru tatmin edecek nitelikte ceza tayin edilmiş olacaktır. Şu andaki mevcut uygulamalarda yüksek mahkemelerin içtihatlarına²⁰² ve Adli Tıp Kurumu'nun içtihatlarına göre her bir gözün tek başına müstakil olarak tam ve eksiksiz görebilme yeteneğinin bulunduğu kabul edilmekte,²⁰³ yine her bir gözün tam olarak görme

²⁰¹ Gök, Şemsi/ Demiroğlu,Ufuk/ Kolusayın, Özdemir/ Soysal, Zeki, (1984), Müessir Fiile Bağlı Travmatik Göz Lezyonlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, I. Ulusal Adli Tıp Günleri Panel ve Serbest Bildirileri, 2. Baskı, s.84, İstanbul

²⁰² YCGK. 02.11.1999 Tarih, 1999/4. E., 1999/183.K., Sayılı Kararı, "...Gözlerden her biri anatomik yönden organ olup başlı başına görme fonksiyonu bulunmaktadır. Bu itibarla gözlerden birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesi uzuv tatili, fizyolojik görevlerinin devamlı işlevinin sürekli zayıflaması uğraması ise uzuv zaafi niteliğindedir..." (<http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

²⁰³ ATK. 2. İhtisas Kurulu. 12.02.1992 Tarih ve 1062 Karar Nolu Kararı; "...sağ göz ön ve arka segment , görmesi tam, sol gözde saat 3 hizasında limbusta kesi izi ve iki adet sütür ön kamera normal derinlikte, saat 3-7 arasında ön yapışıklık pupillalar geniş, oval, düzensiz, reaksiyon kaybı, afaki lens kapsülü artığı, nazal tarafta pupilla alanına vitreus prolapsusu, göz dibinde pupilla maküler alanda travmatik koryo –retina sekeli, görmesi

yeteneğine sahip olması ile de çift olarak duyu ve organın varlığı kabul edilmektedir. Yaralama neticesinde bu gözlerden birisinin görme yeteneğinin 3/10 ile 7/10 arasında azalması durumunda organ işlevinin sürekli zayıflamasından,²⁰⁴ 7/10 dan daha fazla görme yeteneğinde azalma meydana gelmesi durumunda da organ işlevinin yitirilmesinden bahsedilmektedir.^{205 206}

Gözlerdeki organ ve duyu ayrımını yukarıdaki şekilde kabul ettiğimiz takdirde de yalnızca tek gözü ile gören diğer gözü hiç görmeyen bir mağdura karşı yapılan yaralama neticesinde mağdur fizyolojik olarak görme fonksiyonunu tam olarak kaybettiği durumda failin eyleminden dolayı duyu işlevinin sürekli zayıflamasından mı, duyu işlevinin yitirilmesinden mi cezalandırılması gerektiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu durumda öncelikle mağdurun tek gözüyle görme duyusunu yerine getirdiğinin fail tarafından bilinip bilinmediği veya failin bilmesinin gerekip gerekmediği araştırılarak, bu araştırma neticesinde ortaya çıkan duruma göre failin kastının ve fail hakkında uygulanacak kanun maddesinin tespiti gerekir.

Şayet fail, mağdurun görme duyusunu ve görme fonksiyonunu yalnızca tek gözüyle yerine getirdiğini biliyorsa, ya da mevcut durumlara göre mağdurun tek gözünün sağlam olduğunu bilmesi gerekiyorsa failin kastının mağdurun görme yeteneğini tamamen yok etmeye yönelik olduğu kabul edilerek mağdurun görme duyusunun işlevinin yitirilmesine sebebiyet verdiği kabul edilerek duyu işlevinin yitirilmesinden (ya da eylemin niteliğine göre organ işlevinin yitirilmesinden) dolayı cezalandırılması gerekir. Fail mağdurun görme duyusunu tek gözüyle yerine getirdiğini bilmiyor, yahut bilebilecek bir durumda değilse

---

0.5 metreden parmak sayma derecesinde +10.00 diyoptrilik tashihle 5 metreden parmak sayma derecesinde bulunduğu, göz kapaklarında travmatik nedbe dokusu görülmediğine göre; SONUÇ: Sol gözünde iridodiyaliz, travmatik katarakt ve travmatik koryoretinit husule getirerek görmesini tashihsiz olarak 0.50 metreden, tashihli olarak 5 metreden parmak sayma derecesine düşüren arızasının; uzuv tatili niteliğinde bulunduğunu.” şeklinde rapor tanzim etmiştir. Burada her ne kadar gözün anatomisinde hasar meydana gelmişse de yapılan tariften daha çok görme duyusunun etkilendiği ve zarara uğradığı anlaşılmaktadır. Burada uzuv tatili yerine devamlı havas zaafi denmeliydi. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁰⁴ ATK. 2. İhtisas Kurulu. 25.05.1992 Tarih ve 4483 Karar Nolu Kararı; “...özofagusta ikinci derecede yanık ile gözlerinde yanık husule getiren ve sol göz görmesini 4/10 derecesine düşüren kimyasal yanık arızasının ...devamlı uzuv zaafî niteliğinde bulunduğu oy birliği ile mütalaa olunur.” (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁰⁵ ATK. 2. İhtisas Kurulu. 12.02.1992 Tarih ve 1066 Karar Nolu Kararı; “...sağ gözde ön kamaradar, pupilla orta genişlikte, ışık reaksiyonu zayıf lenste müler ve arka subkapsüller kesafesi göz dibinin aydınlanmasına rağmen iyi incelenmemesi, siklomidle pupilla genişletilmek istenmesine rağmen yaygın arka yapışıklıklar nedeniyle genişlememesi ve yine göz dibinin incelenememesi, görmesi 1 metreden parmak sayma derecesinde, sol gözde ön kamarada dar, geri planlar normal, görmesi 9/10 derecesinde bulunduğu, kafa kemiklerinde kırık ve arazi dimağ tarif edilmediğine göre; SONUÇ: Sağ göz görmesini 1 metreden parmak sayma derecesine düşüren travmatik arazın uzuv tatili niteliğinde bulunduğunu...”(Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁰⁶ <http://www.atk.gov.tr/tr/pages/data/degerlendirme/göz.htm> 12/04/2004

mağdurun eyleminin niteliğine ve meydana gelen arazın derecesine göre failin eylemi duyu işlevinin sürekli zayıflaması veya organ işlevinin sürekli zayıflaması ve yahut da tek sağlam gözde meydana gelen araz gözün anatomik ve fizyolojik yapısında tamamen değişiklik meydana getirmiş ise organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmek gerekecektir.²⁰⁷ Failin kastının tespit edilememesi durumunda ceza hukuku uygulamalarındaki genel kurallara göre hareket edilmeli, şüpheden sanık yararlanır kaidesi gereğince kanunun yorumu sanık lehine yapılmalıdır.

Her iki gözü tamamen görme yeteneğini yaralama öncesi kaybetmiş bir kişinin travma nedeniyle görme yeteneğini kaybettiğini ileri sürmesi durumunda, travma neticesinde göze isabet eden araz olsa dahi mağdurun gözünün travma öncesi de görme yeteneğinden yoksun olduğunun tespiti durumunda faile organ işlevinin yitirilmesinden dolayı ceza verilemeyecektir.²⁰⁸

Failin cezai sorumluluğu tespit edilirken mağdurun içinde bulunduğu durum, mağdurun adli raporlarının alınıp incelenmesi ve değerlendirilmesi, mağdurun yaralamaya maruz kalmadan önceki durumunun tespiti, mağdurun adli muayeneye tabi tutulacağı zamanın tespiti, yapılacak muayene çeşitlerinin tespiti önem arz etmektedir. Failin cezai sorumluluğunun tespitinde öncelikle mağdurun yaralama öncesi durumunun açık ve net bir şekilde tespit edilmesi gerekir. Bunların başında da mağdurun daha önceden sağlıklı olup olmadığı, sağlıklı değilse hangi hastalıklara maruz kaldığı, halen hastalığının devam edip etmediği, mağdurun eyleme maruz kalan gözünün ya da gözlerinin eylem öncesi görme derece ve durumlarının tespiti, her hangi bir göz hastalığının bulunup bulunmadığı, gözlük yahut lens kullanıyorsa bunların derecelerinin bilinmesi önemlidir. Şayet mağdur gözlük yahut lens kullandığı sırada yaralama maruz kalmışsa, yaralama neticesinde ne kadar görme kaybının olduğunun tespitinde meydana gelen görme kaybı derecesinden gözlük yahut lensin

²⁰⁷ ATK. II. İhtisas Kurulunun 03/02/1992 Tarih ve 808 Nolu Kararı. "..., dinamit patlaması sonucu yapılan muayenesinde sol gözde tam laserasyon ve görme kaybı ile hastaneye yatırılarak sol göze eviserasyon ameliyatı yapıldığı, sağ gözün normal bulunduğu, sol göze protez takıldığı..., SONUÇ; Sol gözün alınmasına neden olan travmatik arızanın, 1) Mağdurun hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 2) 15 gün mutad iştigale engel olacağı, 3) Uzuv tatili niteliğinde bulunduğu oy birliği ile mütalaa olunur". Burada sol göz anatomik ve fiziksel olarak tamamen yitirilerek göze protez göz takılmış, aynı zamanda sol göz tamamen görme duyusunu yitirmiştir. Bu durumda sol göz açısından devamlı havas zaafi ve anatomik özellikler tamamen yitirilmiş olduğundan sol göz için uzuv tatili durumu söz konusudur. TCK' nun 79. maddesi gereğince fail uzuv tatiline sebebiyet verme suçundan sorumlu tutulacak ve cezai sorumluluğu tespit edilecektir. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁰⁸ Gök, Şemsi/ Demiroğlu, Ufuk/ Kulusayın, Özdemir/ Soysal, Zeki., a.g.e., s.168

derecesi çıktıktan sonra bulunan görme bozukluğuna göre duyu işlevinin sürekli zayıflaması yahut duyu işlevinin yitirilmesinin olup olmadığı belirlenecektir.

Mağdurda meydana gelen görme bozukluğunun duyu işlevinin sürekli zayıflaması yahut duyulardan veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesi olup olmadığının tespitinde; mağdurun göz muayenesinde gerekli özen gösterilmeli, makul süreleri aşmayacak şekilde muayene ve kontrollerin takvimi tespit edilmelidir, çünkü mağdurda meydana gelen görme bozukluğunun ve derecesinin süreli mi, yoksa daimi surette mi olduğunun tespit edilmesi önemlidir. Bu durumun sağlıklı olarak anlaşılabilmesi için mağdurun muayeneye tabi tutulacağı sürelerin makul ve mantıklı olarak seçilmesi gerekir. Mağdur yaralama öncesinde görebilmek için yardımcı alet kullanmıyorsa, yine yardımcı aletsiz olarak görebilme derecesi ile tazminata konu olabileceğinden yardımcı alet ile görme durumları açıklığa kavuşturulmalıdır.²⁰⁹

3- Kulak ve İşitme Duyusunun Travmatik Lezyonları

İşitme duyusunu yerine getiren kulak; kafatasının yan ve alt duvarlarının oluşmasına katılan temporal kemik içinde yerleşmiştir. Temporal kemikte periatel sfenoid ve oksipital kemikler arasına yerleşmiş olup pars mastoidea, pars squamosa, pars tympanica ve pars petrosanın birleşmesinden oluşmaktadır. Kulak; dış, orta ve iç kulak olmak üzere üç anatomik parçadan oluşmaktadır. Dış kulak; kulak savanı ve dış kulak yolundan oluşmaktadır. Kulak savanının içi salgı bezleri, sinir bezleri, normal bir cilt ve çok sulu şekilde örtülü olan esnek bir kıkırdaktan meydana gelmektedir. Kulak savanının görevi de dışardan gelen ses dalgalarını toplamak suretiyle dış kulak yoluna yöneltmek olup, insanın dış kulağı kulak savanı bir kadeh şeklinde olup kulak savanının yönünü değiştirmeye, sesin geldiği yöne kulaklarını yöneltmeye, yarayan gelişmiş nitelikte adaleleri mevcuttur. Dış kulakla orta kulağı birbirinden ayıran dış kulak yolunun dibini kapatan ses enerjisini toplayan esnek ve konik yapılı kulak zarı mevcuttur. Bu kulak zarı yaklaşık olarak 70 mm kare çapında bir alana ve 0.1 mm kalınlığa sahiptir²¹⁰

²⁰⁹ İnanıcı, Mehmet Akif, (1990) Travmatik Göz Lezyonlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), s.58, İstanbul

²¹⁰ Uysal, İsmail Hakkı, (1991), Travmatik Kulak Lezyonlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, s.4-5, İstanbul

İnsanın dış dünya ile ilişki kurmasını sağlayan beş duyu organından biri olan kulak; öncelikli olarak işitmede ve işitme sonucunda gelişen konuşmanın öğrenilmesinde görevlidir. Kulağın ikinci önemli fonksiyonu da insanın denge durumunu sağlamaktır. İnsan, konuşma için gerekli anatomik yapılara sahip olarak, ancak konuşma yeteneği olmadan doğar. Kulak ve beyin arasındaki ilişki, seslerin algılanmasını, işlemlerden geçmesini ve seslerin taklit edilebilecek şekilde öğrenilmesini sağlar. Eğer ses duyulmazsa taklit edilmesi de mümkün olmaz, bu durumda sesler kelime, kelimeler cümle, cümleler konuşma, konuşma da lisan haline gelemez.²¹¹

Duyu veya duyum belirli bir uyarı ile husule gelen niteliği ve karakteristiği subjektif olarak ayırt edebilen bilinçli bir olay olup, duyum periferde başlayan bir olayın uyarının belli sinirsel yollar aracılığıyla serabral kortekste belli bir duyarlık merkezine ulaşması ve burada bir eksitasyon yaratması sonucu meydana gelir. Bir duyunun oluşabilmesi için; reseptör veya duyu organının belli şiddetle bir uyarı ile uyarılması ve reseptör potansiyelinin doğması, bu potansiyelin afferent veya duysal siniri uyarması, bu uyarıların çeşitli kademelerden geçmek suretiyle beyin kabuğundaki ilgili duysal merkez veya merkezlere iletilmesi ve bu merkezlerde meydana gelen mekanizmalar neticesi belirli bir duyunun uyanmasıdır. Reseptör organın türü, yeri ve biyolojik fonksiyonu uyarının çeşidi ve kaynağı veyahut meydana gelen duyu kalitesine göre duyumları özel duyumlar ve yüzeysel veya deri duyumları olarak ayırmak mümkündür.²¹²

Ses; cisimlerin ve çoğu kez havanın titreşiminden meydana gelen boyuna dalgalardır. Bu dalgalar titreşen moleküllerin yayımı doğrultusunda birbirine yaklaşarak uzaklaşmasından oluşur. Meydana gelen titreşimler grafik yöntemle yazdırılabilir ve incelenebilir. Bu grafiklerde bir düzen mevcut ise bunların oluşturduğu seslere tını, aralarında bir düzensizlik mevcut ise bunların oluşturduğu seslere de hışırtı denir. Bir sesin perdesi zaman birimindeki titreşim sayısına eşittir. Elektromanyetik dalgaların niteliği, Alman fizikçi Hertz tarafından keşfedilmiş olmasından dolayı saniyedeki titreşim sayısına 1 hertz denir. İnsan kulağı 16.000-21.000 hertz arasındaki titreşimlere karşı duyarlı olup bu frekansın

²¹¹ Kulak/Anatomi, (02/04/2004) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Dersleri, <http://ent.medicine.ankara.edu.tr/trk/student/3rdgrade/phyexam/ear-anat.html>

²¹² Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.387

üzerindeki sesleri duymazken bu frekansın altında kalan sesleri kesik pulpasyonlar halinde duyar.²¹³

İşitme duyusunun organı kulak ve uygun uyarını da ses dalgalarıdır. Ses dalgaları önce dış kulağa çarpar, dış kulak bazı hayvanlarda insana göre daha fazla gelişmiş olup bu gelişmişlik işitme duyusunda büyük öneme sahiptir. Dış kulağın görevi ses dalgalarını toplayıp orta kulak yoluyla iç kulağa iletmektir. İç kulak temporal kemiğin pramidinin içinde dış etkenlerden korunan bir oyukta bulunmaktadır. Dış kulak yolundaki ses dalgaları, kulak zarını ve orta kulak kemikçiklerini titreştirir. Bu titreşim stapes tabanının oval pencere içine doğru hareketine ve perilenf içinde sıvı dalgalarının oluşmasına neden olur. Perilenfteki dalga hareketi endolenfe de yansır ve corti organındaki saçlı duyu hücrelerini hareket ettirir. Bu saçlı hücreler, hareketten doğan mekanik enerjiyi koklear sinire aktarılan elektrik sinyallerine dönüştürürler. İç kulakta yaklaşık 30,000 afferent duyu lifi birleşerek koklear siniri meydana getirir. Koklear sinir, birçok sinapstan sonra sesin algılandığı temporal lobdaki işitme korteksine uyarıları iletir.²¹⁴

Ses dalgaları iç kulaktaki korti organına fizyolojik ileti, hava yoluyla ileti ve kemik yoluyla ileti olmak üzere üç türlü yol ile ulaşabilmektedir. Her ne kadar ses dalgaları iç kulaktaki corti organına normalde fizyolojik ileti ile ulaşmakta ise de kendi sesimiz kafatası kemikleri yoluyla da iletilmiş olduğundan kendi sesimizi diğer insanlardan farklı olarak duymamıza sebep olmaktadır. Kendi sesimizi diğer insanlardan farklı olarak duymamızın sebebi; ses dalgalarının hem normal yoldan fizyolojik ileti olarak iletilmesi, hem de kemik yoluyla iletinin birlikte yapılmasından kaynaklanmaktadır. Şayet kendi sesimizi bir cihaza kaydedip sonradan bu sesi dinlersek farklı olduğu görülecektir. Bunun sebebi de kaydedilen sesin dinlenmesi durumunda yalnızca fizyolojik ileti yoluyla ses dalgalarının iç kulağa iletilmesinden kaynaklanmaktadır.²¹⁵

Kulakları büyük olan ve hareket ettirebilen hayvanlar kulak kepçelerini sesin geldiği yöne doğru hareket ettirirler. İnsanlarda ise dış kulakların hareket kabiliyeti çok sınırlı olup hareket ettirmelerinin de çok fazla bir fonksiyonu yoktur. İnsanlar için yandan gelen seslerin yönünü tam olarak tespit etmek mümkün iken orta doğrultudan gelen ses dalgalarının yönünü

²¹³ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.433

²¹⁴ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.492

²¹⁵ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.492

tam olarak tespit etmek güçtür. Kulaklara yan taraftan gelerek ulaşan seslerde sağ ve sol yön tayininde en önemli rolü ses dalgalarının bir kulağa öteki kulaktan daha çabuk ulaşması rol oynamaktadır. Ses dalgaları burada saniyede 333 metrelik bir hızla yayılmaktadır. Bu hıza göre yan taraftan gelen ses dalgası yakındaki kulağa erişmesinde yaklaşık olarak 0.6 milisaniye sonra diğer kulağa ulaşmaktadır. Ses orta çizgiden 3 derecelik bir yan açı altında dahi gelse bu sesin her iki kulağa ulaşma zamanları farklı olacağından yine sesin geldiği yönü tayin etmek mümkün olacaktır.²¹⁶

Kulak; duyma duyusunu yerine getiren bir organ olup yaptığı bu göreve duyma ya da işitme denmektedir. Vücut üzerinde bulunan diğer çift organlarda olduğu gibi kulaklarda duyma görevini birlikte yapmaktadır. Bu çift olan kulaklardan tekinde duyma görevini tek başına yapması mümkündür. Fakat bu durumda tam ve mükemmel manada duyma gerçekleşmez, ancak nakıs duyma mümkündür. İnsanlar içinde yaşadıkları toplumda hareket tarzını belirlerken duyu organları vasıtasıyla beyne iletilen iletileri sonucunda hareket etme yeteneğini ortaya koymaktadırlar. Bu duyu organları ne kadar mükemmel ve eksiksiz olarak görevlerini yerine getirirlerse kişinin sağlıklı bir şekilde hareket etme kabiliyeti de kuvvetlenecektir. Bu duyu organlarından herhangi birisinin görevini yapamaz olması yahut eksik olarak yerine getirmesi durumunda kişinin serbest hareket etme yeteneği kısıtlanarak başka kişilerin yardımına yahut yardımcı aletlerin kullanılmasına ihtiyaç duyacaktır.²¹⁷

Tek bir kulakla duyma duyusunun yerine getirilmesi durumunda sesin geldiği kaynağın tespiti, sağ ve sol yön tayinini mümkün olmayacaktır. Bu durumların tayin ve tespiti için duyma duyusunun iki kulakla birlikte yapılması gerekmektedir. Sesin geldiği yönü tayin etmede iki mekanizma mevcuttur. Bunlardan birincisi sesin bir kulaktan karşı kulağa girişi arasındaki zaman farkından diğeri de iki kulak arasındaki ses şiddetinin farklı olmasındandır.²¹⁸ Sesin çıktığı kaynağa yakın olan kulak sesi daha şiddetli ve daha önce duymaktadır.²¹⁹

Resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu kulakta meydana gelen işitme kayıplarında: da bir kulakta 0-60 desibel, ikinci kulakta 70 desibel üzeri ise organ işlevinin

²¹⁶ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.436

²¹⁷ Kulak/Anatomi, (02/04/2004) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Dersleri, <http://ent.medicine.ankara.edu.tr/trk/student/3rdgrade/phyexam/ear-anat.html>

²¹⁸ Guyton, Artur. C., (Çev.); Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa, a.g.e., s.1069

²¹⁹ Noyan, Ahmet, (1980), Fizyoloji Ders Kitabı; II. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, yayın No:2, s.284, Ankara

sürekli zayıflaması, birinci kulakta 0-60 desibel, ikinci kulakta total işitme kaybı mevcut ise organ işlevinin sürekli zayıflaması, her iki kulakta 61-80 desibel arasında işitme kaybı mevcut ise organ işlevinin sürekli zayıflaması, bir kulakta 61-80 desibel arası ikinci kulakta 80 desibel üzeri ise organ işlevinin yitirilmesi, birinci kulakta 61-80 desibel, ikinci kulakta total işitme kaybı, ya da her iki kulakta total işitme kaybı mevcut ise organ işlevinin yitirilmesi olduğunu kabul etmekte olup²²⁰ adli raporlarında bu oranlara göre düzenlemektedir.

Yargıtay kararlarında daha önceden birlik olmamasına rağmen son zamanlardaki uygulamalarında tek kulaktaki total işitme kaybının²²¹ organ işlevinin yitirilmesi olması gerektiği hususunda Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kararları mevcuttur.²²²²²³ Adli Tıp Kurumu'nun düzenlemiş olduğu adli raporları arasında içtihat birliği olmayıp çelişkiler mevcuttur. Vücut üzerinde çift olarak bulunan organlardan görme fonksiyonunu yerine getiren gözlerden birisinin tam olarak görme fonksiyonunu yitirmesi durumunda organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirirken kanuni düzenleme açısından duyu tanımı içerisinde yer alan ve çift organlardan olan kulaktaki işitme kayıplarının değerlendirilmesinde

²²⁰ Soysal, Zeki, a.g.e., s.494

²²¹4. CD 02.04.1982 Tarih, 1982/1804E, 1982/2232 K., Sayılı Kararı "..., dosya içerisinde mevcut Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak - Burun - Boğaz Kürsüsü uzmanı tarafından düzenlenen 10.4.1981 gün ve 83/1011 sayılı raporda ve Adli Tıp Meclisi'nce son defa verilen 30.9.1981 gün ve 17176/18629 sayılı mütalasıda; etkili eyleme maruz kalan müdahilin sağ kulağın işe yaramaz bir hale geldiğinin anlaşılması olmasına göre, sanığın etkili eyleminin uzuv tatili niteliğinde bulunduğu gözetilmeyerek TCK.nun 456. maddesinin 3. fıkrası yerine 2. fıkrası ile cezalandırılması yoluna gidilmesi, (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

²²² YCGK. 19.03.1984 Tarih, 1983/439E., 1984/97K.; Sayılı Kararı; "Adli Tıp Kurumu Tıp Genel Kurulu öteden beri "bir kulağın işitmesi normalken, travmaya maruz kalan diğer kulakta işitmenin tam yokluğu halinde uzuv zaafının meydana geldiğini; aynı durumda travmaya maruz kalan kulakta işitme tam sağırılık halinde değilse uzuv zaafına girmeyeceğini" kabul etmekte, raporlarındaki değerlendirmelerini bu esaslara göre yapmaktadır. Halbuki Yargıtay'ımız, vücudumuzda çift olarak bulunan organlarımızdan tek böbrek, tek göz, tek kulak, tek el gibi organları müstakil bir organ saymakta, bunlardan birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesini, TCK.nun 456/3. maddesinin uygulanmasını gerektirir. "uzuv tatili", fizyolojik görevlerinin devamlı surette zaafa uğramasını ise, TCK.nun 456/2. maddesinin uygulanmasını gerektirir "uzuv zaafı" olarak kabul etmektedir (CGK.nun 23.10.1978 gün, 350/387; 25.5.1981 gün, 131/199 sayılı ve önceki pek çok kararı)." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

²²³ YCGK. 02/11/1999 Tarih, 1999/4-153 E, 19/250 K Sayılı Kararı "Uzuv (organ), vücutta belli bir görevi yapan veya hareketi sağlayan kısımdır. Uzuv tatili; yapılan travma sonucu bir uzvun görevini yapamaz hale gelmesidir. Uzuv bütünü veya fonksiyonu tüm olarak ortadan kalkmakta veya ileri derecede azalmaktadır. 0 uzvun kullanılmasından yoksun kalınmakta ve genel beden gücünde eksilme olmaktadır. Adli Tıp uygulamasında organlar, iç organ olabildiği gibi beş duyu denilen görme, işitme, tatma, hissetme ve koklama organları da olabilir. Türk Ceza Kanunu'nun 456. maddesinde her iki el veya her iki ayağın fizyolojik çalışmalarındaki benzerliğe rağmen ayrı ayrı iş görme yeteneğinde olduğu, bu nedenle her birinin müstakil bir organ bulunduğu kabul edilmiştir. Bunun gibi vücutta çift olarak bulunan organlardan tek göz, tek böbrek, tek kulak gibi organların da müstakil birer organ oldukları, adli ve tıbbi uygulamalar da belirtilmiştir. Bir gözün görme yeteneğinin ziyaa uğraması, o gözün fizyolojik fonksiyonunu yapamaz hale gelmesidir. İki gözün birlikte görme görevini yerine getirmesi, gözlerin teker teker organ sayılmasına engel değildir. Gözlerden her biri anatomik yönden organ olup başlı başına görme fonksiyonu bulunmaktadır. Bu itibarla; gözlerden birinin fonksiyonu tamamen kaybetmesi uzuv tatili, fizyolojik görevlerinin devamlı zaafa uğraması ise uzuv zaafı niteliğindedir. Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu ile Ceza Genel Kurulunun süreklilik gösteren yerleşik kararları da bu doğrultudadır." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

farklı bir yol izlemek suretiyle tek bir kulağın tamamen duyma fonksiyonunu yitirmesi durumunu²²⁴ organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirmek suretiyle kendi içinde oluşturmuş olduğu içtihatlarında çelişkiye düşmüştür.²²⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun ve yüksek mahkemelerin yerleşmiş içtihatlarına göre vücut üzerinde çift olarak bulunan organlardan tek böbrek, tek göz, tek el, tek ayak, tek kulak gibi organların müstakil organ olduğu²²⁶ bunlardan birisinin fonksiyonunu tamamen yapamaz hale gelmesi durumunda organ işlevinin yitirilmesi kabul edilmesi gerektiğini, Adli Tıp Kurumu'nun hazırlamış olduğu adli raporlarda, kurumun organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitirilmesi olarak nitelendirme yapmasının maddi hata olduğunu, bunun takdirinin ve oluşan yaralama suçuna hangi ceza maddesinin uygulanması gerektiğinin tayin ve takdir yetkisinin mahkemelere ait olduğunu vurgulamıştır. Adli Tıp Kurumu raporlarındaki değerlendirmeler ve Yargıtay kararları arasında büyük farklılıklar mevcuttur. Bu farklılığın ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Daha önceden çift organlardan olan göz için organ veya duyu işlevinin sürekli zayıflaması, organ veya duyu işlevinin yitirilmesi için yapılan detaylı inceleme; duyma organı olan kulak içinde geçerlidir. Her ne kadar duyma fonksiyonu vücut üzerinde çift olarak bulunan iki kulak tarafından normal şartlar altında yerine getiriliyor olsa da görevi yerine getiren organ çift olmasına rağmen yerine getirilen duyma fonksiyonu bu görevi yapan organ sayısınca bulunmayıp tek bir duyma fonksiyonu mevcuttur. İki kulak birlikte tek bir duyma fonksiyonunu tam ve eksiksiz olarak yerine getirebilmektedir. Duyma fonksiyonunu yerine getiren bu vücut parçalarının ayrı ayrı birer organ olduğu hususunda bir şüphe bulunmamaktadır. Fakat kanunda belirtilen duyu tanımının içinde yer alan duyma duyusu tek kulak ile ancak nakıs olarak yapılabilmektedir. Noksansız duyma tek kulakla yerine getirilemez. İki kulak ile duyulabilen sesler her yönüyle mükemmeldir. İki kulakla iki ayrı duyum meydana gelmeyip, her iki kulak tarafından duyulan dış, orta ve iç kulak vasıtasıyla beyne iletilen ses dalgaları beyinde tek bir ses olarak algılanmaktadır.

²²⁴ ATK. II. İhtisas Kurulunun 13/7/1992 Tarih ve 6933 Nolu Kararı. "... sol kulakta ortalama 16 desibel işitme eşiği, sağ kulakta total işitime kaybı olduğu, ..SONUÇ: Odyometrik olarak tespit edilen sol kulakta ortalama 16 db. normal sınırlarda işitme kaybının şahsın maruz kaldığı trafik kazası sonucu meydana geldiği, hali hazır durumu itibari ile devamlı uzun zaafı niteliğinde olduğu,...." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²²⁵ ATK. II. İhtisas Kurulunun 15/06/1992 Tarih ve 5177 Nolu Kararı. "..., Sağ göz görmesini 1 metreden parmak sayma derecesine düşüren arızanın, uzuv tatili niteliğinde olduğu oybirliği ile mütalaa olunur."

²²⁶ YCGK. 19.03.1984 Tarih, 1983/4393 K ve 1984/97 K Sayılı Kararı (Yayınlanmamış Adli Rapor)

İki kulağın birden tek bir duyma fonksiyonunu tam olarak yerine getirdiğinin kabulü ile her iki kulağın ayrı ayrı tam olarak duyma fonksiyonunu yerine getirdiğinin ceza kanununun uygulanması açısından farklı sonuçları meydana gelecektir.

Çift organlardan olan kulaklardan birisinin tek başına duyma fonksiyonunu tam olarak yerine getirdiği kabul edildiği takdirde; bu tek kulakta tam olarak meydana gelen duyma fonksiyonunun kaybı durumunda duyunun işlevinin yitirilmesi, belli bir derecede duyma fonksiyonunun azalması durumunda da duyu işlevinin sürekli zayıflamasından söz edilecektir. Bu görevin iki organ tarafından ayrı ayrı yerine getiriliyor olması durumu dikkate alınmayacaktır. Çünkü duyu tanımı içinde yer alan duyma fonksiyonu ikiye ayrılmış kabul edilmektedir. Çift kulağın tek bir duyma fonksiyonunu tam olarak yerine getirdiğinin kabulü durumunda ise tek bir kulakta tam olarak duyma fonksiyonu kaybı dahi olsa duyu işlevinin sürekli zayıflamasının meydana geldiği, ancak iki kulakta birlikte tam bir duyma kaybının olması durumunda duyu işlevinin yitirilmesinin olduğu kabul edilecektir. Bu şekilde bir uygulamada failin eyleminden dolayı uygulanacak kanun maddesi ve ceza oranında değişiklik olacaktır.

Adli Tıp Kurumu ve Yargıtay uygulamalarında; çift olan organların organ ve duyu sayımları durumlarında ayırım gözetmeksizin yaralamaya maruz kalan vücut bölümünün yalnızca organ olma yönüne ağırlık vermek suretiyle bu organların anatomik ve fizyolojik özellikleri dikkate alınarak²²⁷ organın maruz kaldığı harabiyetin derecelendirilmesi ile ceza tayininin yapılması gerektiği yönünde görüş ve uygulamalar mevcuttur.²²⁸ Kanun maddesinin

²²⁷ 4.CD. 08/06/1993 Tarih, 1993/3750 E, 1993/4534 K Sayılı Kararı "... her ne kadar ATK' nun çeşitli kararlarında; bu organın bütünüyle alınmasının (dalağın) insan yaşamında büyük bir noksanlık yaratmayacağı ve çalışma gücünün % 25 oranında düşme meydana getireceği belirtilmiş ise de TCK' nun 456. maddesi, bütünüyle insan vücudunu gözeterek onun uğrayacağı zaafi değil yalnızca organ sayılan vücut parçalarının zaafını aramaktadır...." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

²²⁸ YCGK. 19.03.1984 Tarih, 1983/4393 K ve 1984/97 K Sayılı Kararı "... Adli Tıp Genel Kurulu öteden beri "bir kulağın işitmesi formalken, travmaya maruz kalan diğer kulakta işitmenin tam yokluğu halinde uzuv zaafının meydana geldiğini; aynı durumda travmaya maruz kalan kulakta işitme tam sağırılık halinde değilse uzuv zaafına girmeyeceğini" kabul etmekte, raporlarındaki değerlendirmelerini bu esaslara göre yapmaktadır (Temel Kanunlarımızın Adli Tıp Yönünden Uygulanması, Muzaffer Gül doğan, S. 50). Halbuki Yargıtay daha önceki kararlarında: vücudumuzda çift olarak bulunan organlarımızdan tek böbrek, tek göz, tek kulak, tek el gibi organları müstakil bir organ saymakta, bunlardan birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesini, TCK.nun 456/3. maddesinin uygulanmasını gerektirir. "uzuv tatili" fizyolojik görevlerinin devamlı surette zaafi uğramasını ise, TCK.nun 456/2. maddesinin uygulanmasını gerektirir "uzuv zaafi " olarak kabul etmektedir (CGK.nun 23.10.1978 gün, 350/387; 25.5.1981 gün, 131/199 sayılı ve önceki pek çok kararı..." (Bkz.<http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

Genel kurul kararında havas zaafından hiç bahsedilmemiştir. Şayet kulağın anatomi ve fiziksel görünümünde bir değişim olmadan tek kulak tam duyma fonksiyonunu yitirmiş ise duyma duyusunda devamlı surette azalma meydana gelmiş bulunduğundan devamlı surette havas zaafından bahsedilmeliydi.

bu şekilde yorumlanması kanun koyucunun amacına uygun olmadığı gibi ceza adaletine ve hakkaniyete de uygun düşmemektedir. Öncelikle eylem neticesinde kanunda kullanılan kelimelerden organ ve duyu dikkate alınmak suretiyle bu organ harabiyetidir, bu da duyu harabiyeti olup duyma fonksiyonuna şu şekilde zarar vermiştir şeklinde kesin hatlarıyla ayırım yapmak mümkün olamayacaktır. Bu durumda mağdurda meydana gelen şikâyet konusunu detaylı olarak araştırmak suretiyle daha çok ve daha ağırlıkta meydana gelen arazın kulağın organ sayılması yönüne mi, fonksiyonu olan duyu sayılması yönüne mi yönelik olduğunun tespiti gerekmektedir.

Bu tespitin yapılabilmesi içinde şu andaki mevcut uygulamadan ayrılarak fiil neticesinde organda meydana gelen arazın anatomik ve fiziksel etkileri ayrı olarak bir tarafta, fizyolojik fonksiyonunda meydana gelen etkiler ayrıca bir tarafta değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme neticesinde yaralamanın duyu görevini yapan organların yaptıkları göreve yani fonksiyona mı daha çok zarar vermiş, yoksa organın fiziksel ve anatomik yapısına mı zarar verilmiş bunlar tespit edilmelidir. Genelde organda meydana gelen anatomik ve fiziksel zafiyetler duyma yeteneğinin kaybına ya da azalmasına sebebiyet verecektir. Fakat bazı durumlarda kulağın fiziksel görünümünde ve anatomik yapısında ciddi manada bir bozukluk, bir deformasyon meydana gelmemişken kulağın fizyolojik fonksiyonu olan duyma yeteneğinde azalma ya da duyma yeteneğinin tamamen kaybı söz konusu olabilir. Örnek olarak çok yüksek gürültüye maruz kalan kulaklar gürültünün şiddeti ve gürültüye maruz kalınan süreye göre duyma yeteneğini azaltabileceği gibi tamamen ortadan da kaldırmış olabilir. Bu durumda da organın anatomik yapısında mutlaka bir bozukluk meydana gelmiştir, fakat esas önemli olan yaralamanın neticesinin kanuni düzenlemede mevcut bulunan duyu tanımı çerçevesinde vermiş olduğu tahribatın daha fazla olmasıdır. Şayet eylem neticesinde kulakta meydana gelen harabiyette organın anatomik yapısına çok ciddi olarak zarar verilmiş ise; verilen zararın yüzde sabit iz niteliğinde olup olmadığı, yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet verip vermediği hususları ayrıca araştırılmalıdır.

Eylem neticesinde yüzde sürekli değişiklik meydana gelmiş ve aynı zamanda tek bir kulakta tamamen duyma fonksiyonu yitirilmiş ise 5237 Sayılı TCK' nun87/2. maddesi gereğince sanık daha ağır cezayı gerektiren yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet verme suçundan dolayı cezalandırılmalıdır. Kulakta meydana gelen araz neticesi kulak, organ olma yönü ile tamamen fiziksel görünüşü ve anatomisinde meydana gelen bir bozukluk mevcutsa bu durumda yine yaralamaya maruz kalan kulak tam olarak duyma kabiliyetini yitirmiş olsa

da daha ağır cezayı gerektiren organ işlevinin yitirilmesine sebebiyet verme yahut yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet verme cürümleri aynı kanun maddesi fıkrası içerisinde düzenlenmiş olduğundan faile verilecek netice cezada bir değişiklik meydana gelmeyecek olup mağdurun adli raporu alınırken kulaklardan birisinin işlevinin yitirilmesi yanında yüzde sürekli değişiklik olduğundan bu durumların adli raporlarda ayrı ayrı belirtilmesi uygulamada her hangi bir çelişki meydana getirmeyecektir.

Yargıtay ve Adli Tıp Kurumu'nun şu andaki mevcut içtihatları ve uygulamaları kısmen doğru kısmen de yanlıştır. Kanun maddesinin yukarıda şekilde yorumlanması kanun koyucunun amacına, ceza adaletine daha uygun olacağı gibi mağdurda meydana gelen arazın büyüklüğü ile sanığa verilecek ceza arasında adil bir oranlama sağlanmış olacaktır.

Burada çözümlenmesi gereken hususlardan birisi de yalnızca tek kulağı ile duyma fonksiyonunu yerine getiren kişiye karşı yapılan yaralamada sanığın nasıl cezalandırılması gerektiği hususudur. Çift olan organlardan göz için bu konuda yapılan değerlendirmeler kulak için de geçerli olup failin eylemini yapmadan önce mağdurun özel durumunu bilip bilmediği araştırılarak ceza sorumluluğu ve failin kastı tespit edilmelidir. Netice olarak; anatomik ve fizyolojik bakımdan her iki kulak ayrı ayrı birer organ her ikisinin birlikte yaptığı duyma görevinde tek bir duyu sayılmalıdır.²²⁹ Her ne kadar Temyiz Mahkemesi Ceza Daireleri ve Temyiz Mahkemesi Ceza Umumi Heyeti eski kararlarında tek bir kulakta meydana gelen total işitme kayıplarında genel beden gücünün azalmasından bahsedilmiş ise de Yargıtay Ceza Genel Kurulu almış olduğu içtihat niteliğindeki kararları ile tek kulaktaki total işitme kayıplarının organ işlevinin sürekli zayıflaması olduğunu belirtmiştir.²³⁰

²²⁹ 1.CD. 23/3/1956 Tarih, 1956/1086E, 1956/958K Sayılı Kararı “ .... Gerçi işitme havası görme gibi çift organlı ve bunlardan yalnız birinin kaybolması o havanın tamamının işlevinin yitirilmesi demek değilse de hadise sol kulakta tam sağırılık husule gelmiş olmasına göre bunun umumi beden gücünün yüzde kaç nispetinde eksilmesine mucip olduğu Adli Tıp İleri Meclisinden tahkik edilerek beden gücünün yüzde yirmi beş ve daha yukarısının eksilmesini icap ettirmiş ise TCK'nun 456/3. maddesinin tatbikinin iktiza ettiğinin düşünülmemesi yolsuzdur.” Bu karara itiraz edilmiş ise de C.U.H. 2/7/1956 Tarih, 137 E, 151K Sayılı ilamı ile itirazı reddetmiştir. (Bkz. Kıyak, Fahrettin., Şenel, Cebbar; a.g.e., s.71)

Her ne kadar Ceza Dairesi Kararında genel beden gücünden bahsetmiş ise de kanunda bu şekilde bir düzenleme mevcut bulunmadığından burada tek kulakta meydana gelen duyma duyusunun (havasın) devamlı zaafından bahsedilmeliydi.

²³⁰ (Bkz. 172 nolu dipnot)

4- Dişler ve Çiğneme Fonksiyonunun Travmatik Lezyonları

İnsanlarda ilk diş ortalama olarak 6. ayda çıkar ve toplam 20 adet diştten oluşan süt dişleri yaklaşık olarak ikinci yaşta tamamlanır. Dişlerin çıkması, alt çene kemiğinin (mandibula), üst çene kemiğinden (maxilla) uzaklaşması ihtiyacını doğurur ve mandibulanın ramus adı verilen vertikal bölümünün büyümesi ile yüzün yüksekliği artmaya başlar. Aynı dönemde, bebeğin emmesine bağlı olarak yanaklarında oluşmuş olan yağ kesecikleri inceler. Sonuç olarak, 2. yaşın sonunda yüzün şekli anlamlı düzeyde değişmiş olur. Yüz iskeletin bundan sonraki büyüme aşaması önemli ölçüde küçük süt dişlerinin yerini daha büyük kalıcı dişlerin almasıyla başlar. Kalıcı dişler, 2. molar süt dişinin arkasında çene kemiğinde çıkmaya başlayacaktır. İlk kalıcı diş genellikle 6. yaş civarında çıkar ve 32 dişin tamamlanması iskelet büyümesinin tamamlandığı 20'li yaşların başına kadar gerçekleşmez. Çoğumuzda, yirmi yaş dişi (wisdom teeth) adı da verilen 3. molar dişler hiç bir zaman tamamıyla çıkmayabilir.²³¹

Vücudu meydana getiren bazı bölümlerde olduğu gibi dişlerde de yaşa, cinsiyete ve ırka göre gelişme dönemleri vardır. Özellikle dişler yaşa göre çok ciddi olarak değişime uğramaktadır. İnsanda yaşam boyu iki türlü diş gelişmesi olmaktadır. Bunlardan ilki süt dişleri olup doğumun altıncı ayından itibaren dişler çıkmaya başlayıp yirmi dördüncü ayda çıkma evresini tamamlar ve altı, on iki yaşlarına kadar ağızda kalmaya devam ederler. Bunların toplam sayısı normal şartlarda yirmi tanedir. Üç yaş ile altı yaş arasında dişlerde bir değişim meydana gelmez. Her süt dişi düştükten sonra onun yerine kalıcı dişler almaya başlar. Süt dişlerine ek olarak ayrıca çenenin arka tarafında 8-12 molar dişler mevcuttur.²³² Altı yaşından sonra sürekli dişler çıkmaya başlar. Sürekli dişlerin ikmali yirmi yaşlarına kadar devam eder ve kalıcı dişlerin sayısı kişiye göre değişim göstererek 28 ile 32 arasında değişmektedir

Sürekli dişler çıktıkça süt dişleri dökülmeye başlar. Bu iki diş grubunun birlikte bulunduğu dönem mikst dentisyen dönemi denir.²³³ Sürekli dişlerde belli bir yaşlılık döneminden sonra dökülmeye başlar. Bu dişlerin dökülme yaşı kişiden kişiye göre değişmektedir. Dişlerin bu gelişim evrelerinde de kişiye karşı yapılan yaralamalar neticesinde diş kayıplarında eyleme maruz kalan dişin süt dişi olup belli bir dönem sonra yerini ana

²³¹ Kurt, Ayberk, (34/04/2004),Çocuk ve Yaşlı Anatomisi, <http://anatomi.uludag.edu.tr/kidstext.htm>

²³² Guyton, Artur., C., (Çev;), Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa, a.g.e., s.1376

²³³ Çöloğlu, A.Sedat/ İşcan, M.Yaşar, (1998) Adli Osteoloji, İstanbul Üniversitesi, Adli tıp Enstitüsü Rektörlük Yayınları, Yayın No: 4150 s 76, İstanbul

dişlere bırakıp bırakmayacağı hususu araştırılmaksızın mağdurun eyleme maruz kaldığı zamandaki mevcut durumunda meydana gelen değişime göre failin sorumluluğunun tespiti gerekmektedir.

Dişler morfoloji ve fonksiyon bakımından üçe ayrılırlar. Birincisi kesici dişler olup bu dişlerin görevi ağza alınan besinleri kesmektir. İkinci grup dişler delici dişler olup, bu dişlerin görevi besin maddelerini parçalamaktır. Üçüncü gruptaki dişler de büyük azı ve küçük azı dişleridir. Bu dişler besin maddelerini sıkıştırılarak ufalmalarını sağlar. Yetişkin bir insanda çiğneme sırasında dişlerin yiyeceklere tatbik ettiği kuvvet 45x82 kg arasında değişmektedir.²³⁴

Yenen gıda maddelerinin sindiriminin ilk hazırlığı ağızda başlar. Su ve sıvı halindeki gıdalar ağızda pek fazla kalmadan mideye giderken, katı gıdalar küçültülüp parçalanmak üzere ağızda kalmak zorundadır. Katı gıdaların parçalanması ve ağza açılan salya bezlerinin salgılarıyla yutulabilir kıvama gelmesi gerekir ki bu da ancak çiğneme ile mümkündür. Çiğneme katı besin maddelerinin dişler vasıtasıyla parçalanması için yapılan çene hareketlerine verilen isimdir. Çiğneme fonksiyonunun yerine getirilmesinde de dişler, çiğneme kasları dil ve yanak kasları önemli roller oynar.²³⁵ Çiğneme dil ve ağız içindeki zengin duysal sinir ağının stimülasyonu ile aynı zamanda yemeklerden zevk alınmasına yardım eder. Çiğneme sırasında gelişen parasempatik uyarılar, salya, mide ve pankreas, salgıların hazırlanmasına neden olur. Çiğnemede hareket eden alt çene ve burada bulunan mandibula kemiğidir. Dişler alt çene ve üst çene üzerinde dizili şekilde bulunmaktadır. Üst çene sabit durduğu halde alt çene aşağı yukarı, ileri geri hareket etmek suretiyle besinlerin parçalanmasını sağlar.²³⁶

765 Sayılı TCK' nda olduğu gibi 5237 Sayılı TCK' nda da dişlerin travmatik lezyonları ile ilgili özel bir düzenleme yapılmamış olduğundan dişlerde meydana gelen travmaları genel düzenlemeler içerisinde değerlendirmek gerekecektir. 5237 Sayılı TCK' nun yürürlüğe girmesi ile yaralamaların adli tıp açısından değerlendirilmesi için Adli Tıp Kurumu kısaltılmış yara sıkalası hazırlamış olup bu sıkalaya göre diş kayıplarının basit tıbbi müdahale ile giderilemeyeceği, dişlerde subluksasyon, kron kırığı (Mine ve dentini ilgilendiren)

²³⁴ Akgün, Necati, (1994), Fiziyojji, 9. Baskı, Ege Üniversitesi Basımevi, s.347, İzmir

²³⁵ Akgün, Necati, a.g.e., s.347

²³⁶ Guyton, Artur. C., (Çev:), Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu, Abidin (1986), İnsan Fiziyojijisi, s.1045, Filiz Kitabevi, İstanbul

durumların basit tıbbi müdahale ile giderilebileceği belirtilmiştir.²³⁷ Diş kırıkları kemik kırıklarına da dahil edilemeyeceğinden bu durumda diş yaralanmalarında yada diş kırıklarında 5237 Sayılı TCK' nun 86. maddesi gereğince fail yaralamanın temel şeklinden ya da yaralamanın kişi üzerindeki etkisi basit bir tıbbi müdahalenin etkisiyle giderilebilecek ise şikâyetin varlığı halinde basit şeklinden dolayı cezalandırılacaktır.

Dişlerin anatomik manada organ olduklarından şüphe yoktur, fakat dişlere karşı yapılan yaralamada dişlerin yapmış oldukları fonksiyon kayıplarına göre değerlendirme yapılması daha uygun olacaktır. Dişler çiğneme fonksiyonunun yerine getirildiği aynı zamanda konuşmada, düzgün telaffuzun yapılmasında fonksiyonu olan organlardır. Dişlerin hiçbirisinin olmaması durumunda damaklar vasıtasıyla az da olsa çiğneme fonksiyonunun yerine getirilebileceği gibi zorda olsa konuşma yeteneği devam etmektedir. Göz ve kulak gibi organlarda resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu bir kısım hususları organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi olacak durumları derecelendirerek bunları genel kabul gören içtihatlar haline getirmiş ise de dişlerin yapısı, sayısı kişiden kişiye göre farklılık arz etmektedir. Bu organın kullanılmasında gösterilen dikkat ve özenin gösterilmemesi durumunda zamanla sayıları azalmakta ve yıpranmakta olup protez tedavi yöntemi ile bu eksiklikler giderilmeye çalışılmaktadır.

Yaralama neticesinde dişlerde meydana gelen araz değerlendirilirken, mağdurun durumu göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılması, çiğneme fonksiyonunun ne surette işlevinin sürekli zayıfladığının tespit edilmesi daha doğru olacaktır. Henüz dişi çıkmamış olan bebeklere karşı ve dişlerini yaşlılık neticesi tamamen kaybetmiş olan kişilere karşı yapılan eylemlerde çiğneme fonksiyonu azaldığından ya da eylem neticesi bazı harfleri telaffuz etme yeteneği kaybindan bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Dişler anatomik manada organ olmalarına rağmen, eyleme maruz kalan kişilerin tüm dişleri sağlam olup da bir ya da iki dişinin kırılması durumunda çiğneme fonksiyonunu eksiksiz olarak diğer dişler yerine getirebilir.²³⁸ Mevcut durumda çiğneme fonksiyonunu çok az dişle yerine getiren bir mağdurun yaralamaya maruz kalması sonucunda kaybettiği dişlerin çiğneme fonksiyonunu yerine getirmede çok önemli ise bu durumda çiğneme fonksiyonunda

²³⁷ Balcı, Yasemin,/ Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel, a.g.s.

²³⁸ Bayrak, Ramazan, (1999), Türk Ceza Yasası Uygulamasında Kasten Yaralamalar, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, s.41, İstanbul

meydana gelen azalmanın derecesi tespit edilerek mağdurda organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesinin olup olmadığı araştırılmalıdır. Burada da failin; mağdurun şahsına yönelik olan özel durumunu bilip bilmediği ve bilmesi gerekip gerekmediği hususu tespit edilmeli, failin kastı araştırılmalıdır. Yaralamaya maruz kalan kişi ihtiyar ise diş sayısının az olacağı tahmin edilebilmelidir.

Yaralama neticesinde tüm dişleri sağlam olan farklı kişilerde meydana gelen dişlerdeki sayı itibariyle zafiyete uğrayan diş sayısı eşit olmasına rağmen zarara uğrayan dişlerin konumuna ve yaptığı görevlere göre de mağdurun birinde herhangi bir zafiyete sebebiyet vermezken, başka bir mağdurda çiğneme fonksiyonunun surette işlevinin sürekli zayıflamasına sebebiyet verecek nitelikte olabilir. Kesici dişlerden birisi yahut bir kaçının birlikte kırılması durumunda çiğneme fonksiyonunda ve bazı harfleri telaffuz etmede güçlükler meydana gelecektir. Bu durumda çiğneme fonksiyonunun işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilebilir.²³⁹ Bu durumun tayin ve tespiti tıbbi bir konu olup resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu tarafından çözümlenmelidir. Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu bir kararında iki adet kesici diş kaybı, üç, adet kesici diş kron kaybı durumunda organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi niteliğinde olmadığını söz söylemede müşkülât meydana getirdiğini belirtmiş fakat çiğneme fonksiyonunun kaybına değinmemiştir.²⁴⁰ Yine Adli Tıp Kurumu²⁴¹ farklı bir kararında üç adet kesici diş kaybını, dört adet diş kaybının²⁴² dokuz adet diş kaybının²⁴³ organ işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde ve organ işlevinin yitirilmesi niteliğine bulunmayıp muhtelif suretlerde mutata işigalde

²³⁹ Eman, Sahir/ Özek, Çetin, (1994), Ceza Hukuku Özel Bölüm, s.109,. Duya Yayınları, İstanbul

²⁴⁰ ATKGK. 24/6/1993 Tarih ve 75 Nolu Kararı. "... Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Kurulu; ..., orofarenkste dil orta kısmında, sert ve yumuşak damakta nedbe dokuları tespit edildiği, yumuşak damak hareketlerinin nedbe dokularından dolayı kısmen azalmış, dil hareketlerinin normal olduğu, şahısta hafif derecede nasolali (hım hım konuşma) bulunduğu, üst sağ ve sol birinci kesici dişlerin ağızda olmadığı, alt çenede sağ 1-2 , sol birinci dişlerde 2/3 kron kaybı olduğu, ağız açılması fizyolojik oklüzyon doğal olduğu, yüzde sabit iz niteliğinde bir araz bulunmadığı, uzuv zaafı ve uzuv tatili olmadığı, ..., SONUÇ: 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 2) 15 gün mutata işigale engel teşkil edeceği, 3) Uzuv tatili ve uzuv zaafı niteliğinde bir arızanın olmadığı, 4) Söz söylemede devamlı müşkülât olduğu oybirliği ile mütalaa olunur. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁴¹ ATK. II. İhtisas Kurulunun 10/1/1992 Tarih ve 225 Nolu Kararı. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁴² ATK. II. İhtisas Kurulunun 17/7/1992 Tarih ve 7079 Nolu Kararı. "... .... Sol üst 1. kesici dişin kopmuş olduğu, sağ üst 1,2 ve 3. dişlerde lüksasyon bulunduğu, başka bulduğu... uzuv tatili ve uzuv zaafı niteliğinde olmadığı..."(Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁴³ ATK. II. İhtisas Kurulunun 7/5/1993 Tarih ve 3552 Nolu Kararı. "... şahsın yapılan muayenesinde oklüzyon, ağız açılımı ve mendibula hareketlerinin normal olduğu, alt çenede 3-2-1-1-2-3. dişlerden 3-3 ler ayak olarak kullanılarak köprü yapılmış olduğu, köprü ayağı olarak kullanılan dişler haricinde maxillada 6-5-4-1-1-2-4 nolu dişler mendubulada 21-12 nolu dişlerin olmadığı görüldüğü.. SONUÇ: 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 2)15 gün mutata işigale engel olacağı, 3) Diş kırıklarının ve kayıplarının TCK'nun 456/2. ve 3. maddesi kapsamında uzuv zaafı ve uzuv tatili niteliğinde olmadığı oybirliği ile mütalaa olunur."

(Yayınlanmamış Adli Rapor) Alınan raporda 9 adet diş kaybının çiğneme fonksiyonu ve konuşma yeteneğine vermiş olduğu zarar irdelenmemiştir. 9 adet diş kaybının çiğneme fonksiyonu açısından ve konuşma yeteneğinde meydana getirmiş olduğu bozukluktan mutlaka bahsedilmelidir.

kalmaya sebebiyet vereceğini, (765 Sayılı TCK' nun 456/2-3. maddesine göre) bu diş kayıplarının protezle tedavisinin mümkün bulunmasından dolayı²⁴⁴ organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi niteliğini taşımayacağını belirtmiş olup, Adli Tıp Meclisi zamanında başlayan uygulamalara halen Adli Tıp Kurumu da bu şekildeki uygulamalara ve içtihatlarına²⁴⁵²⁴⁶ devam etmektedir.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre; Adli Tıp Kurumu genel uygulamalarında yaralama sonucu diş kayıplarının protez tedavi yöntemi ile telafisi mümkün olduğundan bahisle 1-3 adet diş sallanmalarını 7 gün, orta ve yan kesici dişlerde 1-3 arası diş kaybının 10 gün mutat iştigale, orta ve yan kesicilerde 3 adetten fazla diş kaybının 15 gün mutat iştigale, büyük azı dişlerden 2 adetinin kaybının 15 gün mutat iştigale engel olduğu kabul edilmiş, organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi konusuna hiç değinmemiştir. Halbuki protez diş takmada tabi bir tedavi yöntemi olmayıp yapay ve kısa süreli çözümlerin bulunduğu tedavi yöntemidir. Protez diş tedavisinin yeterli olamamasından dolayı diş tedavisinde yeni teknikler geliştirilmektedir. Bu tedavi yöntemlerinden implantlar (diş ekme) protez tedavi ve köprü tedaviye göre daha iyi konuşma, daha iyi çiğneme daha fazla yüz ifadelerinde doğal görüntü sağlamasına rağmen²⁴⁷ gerçek dişin yerini doldurması mümkün olmayacaktır

Protez tedavi yöntemine müracaat etmek suretiyle takma dişlerin kullanılması durumunda belki de mağdur kaybetmiş olduğu çiğneme fonksiyonunu tekrar kazanabilecektir. Fakat çiğneme fonksiyonunda meydana gelen işlevinin sürekli zayıflamasını tabi bakımdan takma dişle ve protez tedavi yöntemi ile giderilmesi mümkün olmayacaktır. Kanunun cezalandırmada esas tuttuğu durum yaralama sonucu meydana gelmiş olan fiili durumdur. Bu durumun suni araçlarla veya protez tedavi yöntemleri ile giderilip giderilemeyeceği önemli değildir.²⁴⁸ Adli Tıp Kurumu tarafından yapılan bu uygulama yanlışlığından dolayı mağdur

²⁴⁴ GÜLDOĞAN, Muzaffer, a.g.e., s.18

²⁴⁵ ATK. II. İhtisas Kurulunun 10/1/1992 Tarih ve 225 Nolu Kararı. "... ön üst damakta künt travmaya bağlı mukoza kesisi ve ödem bulunduğu, ön üst üç adet dişin travma neticesi yerinden çıkmış olduğu, damağın ileri derecede travmatize olduğu, sağ alt göz nahiyesinde travma sonucu ödem ve ekimoz saptandığı...., SONUÇ: 1) Mağdurun hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 2) 10 gün mutat iştigale engel olacağı, 3) Diş kayıplarının protezle telafisi mümkün olduğundan uzuv zaafı veya uzuv tatili niteliğinde bulunmadığı oybirliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁴⁶ ATK. II. İhtisas Kurulunun 13/9/1995 Tarih ve 8024 Nolu Kararı, (Yayınlanmamış Adli Rapor)

²⁴⁷ İmplantlar (Diş Ekme), (23/03/2004), <http://www.hekimim.com/estetik/implant.htm>

²⁴⁸ Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, Beta Basım Yayın Dağıtım, A. Ş., s.127, İstanbul

konumunda olan kişi failin eylemi sonucunda yeterince cezalandırılmaması ile ikinci bir defa daha mağdur olmaktadır.

Öncelikle kaybedilen dişler canlı varlıklar olup kendilerini geliştirmeleri, yaşa göre değişikliklerin artması, tabii olarak çiğneme ve konuşma fonksiyonlarına yapmış oldukları katkı uzun süre dayanıklı olması yapay dişlere nazaran bakım ve kullanımının kolay olması görünüşündeki estetik yapısı diğer dişlerle arasındaki görünüş itibarıyla uyumu ve sayılamayacak kadar üstün özellikleri mevcut bulunduğu için doğal fonksiyonlarını yerine getirme kabiliyeti bakımından yapay dişlerle karşılaştırılması doğru olmayacaktır. Doğal olan dişler kendi aralarında ortak bir görünüme sahip olmalarından dolayı çocukluk, gençlik ve ihtiyarlık döneminde görünüşlerinde de uyumlu bir değişim söz konusudur. Yapay olan dişler ile yapay olmayan dişler bu yönüyle birbirlerine uyum sağlayamazlar. Protez diş yaptırmak zorunda kalan kişi ayrıca maddi külfetlere katlanmak mecburiyetinde kalacak olup ayrıca mağduru protez diş yaptırmaya hukuken kimsenin zorlama yetkisi yoktur.

Failin tek bir eylemi neticesinde çiğneme fonksiyonunda zafiyetle birlikte konuşmasında sürekli zorluk da meydana gelmiş ise 5237 Sayılı TCK' nun 44. maddesi gereğince ağır olan neticeden dolayı cezalandırılacaktır. Organ işlevinin sürekli zayıflaması na neden olmak ve konuşmasında sürekli zorluk meydana getirmek cürümleri aynı kanun maddesi fıkrası içerisinde düzenlenmiş olup cezaları da aynıdır. Failin eylemi neticesinde, mağdurun protez dişlerinde zayıflama meydana gelmesi durumunda bu protez dişler yerinden çıktığında çiğneme fonksiyonu yitirilmiş dahi olsa faile organ işlevinin sürekli zayıflaması yahut organ işlevinin yitirmesinden dolayı ceza verilmemelidir. Çünkü protez diş kaybının telafisi her zaman mümkündür. Protez diş yaptırılması durumunda maddi tazminat konusu yapılabilir. Bu durumda da yaralamanın temel şeklinden ya da yaralamanın kişi üzerindeki etkisi basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması ve şikâyetin varlığı halinde failin cezai sorumluluğu 86. maddeye göre tespit edilecektir.

Sonuç olarak; dişlere karşı yapılan yaralamalar, failin durumuna göre etki meydana getirmektedir. Bu eylemler neticesinde kişilerin çiğneme fonksiyonları, konuşma fonksiyonları ve görünüşleri etkilenmektedir. Her ne kadar dişler ağız içinde olsalar da özellikle ön dişlerin zarar görmesinde kişinin estetik yapısında ve yüzünde değişiklikler meydana gelebilecektir. Dişlere karşı yapılan eylemlerde; çiğneme fonksiyonuna, konuşma yeteneğine, kişinin estetik görünüşüne, yüzünde değişiklik meydana getirip getirmediğine ve

765 Sayılı TCK' na göre kaç gün mutlak işgaline engel olacağı hususları dikkate alınarak değerlendirme yapılmalı, failin cezai sorumluluğu tespit olunmalıdır. Bu tespitlerin yapılmasında doğal tedavi yöntemleri dışında kalan hiçbir tedavi yönteminin uygulanması ile mağdurda iyileşme meydana geleceğinden bahisle, failin cezai sorumluluğundan azalma yapacak şekilde adli rapor tanzimi yapılamaz.

5- Dil ve Tat Alma Duyusunun Travmatik Lezyonları

Dil; tat alma, çiğneme, yutma ve konuşma sırasında seslerin birleştirilmesi fonksiyonunu yapan, ağız içerisindeki çizgili kastan oluşan hareketli bir organdır.²⁴⁹ Dilin gövdesi ile dil kökü arasındaki sınırı, V-şeklinde dizilmiş sirkumvallat papillaların oluşturduğu terminal sulkus ve tiroglossal kanalın kalıntısı olan foramen caceum oluşturur. Dilin dorsal yüzü tat duyusunu alan, papillalar şeklinde modifiye bir epitel ile döşelidir. Dil ucunda filiform, dil ucu ve kenarlarında fungiform, postero-lateralde foliat ve dorsumda sirkumvallat papillalar bulunur. Dil kökünde, hipertrofi gelişmesi halinde yutma ve solunum güçlüğüne neden olabilen lingual tonsiller bulunur. Dil hareketlerini iki grup kas sağlar: Bu kaslar 1) transvers, süperior, inferior longitudinal ve transvers intrensek dil kasları; 2) m.stiloglossus, m.genioglossus, m.hyoglossus ve m.palatoglossus'un oluşturduğu ekstrensek dil kaslarıdır.²⁵⁰

Tat alma duyusu; cisimlerin kimyasal özelliklerinin sonucunda meydana gelen tad alma duyusu olup koku duyusuyla yakından ilgilidir. Bu duyuya dil ve damak duyarlıdır. Tatları kısaca kendi içinde tatlı, acı, ekşi ve tuzlu olarak sınıflandırmak mümkündür. Dilde ve damakta tada duyarlı olan bölümlere tat tomurcukları denir. Tat tomurcukları en fazla dilin ucunda, kenarında ve kök kısmında bulunur. Erişkin bir kişide dilin orta kısmı tat duyularına karşı duyarlı olmazken, süt çocuklarında tat tomurcuklarının çoğu dilin ortasındadır. Tat tomurcuklarının süt çocuklarında ve yetişkinlerde daha çok dilin farklı bölgelerinde kümelenmesinin sebebi beslenme şeklidir. Süt çocuğu anne memesini daha çok dilin orta kısmı ile hissedebilirken yetişkinler besinler çiğnendiğinde dilin uç kısmı ve yan kısımlarıyla daha çok temas halindedirler. Tat duyusunun hissedildiği tomurcukların bulunduğu bölgelerde

²⁴⁹ Çöloğlu, A. Sedat, a.g.e., s.220

²⁵⁰ Yorulmaz, İrfan, (16/04/2004), <http://www.ent.medicine.ankara.edu.tr/htm> .

kişi yaşlandıkça hassasiyet azalır.²⁵¹ Fizyolojik araştırmalara göre genelde dört tat duyusunun olduğu kabul edilir. Ekşi tat duyusu; asitlerden, tuzlu tat duyusu iyonize tuzlardan, tatlı tat duyusu birçok kimyasal maddeden kaynaklanıp bunların en önemlileri şekerle, glikozlar, alkoller, aldehitler, ketonlar, amidler, halojenli asitler ve benzerleridir. Acı tat duyusu da yine tatlı tat duyusunda olduğu gibi birden fazla kimyasal maddenin etkisiyle oluşmaktadır. Bunların başında nitrojen içeren uzun zincirli organik maddeleri, alkoloidleri, kafein, striknin ve nikotin gibi maddeleri kapsamaktadır. Tat duyusunun önemi kişinin istediğine belki de dokuların özel besleyici maddelere gereksinimine göre besin seçmesini sağlamasından ileri gelmektedir.²⁵²

Dilin tat duyusunu algılama yanında konuşma yeteneğinin sağlanmasında ve çiğneme fonksiyonunun sağlanmasında temel fonksiyonları mevcuttur. Dile karşı yapılan yaralamalarda dilde kopmaların olması durumunda tat duyusunu hissetmeyi ne kadar azalttığı, konuşma yeteneğine ne kadar etkide bulunup zayıflattığının tespiti gerekmektedir. Fizyolojik yetenek azalmalarının dereceleri resmi bilirkişilik kurumlarınca tespit edilmek şartıyla bu kayıpların derecesine göre tat alma duyusunda meydana gelen azalmaya göre detaylı olarak duyu işlevinin sürekli zayıflaması yahut duyu işlevinin yitirilmesi olup olmadığı belirlenir. Yine bu arazın konuşma yeteneğine etkisi de ayrıca tespit edilerek söz söylemekten mşklatı meydana getirip getirmediği araştırılarak fail 5237 Sayılı TCK' nun 44. maddesi gereğince oluşan neticeye göre cezalandırılacaktır.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre Adli Tıp Kurumu; dilin yaralanmasında kaybolan miktara göre 10-15 gün mutad iştigale engel olabileceği hususunda rapor tanzim etmiştir. Söz söylemeyi güçleştiren veya dilin fonksiyonunu tamamen yapmasına engel olabilecek derecedeki kayıplarda 765 Sayılı TCK' nun 456/2.maddesi uygulanır şeklinde adli raporları ve yerleşik kararları mevcut olup yine dilin görevini tamamen yapamaması durumunda 765 Sayılı TCK' nun 456/2.maddesinin uygulanması gerektiği belirtilmişse de dilin tamamen kullanılamaz hale gelmesi durumunda tat alma duyusu tamamen yok olmuş veyahut söz söyleme kudreti tamamen kaybolmuş olursa bu durumda fail hakkında 765 Sayılı TCK' nun 456/3. maddesinin uygulanması gerekir.

²⁵¹ Terzioğlu, Meliha/ akar, Lütfi, a.g.e.,s.420

²⁵² Guyton, Artur. C., (ev.); Gökhan, Nuran/ avuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu, Abidin, a.g.e., s.1073

5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre; dilin tamamen kullanılamaz hale gelmesi durumunda tat alma duyusu tamamen yok olmuş ve yahut konuşma yeteneği kaybolmuş olursa bu durumda sanık hakkında kanunun 87/2. maddesinin uygulanması gerekecek, diğer durumlarda da yaralamanın temel şeklinden ya da yaralamanın kişi üzerindeki etkisi basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması ve şikâyetin varlığı halinde failin cezai sorumluluğu 86. maddeye göre tespit edilecektir.

6- Burun ve Koku Alma Duyusunun Travmatik Lezyonları

Burun; tabanı aşağıda, tepesi yukarıda piramit şeklinde kemik ve kıkırdaktan yapılmış bir organdır. İki nazal kemik (os nasale), maksillanın iki frontal çıkıntısı (processus frontalis maksilla) kemik iskeleti teşkil eder. Üst lateral kartilaj, alar kartilaj ve aksesuar kartilajlar da kıkırdak yapıyı oluşturur. Bu yapıların üzerinde periost, perikondrium, bağ dokusu ve cilt yer alır. Burun içi, burun bölmesi (septum nasi) ile, iki bölüme ayrılır. Burun bölmesi önde, burun vestibulumu (vestibulum nasi) adını alır.²⁵³

Burun solunum yollarının ilk organıdır. Burundan giren hava akciğer alveollerine kadar ulaşır. Burun havayı ileten inert bir boru değildir. Tam aksine yarı valv mekaniklerde havanın geçişini fizik ve şimik bir denetimden geçirir. Bütün bu görevlere, burnun solunum görevleri adı verilir. Son yıllardaki çalışmalar, burunun solunum ile ilişkili görevini ön plana çıkartır niteliktedir. Burun işlevleri lokal kalmayıp bazı refleksler aracılığı ile diğer sistemlerde entegre çalışmaktadır. Burun içerisini kaplayan mukoza akciğerlere kadar uzanır ve aynı zamanda sinüsleri ve orta kulağı da kaplar. Üst ve alt solunum yollarındaki mukozaların üzeri müköz örtü ile kaplıdır. Yeni tüylü hücreler bu örtü ile korunurlar.²⁵⁴

Burunda koku alma; burun kanallarının mukoza ile döşeli olan üst bölgelerine yerleşmiş regio alfoktoria da yerleşmiş bulunan iki çeşit reseptör hücreler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Sakin insipirasyonda buruna giren havanın çok az miktarı reğio alfoktoriaya ulaşır uçucu maddelerin hızla difüze olan molekülleri koku mukozasına ulaşır. Burada da koku reseptörleri uyarılır. Koku reseptörlerinin en önemli özelliklerinden birisi çok hızlı

²⁵³ Onart, Selçuk, (26/04/2004), Burun ve Paranasal Sinüslerin Anatomisi, <http://kbb.uludag.edu.tr/burunanatomofizyo.htm>

²⁵⁴ Onart, Selçuk, a.g.s.

adaptasyon yeteneklerinin bulunmasıdır.²⁵⁵ Koku duyusu da tat duyusu gibi kimyasal duylardan olup hoşā giden ya da hoşā gitmeyen türden duygusal nitelik taşımakta olup yiyeceklerin seçiminde tat kadar önemlidir. Besinlerin beğenilip, beğenilmemesinde besinlerin kokularının çok önemli faktörleri mevcuttur. Uygun nitelikte olan kokular cinsel arzu ve isteği de artırmaktadır. Burunun bu görevlerinin yanında ayrıca hava yolunu sağlamā, mukosilier fonksiyonu, solunum havasının nemlendirilmesi ve konuşma fonksiyonuna yardımcı olmak gibi görevleri de mevcuttur.²⁵⁶

Koku duyusu da beş duyardan birisi olup duyu tanımının içinde yer almaktadır. Kimyasal ya da fiziksel bir şiddet neticesinde burun yapısında meydana gelen araz koku alma duysunu zayıflatmış yahut tamamen ortadan kaldırmış ise meydana gelen durumun derecesine göre duyu işlevinin sürekli zayıflaması yahut duyunun işlevinin yitirilmesi durumlarının araştırılması gerekmektedir.²⁵⁷ Koku alma duyusu tamamen yok olmuş ise bu durumda duyunun işlevinin yitirilmesinden söz edilecek olup bu surette koku alma duysunun azalması durumunda resmi bilirkişilik kurumu tarafından değerlendirme yapılarak duyu işlevinin sürekli zayıflaması olup olmadığı araştırılmalıdır. Yine yapılan yaralamaya göre ayrıca yüzde sabit iz ve yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet verme durumunun varlığı araştırılacak ve bu durum adli raporlara konu edilecektir. Tek bir yaralama neticesinde bu sonuçlardan birden fazlası meydana gelmiş ise fail 5237 Sayılı TCK' nun 44. maddesi gereğince ağır olan neticeden dolayı cezalandırılacaktır.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemelere göre Adli Tıp Kurumu burundaki kapalı kemik kırıkları 10 gün mutat iştigale, açık kemik kırıkları 15 gün mutat iştigale engel olmaktadır. Yaralama eylemi mağdurum burnunda şekil bozukluğuna sebebiyet vermiş ise ve yaralama sabit eser niteliği taşımakta ise sanık hakkında TCK' nun 456/2.maddesi gereğince cezai işlemin yapılması gerektiğini belirtmiştir.²⁵⁸ 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeye göre; burundaki kemik kırıkları kanununun 87/3. maddesine göre diğer durumlarda da yaralamanın temel şeklinden ya da yaralamanın kişi üzerindeki etkisi basit bir tıbbi müdahale ile

²⁵⁵ Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, a.g.e., s.425-428

²⁵⁶ Erdem, Tamer/ Karakaş, Erkan, (26/04/2004), Nazal Tıkanıklık, <http://medicine.inonu.edu.tr/kbb/documents/seminer/Nazalobs.html>

²⁵⁷ ATK. II. İhtisas Kurulunun 12/12/1999 Tarih ve 11360 Nolu Kararı. "..., SONUÇ:... her iki burunda meydana gelen koku alma kaybının uzuv tatili mahiyetinde olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

Her ne kadar burada uzuv tatilinden bahsedilmiş ise de havas işlevinin yitirilmesinin olup olmadığının da tartışılması gerekmektedir.

²⁵⁸ Göldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.49

giderilebilecek ölçüde hafif olması ve şikâyetin varlığı halinde failin cezai sorumluluğu 86. maddeye göre tespit edilecektir.

Adli tıp Kurumu burun kemiğinde lineer kırık veya uçta kopma kırığını (1) derece, burun kemiğinde parçalı kırık, çökme kırığını da (2) derece kemik kırığı olarak kabul etmektedir.²⁵⁹ Ayrıca kanunun 87/3. maddesinde yalnızca kemik kırıklarından bahsedilmiş olmasından dolayı burundaki kırıklarda meydana gelen hasarlı durumların 86. madde kapsamında değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Ayrıca tek bir burunda ve her iki burunda kolu alma kaybı meydana gelmiş ise meydana gelen bu arızanın yüzün sürekli değişikliğine sebebiyet verip vermediği, şayet burun anatomisinde bir değişiklik olmamış ise duyu işlevinin sürekli zayıflaması, duyu işlevinin yitirilmesinin oluşup oluşmadığı araştırılmalıdır.

B- Batında Bulunan Organlara Karşı Yapılan Yaralama Eylemlerinin Organ İşlevinin sürekli zayıflaması, Organ İşlevinin yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi

1- Akciğer ve Karaciğerde Meydana Gelen Travmatik Lezyonlar

Akciğer ve karaciğer batında bulunmaktadır. Bu bölgeye yapılan yaralamanın değerlendirilmesine başlamadan önce bu bölgede bulunan organların işlevsel fonksiyonlarından bahsetmek gerekmektedir.

Karaciğer vücudun en büyük ve en karışık organı olup, karnın sağ üst köşesinde safra kesesinin üstünde bulunan ve safra kesesi ile bağlantılı olan bir organdır.²⁶⁰ Karaciğer vücudun en geniş çaplı organı olup yaklaşık ağırlığı 1200-1500 gram arasında değişmektedir. Yaklaşık olarak genel vücut ağırlığının 1/50'si kadar bir ağırlığa sahip olup, yeni doğan çocuklarda bu oran 1/18'e kadar çıkmaktadır. Vücudun kimyasal dengesini düzenleyen karaciğerin sağ ve sol olmak üzere iki lobu vardır. Karaciğerin sağ lobu, sol lobtan yaklaşık olarak altı kat daha büyüktür. Karaciğer kanı bağırsak ve kalpten almaktadır. Karaciğere kalp

²⁵⁹ Balcı, Yasemin, /, Güzel, Sadullah./ Çetin Gürsel,a.g.s.

²⁶⁰ Anatomy and Physiology of the Liver, (28/05/2004), <http://www.rnceus.com/lid/ldanat.html>

ve bağırsaktan gelen kan burada birbirine karışarak daha sonra hepatik venle tekrar kalbe döner.²⁶¹

Karaciğerin başlıca fonksiyonları; normovoleminin devamı için kan volumünün regülasyonu, safra, metal ve boya sekresyonu, karbonhidrat, yağ, protein, mineral ve vitamin metabolizması, detoksifikasyon ve hemopoez alyuvarların yıkımıdır.²⁶² Karaciğer lipitler, ilaçlar ve atık maddelerin eliminasyonunu sağlar, bağırsaklara geçen safranin üretimini yapar, kanda olan zararlı maddelerin ayrımını yaparak üreye karışmasını sağlar ve kandaki zararlı maddeleri filtre eder.²⁶³ Karaciğer diyetle alınan karbonhidrat, yağ ve proteinlerin değişik maddelere dönüştürülmesini sağlar ve vücudun ihtiyacı olduğu durumlarda bu maddeler kullanılır. Kanda glikoz azalmasının olması durumunda ihtiyaç olan miktar kana karıştırılır. Vücutta üretilen kolesterolün yaklaşık olarak yarısı karaciğerde üretilir.²⁶⁴

Karaciğer yenilen yiyeceklerin sindirimine yardım edip özellikle zehirli maddelerin zararsız hale gelmesine yardımcı olur. Karaciğer vücut için büyük önemi olan kimyasal maddeler üretir. Bu maddelerin başında pıhtılaşma faktörleri olarak adlandırılan ve kanama oluştuğunda kanın pıhtılaşmasını sağlamakta kullanılan madde vardır. Karaciğerin temel görevlerinden birisi de bağırsaklarda emilen zararlı maddelerin temizlenmesinde, safrada ve kanda mevcut olan zararlı maddelerin dışarı atılmasında yardımcı olur.²⁶⁵

İnsanlarda sağ ve sol olmak üzere 2 akciğer vardır. Akciğerler dıştan göğüs kafesi ve alttan da diyaframla çevrilmişlerdir. Plevre adı verilen bir zar her iki akciğeri de sarar. Bu zar, sadece sarma ve koruma fonksiyonu değil, aynı zamanda içerdiği sıvı sayesinde akciğerlerin rahatça daralıp, gevşemesini sağlar. Bu iki akciğer toraksın büyük bir kısmını doldurmakta olup her biri plevra olarak adlandırılan çift katlı bir membranla çevrilmiştir. Sağ akciğer daha büyük ve üç lobu olup sol akciğer ise iki lobtan ibarettir.²⁶⁶ Akciğerler esas olarak alveol denilen içi hava dolu küçük keseciklerden oluşur. Alveol kanla, atmosfer havasının gaz

²⁶¹ The Respiratory System, (21/05/2004),

<http://www.bio.psu.edu/Courses/Fall2002/Biol142/respiratory/respiratory.l>

²⁶² Ünlügenç, Hakkı, (15/04/2004) Akciğer Transplantasyonu ve Anestezi

<http://lokman.cu.edu.tr/anestezi/anestezinot/newpage15.htm>

²⁶³ Demirkalem, Pakize, (23/05/2004), Karaciğer Fizyolojisi ve Biokimyası,

<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem/shac3c25.htm>

²⁶⁴ Jau_Shin, Wu, (16/05/2004), Dr.Wu's Liver Diseases For Professionals,

<http://olddoc.tmu.edu.tw/chiaungo/profes/h-tis-01.htm>,

²⁶⁵ Jau_Shin, Wu, a.g.s.

²⁶⁶ Lung Anatomy and Physiology, (23/04/2004), <http://hcp.iressa.com/article/11018.aspx#top>

değiştirdikleri yerdir ve her bir akciğerde yaklaşık 150 milyon alveol vardır. Soluk alıp verme sırasında, 1 dakikada yaklaşık 4 litre hava alveollere girip çıkarken, alveollerin çevresindeki kapiller damarlardan ise 1 dakikada 5 litre kan geçer. Her zaman için alveole giren hava ile alveol çevresindeki kapillerler içindeki kan birbiriyle orantılı olmalıdır. Alveoler hava ile kapiller kan birbirinden çok ince bir zar ile ayrılmıştır, bu zar oksijen ve karbondioksinin diffüze olmasına olanak tanır.²⁶⁷

Akciğer soluk alıp vermede rol oynayan en önemli organdır. Solunum sistemi, akciğerler ve akciğerlerle ilgili hava yollarından ibarettir. Solunum sistemi, nefes alma, akciğerlerde O₂ alışverişi, O₂' nin tüm vücut dokularına taşınması ve atık gazların dışarı atılması işlemlerini içerir. Soluk almayı sağlayan organlar ağız, burun, nefes borusu, akciğerler, göğüs kafesi ve diyaframdır. Göğüs kafesi ve diyaframın ortak hareketleri sonucunda akciğerlerin hacimleri büyür veya küçülür ve akciğerlere hava dolar. Bu işlem soluma olarak adlandırılır.²⁶⁸ Göğüs ve diyaframdaki kasların kasılması ve gevşemesi ile nefes alıp verme olayı gerçekleşir. Nefes alıp verme olayı ile de vücuda pompalanan oksijenle kandaki kirli gazlardan olan karbondioksit gazı nefesin verilmesi sırasında dışarı atılır.²⁶⁹

Akciğer ya da karaciğerin bir lobunun cerrahi müdahale ile alınmasına lobektomi denir.²⁷⁰ Akciğerin tamamının alınmasına da pnömetomi denir. Akciğer ya da karaciğerin bir lobunun alınması durumunda vücutta kalan diğer sağlam kısımlar görevini eksik de olsa yerine getirebiliyorsa bu durumda organ işlevinin sürekli zayıflaması meydana gelecektir. Karaciğer ve akciğerin bir lobunun alınması vücutta çift olarak bulunan görme ve duyma duyusunda meydana gelen işlevinin sürekli zayıflamasına benzetilebilir. Gözlerden tekinin fizyolojik görevini yapamaz hale gelmesi durumunda diğer sağlam göz ile nakıs da olsa görme fonksiyonu sağlanabileceğinden duyu işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedildiği gibi, karaciğer ve akciğerin bir lobunun alınması durumunda da vücutta kalan diğer kısımlar sayesinde nakıs da olsa, bu organlar görevlerini yapabileceklerinden, tek lobun alınması durumunu organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmek gerekir. Adli Tıp Kurumu da uygulamalarında ciğerin bir lobunun alınması durumunu organ işlevinin sürekli

²⁶⁷ Işıtır, Erol, (15/04/2004), Solunum Sistemi Fizyolojisi, <http://www.geocities.com/isitir/solunumsistemi.htm>

²⁶⁸ Su Altı Fizyolojisi, (23/05/2004), <http://www.scubaturk.8m.com/news.htm>

²⁶⁹ Koeslag, Johan, (12/03/2004), The lungs: (Our Defence Against the Ravages of Fresh Air.), Department of Medical Physiology, http://www.sun.ac.za/med_physbio/med_physiology/dept/LUNGS.HTM

²⁷⁰ Çöloğlu, A. Sedat, a.g.e., s.222

zayıflaması olarak kabul etmektedir.²⁷¹²⁷²²⁷³ Şayet akciğer ya da karaciğer yaralama sonrası tamamen harap olmuş ve transplantasyonla yeni bir organ nakli yapılmış ise bu organ nakli %100 başarılı dahi olsa bu durumda organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmek gerekmektedir. Organ nakli ceza kanunlarının uygulanması açısından doğal tedavi yöntemi sayılmamalıdır.

2- Dalakta Meydana Gelen Travmatik Lezyonlar (Splenektomi)

765 Sayılı TCK' nda ki düzenlemeye göre; kafatası kemiklerindeki kemik defektlerinin vasıflandırılması ve dalağın müstakil bir organ olup olmadığı, yaralamalar açısından en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. 5237 Sayılı Kanun' da kemik defektleri ile ilgili yeni bir düzenleme yapılmasına rağmen organlar açısından yeni bir düzenleme getirilmemiştir. Genelde adli raporlarda da dalağın cerrahi müdahale sonucu alınmasının insan yaşamında büyük bir eksiklik meydana getirmedeği, dalağın vücuttan alınmasının %15-22 derecesinde eksiklik meydana getireceği kabul edilen bu yüzde oranının yine Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilen genel beden gücünün %25 oranının altında kaldığı²⁷⁴ doğum sonrası dalak tarafından yapılan görevlerin bir kısmının kemik iliği tarafından yapıldığından bahisle splenektominin organ işlevinin sürekli zayıflaması olduğu, organ işlevinin yitilmesi niteliğinde olmadığı,²⁷⁵ bildirildiğinden özellikle dalağın

²⁷¹ Soysal, Zeki, a.g.e., s.499

²⁷² Bir akciğer lobunun veya bir taraflı akciğerin tümünün çıkarılmasına sebep olan yaralanmalar 45. gün mutad iştigale engel olacağından TCK'nun 456/2. maddesi kapsamına girer. (Bkz. Güldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.57)

²⁷³ 4.CD. 05/12/1996 Tarih, 1996/7036E, 19/9213 K., Sayılı Kararında "ciğerin tek bir lobunun alınmasının uzun tatili olacağını Yüksek Mahkeme kabul etmiş," çoğunluğun görüşüne katılmayan mahkeme başkanı Karşı Oy Yazısında; "...TCY.nın 456. maddesinde duyu ya da öbür organlardan birinin anatomik, fizyolojik ve işlevsel açıdan zayıflama ya da yitimi ağırlaştırıcı neden olarak öngörülmüştür. Böbrek, testis gibi çift organlarda ya da yine göz, kulak gibi çift duyu organlarında bunların yitimi için, bu işlevini yitirmemiştir O nedenle, bu durumyla eylem, TCY.nın 456. maddesinin 3. değil, 2. fıkrasına uymaktadır. Ancak, araştırma yetersizdir sürekli beden hastalığı olup olmadığı araştırılmak, sonucuna göre karar verilmek gerekir." demiştir. (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

Burada yapılan eleştiri haklı ve yerinde bir eleştiri olup organ tam olarak fonksiyonunu yitirmemiş ise bu durumda fonksiyonda meydana gelen arazın derecesine bakılmak suretiyle devamlı uzuv zaafi ya da uzuv tatili olup olmadığı tespit edilecektir. Fonksiyonda meydana gelen azalma bilirkişilik makamlarına tespit ettirilmelidir. Şayet organ fonksiyonu tamamen yada tamama yakın olarak kaybedilmiş ise uzuv tatili olarak kabul etmek gerekir. Oran bu seviyede olmayıp organ görevini belirli bir oranda devam ettirebiliyorsa devamlı uzuv zaafi sayılmalıdır. Bu oranın ne kadar olması gerektiği hususu teknik bilgiyi gerektiren bir konu olup bilirkişilik makamlarından sorulmak suretiyle açıklığa kavuşturulmalıdır.

²⁷⁴ Gök, Şemsi, Yüksek Adalet Bakanlığının Adli Tıpla İlgili Tamimleri ve Adli Tıp İçtihat Kararları, Temel Matbaası, s.97, İstanbul

²⁷⁵ Türk Ceza Kanunu ve bir kısım kanunlarda dalak organ olarak kabul edilirken, Alman Ceza Kanunu'nda organ ile ilgili sınırlı bir düzenleme yapılmış olduğundan iç organların organ olduğu kabul edilmemektedir. Dalağın cerrahi müdahale ile alınması durumu da uzuv tatili olarak kabul edilmemektedir. (Bkz. Deyerler, Stefan, (Çev; Tanrikulu, Cengiz) (11/04/2004), Rechtsprobleme der Transplantationsmedizin, <http://www.deyerler.de/stefan/orgarpt.htm>)

fonksiyonlarının açığa kavuşturulması için dalağın anatomik ve fizyolojik yapısının detaylı olarak incelenmesi gerekir.

Dalak karın boşluğunun sol üst kısmında dış yüzüyle 9,10,11. kotsalar ve diyaframla ön iç yüzü mide ile, arka iç yüzü ise sol böbrek pankreasın kuyruk kısmı ile komşu olan²⁷⁶ çok vasküler ve lenfatik yapıda, organizmanın savunmasında, hastalıklarla mücadelesinde,²⁷⁷ vücut fonksiyonlarının regülasyonunda önemli etkinliğe sahip²⁷⁸ immunolojik ve hematolojik rezervuar gibi pek çok görevleri olan bir organ olup kardiak atımının %5-10'unu alan ve tüm vücut ağırlığının % 1'ini teşkil eden bir yapıya sahiptir. Dalağın fonksiyonu ile ilgili ilk ciddi açıklamayı 1885 yılında Ponfich yaparak dalağın kırmızı hücreleri kandan temizlediğini ileri sürmüştür. 1952 yılında King ve Schumacker çocuklarda splenektomi sonrası enfeksiyon oranlarında artış olduğunu tespit etmişlerdir.²⁷⁹

a- Dalağın Embriyolojik Gelişimi

Dalak hamileliğin 5. haftasında celomik epitelde bir kalınlaşma meydana gelmesiyle belirmeye başlar. Pankreasın transvers pozisyonu alması ile mide ile dalak arasındaki dorsal mezogastrium gastrosplenik ligaman halini alır. Diyafram sol böbrek ve kolona yapışan embriyolojik periton refleksiyonu splenorenal ve splenofrenik ligamana dönüşür. Aynı kitlelerin birleşmesi ile oluşan dalak kemik iliği ve timüsten hücreler olur. 8. haftanın ortalarında ince duvarlı küçük kanalcıklar endotel dōşeli sinüsleri oluşturur. 13-15. haftalarda organlarda lenfositler belirmeye başlar. Onlarda sırayla granulositler ve makrofajlar izler. Doğumda dalak histolojik olarak immatürdür. Yaygın lenfoid foliküller içerir ve germinal merkezi yoktur. Çocuğun doğumundan itibaren 3. haftasından sonra germinal merkezlerde belirmeye başlar ve hayatın 1. yılında olgunlaşmış olur.²⁸⁰

²⁷⁶ Kendi, İ.Özer/ Işık, A. Fuat/ Acar, K/ Bilge, Y/Aksoy, Y. Metin., (1993), Splenektomi Vakasının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Poster Sunumları, s.1, Antalya

²⁷⁷ Caceci, Thomas, (12/03/2004), Lymphatic System: Spleen and Other Organs
<http://education.vetmed.vt.edu/Curriculum/VM8054/Labs/Lab13/Lab13.htm>

²⁷⁸ Danny, Sutton, (16/05/2004), The Spleen, <http://www.empire.k12.ca.us/stroud/sutton/danny.html>,

²⁷⁹ Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi,
<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>

²⁸⁰ Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi,
<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>

b- Anatomisi

Dalak retikuloendotelial sistemin (kan dolaşımında bulunan ve kendisine yabancı her türlü partikülür fagozite ederek parçalanmayı amaçlayan en büyük, bu nedenle bağışıklık sisteminin önemli bir komponenti olarak çalışan karaciğer, dalak, kemik iliğindeki sinüsleri döşeyen endotel hücreleri ile makrofajlardan ve lenfoid sistemde benzer görevi yapan elemanlardan oluşan sistemin²⁸¹ ikinci organı olan gastrosplenik ve splenorenal major ligamanları, spleneofernik minor ligamanları olan % 44'ü takoz şeklinde %42'si tetrahedral ve %14'ü üçgen şeklinde üç ayrı baskın şekli olan ve genelde 3x8x14 cm ve 200 gram ağırlığında²⁸² abdomenin sol üst bölümünde arkasında, diyaframın altında 9,10,11. kaburgalar düzeyinde bulunan uzun eksenli 10. kaburgaya paralel olan arka kutbu 10.vertebranın korpusuna 2 cm ye kadar yaklaşan, ön kutbu ile yaklaşık olarak linea axillais mediaya ulaşan bir yapısı mevcuttur. Dalak ve damarlarını spleno-renal ligament (dalak hilusu-böbrek), spleno kolik ligament (dalak kaidesi -kolonu) pankreatiko-splenik ligament (pankreas kuyruğu-dalak) gastro-splenik ligament (dalak hilusu-mide fundusu) komşu organ ve karın duvarlarına bağlayan bağların başlıcaları bunlardır.²⁸³

c- Histolojisi

Dalak peritonun altında her yanında fibröz bir kapsüla ile saklıdır. Kapsüla, organa dalağa damarların girip çıktığı hilus bölgesinde daha kalındır. Kapsüladan derine doğru dallanıp anastomozlaşan uzantılar veya trabekülar çıkar. Bunlar hilus yakınında büyük damar dallarını içerirler. Kapsüla ve trabekülar sıkı bağ dokusundan ve düz kas hücrelerinden yapılmıştır. Burada fibrositler ve kollagen demetler arasında zengin elastik ağlar yayılır. Bunlar trabekülalarda daha boldur. Dalak kapsüla ve trabekülalarında mevcut olan düz kas hücreleri ve zengin elastik ağlar sayesinde kontraktıl ve elastik bir organdır, hacmini geniş sınırlar içinde değiştirebilir. Dalak kesitinin makroskopik incelenmesinde macun kıvamında koyu kırmızı görünümlü kırmızı pulpa ve bunun içine serpilmiş yuvarlak veya uzun

²⁸¹ Çöloğlu, A. Sedat, a.g.e., s.316

²⁸² Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi, <http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>

²⁸³ Seymen, Oktay Hakkı, (1990) Splenektomize Organizmada, Eritrositler Parametreler, Ozmotit Frajilite, Vizkozite ve Eritrosit Membran Proteinlerinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, s.2, İstanbul

beyazımsı, gri alanlar halinde beyaz pulpalar mevcuttur.²⁸⁴ Bu ikisinin arasındaki alana marjinal alanlar denir. Kırmızı pulpada çoğunlukla lenfosit ve makrofajlar vardır. Dalak volümünün %80'i kırmızı pulpa, %20'si beyaz pulpadır. Dalak iskeleti hilustan kapsüle uzanan kollagen ve trabeküler bariyer hücrelerinden oluşur. Kan elemanları bu iki yoldan birisini seçmek suretiyle splenik kapiller boyunca ilerler, buradan kapalı havuzlara geçer. Burada kanın yaklaşık % 20'si süzme ve ayıklama işlemine tabi tutulur. Süzme ve ayıklama işlemine tabi tutulan kan venöz sinüzoidlere geçtikten sonra splenik ven yoluyla organdan uzaklaşır.²⁸⁵

d- Fizyolojik Görevleri

Splenektominin organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitilmesi açısından en fazla tartışılan sebeplerinin başında doğum sonrasında fizyolojik görevinin devam edip etmediği, devam ediyorsa yalnız başına bir organ olarak mı çalışıyor, yoksa bir sistemin parçası olarak mı çalışıyor, bir sistemin parçası olarak çalışıyorsa vücuttan ayrılması durumunda onun görevini başka organların üstlenmesinin mümkün olup olmadığı konusudur. Bu sebeple dalağın fizyolojik olarak mahiyetinin anlaşılabilmesi için embriyolojik gelişmesinden başlamak üzere kişi hayatının sona erme aşamasına kadar fizyolojik görevlerinin detaylı olarak açıklığa kavuşturulması gerekir. Başta insanın bağışıklık sistemini güçlendirmek ve enfeksiyonlara karşı mücadele etmenin yanında²⁸⁶ dalağın bir çok görevi vardır. Dalağın bu fizyolojik görevlerinin başlıcalarını aşağıdaki şekilde sayabiliriz.

aa- Kırmızı Pulpanın Görevleri.

Hematopoetik fonksiyonu; kanın oluşturulması ve biçimlendirilmesi görevi dalak tarafından hamileliğin 5. haftasından itibaren başlayarak devam eder ve bu aktivite hamileliğin 4. ayında çok yüksektir. Doğum sonrasında dalak bu görevini kemik iliğine bırakır. Fakat bazı patolojik koşullarda dalak, kemik iliğinin yanında kan yapımında yeniden görev alabilir. Depolama görevi; dalaktaki kan dolaşımında kanın hücresel elementleri kırmızı pulpada toplanır. Depolanan bu kan hücreleri epinefrin salgısının artmasıyla dolaşım

²⁸⁴ Seymen, Oktay Hakkı, a.g.e., s.2

²⁸⁵ Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi,

<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>

²⁸⁶ Lymphatic System, (16/05/2004), http://kidshealth.org/parent/general/body_basics/spleen_lymphatic.html,

sistemine geçerler. Kırmızı pulpada yıkıma uğrayan kan hücrelerin ürünleri fagozitik hücrelerde depolanır. Bu hücreler kemik iliğine sürekli madde taşıyan yapılardır.²⁸⁷

Filtrasyon görevi; dalak normal şartlarda yaklaşık olarak günde 350 litre kanı filtrasyona tabi tutar. Bu filtrasyon sırasında yaşlanmış eritrositler, target hücreler, retikülasitler, trombositler ve endotoksinde zarar görmüş granülositler dalağın kırmızı pulpasında yakılmak suretiyle filtreye tabi tutulur.²⁸⁸ Kırmızı pulpa aynı zamanda immünolojik filtre gibi de görev yapmaktadır. Kırmızı pulpanın makrofajları bazı otoimmün hastalıklarda oluşan immün kompleksinin ortadan kaldırılmasında görevlidir.²⁸⁹ Hücresele düzeyde seçici temizleme görevi; dalak heinz cisimcikleri, hawell-jolly cisimcikleri, papenheimer vb. cisimciklerin hücrelerden çıkartıp uzaklaştırılmasını sağlar. Ekstrarenal eritropoetin kaynağı; özellikle anefrik koşullarda veya şiddetli anamilerde derin hipoksi koşullarında plazma eritropoetin düzeyi yüksek bulunmaktadır. Dalağın hemapoetik fonksiyonu yanında ekstrarenal eritropoetin yapım ve depolama yeri olabileceği ileri sürülmektedir.²⁹⁰

bb- Beyaz Pulpanın Görevleri

Lenfosit yapımı ve olgunlaşması; dalağın lenfosit yapım fonksiyonu embriyonal hayatta başlar, ileri evrelerde ve doğumdan sonra da devam eder. Dalakta oluşan özellikle T lenfositler lenf dolaşımı ile kana karışır. Vücuttaki toplam lenfoid dokunun %25'i dalakta yer alır. B lenfositler ve plazma hücrelerinde sentezlenen antikorlar arasında özellikle Ig M'nin en önemli yapım yeri dalaktır. Antikor yapımının artmasıyla özellikle T ve B lenfositlerinin dağılımı dalak tarafından düzenlenir.²⁹¹

Dolaşım sistemindeki antijenlere karşı antikor oluşturulması; dalağın antijenik yapılara karşı antikor yapabilme fonksiyonu özellikle antijenlerin intravöz antijen girişine karşı antikor yapılamaz. Dalağın bu fonksiyonunun ortadan kalkması fatal postsplenektomik enfeksiyonların nedeni olarak gösterilmektedir. Tuftsin yapımı; tuftsin lökositlere etkili tetrapeptik yapıda bir hormondur. Bu protein nötrofillerin fagositoz ve kemotaksis

²⁸⁷ Spleen, (12/03/2004), <http://www.acm.uiuc.edu/sigbio/project/updated-lymphatic/lymph6.html>

²⁸⁸ Spleen, (11/03/2004), The Columbia Encyclopedia, Sixth Edition, <http://www.bartleby.com/65/sp/spleen.html>

²⁸⁹ Seymen, Oktay Hakkı, a.g.e., s.2

²⁹⁰ Spleen, (16/05/2004), <http://www.jdaross.mcmail.com/lymphatics5.htm>,

²⁹¹ Huskey, Robert J., (16/05/2004), Just What Does The Spleen Do, <http://www.people.virginia.edu/~rjh9u/spleen.html>,

özelliklerini artırıcı etkiye sahiptir. Doğuştan dalağı olmayan veya sonradan dalağı alınan kişilerde enfeksiyonların artması tuftsın yokluğu ile açıklanmaktadır.²⁹² Bağışıklık sisteminde etkili opseninlerden properdin ve tuftsın isimli proteinler sadece dalakta üretilmektedir.²⁹³²⁹⁴

Ayrıca dalağın faktör 8 depolandığına inanılmakta olup, epinefrin ve vazopressin ile uyaranda bu faktör 8'leri salgıladığı düşünülmektedir. Yine faktör 8'lerin inaktif formunu aktif hale getirdiğine inanılmaktadır. Demir metabolizmasında parçalanan RBC'lerden demiri toplar ve plazma yolu ile kemik iliğine yollar, ayrıca serum ACE seviyesini de düzenler.²⁹⁵²⁹⁶

e- Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi

İnsan vücudu üzerinde bulunan organlardan hiçbirisi yedek organ konumunda olmayıp bütün organların asli görevleri mevcut olup, bütün organlar birbirleri ile haberleşerek organizmanın mükemmel olarak hayatini devam ettirmesini sağlar. Her organın farklı görevleri mevcuttur. Her ne kadar her bir organ vücutta bulunan bir sistemin parçası olsa da bu organların ayrı ayrı yaptıkları görevler birleşmek ve bir araya gelmek suretiyle bağlı oldukları sistemin çalışmasına yardımcı olurlar. Vücut üzerinde bulunan çift organlarda birbirlerinin yedekleri olmayıp her birisinin yapmış oldukları görevleri arasında az da olsa farklılıklar mevcuttur. Sağ gözün gördüğü alan ve mesafe ile sol gözün gördüğü alan ve mesafe farklı, her iki gözün birlikte gördüğü derinlik ve mesafe farklı alan ve boyuttur. Çift olan organların ayrı ayrı ve birlikte olmak üzere yaptıkları fonksiyonları mevcuttur. Yine vücut üzerinde çift olarak bulunan el ve ayakların tekinin yaptığı görevi diğerine benzetmekle diğerinin yaptığı görevin tam olarak aynısını yapamaz. Her ne kadar dalak da retikuloendotelial sistemin bir parçası olarak karaciğer ve kemik iliği ile aynı sistemde benzer görevler yapsalar da dalak, tarafından yapılan fonksiyonların tamamının karaciğer ve kemik iliği tarafından yapılması mümkün olmadığı gibi dalağın yokluğunun telafisi de mümkün olmayacaktır.

²⁹² Seymen, Oktay Hakkı, a.g.e., s.2

²⁹³ ATKGK.,13/1/1994 Tarih ve 11 Nolu Kararı, (Yayımlanmamış Adli Rapor)

²⁹⁴ Caceci, Thomas, a.g.s.

²⁹⁵ Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi,

<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>

²⁹⁶ Spleen and Lymphatic System, (26/03/2004), http://kidshealth.org/teen/your_body/body_basics/spleen.html

Çoğunlukla Adli Tıp Meclisi ve Adli Tıp Kurumu; mahkemeler, hâkimlikler ve Cumhuriyet savcılıkları tarafından yapılan talepler doğrultusunda düzenlemiş oldukları adli raporlarda, dalağın fizyolojisinde ve fizyopatolojisinde anatomik bütünlük gösteren bir organ olmasına rağmen retikuloendotelyal sistemin bir parçası olduğundan bahisle²⁹⁷ cerrahi müdahale ile vücuttan tamamen alınması durumunda %15-22 oranında vücut bütünlüğünde bir azalma meydana getirdiği, bu oranın Adli Tıp Kurumu tarafından içtihat olarak kabul edilen genel beden gücünün kayıp oranı olan %25'ten daha küçük bir oran olduğu, bu sebeple dalağın çıkartılmasının organ işlevinin yitirilmesi mahiyetinde bulunmayıp organ işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde bulunduğu²⁹⁸ Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu raporu ile belirtilmiş olup, bazı dönemlerde dalağın ayrı bir organ olduğu, splenektominin organ işlevinin yitirilmesi olduğu belirtilmiştir. 1994 yılında Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu almış olduğu içtihat niteliğindeki bir kararla²⁹⁹ dalağın immunolojik ve hemotolojik sistemde

²⁹⁷ Kalyoncu, Hüseyin, (1993), Splenektominin Uzuv zaafi ve Uzuv tatili Açısından İrdelenmesi, s.96, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller, Antalya

²⁹⁸ (Bkz. 101 nolu dipnot)

²⁹⁹ ATKGK.,13/1/1994 Tarih ve 11 Nolu Kararı. "Dalak lenfoid dokunun ve retikuloendotelyal sistemin vücutta en büyük ölçüde toplandığı organ olup, tüm retikuloendotelyal sistem fonksiyonlarının % 25 'ini üstlenmektedir. Dalağın klasik fonksiyonları olarak; şekilli eleman ve antikor yapımı, modüler hemopoez yaşlı kan hücrelerinin yakımı, kanın hücreselelemanlarının ve demirin depolanması kanın filtrasyonu ve temizlenmesi, immünglobulinin üretimi, kan vizkozitesinin düzenlenmesi ve retikülositlerin olgunlaştırılması yanında, yeni deneysel çalışmalarla ortaya konan iltihabi olaylar, travmatik şok, damar tıkanıklıkları ve tümör metastaslarına karşı koruma gibi fonksiyonları da mevcuttur. Bağışıklık sisteminde etkili opsoninlerden Properdin ve Tuftsin isimli proteinler sadece dalakta üretilmektedir.

Travmatik Splenektomi sonrasında, erken dönemde, ilk 1-6 haftada, trombosit sayısındaki hızlı artış nedeni ile tromboemboli riski yüksek olmaktadır. Geç dönemde ise (ki bu dönem tüm yaşamı kapsamaktadır) fagositoz, mikroorganizmaların temizlenmesi spesifik immün cevabın yetersizliği ve splenik opsoninlerin üretimi azalmaktadır. İmmünglobulin M seviyesinde, süpresör T hücre sayısında, monosit fonksiyonlarında, CD4 hücre sayısında düşme görülmektedir. Ayrıca hemen her organda görülebilen metastatik tümörlerin dalakta görülmeyişi ve dalağı alınmış kişilerde belirgin malinitelerin yani habis tümörlerin artmış oluşu da son derece önemli ve ilginç bir tespit olarak karşımıza çıkmaktadır. Travmatik kökenli dalak çıkartılması sonrasında, dolaşımdaki tanıma ve fagositoz işlevini gören antikorların eksikliğinden kaynaklanan ağır ve yaygın bir enfeksiyon riski ortaya çıkmaktadır. Bu risk özellikle ilk 15-16 yaşlarında belirgin olmakla birlikte, erişkinlerde de önemli oranlarda mevcut olmaktadır. Travma nedeni ile dalağı alınmış kişilerde sepsitem riski, normal populasyona göre 8-10 misli, sepsitem ölüm riski ise 540 misli artmaktadır.

Dalağın hayati önem taşıyan immunolojik özelliklerinin ortaya konması ve dalak çıkartılmasına özgü komplikasyonların kesin olarak belirlenmesi sonucunda, travmatik dalak yaralanmasında, dalağın bütünüyle çıkartılmayıp, yaralı kısmın dikilmesi, sağlam kalan dalak dokusunun vücutta bırakılması veya dalak dokusunun peritona aşılması gibi koruyucu dalak cerrahisi kavramı son yıllarda büyük önem kazanmış olup, olağan bir cerrahi işlem haline gelmektedir.

Dalağın alınması konusunda, bir sistemin değil, bir organın işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirmek gerekmektedir. Nasıl ki boşaltım sistemleri hiç değerlendirmeye alınmadan, bir böbreğin alınması uzuv tatili olarak değerlendiriliyorsa veya midenin bütünüyle çıkartılmasında olay sadece mide açısından değerlendirilip, konuya sindirim sistemi açısından bakılmıyorsa, dalağın alınmasına da aynı açıdan yaklaşmak gerekmektedir. Sonuç olarak; bugünkü tıbbi bilgilerin ışığında, dalağın gerek immunolojik gerekse hematolojik sistemde vazgeçilmez bir yeri olduğu göz önüne alındığında, travmatik kökenli dalak çıkartılmasının (splenektomi) TCK'nun 456. maddesinin 3. fıkrası kapsamında uzuv tatili olarak değerlendirilmesi kanaati hasıl olmuştur. SONUÇ: Dalağın anatomik ve fizyolojik olarak bir organ olduğu; dalak alınmasına (splenektomi) neden olan künt batın travması arızasının, TCK' nun 456/3. maddesi kapsamında uzuv tatili niteliğinde bulunduğu kararına oybirliği ile varıldı." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

vazgeçilmez bir yeri bulunduğu, splenektominin organ işlevinin yitirilmesi sayılması gerektiği hususunda karar vermiş ve günümüze kadar da aynı doğrultuda Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurullarından raporlar verilmeye devam edilmektedir.

Adli Tıp Meclisi düzenlemiş olduğu raporlarında dalak yaralanması sebebi ile dalağın çıkarılmasınının 765 Sayılı TCK' nun 456/2. maddesi kapsamında kaldığı, şahsın hayatını tehlikeye maruz bıraktığı ve organ işlevinin sürekli zayıflaması na mucip olduğunu, Adli Tıp Kurumu adli raporlarında; genellikle şahsın hayatını tehlikeye maruz bıraktığını 25 gün mutad iştigale engel olacağını, yaralamanın dalak çıkarılmasına neden olduğu surette organ işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde olduğundan³⁰⁰ bahisle oy birliği ile rapor tanzim etmiştir.

Her ne kadar dalak çok önemli fonksiyonları olan bir organ olmasına rağmen, yaşam için zaruri olma özelliği taşımasa da³⁰¹ Adli Tıp Kurumu ve Adli Tıp Meclisi'nin esas görevi, normal şartlarda dalağın bir organ olup olmadığının tespitini yapmaktır. Yine ayrıca dalağın fonksiyonlarının vücutta bulunan başka organlar tarafından yahut kemik iliği tarafından yerine getirilebileceği hususunda detaylı rapor tanzim etmelerinde mevzuat açısından bir sakınca bulunmamaktadır. Travma sonucu dalak vücuttan tamamen alınmıştır ve görevini yapamaz hale gelmiştir. Mağdurun yaşamını tehlikeye sokan bir durum mevcuttur. şeklinde düzenlenecek raporlar, rapor tanzimini isteyecek olan ilgili kurumun isteklerine cevap verebilecek niteliktedir. Adli Tıp Kurumu ve Adli Tıp Meclisi kanunda kendilerine tanınan yetki sınırlarının dışına çıkarak hatta raporlarındaki sonuç kısmında kanun maddesi fıkrasını belirterek³⁰² dalak alınmasının organ işlevinin sürekli zayıflaması olduğunu belirtmektedir.

³⁰⁰ ATM., 20/9/1971 Tarih ve Sıra No: 4, Rapor No: 7079/16218 nolu Kararı "...dalak yaralanması sebebi ile dalağın çıkarılmasınının TCK' nun 456/2. maddesine göre şahsın hayatını tehlikeye maruz bırakmadığı, devamlı uzuv zaafına mucip olduğu mütalaa olunur." (Bkz. Güldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.62)

³⁰¹ Spleen, (16/05/2004), <http://www.jdaross.mcmail.com/lymphatics5.htm>,

³⁰² YCGK., 19.03.1984 Tarih, 1983/4393 K ve 1984/97 K Sayılı Kararı "...Adli Tıp Müessesesi Kanununun 10. maddesinin 7. fıkrası "Meclis kararları nihai olmakla birlikte, mahkemelerin delilleri serbestçe takdir yetkilerini kısıtlayamaz" hükmünü taşımakla birlikte, mahkemelerin takdirini raporun uygulama kabiliyeti bulunup bulunmaması yönünden kullanabileceği anlaşılmaktadır. Uygulama birlik ve düzen, ilmi ve ferini görüşünü nihai bir şekilde bildiren Adli Tıp Meclisi raporlarının bugüne kadar mahkemelerce kesin şekilde uygulanmasıyla sağlanmıştır. 14.4.1982 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 15. maddesinde, Adli Tıp Kurulu'nun görevleri şu şekilde açıklanmaktadır: (a - İhtisas kurulları ve ihtisas daireleri tarafından verilip de mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklarca mahiyetleri itibariyle kanaat verici bulunmayan ve Adli Tıp Genel Kurulunda görüşülmesine lüzum görülen işleri, b - İhtisas kurullarında oybirliğiyle karara bağlanmamış işleri, c - İhtisas kurullarının verdiği rapor ve görüşleri arasında ortaya çıkan çelişkileri, incelemek ve kesin karara bağlamak). Anılan madde ile Adli Tıp Genel Kurulu'na verilen "kesin karara bağlamak" yetkisi "tıbbi" konularla, Adli Tıp İhtisas kurullarının görev alanına giren konulardadır. Örneğin yaralamaya maruz kalan mağdurlarda meydana gelen yaraların kaç gün iş ve güçlerine engel teşkil edeceği; olayımızda olduğu gibi mağdurdaki işitme kaybının % 40 oranında olup olmadığı veya zehirlenerek

Halbuki kanun maddesinde organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesi hakkındaki düzenlemeler yanlış anlaşılmalara sebebiyet vermeyecek derecede sayma usulü ile net olarak düzenlenmiştir. Hatta Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu 27.4.1984 gün ve 1685 sayılı içtihat haline getirdiği kararında “dalağın insan vücudunda kalın boşluğu içerisinde ve kendi köşesinde yer alan lenfoid organ yapısına sahip bir takım görevleri bulunan lenfonetiküler bir organdır” şeklinde açıklama yapmış olmasına rağmen subjektif olarak hareket etmek suretiyle oy birliği ile almış oldukları kararla “dalak alınmasının genel beden gücünde %25’ten daha düşük bir azalma meydana getireceği, TCK’nun 456/2. maddesine uyar nitelikte organ işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde” olduğuna³⁰³ karar vermiş ve içtihadını bu şekilde 13.01.1994 yılına kadar uygulamıştır.

Adli Tıp Kurumu dalağın müstakil bir organ olduğunu kabul etmesine rağmen Yaralamanın düzenlendiği 5237 Sayılı TCK’ nun 86 ve 87.maddelerinde düzenlemesi bulunmayan ve Adli Tıp Kurumu tarafından adli rapor hazırlanmasında bir derecelendirme sistemi olarak kabul ettiği genel beden gücünün %25’inin üstünde bir azalma meydana getirmediğinden bahisle splenektomiye organ işlevinin sürekli zayıflaması demiştir. Halbuki TCK’ nda bu şekilde bir düzenleme mevcut bulunmadığı gibi TCK’ nun amaca uygun olarak yorumlanması durumunda da kesinlikle genel beden gücünün kaybının derecesinden bahsetmek ya da solunum, sindirim sistemi gibi vücuttaki herhangi bir sistemin işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesinden bahsetmek mümkün olmayacaktır³⁰⁴ Adli Tıp Meclisi ve Adli Tıp Kurumu bu oranı tespit ederken Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü’ nden faydalanmıştır.

ölen bir şahsın hangi çeşit zehir etkisiyle öldüğü; olay yerinde bulunan boş kovanların aynı tabancadan atılıp atılmadığı gibi konularda Adli Tıp Genel Kurulu'nca verilen raporlar "kesin" ve "bağlayıcıdır". Ancak düzenlenen bu raporlara göre yasaların hangi hükümlerinin ihlal edilmiş sayılacağı; ne çeşit yaraların, görme ve işitme noksanlıklarının "uzuv zaafi " veya "uzuv tatili" sayılacağı; tayin ve tespiti görevli mahkemeye aittir. Nitekim Adli Tıp Kurumu Kanununun 23. maddesinde: Adli Tıp Genel Kurul Kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz) denilmek suretiyle, bu husus vurgulanmıştır.” (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

Raporlarda dalağın bir organ olup olmadığının tespiti yerine bir sistemin parçası olmasından, dalak alınmasının genel beden gücünde meydana gelen azalmaya sebebiyet vereceğinden, ve uzuv zaafi olduğundan bahsedilmiştir. Tıbbi konularda kurumun görüş bildirmesinde bir sakınca yoktur, fakat TCK’ nun 456/2. maddesine göre uzuv zaafidir şeklindeki bir raporda; görev sınırlarının dışına çıkılması söz konusudur.

³⁰³ Gök, Şemsi, a.g.e., s.96

³⁰⁴ Diğer Avrupa Ülkeleri Ceza Kanunlarında da sistemin işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesi şeklinde bir düzenleme yoktur. İsviçre Ceza Kanunu ve Fransa Ceza Kanunu örnek olarak gösterilebilir.(Bkz. Strafrecht, Körperverletzung, (Çev; Tanrıku, Cengiz) (12/05/2004), http://www.admin.ch/ch/d/sr/311_0/a122.html), (Bkz. Spencer; John Rason, (12/03/2004) Penal Code, http://www.legifrance.gouv.fr/html/codes_traduits/code_penal_textA.htm)

Yargıtay bir çok kararında; Adli Tıp Kurumu ve Adli Tıp Meclisi'nin normal uygulamalarını ve içtihat niteliğindeki uygulamalarını eleştirerek; dalağın cerrahi müdahale ile bütünüyle alınması durumunda; dalağın anatomisi ve fizyolojisi açısından organ olup olmadığının Adli Tıp Kurumu'dan sorularak, dalak organ sayıldığı takdirde yaralamanın organ kaybına sebebiyet vermiş olduğu düşünülerek³⁰⁵ hüküm kurulması gerektiği, “yaralama sonucu vücut için gerekli ve yararlı olan dalağın çıkartılmasının organ işlevinin yitirilmesi niteliğinde olduğunu” 765 Sayılı TCK' nun 456. maddesinde bir organın işlemi vücudun diğer organları tarafından yerine getirilerek³⁰⁶ tüm vücudun düştüğü zafiyetten söz edilmemiş olup yalnızca yaralanan organın işlevinin sürekli zayıflaması uğrayıp uğramadığından bahsetmiş olduğu, eylemin hukuk açısından organ kaybı niteliğinde olup olmadığının bilirkişiye sorulamayacağı, bu durumun tayininin mahkemeye ait olduğu belirtilmiştir.³⁰⁷ 5237 Sayılı TCK' nda da organ işlevinin yitirilmesi ile ilgili benzer hükümler getirilmiştir.

Her ne kadar Yargıtay daha önceden vermiş olduğu bir kısım kararlarında³⁰⁸ yaralama sonucu cerrahi müdahale ile dalağın alınmasının organ işlevinin sürekli zayıflaması niteliğinde olduğuna dair Adli Tıp Kurumu kararlarını doğru olarak kabul etmiş ise de; son zamanlarda değişikliğe uğrayan ve genel kabul gören Yargıtay kararlarına göre; splenektomi

³⁰⁵ Eman, Sahir/Özek, Çetin, a.g.e., s.118

³⁰⁶4.CD. 18.11.1992 Tarih, 1992/6476 E, 1992/7165 K Sayılı Kararı;“İnsan vücudundaki bir parçanın organ sayılıp sayılmaması, salt tıbbi ve dolayısıyla bilirkişi tarafından çözülecek bilimsel (uzmanlık) bir sorundur. Buna karşılık bir uzvun kaybı salt hukuki, zaafa uğraması ise yine salt tıbbi bir sorundur. Esasen TCY.nun 456/2. madde ve fıkrasında, yaralanan uzvun zaafından söz edilmiştir. Bir başka deyişle, bütünüyle alınmış bir organın işlevlerini vücudun öbür organlarının yerine getirerek, bir organın kaybı nedeniyle tüm vücudun düştüğü zaaftan söz edilmemiş, yalnızca yaralanan organın zaafa uğrayıp uğramadığı gözetilmiştir. Olayda, yaralama sonucu mağdure Zeynep'in dalağı bütünüyle alınmış bulunmasına göre, dalağın anatomi ve fizyoloji açısından, yalnızca organ olup olmadığı hususunun Adli Tıp'tan sorulması, tıp açısından dalak organ ise, eyleminin hukuk açısından organ kaybı niteliğinde olup olmadığını değerlendirmenin ağır ceza mahkemesine ait ve bu değerlendirmenin tıbbi değil hukuki bir sorun bulunduğu düşünülerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, duruşmaya devamlı hüküm kurulması,” (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

³⁰⁷ 4.CD. 8/6/1993 Tarih, 1993/3750E, 1993/4534K Sayılı Kararı, 4.CD.23/12/1992 Tarih, 1992/7425E, 1992/8255 K Sayılı Kararı, (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

³⁰⁸ 4.CD. 15/09/1987 Tarih, 1987/5419 E.,1987/6780 K., Sayılı Kararı "...Dalağın çıkarılmasının TCK.nun 456. maddesinin 2. bendine uygun organ zayıflığı “uzuv zaafı” niteliğinde bulunduğu gözetilmeden, aynı maddenin 3. bendi ile hüküm kurulması doğru değildir....Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'nun görüşüne uygun bulunan 3. ihtisas kurulunun 17.12.1986 gün ve 9639 karar sayılı raporuna göre, dalağın çıkarılmasının TCK.nun 456. maddesinin ikinci fıkrasına uygun uzuv zaafı niteliğinde bulunduğu nazara alınmadan, aynı maddenin üçüncü fıkrası ile hüküm kurulması, bozmayı gerektirmiştir. ...”, 4.CD. 02/10/1987 Tarih, 1987/5822E, 1987/7552K, Sayılı Kararı "...Dalağın müessir fili sonucu çıkarılması, uzuv zaafı niteliğinde olup sanığın eylemi TCK.nun 456/2. maddesine mümas suçu oluşturduğu halde TCK.nun 456/3. maddesi ile mahkumiyetine karar verilerek sanığa fazla ceza tayin edilmesi, bozmayı gerektirmiştir.”, 4CD. 23/09/1986 Tarih, 1986/6356E., 1986/6378K., Sayılı Kararı "...Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'nun görüşüne uygun bulunan İkinci ihtisas Kurulu'nun 6.7.1984 gün ve 4501 karar sayılı raporuna göre, dalağın çıkarılmasının TCK.nun 456. maddesinin 2. fıkrasına uygun uzuv zaafı niteliğinde bulunduğu ve Yargıtay'ın da bu görüşü benimsediği nazara alınmadan, aynı maddenin 3. fıkrası ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.” (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

durumunda dalağın yalnız başına bir organ olup olmadığının açıklığa kavuşturulması gerektiği, dalağın içinde bulunduğu sistemden bağımsız olarak değerlendirilmesi gerektiği, dalağın alınması durumunda, dalağın görevlerinin aynı sistem içinde bulunan kemik iliği veya karaciğer tarafından yapılıyor olmasının önemli olmadığı, dalağın alınması durumunun genel beden gücünde meydana gelen azalma kapsamında değerlendirilemeyeceği, bilirkişilik makamı tarafından dalağın organ olup olmadığı tespit edildikten sonra dalak organ olarak kabul ediliyorsa o zaman dalağın vücuttan tamamen alınması durumunda organ işlevinin sürekli zayıflaması mı?, yoksa organ işlevinin yitirilmesi mi? olduğunun takdirinin mahkemenin görev alanına giren hukuki bir konu olduğunu kabul edip bu doğrultuda istikrarlı ve devam eden kararlar vermiştir.³⁰⁹

Doktrinde genel olarak kabul gören kanaate göre önemli olan hususun dalağın yalnız başına bir organ olarak sayılıp sayılmayacağıdır. Dalağın görevini bir sistem içinde yapmasının yahut dalak çıkartıldığında görevinin başka organlar tarafından yapılabilir olup olmadığının önemli olmadığıdır. Çünkü kanuni düzenlemede açık olarak organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmekte olup sistemin işlevinin sürekli zayıflaması, sistemin işlevinin yitirilmesi yahut genel beden gücünün işlevinin sürekli zayıflaması şeklinde bir düzenleme mevcut değildir. Dalak tıbbi boyutuyla, anatomik ve fizyolojik yapısıyla organ sayılıyorsa splenektomi durumunda organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmek gerekir.³¹⁰

Her ne kadar doktrinde bir kısım araştırmacılar splenektomi sonrasında görülen komplikasyonları küçük yaşta splenektomi yapılan olgularda büyüklere oranla 7 kat daha fazla olduğunu, dalak alınması durumunda çocuklar için organ işlevinin yitirilmesi, büyükler için organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüşler ise de;³¹¹ mevcut ceza kanunundaki düzenlemeye göre şayet tıbbi olarak dalak organ kabul edilirse; dalak alınması durumunda mağdurun yaşının küçük ya da büyük olduğuna bakılmaksızın organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Yine

³⁰⁹ 4CD. 15/12/1992 Tarih, 1992/7282K.,1992/7915K., Sayılı Kararı "... Olayda yaralama sonucu Selahattin Gedik'in dalağı bütünüyle alınmış bulunmasına göre, dalağın anatomi ve fizyoloji açısından, yalnızca organ olup olmadığı hususunun Adli Tıptan sorulması, tıp açısından dalak organ ise, ise, eyleminin hukuk açısından organ kaybı niteliğinde olup olmadığını değerlendirmenin Ağır Ceza Mahkemesine ait ve bu değerlendirmenin tıbbi değil hukuki bir sorun bulunduğu düşünülerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, duruşmaya devamlı hüküm kurulması, bozmayı gerektirmiştir"(Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

³¹⁰ Selçuk, Sami, a.g.m.,s.118

³¹¹ İnce, H/ Tüzün, B/ İmrağ, C/ Akkay, E., (1995) Travmatik Dalak Yaralanmalarında Splenektominin Yeri ve Sonuçları, VIII. Ulusal Adli Tıp Günleri, Panel ve Serbest Bildirileri, s. 10, Antalya

mağdurun yaş küçüklüğü durumunda failin cezasında hangi suçlardan dolayı artırım yapılması ya da mağdurun küçük olması durumunda ne kadar ceza tayin edilmesi gerektiği hususunda ceza kanununda düzenlemeler mevcuttur. 5237 Sayılı TCK' nun 2. maddesi gereğince kanunda yazılı cezadan başka bir ceza ile kimsenin cezalandırılmayacağı, ceza yasalarında kıyas yasağının bulunduğu, ayrıca küçük çocuklar için dalak alınmasının komplikasyonu daha fazla ise kanunun 61.maddesi gereğince gerekçesini göstermek şartıyla hâkimin uygulayacağı kanun maddesindeki cezanın alt sınırından uzaklaşmak suretiyle teştiden uygun bir cezaya hükmetme takdir yetkisinin bulunduğu dikkate alındığında, yaralamalar için mağdurun yaşına göre ayrıca özel bir uygulamanın mümkün olmadığı, kanunda özel bir düzenleme yapılmaksızın küçükler, büyükler, farklı cins ve farklı ırklardan kişiler için kanun maddesinin yorumunun değişmeyeceği açıktır. Bu şekildeki görüşler meşru yorum sınırlarının aşılmasına ve keyfi uygulamalara sebebiyet verecektir.

Dalağın hayati önem taşıyan immünolojik özelliklerinin ortaya konması ve dalak çıkartılmasına özgü komplikasyonların kesin olarak belirlenmesi sonucunda, travmatik dalak yaralanmasında dalak bütünüyle vücuttan çıkarılmayarak, yaralı olan kısmın dikilmesi, sağlam kalan dalak dokusunun vücutta bırakılması veya dalak dokusunun peritona aşılması gibi koruyucu dalak cerrahisi gelişmiştir.³¹² Koruyucu dalak cerrahisi yönteminin uygulanması ile deformasyona uğrayan dalak parçası kısmen vücuttan alınıp halen görev yapabilecek kısmın vücut içerisinde bırakılmaktadır. Bu durumda dalakta kısmen işlevinin sürekli zayıflaması meydana gelmektedir. Vücuttan alınan kısım ve kalan kısım arasında mukayese yapılmak suretiyle dalağın organ işlevinin sürekli zayıflamasına uğrayıp uğramadığı tespit edilmelidir.³¹³ Daha önceleri parsiyel dalak cerrahisinin gelişmemiş olmasından ve dalağın histolojik ve fizyolojik görevinin tam olarak bilinmemesinden dolayı travmatik dalak yaralanmalarında splenektomi yolu tercih edilmiştir. Dalak cerrahisindeki bu gelişmeler çerçevesinde travmatik dalak yaralanmaları organ işlevinin sürekli zayıflaması, ya da organ işlevinin yitirilmesi oluşturabilecektir. Organ işlevinin sürekli zayıflamasının oluşup oluşmayacağı salt tıbbi bir konu olup dalağın fonksiyonunda meydana gelen azalmanın derecesine göre zafiyetin olup olmadığının tespiti resmi bilirkişilik kurumları tarafından yapılacak özel ve teknik bir durumdur.

³¹² (Bkz. 243 nolu dipnot)

³¹³ ATK. II. İhtisas Kurulunun 23/02/2001 Tarih ve 977 Nolu Kararı. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

Travmatik splenektomi sonrası 3 yaşın altındaki çocuklarda enfeksiyonlara karşı direncin azaldığı, enfeksiyon hastalıkları neticesi ölümlerin olduğu,³¹⁴ erken dönemde özellikle ilk birinci haftada trombosit sayısındaki hızlı artış nedeni ile tromboemboli riskinin yüksek olduğu, splenektomi sonrasındaki dönemde fagozitoz mikroorganizmaların temizlenmesinin zorluğu, splenik opsoninlerin üretiminin organıldığı immünglobulin M seviyesinde, supresör T hücre sayısında, monosit fonksiyonlarında CD4 hücre sayısında düşme görüldüğü,³¹⁵ habis tümörlerin artışının hızlandığı, sepsis riskinin 8-10 kat arttığı,³¹⁶ splenektomi yapılan vakalarda cerrahi müdahalede günler veya seneler sonra bulantı, kusma ve mental konfüzyonlar başlayıp birkaç saat içinde koma ve ölümlerle sonuçlandığı, splenektomi sonrasında tam olarak anlaşılabilen kompensasyon mekanizmasının geliştiği³¹⁷ dalağın alınması durumunda vücudun enfeksiyonlara karşı koyma gücünün ciddi olarak azaldığı³¹⁸ tespit edilmiştir.

1800'lü yıllara kadar dalağın fizyolojik yapısı hakkında ciddi olarak tespit edilmiş ve ortaya çıkartılmış bir bulgu olmamasına rağmen günümüze kadar tıpta meydana gelen gelişmeler neticesinde dalağın kendisine özgü görevleri bulunduğu, anne karnında başlayan görevinin insan ömrünün sonuna kadar devam ettiği, görevinin belli bir yaş ile sınırlı olmadığı, görevlerin tamamının sistemin diğer üyeleri olan karaciğer ve kemik iliği tarafından yapılmasının mümkün bulunmadığı, dalağın retiküloendotelial sistemine dahil olan müstakil bir organ olduğu, son zamanlarda dalak cerrahisindeki gelişmelere göre parsiyel dalak rezeksiyonunun mümkün olduğu, her travmatik vakada splenektominin yapılmasının gerekmediği anlaşılmıştır.

Her ne kadar Adli Tıp Kurumu ve Adli Tıp Meclisi 1994 yılına kadar travmatik splenektomide ısrarla organ işlevinin sürekli zayıflaması şeklinde rapor tanzim etmişler, kendi görev alanlarının dışına çıkmak suretiyle kanun maddesini yorumlayıp, kanunda düzenlemesi bulunmayan ve kanunun yapılış amacına uygun olmayan yorumlarda, ulaşılması mümkün olmayan genel beden gücünün kaybı, dalağın organ olmasına rağmen bir sistemin parçası kabul ederek splenektomi sonrasında dalağın görevini yapacak olan başka organlar bulunduğu bahisle splenektomiye organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak tarif edilip

³¹⁴ Kalyoncu, Hüseyin, a.g.m., s.87

³¹⁵ Huskey, Robert J., a.g.s.

³¹⁶ Yavuz, Fatih, (1993), Splenektominin Uzuv zaafı ve Uzuv tatili Açısından İrdelenmesi, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller, s.89, Antalya

³¹⁷ Kendi, İ. Özer/ Işık, A. Fuat/ Acar, K/ Bilge, Y/ Aksoy, Y. Metin, a.g.m., s.5

³¹⁸ Spleen and Lymphatic System, (26/03/2004), http://kidshealth.org/teen/your_body/body_basics/spleen.html

adli raporlar tanzim edilmiş ise de şu andaki mevcut uygulamalarda bu hatalar telafi edilerek dalağın müstakil bir organ olduğu kabul edilmiş, parsiyel dalakta; meydana gelen arazın durumuna ve zafiyetin derecesine göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesi olabileceği şeklinde raporlar düzenlenmektedir. Yine her ne kadar Adli Tıp Kurumu uygulamaları açısından düzenlenen raporlarda dalakta meydana gelen arazların neticesinin organ işlevinin sürekli zayıflaması mı, organ işlevinin yitirilmesini olduğu raporun netice kısmında belirtilmişse de oluşan neticenin takdiri mahkemeye ait olması gerektiğinden Adli Tıp Kurumu'nun yalnızca dalağın organ olup olmadığı hususlarına, yaralama sonucunda dalağın cerrahi müdahale sonucu vücuttan tamamen ayrılmış olup olmadığına ve kısmen dalak alınması durumlarında fonksiyonlarında ne kadar azalma olduğu ve bu azalmanın sürekli surette olup olmadığı hususlarında rapor düzenlenmesi gerekmektedir.^{319 320}

3- Böbreğin Travmatik Lezyonları (Nefrektomi)

Böbrekler columna vertabrilisin iki tarafında, bağırsakların üst kenarında 12.torokal ve 3. lumbal vertebra hizasında her biri yaklaşık olarak 12x7x3 cm çapında erkeklerde 125-170 gram, kadınlarda 115-155 gram ağırlığında, fasulye biçiminde solunumla harekete geçen, her iki böbrekte yaklaşık olarak 400.000 civarında nefron adı verilen süzme ünitesi bulunan, kalbin dakikada pompaladığı 5-6 litre kanın 1/5'inin filtre edildiği, vücutta çift olarak bulunan bir organdır. Medikal kenarda bulunan hilustan ve v renalis sinirler, pelvis renalis, böbreğe girer. Huni şeklinde pelvis renalisi 8-10 küçük dal oluşturur. Doğumdan sonra yeni nefronlar böbrekte yapılmaz yalnızca bazı durumlarda nefronların genişlediği görülmektedir.³²¹ Nefronun görevi; kan plazmasını böbrekten geçişi sırasında içindeki istenmeyen maddelerin

³¹⁹ YCGK. 19/3/1984 Tarih, 1983/4-393E, 1984/97K Sayılı Kararı. "..., Ancak düzenlenen bu raporlara göre yasaların hangi hükümlerinin ihlal edilmiş sayılacağı; ne çeşit yaraların, görme ve işitme noksanlıklarının "uzuv zaafi " veya "uzuv tatili" sayılacağı; tayin ve tespiti görevli mahkemeye aittir. Nitekim Adli Tıp Kurumu Kanunu' nun 23. maddesinde: (Adli Tıp Genel Kurulu Kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz) denilmek suretiyle, bu husus vurgulanmıştır." (http://www.meseyazilim.com/08/04/2004)

³²⁰ 5.CD. 1/3/1991 Tarih, 1991/391E, 1991/559K Sayılı Kararı, 5.C.D. 4/2/1985 Tarih, 1985/93E, 1985/341K Sayılı Kararı, (Bkz. Polat, Oguz/ Dinçkol, Abdullah, (2001), Adli Tıp İle İlgili Yargıtay Kararları ve Adli Tıp Mevzuatı, Der Yayınları, s.108, İstanbul)

³²¹ Guyton, Artur. C., (Çev.); Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu, Abidin, a.g.e., s.966

temizlemektedir. Temizlenmesi gereken maddeler özellikle ürik asit ve üratlar gibi üre, keratin, vb. metabolizmanın son ürünleridir.³²²

Böbreğin fizyolojik görevlerini kısaca aşağıdaki şekilde sayabiliriz.

a- Metabolizma artıklarını boşaltma; organizmanın yaşama enerjisini sağlayabilmesi için dışardan ağız yoluyla vücut içine aldığı ya da başka bir yol ile karbonhidrat, protein, yağ gibi maddelerin organizma dahilinde parçalanmaları sırasında bir taraftan enerji açığa çıkarken diğer taraftan organizma için zararlı maddeler ve artıklar oluşur.³²³ Bu zararlı maddeler kan içinde bulunan zehirli maddeler böbreklerde bir ayırma tabi tutularak süzülüp, idrar ve terleme ve diğer yollarla vücuttan dışarı atılır.³²⁴

b- Vücudun sıvı iyon dengesini ayarlar.

c- Asit baz dengesinin sağlanması; böbrekler vasıtasıyla kanda fazlaca bulunan asit ve bazlar vücuttan tahliye edilir.

d- Vücutta kimyasal reaksiyonlar sonucu oluşan vücut için zararlı ve zehirli maddelerin atılmasını sağlar.

e- Bir takım hormonlar salgılayarak eritropoetinde kan yapımını düzenler, kan basıncını ayarlar, kemik mineral yapısını dengede tutar.

f- Vücudun tüm olgularıyla bir bütün olarak düzenli çalışmasını sağlar.

Böbreklerin bu fonksiyonlarını kaybetmesi durumunda kanda biriken ve atılması gereken zehirli maddeler, atılamayacak, kanda semptomların oluşmasına sebebiyet verecek, idrar miktarında azalma olacak, vücuttaki sıvı dengesi bozulacak, kana idrar karışacak, üremi oluşacaktır.³²⁵ Eğer böbrekler fonksiyonlarını kalıcı olarak kaybedecek olursa kişinin ömür boyu diyaliz makinesi ile tedavi edilmesi,³²⁶ ya da başka bir kişiden uyumlu bir böbrek naklinin yapılması gerekir.

Böbrek de; gözler, kulaklar, husyeler gibi vücutta çift olarak bulunan organlardan olup vücut içindeki konumu itibariyle iyi korunan bir bölgeye yerleşmiş bulunduğundan diğer

³²² Guyton, Artur. C., (Çev.); Önen, Kemal, (Edit) Kazancıgil, Aykut. (1978), Fizyoloji II, C.II, s.79, Güven Kitabevi, Ankara

³²³ Akgün, Necati, a.g.e., s.26

³²⁴ Urinary System, Anatomy And Physiology, (12/04/2004), The Columbia Electronic Encyclopedia, Columbia University Pres, <http://reference.allrefer.com/encyclopedia/U/urinarys.html>

³²⁵ San, Ayla, (10/04/2004), Böbreklerimiz Tanıyalım, <http://www.anadolubv.org.tr/>

³²⁶ Aydın, Mustafa, (10/04/2004), Böbrek Hastalıklarının Belirti ve Bulguları, Üremi, Böbrek Yetmezliği, <http://www.haydarpsanumune.gov.tr/>

organlara nazaran yaralanmalar daha az olmaktadır.³²⁷ Böbreklerdeki yaralanmaları daha çok künt travmalar ve trafik kazaları neticesinde meydana gelmektedir.³²⁸ Kulak ve gözler gibi çift olan organlardan böbreğin en büyük ayırt edici özelliği; kulak ve gözlerin organ olmalarının yanında yaptıkları fonksiyonu duyu adı altında ceza kanununda ayrıca bir düzenleme mevcut iken böbrek ile ilgili bu şekilde bir düzenleme mevcut değildir.

Diğer çift organlarda olduğu gibi her ne kadar böbrekler de yapmış oldukları görevleri birbirinin aynısı ya da çok benzeri olsa da bunların her birinin tek başına bir organ sayılmasını engellemeyecektir. İnsan vücudu statik bir yapıda bulunmayıp dinamik bir yapıya sahiptir ve daima organlarda yaş ve cinsiyete göre değişiklikler meydana gelmektedir. Her ne kadar insanın yaşamını devam ettirmesi için tek bir böbrek yeterli olsa da, her iki böbrek ayrı bir organ sayılmalıdır. Organ işlevinin sürekli zayıflaması ve organ işlevinin yitirilmesinin düzenlendiği 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemede de organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflamasından yahut işlevinin yitirilmesinden bahsetmektedir. Adli Tıp Kurumu ve yüksek mahkemeler tek böbrek alınmasını organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmiştir.³²⁹³³⁰ Yine doktrinde de daha önceleri tek böbrek alınmasını organ işlevinin sürekli zayıflaması olacağını savunurken³³¹ son zamanlarda nefrektominin organ işlevinin yitirilmesi olacağını savunmaktadırlar.

³²⁷ Polat, Oğuz, (2000), Adli Tıp, Der Yayınları s.278, İstanbul

³²⁸ Tunalı, İbrahim, (2000), Adli Tıp, Seçkin Yayınları, s.142, Ankara

³²⁹ ATK. II. İhtisas Kurulunun 12/9/1998 Tarih ve 5622 Nolu Kararı. "...şahsın hayatını tehlikeye maruz bıraktığı, 25 gün mutad iştigale engel olacağı, sol nefrektomi (sol böbreğin çıkartılması) uzuv tatili niteliğinde olduğu,....", aynı nitelikteki; ATK. II. İhtisas Kurulunun 1/4/1998 Tarih ve 1926 Nolu Kararı, ATK. II. İhtisas Kurulunun 13/1/1997 Tarih ve 252 Nolu Kararı, ATK. II. İhtisas Kurulunun 15/9/1995 Tarih ve 8059 Nolu Kararı, ATK. II. İhtisas Kurulunun 13/1/1993 Tarih ve 253 Nolu Kararlarında da Adli Tıp Kurumu II. İhtisas Dairesi tek böbrek alınmasını ve fonksiyonunu tamamen yitirmesini uzuv tatili olarak kabul etmiştir. (Yayınlanmamış Adli Raporlar)

³³⁰ YCGK., 4/11/1991. Tarih, 1991/266E, 1991/294K Sayılı Kararı, "... ,Yargıtay Ceza Genel Kurulu' nun yerleşmiş içtihatlarında, vücudumuzda çift olarak bulunan organlardan tek böbrek, tek göz, tek el, tek ayak, tek kulak gibi organlar müstakil bir organ sayılmıştır. Bunlardan birinin fonksiyonunu tamamen kaybetmesi TCY.nın 456/3. maddesinin uygulanmasını gerektirir "uzuv tatili", fizyolojik görevlerinin devamlı surette zaafi uğraması ise TCY.nın 456/2. maddesinde düzenlenen "uzuv zaafi " niteliğindedir.", 4CD. Tarih, 1992/600E, 1992/1789K Sayılı Kararında karşı oy yazısı yazan daire başkanı Sami SELÇUK; "tek böbreğin yitirilmesi, böbreklerin yaptığı fonksiyonu sona erdirmediği, (tatile uğratmadığı) ve bu nedenle suçun uzuv zaafi niteliğinde bulunduğu kanısıyla çoğunluk görüşüne katılamıyorum" demek suretiyle muhalefet şerhi yazdırmıştır. TCK' nun 456/3. maddesinde açıkça organdan birinin alınması durumunun uzuv tatili olacağını belirtilmiş olup çift olan organlar açısından diğer sağlam kalanın fonksiyonel görev yapmasından bahsetmemiştir. Şayet bu görüş doğru olsa idi kanun maddesinde özellikle organlardan birisi şekilde bir düzenleme yerine organın tatili şeklinde bir düzenleme yapılırdı. Kanunda bu şekilde bir düzenleme vücut üzerinde çift olan organlar için özellikle yapılmış olan bir kanuni düzenleme olarak kabul etmek gerekir. Burada böbrek fiziken cerrahi müdahale ile vücuttan tamamen ayrılmış durumdadır." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

³³¹ "Husyelerden birinin alınması ne çocuk yapma kabiliyetinin işlevinin yitirilmesini ve ne de organdan birinin işlevinin yitirilmesidir. Zira kalan husye diğerinin yokluğunu telafi eder. Fail organdan birinin devamlı zaafi ile neticelenen yaralamadan ceza görür...." Çift olan organlardan tekinin kaybının organdan birinin devamlı zaafi

5237 Sayılı TCK' nda açıkça “organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, organlardan birisinin işlevinin yitirilmesi” şeklinde bir düzenleme mevcut bulunduğundan farklı bir yorum ile görevin yapılması dikkate alınarak tek böbreğin alınmasını; vücutta sağlam kalan diğer böbrek vasıtasıyla görevini yerine getirebileceğinin kabulü halinde organın çalışması yerine boşaltım sisteminin görevini yerine getirip getirmediği hususu gözetilmektedir. Kanun koyucunun kanun maddesindeki bu suçları tarif ederken kullandığı yöntem ve gerçek amacı; vücutta bulunan bir sistemin işlevinin sürekli zayıflaması, yahut işlevinin yitirilmesi olmayıp bir organın işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesi. Olup olmadığıdır. Tek böbrekten birisinin kaybı durumunu diğer sağlam olan böbreğin bu fonksiyonu eksiksiz olarak yerine getireceğinin kabulü ile organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul edilmesi durumunda çelişki meydana gelmektedir. Şayet diğer böbrek bu görevi eksiksiz olarak yerine getirebiliyorsa aynı görevi yapabilen iki organın varlığı kabul edilmeli ve tek böbreğin alınması durumunu bu alınan böbrek tamamen fonksiyonunu yitirecek olmasından dolayı organın işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmek gerekecektir. Şayet böbreklerden birisinin alınması durumunu yine organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul ediyorsak bu durumda da geriye kalan diğer böbreğin bu fonksiyonu tam olarak yapamadığını kabul etmemiz gerekecektir, bu şekilde ki bir kabulde de mantık hatası meydana gelmektedir. Savunulan düşünce ile ortaya konan netice arasında çelişkiler meydana gelmektedir.

Adli Tıp Kurumu; dalağın retiküloendotelyal sistemin bir parçası olduğunu, dalak alınması durumunda dalağın görevlerinin bu sistemin diğer parçaları olan karaciğer ve kemik iliği tarafından yerine getirilebileceğinden bahisle organ işlevinin sürekli zayıflaması saymakta iken daha sonraları Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu'nda almış olduğu bir kararla dalağın çok ayrı ve detaylı fonksiyonlarının olduğu, ayrı bir organ olduğunu, dalak alınmasının organ işlevinin yitirilmesi olduğunu kabul etmiş ve şu andaki mevcut uygulamalarında bu genel kurul kararına uygun raporlar tanzim etmektedir. Tek böbrek için de aynı durum söz konusu olup bu konuda şüpheye yer vermeyecek şekilde açık bir kanuni düzenleme mevcuttur.

Yaralamanın tek böbreği olan bir mağdura karşı işlenmesi durumunda fail tarafından, mağdurun tek bir böbreğe sahip olduğunu bilip bilmediği hususlarına göre fail hakkında 5237 Sayılı TCK' nun 61. maddesi kapsamında hâkimin cezanın alt sınırından uzaklaşması ve faile teştiden ceza vermesi mümkündür. Yine failin eylemi neticesinde iki böbreğin birlikte alınması durumu mevcut ise failin tek eylemi olduğundan, faile uygulanacak ceza tayininde zarara uğrayan organ sayısınınca ceza tayin edilmeyip, yine 5237 Sayılı TCK' nun 61. maddesi de dikkate alınarak hâkim cezanın alt sınırından uzaklaşarak teştiden ceza tayin etmesine engel bir durum yoktur.

Böbreğe karşı yapılan yaralamalar neticesinde doğal tedavi yöntemi ile tedavinin mümkün olduğu durumlarda tedavi neticesi meydana gelen duruma göre fail hakkında uygulanacak ceza maddesi tespit edilecektir. Nefrektomi neticesinde tekno böbrek kullanılması ya da böbrek plantasyonu doğal böbreğin yerine tam anlamıyla görev yapamayacağı gibi mağdur daima risk altında yaşamak zorunda kalacaktır. İlk olarak 1945 yılında geliştirilen yapay böbreklerden hiç birisi gerekli ve yararlı maddeleri üretme yeteneğine sahip olmadığı gibi, normal böbrekten de çok büyüktür.³³² Böbrek plantasyonlarında da uyum sağlama zorluğu yaşanmakta olup, nakledilen böbreğin kişinin bünyesine uyum sağlayıp sağlamadığının tespiti için çok uzun bir süre beklemek gerekmektedir. Uyum sağlasa da her zaman nakledilen böbrek risk taşımaktadır.³³³

Adli Tıp Kurumu ve Yargıtay son zamanlardaki kararlarında tek böbrek alınması durumunda mağdurun yaralama öncesi tek yahut çift böbrekli olup olmadığına bakmaksızın nefrektomiyi organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmektedir.³³⁴ Failin eylemi ile böbrek alınması arasında nedensellik bağının bulunması gerekir. Şayet failin eyleminden önce mağdurun böbrek rahatsızlığı, böbrek yetmezliği mevcut ise eylem sonrası mağdurun böbreğinin alınması durumunda nedensellik bağı olmadığından organ işlevinin yitirilmesi

³³² Tekno Böbrek mi, Siber Kalp mi?, (28/10/2003), <http://www.gulizk.com/>

³³³ Guyton, Artur. C., (Çev.); Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu, Abidin, a.g.e., s.1013

³³⁴ ATM., 21/01/1971 Tarih ve Sıra No:8, Rapor No:11175/980 nolu Kararı. "... sağ böbrekte parçalanma tespit edilerek nefrektomi yapıldığı, ..., SONUÇ: Trafik kazası sonucu husulü mümkün sağ böbrek parçalanması ve karaciğer rüptürü neticesi sağ böbreğin ameliyatla çıkartıldığı bildirilmekle arızanın şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı ve TCK' nun 456/3. maddesine girer mahiyette böbreğin çıkartılması olması ile uzuv tatili niteliğinde olduğu ve otuz gün mutat iştigale engel olduğunun kabulü gerektiği mütalaasına varıldı", ATK. II. İhtisas Kurulunun 13/01/1993 Tarih ve 253 Nolu Kararı. "..., böbrek alınması arızasının uzuv tatili mahiyetinde bulunduğu..", ATK. II. İhtisas Kurulunun 11/04/1998 Tarih ve 1926 Nolu Kararı. " aynı nitelikte. (Yayınlanmamış Adli Raporlar)

açısından faile sorumluluk yüklenemez.³³⁵ Mağdurun tehlikeye sokan bir durumun olup olmadığı araştırılarak failin cezai mesuliyeti tespit edilmelidir. Cerrahi müdahale ile böbreklerin alınması sonucunda ya da büyük bir oranda görevini yapamaz hale gelmesi durumunda eyleme maruz kalan kişi belli bir süre diyaliz makinesine bağlı kalarak hayati fonksiyonlarını devam ettirebilmektedir. Böbrek yetmezliği sebebiyle hemodiyaliz yapılarak 25 yıl hayatta kalabilen hastalar mevcuttur.³³⁶ Kişinin diyaliz makinesine bağlı kalmak suretiyle hayati fonksiyonlarını devam ettirdiğinden bahisle böbrek alınması durumunda mağdurun sürekli hastalığa maruz kaldığının kabulü dahi yapılırsa bu durumu ile, organ işlevinin yitirilmesi olduğunun kabulü arasında failin cezai mesuliyeti ve uygulanacak kanun maddesinin tespiti açısından bir farklılık yoktur.

4- Safra Kesesinin Travmatik Lezyonları (Kolesistektomi)

Safra kesesi karaciğer alt yüzünde yapışık armut şeklinde normal bir kişide 9. kıkırdak kostanın hemen ucunda yer alan,³³⁷ karaciğer tarafından üretilen sarı-yeşil renkli safranin depo edildiği ve vücut için ihtiyaç olduğundan yemek sonrası safrayı ince bağırsağa salgılayarak yağların sindirilmesine yardımcı olan organdır.³³⁸³³⁹ Safra kesesinin çıkartılmasına kolesistektomi denir. Safra kesesi çıkartıldıktan sonra sindirim zorluğunun varlığı bilinmemektedir. Temel sorun diyetdeki besinlerin kullanımında meydana gelen zorluklardır. Safra alındıktan sonrada karaciğer tarafından üretilen safra aralıklarla bağırsaklara gönderilmeye devam etmesine rağmen ihtiyaca göre safranin gönderilmesi mümkün olmayacaktır.³⁴⁰

³³⁵ ATKGK.,28/07/1994 Tarih ve 121 Nolu Kararı. "..., sol böbreğin non-fonksiyonel olduğu, sağ böbrekte grade 1-2 lik bir ektazi görüldüğü, el ve omuz grafilerinde travmatik-patalojik bir değişiklik görülmediğinin, kişinin sol böbreğinin travma öncesi arızalı olması nedeniyle yaralanmasının uzuv zaafi veya uzuv tatili niteliğinde olmadığı, kişide darbe sonucu ortaya çıkan makroskopik hematuri arızasının kişinin hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, ..., SONUÇ: 1) Travma sonrasında alınan sol böbreğin yapılan histopatolojik incelenmesinde son evrede hidronefrotik-piyelonefritik böbrek tanısı koyulduğuna ve çekilen IVP'de böbrek fonksiyonunun bulunmadığı, tespit edildiğine göre kişinin sol böbreğinin travma öncesi arızalı ve non-fonksiyone bir durumda olduğu cihetiyle sol böbrek çıkarılmasının uzuv zaafi yahut uzuv tatili niteliğinde olmadığı,..." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

³³⁶ San, Ayla, a.g.s.

³³⁷ Abdominal ve İngüinal Bölge Yüzey Anatomisi, (15/04/2004), <http://anatomi.uludag.edu.tr/Abdomen.htm>.

³³⁸ Safra kesesi nedir?, (16/03/2004), www.cerrah.net.tr

³³⁹ Gall Bladder, (13/02/2004), <http://www.infoplease.com/ce6/sci/A0820056.html>

³⁴⁰ Disease Digests, Gall Bladder, (22/03/2004), Is Your Gall Bladder Necessary? <http://www.healthandage.com/Home/gm=6!gid7=755Is>Your>Gall>Bladder>Necessary?>

Adli Tıp Kurumu'nun son zamanlardaki yerleşmiş içtihat niteliğindeki kararlarına göre; safra kesesinin alınması organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmektedir.³⁴¹ Daha önceleri bir kısım kararlarında safra kesesinin alınması Adli Tıp Kurumu tarafından ne organ işlevinin sürekli zayıflaması ne de organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmemiştir. Safra kesesinin; safra yolları ve karaciğerin hepsi birlikte “hepatobilier sistemin” parçası olduğu yalnız başına bir organ olmadığı belirtilmiştir.³⁴² 765 Sayılı TCK' na göre; sadece mağdurun hayatını tehlikeye maruz kıldığı ve mutad iştigaline engel teşkil edeceği belirtilmiştir. Bu karar Genel Kurul tarafından incelenmiş ve safra kesesinin alınmasının organ işlevinin yitirilmesi olacağı şeklinde rapor tanzim etmiştir.³⁴³

Vücuttaki bir parçanın tıbbi manada organ olup olmadığının takdiri teknik bilirkişilik makamlarına aittir. Bu bilirkişilik kurumları yaptıkları değerlendirmelerde bir sistemin işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesi yerine eyleme maruz kalan parçanın fizyolojik fonksiyonu olup olmadığını, yaralama sonucu meydana gelen arazın derecesini tespit edip bu durumu detaylı olarak adli raporlarında belirtmelidirler. Alınan raporlara göre neticeyi mahkemeler takdir edecektir.

5- Mesanenin Travmatik Lezyonları (Mesane Rezeksiyonu)

Yetişkin mesanesi boş olduğunda simfizis pubisin altında pelvik bir organdır. İnfantlar ve çocuklarda daha yukarıda bulunur. Tam dolu olduğunda simfizis pubis seviyesinin üzerine çıkar ve kolaylıkla palpe ve perküse edilebilir. Akut veya kronik üriner retansiyonda alt abdomende gözle görülür şişlik yapar.³⁴⁴ Böbrekteki nefronlarda meydana gelen idrar kollektör kanallarda toplanarak ductus papillareslere gelir. Ductus papillareslerde de papillaların üzerinde bulunan fromina papilla veya pori üniferi adı verilen deliklere açılır. Daha sonra bu foraminalardan calies renalise gelen idrar calies renalisten pelvis renalise

³⁴¹ ATK. II. İhtisas Kurulunun 09/02/2000 Tarih ve 635 Nolu Kararı., ATK. II. İhtisas Kurulunun 21/03/2000 Tarih ve 2845 Nolu Kararı. (Yayınlanmamış Adli Raporlar)

³⁴² ATK. II. İhtisas Kurulunun 3/4/1996 Tarih ve 3472 Nolu Kararı. "...sol 10. kot hizasında tarif edilen karaciğer yaralanması ile kolesistektomiye neden olan batına nazif kesici ve delici alet yarası arızasının 1) şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 25 gün mutad iştigale engel teşkil edeceği, uzuv zaafi,, uzuv tatili niteliğinde olmadığı..."(Yayınlanmamış Adli Rapor)

³⁴³ ATKGK.22/04/1999 Tarih ve 40 Nolu Kararı. "...safra kesesinin anatomik ve fonksiyonel olarak tek başına organ olması nedeniyle, safra kesesinin alınmasının uzuv tatili niteliğinde olduğu,...." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

³⁴⁴ Kılıç, Süleyman, (12/04/2004), Genitoüriner Sistemin Anatomisi, Ders Notları, <http://medicine.inonu.edu.tr.url/skiliç>

geçer. Buradan üreter yolu ile mesaneye gelir ve orada birikir. İdrarın mesaneye akışı pelvisten başlayıp üreter boyunca ilerleyen, peristaltik hareketler sayesinde olur. Bu hareketler sonucu mesane yavaş yavaş dolar. İnsan mesanesinin kapasitesi yaklaşık olarak 350-450 cc. kadardır. Mesane organizmanın her içi boşluklu organı gibi volümünü içindekine adapte eden bir organdır. Yani muayyen bir sınıra kadar mesane içine idrar geldikçe refleks olarak gevşer. Mesanede toplanan idrarın muayyen bir seviyeye ulaşmasından sonra bu gerginliğin sebep olduğu uyarılar afferent yol ile medula spinalise taşınır ve işeme hissini uyarır. İşeme isteği üzerine mesane istemli olarak idrarı boşaltır.³⁴⁵

Alt ürüner sistem; sidik oluşumunda böbreklerden başlayarak atığın vücuttan ayrıldığı son noktaya kadar görevli olan elemanlar topluluğu olup mesane ve üretradan oluşmaktadır.³⁴⁶ İşeme eylemi alt ürüner sistemde gerçekleşir ve depolama ve boşaltım olmak üzere iki fazı mevcuttur. Mesane uygun miktarda idrarı uygun doyumla ve düşük basınçla depolayabilmektedir. Dinlenme sırasında mesane çıkışı daima kapalı olup mesanede istem dışı kasılma olmaz. İşeme bozukluklarının iki ana şekli vardır. Bunlar depolama yetersizliği ve boşaltım yetersizliğidir.³⁴⁷

Yaralamanın mesane organına karşı yapılması durumunda mesane rezeksiyonu meydana gelirse idrar depolanmadığından ve bu görevin başka organ tarafından yapılması mümkün olmadığından işeme bozukluğu meydana gelecektir. Mağdurda oluşan arazın derecesine göre yaralama neticesi meydana gelen durumun organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitilmesi olduğu takdir edilecektir.³⁴⁸ Mesanenin tamamen parçalanması durumunda cerrahi müdahale ile alınması halinde fonksiyonlarını tamamen yapamaz hale geleceğinden bu durumun organ işlevinin yitilmesi, sifinklerin ve sinir köklerini ilgilendiren travmatik lezyonların da ağırlığına ve mesanede meydana getirdiği fonksiyon azalmasına göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitilmesi olup olmadığı araştırılmalıdır³⁴⁹

³⁴⁵ Akgün, Necati, a.g.e., s.102-105

³⁴⁶ Çöloğlu, A. Sedat, a.g.e., s.376

³⁴⁷ Çetinel, Bülent, (12/04/2004), Nöroürolojide Mesane Rekonstrüksiyonu, <http://ftr.org.tr/Dergi/MAYIS2003/>

³⁴⁸ ATK. II. İhtisas Kurulunun 10/07/1995 Tarih ve 5939 Nolu Kararı. "... mesane rüptürüne neden olan arızanın..., SONUÇ: 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 20 Gün mutad iştigale engel teşkil edeceği,...." (Bkz. Koçer, Kenan, a.g.e, s. 101)

³⁴⁹ Mesanenin tamamen parçalanmasına ve ameliyatla alınması ile fonksiyonunun devamına imkan bırakmayan travmatik yaraları T.C.K.' nun 456/3. maddesi uygulanır. (Güldoğan, Muzaffer, Güldoğan, a.g.e., s.65)

6- İnce Bağırsağın Delinmesi ve Alınması

İnce barsakların ilk bölümü olan duodenum pankreas başını saran bir eğri şeklindedir. Pars superior duodeni'nin bulbus duodeni denen ilk 2-3 cm'lik bölümü intraperitoneal'dir ve dolayısı ile daha hareketlidir. Duodenumun geri kalan bölümü retroperitoneal'dir. Pylorus hizasında (7. kıkırdak kosta, orta hattın 1-2 cm dışı) başlayan pars superior duodeni orta hattın yaklaşık olarak 5 cm sağına doğru transvers olarak seyrederek. Pars superior'un bittiği noktada başlayan pars descendens duodeni yaklaşık olarak 7-8 cm boyunca vertikal olarak aşağıya uzanır ve sağ kosta kavsi hizasında (L3) yaklaşık 90 derecelik bir açıyla sola doğru dönerek pars inferior duodeni ile devam eder. Horizontal bir seyir gösteren duodenum'un üçüncü bölümü olan pars inferior orta hattı sola doğru 1-2 cm geçtikten sonra yukarı ve sola doğru uzanan duodenum'un son bölümü olan pars ascendens duodeni oluşur. Pars ascendens duodeni, planum transpyloricum üzerinde ve orta hattın 3 cm kadar solunda bulunan duodenojejunal bileşkeye kadar uzanır. Bu bileşke, lig suspensorium duodeni (Treitz ligamenti) tarafından oldukça sabitlenmiş bir şekilde tutulur. İnce bağırsakların geri kalan bölümü olan jejunum ve ileum, abdomen ve pelvis'in önemli bölümünü doldururlar. Mesenterium ile sarılı olan bu bağırsak bölümleri duodenojejunal bileşke hizasından spina ilaca anterior superior'a doğru yukarıdan aşağıya ve soldan sağa doğru uzanan radix mesenterii denen bir kökle karın arka duvarına tutunurlar.³⁵⁰ Mesenterik ince barsağın yaklaşık uzunluğu 6 m dir fakat barsağın musküler tonusuna veya ölçüm çeşidine göre değişir.³⁵¹

765 Sayılı TCK' na göre Adli Tıp Kurumu ince ve kalın bağırsağı organ kabul ederek hafif derecede yaralanmaların mutata iştigale engel olacağını,³⁵² belli bir kısmının alınmasını hayati tehlike oluşturacağını ve organ işlevinin sürekli zayıflaması olacağını kabul etmiştir.³⁵³³⁵⁴ İnce bağırsak ve kalın bağırsak rezeksiyonlarında alınan bağırsağın fizyolojik görevini ne miktarda yapmasını engellediği tespit edilerek failin sorumluluğu tespit

³⁵⁰ Bağırsaklar, (Intestinum), (24/04/2004) <http://anatomi.uludag.edu.tr/Abdomen.htm>

³⁵¹ Demirkalem, Pakize,(12/04/2004), İnce Bağırsağın Anatomisi, <http://www.geocities.com/pakizedemirkalem/incebarsak.htm>

³⁵² ATK. II. İhtisas Kurulunun 01/02/1995 Tarih ve 1091(D) Nolu Kararı. "... Bağırsak delinmesine neden olan batına nazif ateşli silah yaralanmasının, şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 25 gün mutata iştigaline engel olacağı, 3) uzuv zaafi, uzuv tatili niteliğinde bulunmadığı..."(Yayınlanmamış Adli Rapor)

³⁵³ Soysal, Zeki, a.g.e., s.500

³⁵⁴ ATK. II. İhtisas Kurulunun 20/05/1996 Tarih ve 3412 Nolu Kararı. "... Ateşli silah yaralanması nedeniyle sağ hemikolektomi ve 10 cm'lik jejunum rezeksiyonu yapıldığı, ..., SONUÇ: 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 25 gün mutata iştigale engel teşkil edeceği, 3) Hemikolektomi (kalın bağırsağın yarısının çıkartılması) arızasının devamlı uzuv zaafi niteliğinde bulunduğu oy birliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

edilmelidir. Bağırsak rezeksiyonlarında görevini yapamama durumuna göre organ işlevinin sürekli zayıflaması olabileceği gibi organ işlevinin yitirilmesi olması da söz konusu olabilir. Bağırsağın zarar gördüğü yaralamalarda yaşamı tehlikeye sokan bir durumun meydana gelip gelmediği ayrıca araştırılmalıdır. Bağırsağın tranplantasyonu ile mağdur tedavi edilse dahi failin sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır. Ayrıca halen bağırsak nakillerinde rejeksiyon ya da enfeksiyon meydana geldiğinde bu nakiller henüz yeteri kadar başarılı olmamaktadır.³⁵⁵

D- Pelvis Bölgesinin Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması, Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi

1- Penis Amputasyonu

Erkek ve kadın üreme organları vücut içinde olanlar ve dışında olanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Erkeğin dış genital organları penis ve içinde erbezlerini barındıran torba (skrotum) adı verilen yapıdan ibarettir. Penis erişkin bir erkekte 5-9 cm uzunluğunda 3-cm çapında silindir şeklinde³⁵⁶ üç silindirik yapıdan oluşan iki korpus kavernosum, glans penisin arkasından başlayıp symphis pubis seviyesine kadar seyrederek penisin ana shaftını oluşturur.³⁵⁷ Korpuslar distalde glans ile örtülmüştür. Her iki korpus tunica albuginea ile ve korpusların tamamı ise kalın fibröz yapıdaki buck fasciası ile sarılmıştır. Penis derisi bu yapıda gevşek bağlantıdadır. Glans çevresinde prepusium yer alır. Korpus kavernozumların proksimal uçları tübenositaz önünde pelvik kemiklere bağlıdır. Korpus kavernozum, spongiozum ve glans penis düz kas septalarından ve vasküler boşlukları saran erektil dokudan meydana gelmiştir.³⁵⁸ Penisin ortasında uretra adı verilen idrar borusu vardır. Mesaneye bağlantılı olan bu boru penis başının uç kısmında bulunan uretra ağzına açılır. Penisin ortasında bulunan uretra adı verilen boru sayesinde meni ve idrarın dışarı boşaltılması sağlanır. Erkek uretrası kadın uretrasına göre çok daha uzundur.³⁵⁹ Penis ve testislerin, vajen uterus ile yumurtalıkların organ olarak kabul edilmesi gerekir.³⁶⁰

³⁵⁵ Ceyhan, Yunis, (24/04/2004), Türkiye’de İlk İnce Bağırsak Tranplantasyonu, <http://www.medicompclub.com/tip/haber/barsak.htm>

³⁵⁶ Kocatepe, Kağan, (12/04/2004), Erkek Üreme Organlarının Yapısı, <http://jinekoloji.net/>

³⁵⁷ Yavuz, M.Fatih, (1998), Empotans, (Yayınlanmamış Ders Notları), s.1, İstanbul

³⁵⁸ Kılıç, Süleyman, a.g.s.

³⁵⁹ Kocatepe, Kağan, a.g.s.

³⁶⁰ Aykaç, Mehmet, (1987), Adli Tıp Ders Kitabı, Çelikler Matbaası, s.294, İstanbul

Normal bir seksüel yapı için; yeterli anatomik ve fizyolojik yapı, yeterli seksüel stimülasyon, pozitif yönde seksüel bilgi ve deneyim, seksüel stimülasyonun olgunlaşmasını engelleyen inhibütör faktörlerin olmaması gerekir.³⁶¹ Normal bir seksüel yapının meydana gelebilmesi için en önemli olan ve başta gelen kişilerin bu yapıyı oluşturacak nitelikte anatomik ve fizyolojik bir vücut bütünlüğüne ve sağlığına sahip olmalarıdır. Yukarıda sayılan diğer özelliklerin daha sonradan zamanla kazanılması ya da uygulanacak doğru tedavi yöntemleri ile tedavi edilip sonuç alınması mümkün iken anatomik ve fizyolojik yapıdan yoksun olma durumunun telafisi mümkün olmayacaktır. Penise karşı yapılan yaralama neticesinde galans amputasyonu yapılmış ise yine cinsel ilişkiye girilmesi ve zevk alınması mümkün olabilir, fakat tam olarak sağlıklı bir cinsel ilişki kurulamaz. Çocuk yapma kabiliyetini duruma göre etkileyebilir. Normal seksüel yapılarda cinsel ilişkide yaptığı fonksiyonu itibariyle penis başının önemli görevleri vardır. Penisin başı cinsel ilişkide erkeğin en hassas bölgelerinden birisi olup içerdiği çok sayıda sinir ucu sayesinde erkek orgazmında önemli rol oynar.³⁶²

Penisin başının kopması durumunda cinsel ilişki sırasında penisle sağlanan cinsel uyarılamada azalma meydana gelecektir. Peniste meydana gelebilecek arazlar galans amputasyonu ve tam penis amputasyonu olmak üzere ikiye ayrılır. Galans amputasyonunun penis başında meydana gelmesi durumunda karşı cins ile cinsel ilişkiye girilmede, cinsel ilişkiden zevk almada azalma ve zorluk meydana geleceği gibi çocuk oluşumu için gerekli olan spermin kadının üreme organına ulaştırılmasında sıkıntılar oluşacaktır. Adli Tıp Kurumu galans amputasyonunu organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmektedir.³⁶³³⁶⁴ Peniste meydana gelen arazlarda mağdurun yaşamını tehlikeye sokan bir durumun olup olmadığı, mağdurun vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan, kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olup olmadığı,³⁶⁵ organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesi niteliğinde olup olmadığı araştırılmalıdır.

³⁶¹ Yavuz, M.Fatih, (1998), Empotans, (Yayınlanmamış Ders Notları), s.2, İstanbul

³⁶² Kocatepe, Kağan, a.g.s.

³⁶³ Soysal, Zeki, a.g.e., s.500

³⁶⁴ ATK. II. İhtisas Kurulunun 01/09/1995 Tarih ve 7741 Nolu Kararı. "... Adli tıp Kurumu II. İhtisas Kurulunun 16.08.1995 tarihli muayenesinde penisin 4 cm uzunluğunda galans penisin bulunmadığı, penis üzerinde sütür izleri görüldüğü tespit edildiğine göre; SONUÇ: Total penis amputasyonuna neden olan arızanın devamlı uzuv zaafi niteliğinde olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

³⁶⁵ "Erkek genital organlarının travmatik lezyonları penisin travmatik lezyonu, arter veya kovernöz sistemini ilgilendirmiş veya şekil bozukluğuna, idrar etme zorluğuna sebep olmuş ise (15) gün mutad iştigale engel olur. Çocuk yapma kabiliyetinde bir arızaya sebep olmadıkça T.C.K'nun 456/2. maddesi kapsamına girmez." (Bkz. GÜldoğan, Muzaffer, a.g.e., s.16)

Tam Penis amputasyonu ise; penisin travma sonucu tamamen vücuttan ayrılması, kopması anlamına gelir ki; yaralama neticesi penisin cinsel ilişkiye girme fonksiyonlarını tamamen yitirmesi ve yapamaz hale gelmesi durumudur. Erkek üreme sağlığını; hormonlar, sperm üretimi ve sperm kanallarında spermin taşınması ve cinsel fonksiyonlar etkiler. Bunlardan herhangi birisinde bozukluk bulunması infertiliteye neden olacaktır.³⁶⁶ Erkek cinsel organlarının başlıca amacı spermin üretilmesi ve bunların kadın üreme sistemine taşınmasıdır. Tam penis amputasyonunda testislerde üretilen spermin doğal yoldan kadın üreme organına boşaltılması ve mesanede biriken idrarın doğal yoldan dışarıya atılması imkansız hale gelecektir. Penisin belli başlı görevleri bunlardır. Penis tamamen vücuttan ayrıldığında bu görevlerini yapamaz hale geleceğinden bu durumun organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirilmesi gerekir. Adli Tıp Kurumu yerleşmiş içtihatlarına göre bu durumu organ işlevinin yitirilmesi³⁶⁷ olarak kabul etmektedir.

Cerrahi müdahale sonucu ya da protez tedavi yöntemleri ile idrarın dışarı atılmasının sağlanması, tıbbi metotlar kullanılmak suretiyle testislerde üretilen spermlerin yapay dölleme metoduyla, kadın üreme organına aktarılabilir olması, tıbbi alanlarda ilerlemelerin bulunması ile tüp bebek yapma imkanının gelişmiş bulunması, organ işlevinin yitirilmesi niteliğinde bulunan yaralama suçunun unsurlarını ortadan kaldırmayacak ve failin cezai sorumluluğunda bir değişiklik meydana gelmeyecektir. Spermler kadın üreme organına penisin ereksiyon haline geçmesi ile taşınır. Ereksiyon penise arteriyel giriş ve venöz çıkış arasındaki dengeye bağlı olan vasküler yapıların kontrol ettiği bir olaydır. Arteriyel girişin artması ve geri dönen kanın azalması ile ereksiyon sağlanır. Erkekte tam penis amputasyonu ve infertilite durumu söz konusu ise spermin oluşması ve kadın cinsel organına doğal yoldan taşınması mümkün olmayacaktır. Erkek infertilitesinin başlıca sebebi sperm üretim bozuklukları, sperm kanalı tıkanıklıkları, sperme karşı antikor varlığı, testis travması, hormonal bozukluklar, varikosel, bazı hastalıklar, enfeksiyonlar ve kullanılan bazı ilaçların meydana getirdiği bozukluklardır. Protez tedavide normal ereksiyon sağlanamaz.³⁶⁸

Tam penis amputasyonlarında cinsel ilişki gerçekleşemeyeceğinden ve idrarın doğal yoldan dışarı atılması sağlanamayacağından dolayı penisin görevini tam olarak yapamaması

³⁶⁶ Göksel, Ahmet.,(12/04/2004), Erkek İnfertilitesini Oluşturan Faktörler, www.cinsel-sorunlar.com/

³⁶⁷ Tunali, İbrahim, (1995), Adli Tıp, 2. Bası, Atilla Kitabevi, s.136, Ankara

³⁶⁸ Kadioğlu, Ateş, (16/03/2004), İnfertilite de Erkeğin Rolü, <http://www.androloji.org.tr/Hastalar.asp?SEC=HST>

durumu gerçekleşeceğinden organ işlevinin yitirilmesinin varlığı kabul edilmeli, galans amputasyonlarında da teknik bilirkişilik kurumunun da görüşü alınarak duruma göre organ işlevinin sürekli zayıflaması olup olmadığı, yaşamını tehlikeye sokan bir duruma sebebiyet verip vermeyeceği araştırılmalıdır. Penis amputasyonu durumunda doğal olmayan müdahale yöntemleri kullanılarak erkekten alınan spermelerin kadın üreme organına enjekte edilebiliyor olması, idrarın insan vücudundan tahliyesinin sağlanabiliyor olması durumlarında failin cezai sorumluluğu ortadan kalkmayacaktır. Mağdurda meydana gelen psikolojik rahatsızlığın telafisi, ya da protez tedavi ya da başka bir doğal olmayan tedavi yönteminin mağdura uygulanmış olması hiçbir zaman mağduru doğal konumuna ulaştırmayacağı gibi failin cezai sorumluluğunu da ortadan kaldırmayacaktır.

2- Testislerin Travmatik Lezyonları (Orşiektomi)

Testisler normal şartlarda her erkekte iki adet bulunan her biri yaklaşık olarak 4-5 cm uzunluğunda 2-2.5 cm kalınlığında, büyüklükleri kişiden kişiye göre değişen çevreleri tunika albuginea adı verilen sağlam zar tabakaları ile çevrili, her biri scrotum ile çevrili testosteron dihirotestosteron, androstendion hormonları ve spermin üretildiği organdır.³⁶⁹³⁷⁰ Çocukluk çağında özellikle ilk iki yılda çok az büyüme gösteren testislerin ağırlığı yaklaşık olarak 1 gram kadardır. Testislerde hızlı büyüme 11 yaşlarında başlar 17 yaşına ulaşıldığında yaklaşık olarak 15 grama ulaşır. 11 yaşından sonra testislerin büyüdüğü sekonder cinsiyet belirtilerinin ortaya çıktığı dönemdir ki; pupis ve aksillada başlayan tüylenme genişleyerek koyu renk alır, yüzde beliren sakallar büyümeye ve kalınlaşmaya ve renkleri koyulaşmaya başlar. Larinksin genişlemesi ile ses kalınlaşır, kaslar kuvvetlenir, davranışlarda değişimler meydana gelir. Vücut ve zihindeki bu gelişmeler testislerin varlığına bağlı olarak meydana gelmektedir. Testisler puperteden önce ameliyatla çıkartılacak olursa kişide uzun kemiklerin büyümesi devam ettiğinden, kişinin boyu uzun olur, penisi büyümmez, yüzündeki tüylenme olmaz, ses kalınlaşmaz, prostat vasiküla seminalis, skrotum infantil kalır, timus kaybolmaz, aynı zamanda bu kişiler steril ve impotent olduğu gibi, bu kişilerde cinsel istekte gelişmez. Şayet testislerin ameliyatla çıkartılması puperteden sonraki bir dönemde yapılacak olursa kaslarda zayıflama meydana gelir, prostat ve vasiküla seminaliste atrofiye yol açar, histolojik

³⁶⁹ Reproductive System, Anatomy And Physiology, (12/04/2004),

<http://reference.allrefer.com/encyclopedia/R/reprosys-in-the-human-female.html>

³⁷⁰ Kılıç, Süleyman., (12/04/2004), Genitouriner Sistemin Anatomisi, Ders Notları,

<http://medicine.inonu.edu.tr.url/skiliç>

değişiklikler görülür, cinsel istekte azalma olur, puperteden sonra ameliyatla testisler alındığından sekonder erkeklik belirtilerinde bir kaybolma meydana gelmez.³⁷¹

Her testis içinde çok ince ve birbiri üzerine katlanmış çok sayıda kılcal borular mevcuttur. Sperm hücreleri bu borular içinde oluşup, olgunlaşmaktadır. Sperm hücrelerinin üretimi ve olgunlaşması yaklaşık olarak 74 gün sürmektedir. Sperm hücrelerinin üretimi aynen yumurta hücrelerinin üretiminde olduğu gibi esasen 46 kromozom taşıyan bir hücrenin tam yarıdan ikiye bölünmesiyle çoğalmaktadır. Spermin oluşmasındaki 74 günlük sürenin ilk 5 günü testislerde geçerken son 24 günü epididimde geçmektedir. Epididimde spermler tam olgunluk halinde hareketlilik kazanmaktadır.³⁷² Sperm hücreler ve testosteron hormonları her iki testiste ayrı ayrı üretilmektedir. Tek testise sahip olanlarda erkeklik hormonlarına sahip olabilmekte ve sperm hücrelerini üretebilmektedir.

Adli Tıp Meclisi³⁷³ ve Adli Tıp Kurumu'nun yerleşmiş kabullerine göre;³⁷⁴ yaralama neticesinde her iki testisin birlikte görevini yapamaz hala gelmesi durumunu organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmişken, testislerden tekinin tamamen fonksiyonunu kaybetmesi durumunu ise; diğer testis vasıtasıyla çocuk yapma kabiliyeti devam edeceğinden bahisle organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul edilmiştir. Şayet tek testisin kaybında diğer testis tüm fonksiyonlarını yerine getirebiliyorsa çocuk yapma yeteneğinde hiçbir kayıp ve azalma meydana gelmiyorsa, normal cinsel hayat her yönü ile devam edebiliyorsa yaralama sonucunda tek bir testisin alınması durumunun organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirilmesi mümkün değildir, çünkü işlevinin sürekli zayıflamasına uğrayan bir fonksiyon yoktur. Bu şekildeki bir kabulde cerrahi müdahale ile vücuttan ayrılan testiste tek başına çocuk yapma kabiliyeti ve diğer cinsel hayat için gerekli fonksiyonları yerine getirebildiğinden ve tamamen anatomik ve fiziksel olarak vücuttan ayrılmış olduğundan organ

³⁷¹ Guyton, Artur. C., (Çev.); Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu, Abidin, a.g.e., s.1328

³⁷² Yakın, Kayhan, (16/03/2004), Erkek Kısırlığı, www.tupbebek.com/

³⁷³ Testisin travmatik lezyonları kasıklardan testise inen her iki taraflı kordonun tamamının kesilmesine sebep olunmuş ve çocuk yapma kabiliyeti tamamen yok edilmiş ise TCK' nun 456/3. maddesi uygulanır. Bir testisin tamamen çıkartılması çocuk yapma yeteneğini etkileyemeyeceğinden 15 gün mutata iştigale engel olur. (Bkz. Gündoğan, Muzaffer, a.g.e., s.16)

³⁷⁴ ATKGK 11/11/1999 Tarih ve 198 Nolu Kararı. "...sol testisin alınmasının uzuv zaafi niteliğinde olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." ATK. II. İhtisas Kurulunun 26/07/1996 Tarih ve 4729 Nolu Kararı. "... yaralama sonucu burun sırtında 1 cm'lik kanamalı kesi, sağ gözaltında ekimoz, tüm sol skrotumda hematoma mevcut olduğu, yapılan US'de testisin fragmentasyona uğradığı görülerek 23.1.1996 tarihinde Adli Tıp Merkezine yatırıldığı, ameliyata alındığı, parçalanmış sol testisin alındığı,... SONUÇ; Sol testis alınmasının +os nasalede uç kırığa neden olan arızanın şahsın; 1) hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 2) 15 gün mutata iştigaline engel teşkil edeceği, 3) sol testisin alınmasının uzuv zaafi niteliğinde olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." Aynı nitelikte ATK. II. İhtisas Kurulunun 06/02/1998 Tarih ve 738 Nolu Kararı. (Yayınlanmamış Adli Rapor)

işlevinin yitirilmesi olarak tanımlanması gerekmektedir. Şayet tek testis bu görevleri tam olarak yerine getiremiyor nakıs olarak yerine getirebiliyorsa bu durumda tek testisin alınması durumunda organ işlevinin sürekli zayıflamasından bahsetmek mümkün olacaktır. Bu konuda tıbbi bir konu olup bilirkişilik makamlarınca çözüme kavuşturulmalıdır. Fakat bilirkişilik makamları mevcut uygulamalarında ve adli raporlarında her birisinin müstakil olarak tüm fonksiyonları yapabildiğini kabul etmektedirler.

Diğer çift organlarda olduğu gibi yaralama neticesinde, testislerden birisinin cerrahi müdahale ile alınması durumunda diğer testiste her hangi bir araz meydana gelmemiş ise kişi testise bağlı olan cinsel fonksiyonlarını yerine getirebilmektedir. Kanun metninde “..organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, ...organlardan birisinin işlevinin yitirilmesi ...” şeklinde bir düzenleme mevcut bulunduğundan ve bu durum kanunla şüpheye yer vermeyecek şekilde detaylı olarak düzenmiş olduğundan, yaralama neticesinde testislerden birisinin alınması durumunda organ işlevinin yitirilmesi oluşacaktır. Diğer testisle cinsel fonksiyonun yerine getirilebiliyor olması failin sorumluluğu açısından önemli değildir. Çünkü kanun metninde cinsel fonksiyonda bir azalma ya da kişinin üreme sisteminde herhangi bir azalma ya da yok olması durumunu düzenlememiştir. Kanun metninde bu durum organlardan birisinin kaybı şeklinde tarif edilmiştir. Şayet kanunda organ yerine üreme sisteminde meydana gelen bozukluk, ya da cinsel fonksiyonda meydana gelen bozukluğu sayarak cezalandırılacağı şeklinde bir düzenleme yapılmış olsa idi, bu durumda failin cezai sorumluluğunun tespiti daha da zor olacaktı. Çünkü insan üreme sistemi ve cinsel fonksiyonların yerine getirildiği organlar birden fazla olduğundan özel bir ayırım yapmak daha da zor olacaktı. Şayet bu testislerden birisi tam olarak fonksiyonunu yitirmemiş, fakat ciddi boyutta bir zarara uğramış ve bu durumda daimi olarak kalıcı surette bir araz meydana getirmiş ise organ işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilebilir. Şayet daha hafif bir zarar meydana gelmiş ise mağdurun durumu 5237 Sayılı TCK' nun 86. maddesi kapsamında değerlendirilmelidir.

Her ne kadar tek testisin zarara uğrayıp cerrahi müdahale ile vücuttan ayrılması durumunda diğer testiste sperm üretme ve hormon salgılaması yapılmak suretiyle tek başına fizyolojik fonksiyonu tam olarak sağlanmakta ise de, bu testislerden birisi de tek başına organ olma niteliğini taşımakta olduğundan ve anatomik olarak organın fizyolojik olarak yaptığı

görevini yapamaz hale gelmesi itibariyle organ işlevinin yitirilmesi sayılacaktır.³⁷⁵ Kanundaki düzenlemenin bu şekilde anlaşılması ile aynı zamanda tek testisi olan birisine karşı yapılan yaralamada organ işlevinin yitirilmesi sayılacağından failin aynı ağırlıktaki eylemlerine karşı verilecek ceza miktarlarında da eşitlik sağlanmış olacaktır. Aksi durumda iki testisi olan kişiye karşı yaralama eylemi sonucu tek testisin cerrahi müdahale ile alınması durumunda cinsel fonksiyonların ve üreme işlevinin diğer testisle yapılabileceğinin kabulü halinde failin eylemini organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmek gerekecektir. Bu durumda ceza adaletine uygun düşmeyecektir.

Şayet failin eylemi neticesinde mağdurun iki testisi de zarar görmüş ve cerrahi müdahale sonucunda testislerden ikisi de alınmışsa failin fiilinin ağırlığına göre 5237 Sayılı TCK' nun 61.maddesi kapsamında faile verilecek cezada hâkim, cezanın alt sınırından uzaklaşmak suretiyle teştiden ceza verebilecektir. Bu şekilde ceza takdirinde kanuna aykırı olan bir durum söz konusu değildir. Yine tek testis kaybının organ işlevinin sürekli zayıflaması sayılması durumunda daha önceden mağdura karşı yaralama eyleminde bulunup mağdurun tek testisinin alınmasına sebebiyet veren fail hakkında organ işlevinin sürekli zayıflamasını meydana getirmekten dolayı 5237 Sayılı TCK' nun 87/1. maddesinin uygulanması gerekirken, aynı mağdurun tek olarak kalan testisine karşı yaralama suçu işlenip cerrahi müdahale ile tek olan testisin alınması durumunda bu fiili yapan failin eyleminin organ işlevinin yitirilmesine sebebiyet verme olarak kabul edileceğinden kanunu 87/2. maddesinin uygulanması gerekecektir. Bu şekilde bir uygulama ceza adaletine ve kanun koyucunun amacına uygun düşmeyecektir. Yine mağdurun tek bir testisi olduğunu bilmeyen ve eylemi neticesinde tek bu testisin alınmasına ya da tüm fonksiyonlarını kaybetmesine sebebiyet veren fail hakkında da eylemi organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirileceğinden meydana gelecek olan karmaşa ortadan kaldırılmış olacaktır. Aksi takdirde tek bir testisi olan her hangi bir mağdura karşı yapılan yaralamalarda, failin mağdurun bu özel durumunu bilip bilmediği, ya da bilebilecek durumda olup olmadığının araştırılması gerekecek ve failin tespit edilen bilip bilmeme durumuna göre kastının ve cezai sorumluluğunun tespiti gerekecektir.

---

³⁷⁵ Dokrinde tek husye kaybını ne devamlı uzuv zaafi ne de uzuv tatili olmayacağını ileri sürenler yazarlar da vardır. (Bkz. Çağlayan. M Muhtar, (1984), Türk Ceza Kanunu, 3. Baskı, C.4, s.5, Yetkin Yayınevi, Ankara)

3- Ovaryumun Travmatik Lezyonları

Kadın genital organları vücut dışında yer alanlar ve vücut içinde yer alanlar olarak ikiye ayrılır. İç genital organlar kadın iskeletinde bacakların hemen arasında yer alan leğen kemikleri ve bel kemiği tarafından oluşturulan kemik çatının (pelvis kemiklerinin) içinde yer almaktadır. İç genital organlar; vajina, labiumlar, klitoris, tuba uterinalar, overler ve uterus olmak üzere altı tanedir.³⁷⁶

Overler herkeste normal şartlarda iki taraflı olarak iki adet bulunmakta olup; uterusun her iki yanında yaklaşık 3.5x2x1 cm büyüklüğünde, üzeri girintili çıkıntılı içlerinde döllenenmiş gelişmeye hazır yaklaşık olarak 400.000-500.000 yumurta vardır. Gebe olmayan bir kadında, spina iliaca anterior superior seviyesinde ve lig. inguinale'nin orta noktasının hemen üzerinde bulunan ovaryumlar da gebelikte birlikte uterusun büyümesi ile yukarıya doğru çekilen³⁷⁷ üreme organıdır. Overlerde her adet döneminde bir ya da birden fazla yumurta olgunlaşır. Bu yumurta adet kanamasının 12-16. günleri arasında dışarı atılır. Yumurtanın dışarı atıldığı dönemde cinsel ilişki meydana gelirse kadına geçen ve rahimden yukarı doğru ilerleyen erkek spermi erkekten getirdiği genetik özellikleri yumurtaya aktarır ve bu şekilde döllenen meydana gelir.³⁷⁸

Çocuk oluşumu için sağlıklı bir cinsel yapıya sahip erkek ve kadının cinsel birleşimde bulunmaları, sperm ile overlerde oluşan yumurtaların bir araya gelmesi gerekmektedir. Şayet kadın overlerinde bulunan herhangi bir problemten dolayı yumurta üretileniyorsa cinsel birleşme olsa dahi çocuk oluşumu için gerekli veriler sağlanamadığından çocuk meydana gelmeyecektir. Her iki overde de yumurta üretimi yapılmaktadır. Bu overlerden birisinin alınması durumunda diğer over sağlıklı ise yine yumurta üretimi devam etmekte ve çocuk yapma kabiliyeti muhafaza edilmektedir. Her iki over birlikte cerrahi müdahale ile alınırsa yumurta üretimi olmayacağından çocuk yapma kabiliyeti de tamamen yitirilecektir. Erkek genital organlarında testislerin karşılığı kadınlarda ovaryum olup her iki cinste de bu organlar çift olarak bulunmaktadır.

³⁷⁶ Kocatepe, Kağan, a.g.s.

³⁷⁷ Abdominal ve Inguinal Bölge Yüzey Anatomisi (15/04/2004), <http://anatomi.uludag.edu.tr/Abdomen.htm>

³⁷⁸ Kadın Üreme Organları, (26/03/2004), <http://www.saglik.net.tr>

Adli Tıp Kurumu tek taraflı ovaryum kaybını organ işlevinin sürekli zayıflaması, çift taraflı ovaryum kaybını da organ işlevinin yitirilmesi saymaktadır.³⁷⁹ Adli Tıp Kurumu erkeklerde testislerin tekinin alınması durumunda diğer testiste sperm üretimi olacağından bahisle tek ovaryum kaybında da diğer ovaryumda yumurta üretimi olacağından bahisle tekinin alınmasını organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmektedir. Tek bir testisin alınması durumunda da organ işlevinin yitirilmesi sayılması gerektiği yukarıda detaylı olarak açıklanmıştır. Tek ovaryum kaybında da aynı durum söz konusu olup tekinin kaybı durumunda organ işlevinin yitirilmesi sayılması gerekmektedir. Adli Tıp Kurumu çift olan organlardan böbreğin tekinin kaybı durumunu organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmiş olmasına rağmen tek ovaryum kaybının organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirilmesi genel uygulamalar açısından çelişkiler meydana getirmektedir.

4- Uterusun (Rahim) Travmatik Lezyonları

Uterus; kadın ve erkeğin cinsel ilişkiye girmesi sonucu döllenmiş yumurtanın yerleştiği, gebeliğin olduğu ve tüm evrelerini tamamladığı kas ve bağ dokusundan oluşan yerdur. Genelde 8 cm uzunluğunda 5 cm genişliğinde ve 2.5 cm kalınlığında tersine duran bir armuda benzeyen bu organ gebelik sırasında bebeği, eşini ve bebeğin içinde bulunduğu sıvıyı içinde bulunduran, bebeğin gelişiminde genişleyen bir yapıya sahiptir. Doğum sonrası da kısa bir zamanda eski haline döner. Rahim içi yüzü ince bir doku ile örtülü olup döllenmiş yumurta veya embriyoya güvenli bir ortam sağlar.³⁸⁰

Kadında sağlıklı bir rahim yok ise, kadının diğer cinsel organları tam olarak fonksiyonlarını yerine getirirse de doğal olarak döllenmiş yumurta veya embriyonun gelişim aşamalarını tamamlayacakları ortam oluşmadığından hayatiyetlerini devam ettirmeleri mümkün olmayacaktır. Adli Tıp Kurumu ve Yargıtay³⁸¹ uygulamalarına göre yaralama sonucu uterusun alınması organ işlevinin yitirilmesi mahiyetinde kabul edilmektedir.³⁸²

³⁷⁹ Soysal, Zeki, a.g.e., s.500

³⁸⁰ Şatıroğlu, Hakan, (26/03/2004), Kadın Üreme Organları, http://www.saglik.tr.net/kadin_sagligi

³⁸¹ 4.CD. 27/5/1988 Tarih, 1988/3260E, 1988/4065K Sayılı Kararı "..., sanık doktorun kürtaj müdahalesi ile çocuğu almak için bütün icrai fiilleri tamamladığı, ancak rahmin delindiği, bu şekilde sanıkların ihtiyarlarında olmayan bu durum sonucu mağdurun hastaneye kaldırıldığı, çocuğun ölü olarak alındığı, rahminde çıkarılması ile uzuv tatilinin meydana geldiği ..." (Bkz. <http://www.meseyazilim.com/08/04/2004>)

³⁸² ATK. II. İhtisas Kurulunun 29/04/2004 Tarih ve 3708 Nolu Kararı. "... kişinin geçirdiği trafik kazası sonucu, bir iç organ olan uterusunda (rahimde) yırtılma meydana gelmiş bulunduğu, ve bu sebeple ceninin hayatiyetini kaybettiği, ve uterusun ameliyatla alınması gerektiği, dolayısıyla uterus yaralanmasına ve çıkarılmasına neden

Normal şartlarda uterusun alınması durumunda çocuk yapma kabiliyeti yitirilmiş olacaktır. Yardımcı üremeye tekniklerden İn Vitro Fertilizasyon ve Embriyo Transferi (İVF-ET) tedavisi ile temel olarak yumurtalıktan bir ya da daha fazla yumurtayı (oosit) alarak ve erkekten de alınan spermi vücut dışında dölleyerek bir ya da daha fazla döllenen yumurtayı gelişim aşamasına göre rahme yerleştirilmesi sistemi ile³⁸³ overleri sağlam olan kadının başka bir kadının rahmine döllenen yumurtayı kiralık anne denilen kişi üzerinde ceninin tüm evrelerini tamamlaması ile çocuk sahibi olması mümkündür. Fakat bu durum doğal bir tedavi yöntemi değildir. Uterusun kısmen zarar görmesi durumunda dahi çocuk yapma kabiliyeti ortadan kalkmış ise organ işlevinin yitirilmesinden bahsetmek gerekmektedir. Çünkü uterusun işlevinin sürekli zayıflamasından söz edilemez.

5- Çocuk Yapma Yeteneğinin Kaybolması

Yaralamanın düzenlendiği kanunun 87/2 maddesinde ayrıca çocuk yapma yeteneğinin kaybolması şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiştir. Çocuk yapma kabiliyetinin yaralama sonucu azalması ya da tamamen ortadan kalkması erkekte ve kadında meydana gelebilir. Bu suçun mağduru kadın olabileceği gibi erkekte olabilir. Normal bir seksüel yapı için; yeterli anatomik ve fizyolojik yapı, yeterli seksüel stimülasyon, pozitif yönde seksüel bilgi ve deneyim, seksüel stimülasyonun olgunlaşmasını engelleyen inhibitör faktörlerin olmaması gerekir.³⁸⁴ Normal bir seksüel yapının meydana gelebilmesi için en önemli olan ve başta gelen kişilerin bu yapıyı oluşturacak nitelikte anatomik ve fizyolojik bir vücut sağlığına sahip olmalarıdır.

Bir kadının çocuk yapma kabiliyetinin olması için ilk olarak yumurtaların üretileceği overlerin olması ve üretilen bu yumurtaların döllenmesi sonrasında çocuğun gelişimini tamamlayacağı rahmin olması gerekmektedir. Overlerden her ikisinin zarar görmüş ve yumurta üretemez hale gelmiş olması ya da rahmin ceninin gelişimi için yeterli ve sağlıklı bir yapıya sahip olmaması durumunda kadın için çocuk yapma kabiliyetinin olmadığından

---

olan arızanın; 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz bıraktığı, 2) 25 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği, 3)Uzuv tatili niteliğinde olduğu oybirliği ile mütalaa olunur.” (Yayınlanmamış Adli Rapor)

³⁸³ Aytaç, İsmail, (2002), Yardımcı Üreme Tekniklerinin Hukuk ve Adli Tıp Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.8, İstanbul

³⁸⁴ Yavuz, M.Fatih, (1998), Empotans, (Yayınlanmamış Ders Notları), s.1, İstanbul

bahsedilebilir. Bu organlardan tekinin görevini tamamen yapamaz halde olması durumunda da çocuk yapma kabiliyeti yoktur denebilir.

Bir erkeğin çocuk yapma kabiliyetinin varlığı için öncelikle çocuk oluşumunda kadından gelen yumurtaları dölleyecek olan spermin testislerde üretilmiş olması, testislerde üretilen bu spermin normal cinsel ilişki ile kadının overlerinde üretilen yumurtalarla buluşturulması gerekmektedir. Bunu yapacak organ da penistir. Öncelikle spermin üretiminin yapılabilir olması, daha sonra da kadın üreme organına aktarılabilir olması gereklidir. Testislerin ikisi birden hasara uğraması yahut testislerde sperm üretimi yapılabilir olmasına rağmen bunlar kadın cinsel organına tahliye edilemiyorsa, penis bu görevi yapamayacak durumda ise erkek için çocuk yapma yeteneğinin sürekli zayıflamasından bahsedilebilir.

Kadın ve erkekte bu organlar fiziksel ve anatomik olarak sağlam olmasına rağmen yaralama sonucu meydana gelen korku ya da başka bir etki neticesi kişide meydana gelen psikolojik bozukluk nedeniyle çocuk yapma yeteneğinin sürekli zayıflaması sonucu bu durum iyileşme olanağı bulunmayan ruhsal bir hastalık halini almış ise meydana gelen ruhsal hastalıktan bahsetmek mümkündür. Çocuk yapma yeteneğinin yitirilmesi ile iyileşme olanağı bulunmayan ruhsal bir hastalığın meydana gelmesi durumu aynı fıkra içerisinde düzenlenmiş olup faile verilecek ceza miktarları aynıdır. Yukarıda açıklandığı üzere çocuk yapma yeteneğinin yitirilmesini, organ işlevinin yitirilmesi kavramı içerisinde değerlendirmek mümkündür. Ayrıca kanun metninde çocuk yapma yeteneğinin yitirilmesini de suç olarak düzenlemek mükerrer bir düzenleme olmuştur. Organ işlevinin yitirilmesinin cezalandırılıyor olması durumunda çocuk yapma kabiliyetinin işlevinin yitirilmesi de cezalandırılmış sayılmaktadır. Bu şekilde bir düzenlemeye gerek yoktur. Yaralama neticesi şayet erkek ya da kadının cinsel organlarında bir zarar meydana gelmeksizin korku ya da başka bir sebeple psikolojik olarak çocuk yapma kabiliyeti yitirilmiş olursa bu durum da İyileşmesi olanağı bulunmayan ruhsal ya da bedensel hastalık içine de dahil edilebilir.

Çocuk yapma kabiliyetine karşı yapılan yaralamalar ile ilgili diğer ülkelerin ceza yasalarında farklı düzenlemeler mevcuttur. Bir kısım ülke yasalarında özel bir düzenleme yapılmayıp yaralamanın genel tanımı yapılmakla yetinilmişken, bir kısım yasalarda özellikle bu husus düzenlenmiştir. İsviçre Ceza Kanunu'nun 122 maddesinde yaralamalar ile ilgili

genel bir düzenleme yapılmakla yetinilmiştir.³⁸⁵ Fransa Ceza Kanunu'nda yaralamanın genel tanımı 222. madde ile düzenlenmişken ayrıca çocuk yapma kabiliyetine karşı yapılan eylemler 1994 yılında yapılan değişiklikle kanunun 312/3. maddesi gereğince cezalandırılır hale gelmiştir.³⁸⁶³⁸⁷ Alman Ceza Kanunu'nun 226. maddesinde yaralamalar ile birlikte çocuk yapma kabiliyetine, (neslin devamına karşı yapılan) eylemlerin cezalandırılması gerektiği hususu düzenlenmiştir.³⁸⁸ Yine Finlandiya Ceza Kanunu'nda üreme organlarına karşı yapılan eylemler 262. madde de özellikle ve sayma usulü ile düzenlenmiştir. Avusturya Ceza Kanunu'nun 85. maddesinde de özel bir düzenleme ile çocuk yapma kabiliyetine karşı yapılan eylemlerin cezalandırılması kabul edilmiştir.³⁸⁹

E- Ekstremitelerin (Etraf Bölgesinin) Organ İşlevinin Sürekli Zayıflaması , Organ İşlevinin Yitirilmesi Açısından Değerlendirilmesi

Ekstremiteler üst ekstremiteler ve alt ekstremiteler olarak ikiye ayrılır Üst ekstremitelerin lezyonlarını; humerus kırıkları, dirsek çıkığı, ulna kırıkları, radius kırıkları bilek kemiklerindeki kırık ve çıkıklar, metekarp kırıkları ve el parmak kırıkları olarak, alt ekstremiteler lezyonlarını da; femur kırıkları, patella kırıkları, tibia kırıkları, kalkaneus kırıkları, talus kırıkları, metatars kırıkları ve ayak parmak kemiği kırıkları olarak ayırmak mümkündür. Kemik kırıkları da kendi içinde kemik gövde kırığı, kemik başı kırığı, kemik parçalı kırıkları, kopma kırıkları, açık parçalı kırıklar ve birkaç kemiğin birlikte kırılması olarak kendi içinde sıralanır.³⁹⁰ Ekstremitelere karşı yapılan yaralamalarda en çok tartışılan konuların başında parmak amputasyonları gelmektedir.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeler kapsamında ekstremitelerin uzuv zaafi uzuv tatili açısından değerlendirilmesinde bir kısım sorunlar meydana çıkmaktaydı. Bu sorunları ortadan kaldırmak üzere 5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesindeki düzenleme yapılmıştır.

³⁸⁵ http://www.admin.ch/ch/d/sr/311_0/a122.html, (20/04/2004)

³⁸⁶ Penal Code, (Çev;Yardımcı, Murat), (12/03/2004), <http://www.lexinter.net/Legislation2/violences.htm>

³⁸⁷ Prohibition in Legislation of Female Genital Mutilation. French Penal Code

Art 312-3 (France), (11/04/2004), <http://www.wjin.net/Pubs/2948.pdf>

³⁸⁸ Creifeld, Carl/ Meyer-Grosner, Lutz, (1990), Creifelds Rechtswörterbuch, 10. Auflage, s.666, Ch. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München

³⁸⁹ <http://www.schlagartig.at/SMinfo-Ecke/Recht/koerperverletzung.htm>, (20/04/2004)

³⁹⁰ <http://www.atk.gov.tr/tr/indexa.htm/22/05/2004>

1- Parmak Amputasyonları

Parmak amputasyonlarını 5237 Sayılı TCK' ndaki düzenlemeler ve 765 Sayılı TCK' ndaki eski düzenlemeler çerçevesinde ayrı ayrı değerlendirmekte fayda vardır.

a- 5237 Sayılı TCK' ndaki Düzenlemelere Göre Parmak Amputasyonları

5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesi ile 765 Sayılı TCK' nda yer almayan bir hüküm getirilmiştir. Bu düzenlemede; “kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması halinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.” denmektedir. Kanun maddesindeki bu düzenlemenin henüz yeni olmasından dolayı kemik kırıklarının yeni yasal düzenlemesi ile ilgili henüz Yargıtay içtihatları oluşmamış olup resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu tarafından “kısaltılmış yara sıkalası” oluşturularak kemik kırıkları için muhtemel kırık tiplerinin hayat fonksiyonlarına etkisine göre tespit ve derecelendirmesi yapılmıştır. Bu derecelendirmeler teorikte yapılmış olmasına rağmen henüz adli raporlara yansımamıştır. Bu sıkalaya göre; metakarpofalangeal çıkık (1), el parmak kemiği kırığı, çıkığı (1), tırnak düzeyinden amputasyon (1), metakarpofalangeal açık çıkık (2), baş parmak metakarp kırığı (2), 5. metakarp boyun kırığı (2), el parmak kemiği açık kırığı/kırıklı çıkığı (2), parmağın herhangi bir düzeyden amputasyonu. veya dezartikülasyonu(2), başparmak interfalangeal eklemüstü amputasyonların. (2). derecede hayat fonksiyonlarına etkisi olduğu belirtilmiştir.³⁹¹

765 Sayılı TCK' ndan farklı olarak parmakların amputasyonları, el ve ayaklarda meydana gelen kemik kırıkları yeni düzenleme çerçevesinde organ sıfatıyla değerlendirmeden daha ziyade kemik kırıkları içerisinde değerlendirilecektir.

b- 765 Sayılı TCK' ndaki Düzenlemelere Göre Parmak Amputasyonları

Parmak amputasyonlarının incelenmesi için öncelikle el ve parmakların anatomisi ve fizyolojisinin açıklanması, elin insan yaşamında önemi ve görevlerinin tespiti gerekmektedir. El; önkol kemikleri olan radius, ulna ile bilek eklemine ve birbirleriyle eklem yapan 2 sıra

³⁹¹ Balcı, Yasemin,/ Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel,a.g.s.

halinde 8 kemikten oluşan küçük karpal kemikler, 5 tarak kemiği, 14 parmak kemiğinden oluşur. Median sinir, radial sinir ve ulnar sinir eldeki ana sinirlerdir. Elin karmaşık ve mükemmel hareketlerini yönetirler. El hareketlerinin büyük kısmı önkolda bulunan ve tendonları ele uzanan adeleler aracılığı ile olur.³⁹²

İnsanı diğer canlılardan farklı kılan en büyük özelliği her türlü kabiliyetlerini kullanmasını kolaylaştıran ellerinin var olması ve ellerin hareketlerini koordine eden beyindir. Bu iki organın etkileşimi, bir müzik enstrümanının ustalıkla çalınması veya bir uçağın kullanılması gibi karmaşık işlerin bile üstesinden gelebilecek bir sistemi oluşturur. Elin birbirinden hiçbir zaman ayrılamayan en temel iki işlevi, beyine duyular yolu ile bilgi sağlamak ve beyinden gelen komutları yerine getirmektir. İnsan elinin lokomotor işlevi esas olarak kavramadır. Kavrama tanım olarak, bir cismin yakalanması, cismin yapısına en uygun şekilde tutulması ve tekrar bırakılmasıdır. Ağır bir çanta örneğinde olduğu gibi bir cismin kuvvetle kavranması gerekiyor ise, bu kavrama fleksiyona gelen parmaklar ve avuç içi ile yapılırken başparmak metakarpı ve proksimal falanksı da stabilizasyonda yardımcı olur. Bu kuvvetle yakalama işlevine tutma denir. Eğer bir cismin duyarlı bir şekilde tutulması gerekiyor ise çoğunlukla bu işlem başparmağın pulpası ile diğer parmakların radyal veya palmar yüzeyleri arasında yapılır.³⁹³

Elin duyu işlevi ise taktilnoz yani dokunarak tanımadır. Buna en iyi örnek olarak görme özürülülerin okuma amacı ile kullandıkları Braille Alfabesi verilebilir. El bir cismin sıcaklığını, vibrasyonunu ve yüzey yapısını çok iyi duyabilecek yapıları içerir. Günlük yaşantımızda pek çok işi gözümüz ile görmesek bile, elimizin duyusu ile elde ettiğimiz bilgilerle yapmaktayız.³⁹⁴ Elin özellikle tutma fonksiyonunun yerine getirilmesinde başparmağın çok büyük fonksiyonu vardır. Başparmak joker konumunda bulunup diğer dört parmakla etkileşim içerisinde. Bütün parmaklarla koordineli olarak çalışabilir. Diğer parmakların kendi aralarında güçlü bir bağ ile koordineli olarak çalışması mümkün değildir. Aralarındaki bağ zayıf ve güçsüzdür. Başparmağın olmaması durumunda elin fonksiyonunda büyük bir azalmanın meydana gelmesi kaçınılmaz bir durumdur.

³⁹² <http://www.ortopedikbilgi.com/el-elbilegi.php/22/05/2004>

³⁹³ Leblebicioğlu, Gürsel, (08/05/2004), Elin Yapı, İşlev ve Hastalıkları

<http://www.medinfo.hacettepe.edu.tr/ders/TR/D3/9/3196.pdf>

³⁹⁴ Leblebicioğlu, Gürsel, a.g.s.

765 Sayılı TCK' nda yaralamalar ile ilgili düzenlemede; el ve ayakların insan yaşamındaki önemine istinaden “... el yahut ayaklardan birisinin, ..., işlevinin yitirilmesini, ...” şeklinde bir düzenleme ile el ve ayaklar kanun metninde özellikle sayılmıştır. TCK’ nun 456/2. maddesinde “ organ işlevinin sürekli zayıflamasından” bahsedilmiş olup bu fıkra yalnızca “organdan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması ” şeklinde bir düzenleme yapılmış burada ayrıca el ve ayaklardan bahsedilmemişken 3. fıkrada el ve ayaklardan bahsedilmiş ve yine bu organların insanın sosyal hayatındaki önemi ve insan yaşamının devam ettirilmesindeki üstün nitelikte bulunan fonksiyonlarından dolayı “...el yahut ayaklardan biri..” demek suretiyle bu organların tekinin zarara uğraması durumu ayrıca düzenlenmiştir.

Vücutta çift olan el ve ayakların kanuni düzenlemede ayrıca sayılmış olması durumunda, bu organların her biri tek başına değerlendirilecek, fonksiyon kayıplarının derecesine göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesinin olup olmadığı hususları takdir edilecektir. Kanun metninde el yahut ayaklardan birinin işlevinin yitirilmesinden bahsedilmiş olması diğer çift organlar açısından tekinin kaybı durumunda organ işlevinin yitirilmesi olmayacak manasına gelmemektedir. El ve ayaklar için kanun metnindeki düzenleme diğer çift organlar içinde kabul edilirse bu organlardan tekinin kaybı durumunu organ işlevinin yitirilmesi yerine organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmek gerekecektir.

Bazı Avrupa ülkelerinde yaralamanın genel bir tanımı yapılarak çerçeve çizilmiştir. Bu ülkelerin başında Almanya gelmektedir Alman Ceza Kanunu’nda yaralamanın düzenlendiği kanun maddesinde yalnızca; gözün görme yeteneğinden, duyma fonksiyonundan, konuşma yeteneğinden ve nesli devam ettirebilme yeteneğinden bahsedilmiştir. Diğer arazlar için yalnızca “vücudun önemli bir organın kaybedilmesi” şeklinde genel bir düzenleme yapmakla yetinip kanun metninin yorumlanması kanun uygulayıcısının insiyatifine bırakılmıştır.³⁹⁵

Almanya ve buna benzer birçok ülkenin ceza yasalarında organlara karşı yapılan yaralamanın genel bir tanımlaması yapılarak olayların takdir yetkisi yargı organlarına bırakılmışken, 765 Sayılı TCK' nun temel dayanağı olan İtalyan Ceza Yasası’nda olduğu gibi detaylı bir düzenleme yapılarak kanun koyucu kanunun yapıldığı şartlar itibariyle genel bir

³⁹⁵ Fischer, Thomas, a.g.e., s.1332

çerçeve çizerek yaralamanın tanımını yapmanın yanında, önemli olan hususları kanunda ayrıca saymıştır. El ve ayaklar insanların sosyal hayatlarında çok önemli bir yere sahip olduklarından el ve ayaklar ayrıca kanun metninde sayılmıştır. El ve ayaklar görünüş itibarıyla birbirlerine benzemelerine rağmen yaptıkları görevlerin birebir aynı olduğu söylenemez. Her birinin farklı fonksiyonları mevcuttur. Kanuni düzenlemedeki genel mantık içerisinde yapılan bir değerlendirmede diğer çift organlardan birisinin de tamamen görevini yapamaz hale gelmesi durumunu organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmek gerekir.

Ceza uygulamalarında parmağın organ olarak kabul edilip edilmeyeceği en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Şayet kanun metninde el yahut ayaklardan birisinin işlevinin yitirilmesi şeklinde bir düzenleme olmayıp genel olarak sadece organdan bahsedilseydi parmakların organ olup olmadığı tartışılması gerekirdi. Fakat kanun metninde açıkça el yahut ayaklar şeklinde sayma yapılarak bu organlara işaret edilmiş olduğundan parmaklar anatomik olarak organ olmasına rağmen bu şekilde bulunan her organ TCK'nun 456. maddesi çerçevesinde organ kabul edilemez Sadece bir parmağın zayi olması ile el tamamen fonksiyonlarını kaybetmez.³⁹⁶ Bir parmağın ya da tırnağın kaybı durumunun organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmesi kanunun kapsamının genişletilmesi manasına gelir.³⁹⁷ Ceza hukuku kapsamında parmaklar sadece el ve ayakların birer parçasıdır.

765 Sayılı TCK'nda vücut parçalarına karşı yapılan eylemlerin cezalandırılması sistemini kabul edilmemiştir. İsviçre Ceza Kanunu'nun 123/3. maddesinde insanın vücudunun önemli bir parçasına karşı yaralama eyleminin yapılması durumunun cezalandırılması gerektiğini düzenlemiştir.³⁹⁸ Parmak amputasyonları, (özellikle baş parmak amputasyonları) İsviçre Ceza Kanunu'na göre cezalandırılabilirken aynı eylemin 765 Sayılı TCK'na göre cezalandırılması durumunda ceza kanununun genel ilkelerinden olan “suçta ve cezada kanunilik” ilkesine muhalefet edilmiş ve kanun metni kıyas yoluyla genişletilip uygulanmış sayılacaktır.

El yahut ayaklardan birinin işlevinin yitirilmesi sadece onların maddeten kaybolması anlamına gelmez. Bunların göreceği görevden mahrumiyet de o organın işlevinin yitirilmesi

³⁹⁶ Keskin, Serap, (1987), Türk Ceza Hukukunda Kasten Müessir Filler, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.47, İstanbul

³⁹⁷ Çakır, Yüksel, (1999), Türk Ceza Hukuku'nda Kasten Müessir Fillerin Adli Tıbbi Yönden İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, s.77, İstanbul

³⁹⁸ Strafrecht, Körperverletzung, a.g.s.

manasına gelmektedir. Bu sebeple ayağın kesilmesi ile ayağın yürüyemeyecek hale gelmesi arasında şiddet sebebinin uygulanması açısından fark yoktur.³⁹⁹ Önemli olan el ayak ve parmakların fizyolojik görevlerindeki işlevin yitirilmesidir. Bir organ anatomik bütünlük göstermesine rağmen görev yapamıyorsa yaralama suçunun olduğu kabul edilmelidir. Parmak amputasyonlarında mağdurun şahsi durumu dikkate alınmadan objektif kriterlere göre değerlendirme yapılarak failin cezai sorumluluğu tespit olunmalıdır. Mağdurun parmaklarını icra ettiği sanatında kullanan bir kişi olması önemli olmayıp insan yaşamındaki önemi ön planda tutulmalıdır.⁴⁰⁰

Adli Tıp Kurumu ve Yargıtay⁴⁰¹ bir kısım uygulamalarında, başparmak kayıplarını; bu parmağın tek başına organ sayılmamasına rağmen tutma, alma, verme, dokunma, hareketlerini yapan elin beş parmağından en önemlisi olduğunu, baş parmak olmadan diğer parmakların bu görevi yerine getiremeyeceğinden bahisle organ işlevinin yitirilmesi olacağını,⁴⁰² diğer parmakların kopma ve kayıplarını organ işlevinin sürekli zayıflaması olacağını kabul etmektedir.⁴⁰³ Her ne kadar adli tıp uzmanlarından bir kısmı; çoğunluğun görüşüne katılmayarak baş parmak kopmasının genel beden gücünde %30 dan daha az bir azalma meydana getireceğini, adli tıbbın yerleşmiş uygulamalarına göre genel beden gücünden %30 ve daha fazla azalma meydana getirebilecek olan arazların organ işlevinin yitirilmesi, diğerlerinin organ işlevinin sürekli zayıflaması olması gerektiğini savunmuşlarsa da sonuç olarak doğru kabul edilebilir olmakla birlikte dayandığı temel mantık ceza yasasındaki düzenlemeye uygun düşmemektedir.

Öncelikle el ve ayakların organ sayılıp sayılmaması hususunda resmi bilirkişilik kurumunun takdir yetkisi yoktur, çünkü kanun metninde el ve ayak organ olarak sayılmış

³⁹⁹ Erem, Faruk, (1957), Müessir Fiilde Cezayı Artıran Sebepler, *Adalet Dergisi*, S.1, s.158

⁴⁰⁰ Önder, Ayhan, a.g.e., s.114

⁴⁰¹ CGK 27/02/1939. Tarih, 1939/446 E, 1939/60 K Sayılı Kararı "... başparmağın kopması halinde tatili uzvun mevcudiyeti kabul edilmiştir." (Bkz. Dönmezer, S. Sulhi, (1998), *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*, 15. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, A. Ş., s.135, İstanbul)

⁴⁰² ATGK. 12/12/1996 Tarih ve 198 Nolu Kararı, ATGK. 20/06/1996 Tarih ve 109 Nolu Kararı. "...SONUÇ; 1) sağ el başparmak kopmasının açık kırık sayılması itibariyle şahsın 15 gün mutat işgaline engel teşkil edeceği, 2) başparmağın tek başına anatomik ve fizyolojik açıdan organ olmadığı, ancak insanda tutma, alma, verme, dokunma hareketlerini yapmaya yarayan elin mevcut beş parmağından en önemlisi olduğu, ve baş parmak noksanlığında el fonksiyonlarının en azından yarıya yakın, hatta yarıdan fazla fonksiyonunu yitireceği göz önüne alındığında, anatomik, fizyolojik ve fonksiyonel açıdan katkıda bulunduğu organın en önemli parçası olduğu için organ sayılması gerektiği,... uzuv tatili olduğu oy çokluğu ile kabul edilmiş, bir kısım uzmanlar bu karara muhalefet ederek genel beden gücünde %30 dan daha az bir azalmanın olacağını, başparmak kopmasının devamlı uzuv zaafı olması gerektiği hususunda muhalefet şerhi koymuşlardır.

⁴⁰³ ATGK.22/06/1995 Tarih ve 91 Nolu Kararı. "A.T.K. II. İhtisas Kurulunun 12/01/1996 Tarih ve 365 Nolu Kararı. " (Yayınlanmamış Adli Rapor)

olup, el ve ayağın kısımlarından olan parmakların yorum yapılarak el ya da ayakta yaptığı görevin önemine istinaden kanun koyuncun amacına ve iradesine aykırı olarak organ kabul edilmesi ceza kanunlarının müsaade ettiği yorum sınırlarının dışına çıkmaz. Doktrindeki genel kabule ve Yüksek Yargı organlarının içtihatlarına göre, her ne kadar dalak gibi vücut parçalarının organ olup olmadığının resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu'ndan sorulması gerektiği kabul edilmiş ise de; kanundaki düzenleme açısından el, ayaklar ve dalak açısından farklılıklar mevcuttur. El ve ayakların dışında kalan organlar için kanun metninde genel bir tanımlama yapılmış olmasına rağmen el ve ayaklar organ olarak kanunda sayıldığından, organ sayılıp sayılma yönünden bilirkişinin değerlendirme ve takdir yetkisi bulunmamaktadır.

Kanun metninde el yahut ayaklar denmesinden dolayı bu organlar bir bütün olarak ele alınacağından bu organların kısımları sayılan parmakların organ olup olmadığı tartışma konusu yapılmamalıdır. El ve ayaklar bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu bütünün parçalarında meydana gelen zafiyet değerlendirilmeli, bu zafiyetin el ve ayağın fonksiyonlarını ne derecede azaltacağı tespit edilmelidir. Parmaklardan birisinin dahi yaralanması sonucu el ya da ayak fonksiyonunun tamamını, yahut tamamına yakını kaybediyorsa organ işlevinin yitirilmesi, belli bir miktar azalma meydana geliyorsa organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul edilmelidir. Hangi parmağın işlevinin sürekli zayıflamaya uğradığından daha önemli olan; bu işlevinin sürekli zayıflamasının el ya da ayağın fonksiyonel ve fizyolojik görevine ne kadar etki etmiş olduğudur.

Başparmağın kopması durumunda el fonksiyonlarının tamamını, yahut tamamına yakın bir oranını yitirmiş olursa bu durumda organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirmek mümkündür. Fakat Adli Tıp Kurumu raporunda bu hususları da dikkate almadan başparmağın kopması durumunda elin fonksiyonlarını yarıya yakın hatta yarıdan fazla yitirmiş olmasından bahsetmektedir. Bu tarife göre organ işlevinin yitirilmesi olmayıp organ işlevinin sürekli zayıflaması saymak gerekecektir, çünkü el halen fonksiyonlarının yarısını hatta yarıdan fazlasını yerine getirebilmektedir. Yine Adli Tıp Kurumu'nun görevi; elin fonksiyonlarında meydana gelen azalmayı sadece tarif etmektir, fiilin ağırlığına göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesi olup olmadığını yargı organları takdir etmelidir. Ayrıca her ne kadar bir kısım adli tıp uzmanları başparmağın kopması durumunun organ işlevinin sürekli zayıflaması olacağından bahisle muhalefet şerhi koymuşlarsa da bu iddialarını genel beden gücündeki azalma oranına dayandırmaları doğru değildir. Çünkü ceza

kanunumuz genel beden gücünde meydana gelen azalmadan bahsetmemekte, her organı ferdi olarak kabul etmekte, organın fonksiyonlarındaki azalmadan bahsetmektedir.

Parmak amputasyonlarında yahut kısmi parmak kayıplarında resmi bilirkişilik makamlarınca elin fonksiyonlarındaki azalmalar, bu azalmaların yahut geçici nitelikte olup olmadığı ve mağdurun hayati tehlike geçirip geçirmediği tespit olunarak, organ işlevinin yitirilmesi olup olmadığı, organ işlevinin sürekli zayıflaması olup olmadığı hususlarının takdiri mahkemelere bırakılmalıdır. Mağdurun elinde ağır yaralanma mevcut değil ise kaç gün iş ve güçten kalacağı tespit olunmalıdır. Her parmak kaybının organ işlevinin yitirilmesi ya da organ işlevinin sürekli zayıflaması kabul edilmesi şart olmayıp, kısmi parmak kayıpları yalnızca mutad iştigale engel teşkil edecek nitelikte olabilir.

2- Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları

a- 5237 Sayılı TCK' na Göre Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları

5237 Sayılı TCK' nun 87/3. maddesinde; yaralama sonucu oluşan kemik kırıklarının ne şekilde cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Kanun maddesindeki bu düzenlemenin henüz yeni olmasından dolayı kemik kırıklarının ile ilgili henüz Yargıtay içtihatları oluşmamış olup resmi bilirkişilik kurumu olan Adli Tıp Kurumu tarafından “kısaltılmış yara sıkalası” oluşturularak kemik kırıkları için muhtemel kırık tiplerinin hayat fonksiyonlarına etkisine göre tespit ve derecelendirmesi yapılmıştır.

Bu sıkalaya göre; Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus kemiklerindeki kırıklar kişinin hayat fonksiyonlarındaki etkilerine göre sınıflandırmaya tabi tutulmuş olup birden beşe kadar derecelendirme yapılmıştır. Derecelendirmede en yüksek seviyede tutulanlar humerus cisim açık parçalı kırığı (5), humerus kollum şirurjikum/anatomikum açık kırığı (5), açık kondil kırığı (5), femur başı açık kırığı (5), femur boynu (kollum) kırığı (4), femur boynu açık kırığı (5), femur suprakondiler açık kırığı (5), femur cisminde parçalı kırık (5), femur cisminde açık kırık (5), femur cisminde açık parçalı

kırık (5), tibiada açık kırık (5) ve benzerleridir.⁴⁰⁴ Kemik kırığının hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre hâkim cezanın alt sınırı ile üst sınırı arasında bir tespit yaparak sanığın cezai sorumluluğunu tespit edecektir.

b- 765 Sayılı TCK' na Göre Femur, Tibia, Fibula, Patella, Ulna, Radius ve Humerus Kemiklerinin Travmatik Lezyonları

Elin kavrama yeteneği sonucu ağırlıkları kaldırması, taşınması, hissetmesi, insan hayatını kolaylaştıracak işlevleri yerine getirebilmesi, ayakların da yürüme ve vücudu taşıma görevini yerine getirebilmesi için sağlıklı olmaları, anatomik ve fizyolojik özelliklerinde önemli bir eksikliğin bulunmaması gerekmektedir. Bu kabiliyetlerin yerine getirilmesinde alt ve üst ekstremiteleri oluşturan kemiklere büyük görevler düşmektedir. El ve ayaklarda meydana gelen Yaralamanın etkileri genel olarak el ve ayak kemiklerinde meydana gelen kemik deformasyonlarına bağlı olmaktadır. El ve ayakta meydana gelen yaralamanın incelenebilmesi için kısaca bu kemiklerin anatomik ve fizyolojik özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir.

Femur, tibia, fibula ve patella alt ekstremitte, ulna, radius ve humerus kemikleri üst ekstremitte kemikleridir. Femur; insan iskeletinin en uzun, en kalın ve en sağlam kemiğidir. Femurun uzunluğu vücut uzunluğunun dörtte biri kadardır. Femur kemiği, silindirik biçimde, bacağın üst kısmında yer alan boru şeklinde kemik olup,⁴⁰⁵ femur kemiğinin üst ucunda bulunan kalça ile eklem yapan lokma şeklindeki kısma femur başı, femur kondilini gövdeye bağlayan, arada kalan uzun bölüme de femur boynu denir. Femur kemiğinin büyüklüğü kişiden kişiye değişir. Kadınların femur kemikleri, erkeklerinkinden daha büyüktür.⁴⁰⁶ İnsanların vücut ağırlıklarının taşınmasında ve yürüme fonksiyonunun yerine getirilmesinde büyük fonksiyonu bulunmaktadır.

Bacak iskeletini tibia ve fibula adı verilen iki uzun kemik meydana getirir. Tibia bacak iskeletinin iç yan ve ön yüzünde yer alan diz eklemi ile ayak bileği arasında yer alan fibula kemiğinden daha kalın olan, halk arasında kaval kemiği olarak da bilinen kemiktir. Femur kemiğinden sonra vücuttaki en uzun kemiktir. Tibia kemiğinin diz ile bağlantı kurduğu

⁴⁰⁴ Detaylı bilgi için (Bkz. Balcı, Yasemin./ Güzel, Sadullah./ Çetin Gürsel, a.g.s.)

⁴⁰⁵ Femur, (18/05/2004), <http://www.amershamhealth.com/medcyclopaedia/medical/Volume%20III%201>

⁴⁰⁶ The Femur, (15/03/2004), Gray's Anatomy, <http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>.

üst kısmı alt kısmına göre daha geniştir. Erkeklerde ve kadınlarda bu kemiklerin yönleri farklılık arz etmektedir. Her iki ayaktaki tibia kemikleri erkeklerde aşağıya doğru paralel ve karşılıklı olarak bulunmakta iken kadınlarda ise aşağıda ve yana doğru eğik olarak bulunmaktadır.⁴⁰⁷

Fibula kemiği, tibia kemiğinin yanında yer alan, alt bölümünde tibia ile aynı hizada birleşen ve tibiaya benzeyen kemiktir. Tibia kemiğine ve vücut üzerinde bulunan diğer uzun kemiklere göre daha ince bir kemiktir. Yukarıda sayılan diğer kemiklerde olduğu gibi vücut üzerinde iki adet bulunan üst kısmında diz eklemi ile alt bölümünde ayak bileği ile birleşen kemiktir. Fibula kemiği bacağın dış yan ve arka tarafında yer almaktadır.⁴⁰⁸ Patella ise; m.kuadrisepe femoris'in kirişi arasına girmiş büyük bir sesamoid kemik olup diğer adı diz kapağı kemiğidir. Tabanı yukarda, tepesi aşağıda bir üçgen görünümündedir. Bir ön yüzü, bir arka yüzü, bir tabanı, bir tepesi ve iki yan kenarı vardır.⁴⁰⁹ Eklem yapan yüzü arka yüzüdür. Bacakların bilekten başlayan son kısmı ayak iskeleti ise, tarsal, metatarsal ve parmaklar diye adlandırılan üç bölgede bulunan 26 küçük kemikten meydana gelmiştir. Bu kemikleri bilek, tarak ve parmak kemikleri oluşturur. Bilek ayağın arka üst kısmını meydana getiren 7 kemikten oluşmuştur.⁴¹⁰

Üst ekstremitte kemikleri ulna, radius ve humerus kemikleridir. Ulna kemiği uzun, prizmatik şekilde olan, kolun dirsek ile bilek kısımları arasında yer alan, üst kısmı kalın ve güçlü bir yapısı olan, alt kısmı daha zayıf, küçük ve ince bir yapıya sahip olan, radius kemiğine paralel olarak uzanan, hafif eğimli, her kolda bir adet olmak üzere her insanda iki adet olan kemiktir. Halk arasında bilinen adı ise dirsek kemiğidir.⁴¹¹ Radius kemiği; ön kolu oluşturan kemiklerden dış yanda bulunan kemiktir. Bu kemik ulna kemiğinin yanında olup dirsekle birleştiği kısım ince ve zayıf, bilekte birleşen alt kısmı ise daha geniş bir yapıya sahiptir. Bu kemik dirsekte boydan boya uzanan kavisli prizmatik görünümlü kemik olup her insanda iki adet bulunur.⁴¹² Humerus kemiği ise omuz ile dirsek arasında yer alan, üst ekstremitelerin en güçlü, en geniş kemiği olan, baş kısmı geniş ve büyük olan, baş kısmı

⁴⁰⁷ Gray, Henry,(15/02/2004), Anatomy of the Human Body, <http://www.bartleby.com/107/62.html>

⁴⁰⁸ The Fibula, (15/03/2004), Gray's Anatomy, <http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>

⁴⁰⁹ Diz eklemi Sistemati Anatomisi, (10/05/2004),<http://www.sakintaekwondo.com/taek-giris/Saglik/Anatomi/dizekleme/dizeklembagleyonlari.htm>

⁴¹⁰ <http://www.turkishoes.org/html/saglik4.html/10/05/2004>

⁴¹¹ The Ulna, (15/03/2004), Gray's Anatomy, <http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>,

⁴¹² <http://education.yahoo.com/reference/gray/53.html>, 13/04/2004

itibariyle küreye benzeyen, diğer ekstremitelerde kemiklerine oranla daha az eğimli ve düz sayılabilen, alt kısmında birden fazla çıkıntılı ucu bulunan kemiktir.⁴¹³

Ekstremitelerdeki yaralanmaların bir çoğu kasten işlenen yaralamalar neticesi meydana gelmekte iken bir kısmı da taksirle işlenen yaralamalardan kaynaklanmaktadır. Kastem işlenen yaralamalarda büyük hasar meydana getiren en etkili fiil, silah atışları neticesi meydana gelen yaralanmalardır. Taksirle işlenen yaralamalarda ise daha çok iş kazaları, trafik kazaları, uçak kazaları, spor yarışmaları sırasında meydana gelen kazalar ve yüksekten düşme kazaları ön sıralarda gelmektedir.⁴¹⁴ Alt ekstremitelerde amputasyonları da tüm ekstremitelerde amputasyonu vakalarının %80-85'ini teşkil etmektedir. Ekstremitelerde yaralanmalarının aksine amputasyonlarda en büyük sebep hastalıklardır.⁴¹⁵

El ve ayakların yaralamaya maruz kalması durumu kanun metninde tarif edilirken diğer organ kayıpları için zaaf kelimesi kullanılmış olmasına rağmen el ve ayaklar için “ziya” kelimesi kullanılmıştır. Kanun koyucunun genel kastı her iki kelime ile de yaralama sonucu organların ya fiziksel olarak vücuttan ayrılması, ya da fiziksel olarak ve genel görünüm olarak vücut üzerinde bulunmasına rağmen görevlerini tamamen ya da tamama yakın olarak yapamaz hale gelmesi durumudur. Kanun metninde el ve ayaklar şeklinde bir sayma yolu tercih edilmiş olmasından dolayı da el parmakları ve ayak parmaklarının ceza hukukundaki düzenlemeler açısından yalnız başlarına organ olarak sayılamayacakları, el ve ayakların bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Ekstremitelerde meydana gelen arızalarda arızanın derecesine göre 10 gün mutad iştigale engel olmadan 120 gün mutad iştigale engel olmaya kadar adli rapor tanzim edilmekte, şayet yaralama neticesinde, yukarıda sayılan kemiklerde meydana gelen kemik kırıkları ya da kopmaları nedeniyle el yahut ayağın fizyolojik ya da fonksiyonel görevlerini tamamen yapamaz duruma gelmiş yahut tamama yakın bu niteliklerini kaybetmiş ise organ işlevinin yitirilmesinden,⁴¹⁶ bu fonksiyonların yerine getirilmesi belli bir oranda kaybedilmiş ise organ

⁴¹³ Gray, Henry, a.g.s.

⁴¹⁴ Ertl, Janos P, (23/01.2004), Femur Injuries and Fractures, <http://www.emedicine.com/sports/topic38.htm>

⁴¹⁵ El, Özlem/Peker, Özlen, (2004), Alt Ekstremitelerde Amputasyonları ve Rehabilitasyonu, http://www.ftr.org.tr/Dergi/nisan2001/6Ozlemel_.htm

⁴¹⁶ ATKGK 15/02/1996 Tarih ve 20 Nolu Kararı. "... sağ kalçasında ateşli silahla yaralanması sonucu meydana gelen kırığın şekeli olarak total kalça enprotezi konulmuş olduğunun görüldüğü ve bu arızanın şahsın hayatını tehlikeye maruz kılmadığı, 120 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği, uzuv tatili niteliğinde olduğu,...., SONUÇ; 1) Şahsın hayatını tehlikeye maruz kıldığı, 2) 120 gün mutad iştigaline engel teşkil edeceği, 3) Uzuv tatili niteliğinde olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

işlevinin sürekli zayıflamasından bahsetmek mümkün olacaktır.⁴¹⁷⁴¹⁸ El ve ayakların yaralamaya maruz kalması durumunda bu organların fonksiyonel görevlerinde ne kadarlık bir azalmanın meydana geldiğini tespit edecek makamlar resmi bilirkişilik makamları olup, bu kurumlar tarafından yapılan tespit ve derecelendirme sonucu da hangi fıkranın ihlal edildiği, suçun unsurlarının oluşup oluşmadığını takdir etme görevi yargı organlarındır.

El yahut ayaklarda meydana gelen işlevinin sürekli zayıflaması protez tedavi yahut doğal olmayan başka bir tedavi yöntemi ile mağdurda meydana getirdiği etkilerinin azaltılması yahut ortadan kaldırılması failin cezai sorumluluğunu etkilemeyeceği gibi suçun unsurlarının oluşmasına da mani teşkil etmez. Ayrıca el yahut ayaklardaki protez tedavi yöntemlerine müracaat edilme durumlarında; çok uzun bir süre içerisinde bu tedavi yönteminin uygulanması ve mağdurun aynı zamanda psikolojik tedaviye de tabi tutulması gerekecektir. Protez el yahut ayak hiçbir zaman doğal organların yerini tutmayacaktır. Hastalık neticesi yahut, kaza ya da kasten işlenen yaralama sonucu meydana gelen ekstremitte amputasyonlarında ameliyat olacak ve protez tedavi uygulanacak kişilerde ameliyat öncesi başlayıp uzun bir süre devam eden hastanın fonksiyonel kapasitesini tekrar kazanmasına yönelik olarak yapılan fizyolojik ve psikolojik uygulamaları kapsayan uzun bir tedavi süreci takip edilmektedir. Bazı durumlarda bu tedavi süreci ömür boyu devam edebilmektedir.⁴¹⁹ Doğal tedavi yöntemi ile yapılan tedavilerde failin sorumluluğu tedavi neticesi belirlenmelidir.

⁴¹⁷ <http://www.atk.gov.tr/tr/indexa.htm/05/05/2004>

⁴¹⁸ ATKGK 25/01/1996 Tarih ve 05 Nolu Kararı. "..., sol dirsekte deformasyon proneter arızası ve sarsaklık olduğu, sol dirsek ekstansiyonunun 20° fleksiyonunun 90° ön kol pronasyonda olup, spunasyonu ½ oranında azalmış olduğu, ulnar pharalizisinin mevcut olduğu tespit edildiğine göre;... SONUÇ; Uzun zaafı olduğu oy birliği ile mütalaa olunur." (Yayınlanmamış Adli Rapor)

⁴¹⁹ El, Özlem/Peker, Özlen, a.g.s.

SONUÇ

Türk Ceza Kanunu'ndaki yaralamalar ile ilgili düzenlemede; duyu ve organ ayrımı yapıldığı, bir kısım ülkelerin yasalarında olduğu gibi iç organlar ve dış organlar şeklinde bir ayrım yapılmadığı, kanunda; vücudun genel beden gücü kayıplarından ya da vücuttaki sindirim, solunum sistemi gibi sistemlerin araz ve işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilmediği, kemik defektleri ile ilgili ayrıca özel bir düzenlemenin 5237 Sayılı TCK ile yapıldığı, 765 Sayılı TCK' nda. kemik defektleri ile ilgili bir düzenlemenin bulunmadığı, kanunda; “organlardan biri” şeklindeki düzenleme ile çift olan organlardan birisinin dahi işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca genel tanımla organların işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesi düzenlenmişken, organların fonksiyonlarına bağlı olarak yerine getirilebilen çocuk yapma kabiliyetinden ayrıca bahsedilmiştir.

Öncelikle kanunun uygulanması sırasında suçun unsurlarının tespit ve tayininde yaşanan belirsizlikler açıklığa kavuşturulmuştur. Bu belirsizliklerin başlıcaları; kafatasında meydana gelen kemik yaralanmalarının ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği, kanuni düzenlemede genel beden gücü ile ilgili Adli Tıp Kurumu uygulamalarının doğru olup olmadığı, duyu tanımı içinde bulunan ve görevlerini çift organ ile yapan organlardan tekinin anatomik, fiziksel ve fizyolojik kayıplarında ya da yaralanmalarındaki değerlendirmelerde organ, duyu ayrımının yapılabileceği, vücuttaki çift organlar arasında duyu görevi yapanlar ve yapmayanlar şeklinde bir ayrım yapmanın doğru olup olmadığı, bir organın yaptığı görevi yapan benzer organların vücut üzerinde bulunması durumunda bu kısmın organ sayılıp sayılmayacağı, organların yalnız başlarına mı, bağlı oldukları sistem içerisindeki görevlerine göre mi değerlendirilmesi gerektiği, vücutta belli bir süre yoğun görev yaptıktan sonra belirli bir yaştan sonra görevi azalan bir organın işlevinin sürekli zayıflaması ve işlevinin yitirilmesine uğrayıp uğramayacağı, çift organların yalnızca birbirlerinin yedeği olma görevi mi olduğu, parmak amputasyonlarının ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği hususlarıdır. Bu hususlarda ulaşılan sonuçlar kısaca aşağıdaki şekildedir.

765 Sayılı TCK' ndaki düzenlemelere göre; Adli Tıp Kurumu mevcut uygulamalarında kafatası kemik defektlerinde bir ölçü koyarak belli bir alanı aşan kafatası

kırıklarını organ işlevinin yitirilmesi, daha az olanı da organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul etmektedir. Kafatasındaki kemik defektlerinde tıbbi olarak kafatasının fizyolojik görevleri açıklığa kavuşturulmamış ve organ olduğu ortaya konmamıştır. Kafatası kırıklarında sadece belli bir ölçüye göre hareket edilemez, çünkü kafatasının dayanıklılığı kişiye, ırka, yaşa ve cinsiyete göre farklılık arz etmektedir. Kurumun görevi; kemik defektlerinde yalnızca tıbbi durumun detaylı hikayesini raporunda belirtmeli, kişinin hayati tehlike geçirip geçirmediği hususları rapor edilmeli, mahkemelerde alınan raporlara göre suçu vasıflandırmalıdır.

Kanunda “genel beden gücü kaybına sebebiyet verme” şeklinde bir düzenleme olmadığından Adli Tıp kurumu’nun belirlediği bir formüle göre organ işlevinin sürekli zayıflaması, organ işlevinin yitirilmesi şeklinde ayırım yapması ve mahkemelerin alınan bu raporlara dayanarak suçun vasfını belirlemeleri doğru değildir. Kanundaki düzenlemede duyulardan ya da azalardan biri şeklinde bir düzenleme mevcut bulunduğundan failin eyleminin hangi duyu ya da organa karşı yapılmış olduğu tespit olunarak failin cezai sorumluluğu değerlendirilmelidir. Genel beden gücü kayıplarının hesaplanması tıbbi verilere dayanmış olsa da kanunun bu şekilde yorumlanması kanun koyucunun yerine geçerek yeni hükümler koyma, yorumla kanundaki boşluğu doldurma anlamına gelmektedir. Ayrıca mevcut kanuni düzenlemelere göre kanunda bir boşluk söz konusu değildir.

Kanunda duyu ve organ ayırımı yapılmış olup failin cezai sorumluluğunun tespitinde eylemin organa karşı mı yapılmış, duyuya karşı mı yapılmış olduğunun tespiti gerekir. Kavramlar arasında karmaşa olduğundan bahisle kanuni düzenleme göz ardı edilemez. Şiddetli ışığa maruz kalan gözlerden tekinde anatomik, fiziksel ve dış görünüşünde bir araz olmamasına rağmen bu göz görme kabiliyetini tamamen, ya da tamama yakın kaybetmiş olabilir. Bu şekilde bir durum mevcut ise (çift gözle mükemmel görme mümkün olup, tek gözle ancak nakıs görme durumu söz konusudur.) gözlerin görme yeteneğinde azalma meydana gelecek olup, organ işlevinin sürekli zayıflamasından bahsedilmelidir Şayet ateşli silah yaralanması neticesi gözün tekinin anatomisi, fizyolojisi tamamen zarar görüp göz cerrahi müdahale ile alınır, organa karşı yapılan (duyuya karşı da yapılmıştır, fakat kanun koyucunun kanuni düzenlemedeki iradesine göre; yüzde şekli olarak bir bozukluk meydana gelmiş, anatomi ve fizyoloji ikisi birden tamamen ortadan kalkmıştır.) tek göz dahi olsa organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirilmelidir. Mükemmel görme fonksiyonunun ancak iki göz ile birlikte yerine getiriliyor olması, bu gözlerin ayrı ayrı organ sayılmalarını

engellemeyecektir. Duyu, organ ayrımındaki ince çizgi bu şekilde izah edilebilir. Kulak için de aynı ölçüler söz konusudur.

Mevcut kanuni düzenlemeye göre çift organlara karşı yapılan eylemleri; duyu görevi yapanlar ve yapmayanlar şeklinde ayırmakta fayda vardır. Çünkü günümüz tıp bilimi verilerine göre kulağın tekinin ve gözün tekinin yalnız başlarına mükemmel manada duyma ve görme fonksiyonunu yerine getirmeleri mümkün değildir. İkisi birlikte ancak duyu görevini yerine getirebilmektedir. Kanundaki düzenleme de bu hususu desteklemektedir. Diğer çift organlardan birisi tam olarak fonksiyon icra edebilir niteliktedir. Şayet bu organların da tek başlarına mükemmel fonksiyon icra edemedikleri tıp bilimi tarafından ispat edilirse bu çift organların arazları ayrıca değerlendirme konusu yapılmalıdır. Duyu görevi yapan çift organlardan birisinin görevini tamamen ya da tamamen yakın yapamaz hale gelmesi durumunda organ işlevinin yitirildiği kabul edilmelidir.

Tıp biliminin bu günkü uygulamalarına göre; dalak organ sayılmakta olup anne karnındaki gelişme döneminde fazlaca görev yapıp belli bir yaştan sonra görevinin azalmış olması ya da yokluğunda aynı sistemdeki başka organların görevini yerine getiriyor olması failin cezai sorumluluğunda bir azalmaya sebebiyet vermeyecektir.

TCK' nda açıkça "organlardan birisinin işlevinin sürekli zayıflaması, ..., organlardan birisinin işlevinin yitirilmesi" şeklinde bir düzenleme mevcut bulunduğundan farklı bir yorum ile görevin yapılması dikkate alınarak duyu organları dışında kalan çift organlardan tekinin alınmasını; vücutta sağlam kalan diğer organ vasıtasıyla görevini yerine getirebileceğinin kabulü halinde, organın (overler ve testislerin) fonksiyonunu yapmasından ziyade, dahil olduğu sisteminin görevini yerine getirip getirmediği hususu gözetilmektedir. Kanun koyucunun kanun maddesindeki bu suçları tarif ederken kullandığı yöntem ve gerçek amacı; vücutta bulunan bir sistemin işlevinin sürekli zayıflaması yahut işlevinin yitirilmesi olmayıp bir organın işlevinin sürekli zayıflaması ya da işlevinin yitirilmesi olup olmadığıdır.

Çift organdan birisinin kaybı durumunda diğer sağlam olan organın bu fonksiyonu eksiksiz olarak yerine getireceğinin kabulü ile diğer organın tamamen alınmasının organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak değerlendirilmesi durumunda çelişki meydana gelmektedir. Şayet diğer tek organ bu görevi eksiksiz olarak yerine getirebiliyorsa aynı görevi yapabilen ikinci organın varlığı kabul edilmeli ve tek organın alınması durumunu, bu alınan

organ tamamen fonksiyonunu yitirecek olmasından dolayı organın işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmelidir. Şayet organlardan birisinin alınması durumunu yine organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul ediyorsak; bu durumda da geriye kalan diğer organın bu fonksiyonu tam olarak yapamadığını kabul etmemiz gerekecektir ki; bu şekildeki bir kabulde de mantık hatası meydana gelmektedir. Savunulan düşünce ile ortaya konan netice arasında çelişkiler mevcuttur Tek organ alındığında diğer organ ile tüm fizyolojik fonksiyonlar yerine geleceğinden ve alınan organ da vücuttan ayrıldığında vücut üzerinde olmayan bir organın işlevinin sürekli zayıflaması da olmayacaktır. Çünkü işlevi sürekli zayıflayan ne bir fonksiyon ne de organ yoktur.

Bu durumda da netice olarak organ yok, fonksiyon tam olarak yerine getiriliyor ve failin hiçbir cezai sorumluluğu yok demek gerekecektir. Bu şekilde bir yorum yapmak mümkün değildir. Kanunda açıkça sayıldığı üzere; çift olan organlardan birisi tamamen ya da tamama yakın fonksiyonunu kaybettiğinde (çift organ ile yerine getirilen duyu organları için ayrı değerlendirme yapılarak) testisin ya da ovaryumun tekinin kaybı için ayrı değerlendirme, böbreğin tekinin kaybı için ayrı bir değerlendirme yapılmayıp kanunun ruhuna uygun olarak çift organlardan tekinin kaybı mutlaka organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul edilmelidir.

Yargıtay içtihat niteliğindeki kararlarında; organın yalnızca anatomik özelliklerine bakılarak değerlendirme yapmanın yanlış olduğunu, fizyolojisi ile birlikte değerlendirme yapmak gerektiğini belirtmiş olup, mevcut uygulamalara göre çift organdan tekinin alınması durumu organ işlevinin sürekli zayıflaması olarak kabul edilirse; çift organın yalnızca fizyolojik fonksiyonu dikkate alınarak değerlendirme yapılmış olup, anatomisindeki kaybı dikkate alınarak değerlendirme yapılacak bir organ da ortada yok demektir. Çünkü bu durum kabul edildiği takdirde çift organdan birisinin alınması durumunu organ işlevinin yitirilmesi olarak kabul etmek gerekecektir.

Parmak amputasyonları ile ilgili tartışılan konuları da aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür. Kanun metninde el yahut ayaklar dendiğinden bu organlar bir bütün olarak ele alınacağından, bu organların kısımları sayılan parmakların organ olup olmadığı tartışma konusu yapılmamalıdır. El ve ayaklar bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu bütünün parçalarında meydana gelen zafiyet değerlendirilmeli, bu zafiyetin el ve ayağın fonksiyonlarını ne derecede azaltacağı tespit edilmelidir. Parmaklardan birisinin dahi yaralanması sonucu el ya da ayak fonksiyonunun tamamını yahut tamamına yakının

kaybediyorsa organ işlevinin yitirilmesi, belli bir miktar azalma meydana geliyorsa organ işlevinin sürekli zayıflaması kabul edilmelidir. Hangi parmağın işlevinin sürekli zayıflamaya uğradığından daha önemli olan bu işlevinin sürekli zayıflamasının el ya da ayağın fonksiyonel ve fizyolojik görevine ne kadar etki etmiş olduğudur.

Başparmağın kopması durumunda el fonksiyonlarının tamamını yahut tamamına yakın bir oranını yitirmiş olursa bu durumda organ işlevinin yitirilmesi olarak değerlendirmek mümkündür. Fakat Adli Tıp Kurumu bir kısım raporlarında bu hususları da dikkate almadan başparmağın kopması durumunda elin fonksiyonlarını yarıya yakın hatta yarıdan fazla yitirmiş olmasından bahsetmektedir. Bu tarife göre organ işlevinin yitirilmesi olmayıp organ işlevinin sürekli zayıflaması saymak gerekecektir, çünkü el halen fonksiyonlarının yarısını hatta yarıdan fazlasını yerine getirebilmektedir. Yine Adli Tıp Kurumu'nun görevi; elin fonksiyonlarında meydana gelen azalmayı sadece tarif etmek olmalı, fiilin ağırlığına göre organ işlevinin sürekli zayıflaması ya da organ işlevinin yitirilmesi olup olmadığını yargı organları takdir etmelidir. “adli tıp açısından uzuv zaafı uzuv tatili ayrımı” ile ilgili bu sonuçlara ulaşmak mümkündür.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdominal ve İngunal Bölge Yüzey Anatomisi, (15/04/2004),
<http://anatomi.uludag.edu.tr/Abdomen.htm>.
- Adalet Komisyonu Raporu, (27/07/2005), <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/mevzuat/komisyonrapor.doc>
- Akgün, Necati, (1994), Fizyoloji, 9. Baskı, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir
- Akpınar, Gürsel, (10/10/2005), Yeni TCK'na Göre Suçun Unsurları Bağlamında Kast, Taksir ve Kast-Taksir Kombinasyonu, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/178.doc>
- Akşit, Mustafa Cevat, İslam Ceza Hukuku ve İnsani Esasları, Gaye Vakfı Yayınları, No:3, İstanbul
- Anatomy and Physiology of the liver, (28/05/2004),
<http://www.rnceus.com/ld/ldanat.html>
- Ansay, Sabri Şakir, (2002), Hukuk Tarihinde İslam Hukuku, 4. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara
- Artuk, M. Emin/ Gökçen, Ahmet/ Yenedünya, A. Caner, (2002), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, C.1, Seçkin Yayınları, Ankara
- Aydın, Mustafa, (10/04/2004), Böbrek Hastalıklarının Belirti ve Bulguları, Üremi, Böbrek Yetmezliği, <http://www.haydarpsanumune.gov.tr/>
- Aygün, A. Nevzat, (1989) Adam Öldürmeye Teşebbüs İle Yaralamayı Eylem Yönünden Ayıran Kıstas, *Adalet Dergisi*, S.1
- Aykaç, Mehmet, (1987), Adli Tıp Ders Kitabı, Çelikler Matbaası, İstanbul
- Aytaç, İsmail, (2002), Yardımcı Üreme Tekniklerinin Hukuk ve Adli Tıp Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul
- Azmaç, Derya/ İmer, Murat/ Yorulmaz, Faruk/ Çobanoğlu, Sabahattin/ Yılmaz, Ahmet, (1995), 435 Kafa Travmalı Olgunun TCK. 456 Madde Açısından Değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, C.11, S.1
- Bağırsaklar, (Intestinum), (24/04/2004) <http://anatomi.uludag.edu.tr/Abdomen.htm>
- Balcı, Yasemin, / Güzel, Sadullah, / Çetin Gürsel, (23/06/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Düzenlenecek Adli Raporlar İçin Kılavuz,
http://www.atud.org/myk/tck_klavuz.html
- Bakıcı, Sedat, (2000), Olaydan Kesin Hükme Ceza Yargılaması ve Ceza Kanunu Genel Hükümler, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara
- Bayrak, Ramazan, (1999), Türk Ceza Yasası Uygulamasında Kasten Müessir Fiiller, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı, İstanbul
- Bilmen, Ömer Nasuhi, (1985), Hukuku İslamiyye ve Istılahatı Fıkhiyye Kamusu, C.3, İstanbul
- Caceci, Thomas, (12/03/2004), Lymphatic System: Spleen and Other Organs,
<http://education.vetmed.vt.edu/Curriculum/VM8054/Labs/Lab13/Lab13.htm>
- Centel, Nur / Zafer, Hamide / Çakmut, Özlem, (Ekim 2005), Türk Ceza Hukukuna Giriş, 3. Bası, Beta Basım Dağıtım, İstanbul
- Ceyhan, Yunis, (24/04/2004), Türkiyede İlk İnce Bağırsak Tranplantasyonu,
<http://www.medicompclub.com/tip/haber/barsak.htm>

- Creifeld, Carl/ Meyer-Grosner, Lutz, (1990), Creifelds Rechtswörterbuch, 10. Auflage, Ch. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München
- Çağlayan. M Muhtar, (1984), Türk Ceza Kanunu, 3. Baskı, C.4, Yetkin Yayınevi, Ankara
- Çakır, Yüksel, (1999), Türk Ceza Hukuku'nda Kasten Müessir Fillerin Adli Tıbbi Yönden İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul
- Çelik, Faik, (15/08/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu ve Hekimler
<http://hastane.trakya.edu.tr/bultenler/nisan2005.pdf>
- Çetinel, Bülent, (12/04/2004), Nöroürolojide Mesane Rekonstrüksiyonu,
<http://ftr.org.tr/Dergi/MAYIS2003/>
- Çöloğlu, A. Sedat, (1993), Adli Tıp Sözlüğü, Temel Matbaacılık Ltd. Şti, İstanbul
- Çöloğlu, A.Sedat/ İşcan, M.Yaşar, (1998) Adli Osteoloji, İstanbul Üniversitesi, Adli tıp Enstitüsü Rektörlük Yayınları, Yayın No: 4150, İstanbul
- Dağcı, Şamil, (1992), İslam Hukukunda Şahıslara Karşı Müessir Filler ve Cezaları, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığı, Ankara
- Danny, Sutton, (16/05/2004), The Spleen,
<http://www.empire.k12.ca.us/stroud/sutton/danny.html>,
- Demirkalem, Pakize, (23/05/2004), Karaciğer Fizyolojisi ve Biokimyası,
<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem/shac3c25.htm>
- Demirkalem, Pakize, (26/02/2004), Dalak İmmünoloji, Fizyoloji ve Anatomisi,
<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem>
- Demirtaş, Timur, (Kasım 2005), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara
- Demirkalem, Pakize,(12/04/2004), İnce Bağırsağın Anatomisi,
<http://www.geocities.com/pakizedemirkalem/incebarsak.htm>
- Deyerler, Stefan, (11/04/2004), Rechtsprobleme der Transplantationsmedizin,
<http://www.deyerler.de/stefan/orgarpt.htm>
- Disease Digests, Gall Bladder, (22/03/2004), Is Your Gall Bladder Necessary?
<http://www.healthandage.com/Home/gm=6!gid7=755Is Your Gall Bladder Necessary?>
- Diz eklemi Sistemik Anatomisi, (10/05/2004),
<http://www.sakintaekwondo.com/taek-giris/Saglik/Anatomi/dizekleme/dizeklemibaglezyonlari.htm>
- Dönmezer, S. Sulhi, (1997), Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, 14. Bası, C.1, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul
- Dönmezer, S. Sulhi, (1998), Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 15. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, A.Ş., İstanbul
- El, Özlem/Peker, Özlen, (12/05/2004), Alt Eksremite Amputasyonları ve Rehabilitasyonu, http://www.ftr.org.tr/Dergi/nisan2001/6Ozlemel_.htm
- Erman, Sahir/ Özek, Çetin, (1994), Ceza Hukuku Özel Bölüm, Duya Yayınları, İstanbul
- Erdem, Tamer/ Karakaş, Erkan, (26/04/2004), Nazal Tıkanıklık,
<http://medicine.inonu.edu.tr/kbb/documents/seminer/Nazalobs.html>
- Erdurak, Y. Güngör, (1994), Notlu İçtihatlı Türk Ceza Kanunu, 3. Baskı, Adil Yayınevi, Ankara
- Erem, Faruk, (1957), Müessir Fiilde Cezayı Artıran Sebepler, *Adalet Dergisi*, S.1
- Erem, Faruk/ Toroslu, Nevzat, (1994), Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler, 6. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara

- Ertl, Janos P, (23/01.2004), Femur Injuries and Fractures,
<http://www.emedicine.com/sports/topic38.htm>
- Eşer, Mustafa, (1997), Türk Ceza Hukukunda Kasten Müessir Fiiller,
 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sosyal
 Bilimler Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul
- Femur, (18/05/2004),
<http://www.amershamhealth.com/medcyclopaedia/medical/Volume%20III%201>
- Fischer, Thomas, (2001), Strafgesetzbuch Nebengesetze, 50. Auflage, München
 Gall Bladder, (13/02/2004), <http://www.infoplease.com/ce6/sci/A0820056.html>
- Gök, Şemsi/ Akyol, Selim/ Kolusayın, Özdemir, (1984), Kişilere Karşı Müessir
 Fiiller, Temel Matbaası, İstanbul
- Gök, Şemsi/ Demiroğlu, Ufuk/ Kolusayın, Özdemir/ Soysal, Zeki, (1984), Müessir
 Fiile Bağlı Travmatik Göz Lezyonlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, I. Ulusal
 Adli Tıp Günleri Panel ve Serbest Bildirileri, 2. Baskı, İstanbul
- Gökçen; Ahmet; (1989), Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu
 Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri, İstanbul
- Göksel, Ahmet., (12/04/2004), Erkek İnfertilitesini Oluşturan Faktörler,
www.cinsel-sorunlar.com/
- Gözübüyük, Ahmet Hıfzı, (1947), Müessir Fiil Bakımından Kulak Çehreden
 Sayılır mı?, *Adalet Dergisi*, S.1
- Gray, Henry, (15/02/2004), Anatomy of the Human Body,
<http://www.bartleby.com/107/62.html>
- Guyton, Artur. C., (Çev;), Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa, (1989), Tıbbi
 Fizyoloji, 3. Baskı, C.2, Nobel Kitabevi, İstanbul
- Guyton, Artur. C., (Çev;), Gökhan, Nuran/ Çavuşoğlu, Hayrunnisa/ Kayserilioğlu,
 Abidin (1986), İnsan Fizyolojisi, Filiz Kitabevi, İstanbul
- Guyton, Artur. C., (Çev;), Önen, Kemal, (Edit) Kazancıgil, Aykut. (1978),
 Fizyoloji II, C.II, Güven Kitabevi, Ankara
- Guyton, Artur. C., (Çev;), Subay, Yiğit Vedat/ Şenocak, Fikri., (Edit) Kazancıgil,
 Aykut. (1978), Fizyoloji II, Güven Kitabevi, Ankara
- Güldoğan, Muzaffer, (1978), Temel Kanunlarımızın Adli Tıp Yönünden
 Uygulanması, Seri No:33, Ankara Yarı Açık Cezaevi Matbaası, Adalet Bakanlığı Yayınları,
 Ankara
- Günay, Erhan, (2005), Teori ve Uygulamada Olası Kast-Bilinçli Taksir, Öldürme
 ve Yaralama Kastı, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Hakeri, Hakan, (2003), Ceza Hukukunda İhmal Kavramı ve İhmali Suçların
 Çeşitleri, Seçkin Yayınları, Ankara
- Hakeri, Hakan, (2005), Yeni Türk Ceza Hukukunun Temel Kavramları (Genel
 Hükümler), 3. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara
- Hancı, İ Hamit, (07/05/2004), Adli Tıp ve Adli Bilimler Analiz Raporu,
<http://www.sosyaldemokrasi.org/gorus/hanci.htm>
- <http://education.vetmed.vt.edu/Curriculum/VM8054/Labs/Lab13/Lab13.htm>
- <http://education.yahoo.com/reference/gray/53.html>, /13/04/2004
- <http://home.tiscalinet.ch/s.alcinkaya/hamidhanci.htm>
- <http://med.ege.edu.tr/~ophthal/rapor/html./20.07.2002>
- http://www.admin.ch/ch/d/sr/311_0/a122.html, /20/04/2004
- <http://www.atk.gov.tr/tr/pages/data/degerlendirme/kafatası.htm>, /08/04/2004
- <http://www.ortopedikbilgi.com/el-elbilegi.php/22/05/2004>
- <http://www.people.virginia.edu/~rjh9u/spleen.html>,

- <http://www.schlagartig.at/SMinfo-Ecke/Recht/koerperverletzung.htm>,
(20/04/2004)
- http://www.tbmm.gov.tr/turk_ceza_kanunu.doc, /28/06/2004
- <http://www.turkishoes.org/html/saglik4.html>/10/05/2004
- Huskey, Robert J., (16/05/2004), Just What Does The Spleen Do,
Işıtır, Erol, (15/04/2004), Solunum Sistemi Fizyolojisi,
<http://www.geocities.com/isitir/solunumsistemi.htm>
- İçel, Kayıhan, (1989), Türk Ceza Kanunu'nun 456. Maddesi Unsurlarının
Tartışılması, V. Ulusal Adli Tıp Günleri, Panel ve Serbest Bildirileri, Antalya
- İçel, Kayıhan/ Sokulu-Akıncı, Füsün/ Özgenç, İzzet/ Sözüer, Adem/ Mahmutoğlu,
Fatih. S/ Ünver, Yener, (2000), İçel Suç Teorisi, 2. Bası, 2. Kitap, Beta Basım A.Ş., İstanbul
- İçel, Kayıhan/ Sokullu-Akıncı, Füsün/ Özgenç, İzzet/ Sözüer, Adem/ Mahmutoğlu,
Fatih S./ Ünver, Yener, (2002), İçel Yaptırım Teorisi, (Genel Esaslar, Yaptırım Teorileri,
Cezaların Saptanması, Cezaların Düşmesi, Cezalarda Seçenek Olan Kurumlar), 3. Kitap, 2.
Baskı, Beta Basım, İstanbul.
- İmplantlar (Diş Ekme), (23/03/2004),
<http://www.hekimim.com/estetik/implant.htm>
- İnanıcı, Mehmet Akif, (1990) Travmatik Göz Lezyonlarının Adli Tıp Açısından
Değerlendirilmesi, Adalet Bakanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, (Yayınlanmamış
Uzmanlık Tezi), İstanbul
- İnce, H/ Tüzün, B/ İmrağ, C/ Akkay, E., (1995) Travmatik Dalak
Yaralanmalarında Splenektominin Yeri ve Sonuçları, VIII. Ulusal Adli Tıp Günleri, Panel Ve
Serbest Bildirileri, Antalya
- Jau-Shin, Wu, (16/05/2004), Dr.Wu's Liver Diseases For Professionals,
<http://olddoc.tmu.edu.tw/chiaungo/profes/h-tis-01.htm>,
- Kadın Üreme Organları, (26/03/2004), <http://www.saglik.net.tr>
- Kadıoğlu, Ateş, (16/03/2004), İnfertilite de Erkeğin Rolü,
<http://www.androloji.org.tr/Hastalar.asp?SEC=HST>
- Kalyoncu, Hüseyin, (1993), Splenektominin Uzun Zaafi Ve Uzun Tatili Açısından
İrdelenmesi, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller, Antalya
- Karaduman, Fuat, (20/04/2004), Adli Tıp, <http://forensic.8m.com/>
- Karaduman, Fuat, (20/04/2004), Etkili Eylemler, <http://forencik.8m.com.adli.htm>
- Kendi, İ. Özer./ Işık, A. Fuat./ Acar, K./ Bilge, Y./ Aksoy, Y. Metin., (1993),
Splenektomi Vakasının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi 7. Ulusal Adli Tıp Günleri,
Poster Sunumları, Antalya
- Keskin, Serap, (1987), Türk Ceza Hukukunda Kasten Müessir Filler,
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu
Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanlığı, İstanbul
- Kılıç, Süleyman., (12/04/2004), Genitoürüner Sistemin Anatomisi, Ders Notları,
<http://medicine.inonu.edu.tr.url/skiliç>
- Kıyak, Fahrettin., Şenel, Cebbar; (1959), Nazari ve Tatbiki Adam Öldürmek ve
Müessir Fiil Cürümleri, Işıl Matbaacılık, Ankara
- Kocatepe, Kağan, (12/04/2004), Erkek Üreme Organlarının Yapısı,
<http://jinekoloji.net/>
- Kocatepe, Kağan, (16/03/2004), Kadının Anatomik Yapısı,
<http://www.jinekoloji.net.tr>
- Koeslag, Johan, (12/03/2004), The lungs: (Our Defence Against the Ravages of
Fresh Air.), Department of Medical Physiology,
http://www.sun.ac.za/med_physbio/med_physiology/dept/LUNGS.HTM

- Kolusayın, Özdemir/ Gök, Şemsi/ Soysal, Zeki.,(1984), Kafa Travmaları, *Adli Tıp Dergisi*, C.1., S. 1, İstanbul
- Korur-Fincancı, Şebnem (1987), Kafa Travmalarının Adli Tıp Yönünden Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İstanbul
- Kulak/Anatomi, (02/04/2004) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Dersleri, <http://ent.medicine.ankara.edu.tr/trk/student/3rdgrade/phyexam/ear-anat.html>
- Kurt, Ayberk, (34/04/2004) ,Çocuk ve Yaşlı Anatomisi, <http://anatomi.uludag.edu.tr/kidstext.htm>
- Lacker, Karl/ Kühl, Kristian, (1999), “Schwere Körperverletzung”, Strafgesetzbuch Mit Erbüterungen, 23.Auflage, München
- Leblebicioğlu, Gürsel, (08/05/2004), Elin Yapı, İşlev ve Hastalıkları <http://www.medinfo.hacettepe.edu.tr/ders/TR/D3/9/3196.pdf>
- Lung Anatomy and Physiology, (23/04/2004), <http://hcp.iressa.com/article/11018.aspx#top>
- Lymphatic System, (16/05/2004), http://kidshealth.org/parent/general/body_basics/spleen_lymphatic.html,
- Majno, (1980), Türk ve İtalyan Ceza Kanunları, Majno Ceza Kanunu Şerhi, C.3, Baylan Matbaası, Ankara
- Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1994) Son Değişikliklerle Açıklamalı Notlu Ceza ve Yargılamasında Temel Yasalar, 2. Basım, C.3, Adil Yayınevi, Ankara
- Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.1, Adil Yayınevi, Ankara
- Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.3. Adil Yayınevi, Ankara
- Malkoç, İsmail/ Güler, Mahmut, (1999), Uygulamada Türk Ceza Kanunu, C.4, Adil Yayınevi, Ankara
- Meran, Necati, (2004), Gerekçeli ve Karşılaştırmalı 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara
- Noyan, Ahmet, (1980), Fizyoloji Ders Kitabı; II. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, yayın No:2, Ankara
- Onart, Selçuk, (26/04/2004), Burun ve Paranasal Sinüslerin Anatomisi, <http://kbb.uludag.edu.tr/burunanatomofizyo.htm>
- Önder, Ayhan, (1994), Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanındaki Suçlar, Filiz Kitapevi, İstanbul
- Özbek, Veli Özer, (2005), TCK İzmir Şerhi, (Yeni Ceza Kanununun Anlamı-Genel Hükümler) 2. Baskı, C.1, Seçkin Yayınları, Ankara
- Özçelik, Ziynet, / Biçer, Ümit, (03/10/2005), Türk Ceza Kanunu’ nun Hekimler ve Sağlık Ortamına İlişkin Maddeleri, Yorum, Öneri, Eleştiriler, www.ttb.org.tr/kutuphane/tck.pdf
- Özgenç, İzzet, (2005), Ceza Kanunu Gazi Şerhi, (Genel Hükümler), Seçkin Yayınları, Ankara
- Özgenç, İzzet, (1996), Suça İştirakin Hukuki Esası ve Faillik, 1. Basım, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuk Müşavirliği Yayın No: 2, İstanbul
- Özgenç, İzzet, (10/10/2005), Yeni TCK’nun Hazırlanmasında Esas Alınan Suç Teorisi, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/pp2.ppt>
- Özkaya, Zehra, / Özkaya, Niyazi, (1986) Müessir Fiil İle Adam Öldürmeye Tam Teşebbüs Suçlarını Birbirinden Ayıran Kıstaslar, *Adalet Dergisi*, S.3
- Parlar, Ali, / Güleç, Demirel, (2002), Kişilerin Hayatına ve Beden Bütünlüğüne Karşı Suçlar, Adalet Yayınları, Ankara

- Penal Code, (Çev;Yardımcı, Murat), (12/03/2004),
<http://www.lexinter.net/Legislation2/violences.htm>
- Polat, Oguz/ Dinçkol, Abdullah, (2001), Adli Tıp İle İlgili Yargıtay Kararları ve Adli Tıp Mevzuatı, Der Yayınları, İstanbul
- Polat, Oğuz, (2000), Adli Tıp, Der Yayınları, İstanbul
- Prohibition in Legislation of Female Genital Mutilation. French Penal Code Art 312-3 (France), (11/04/2004), <http://www.wjin.net/Pubs/2948.pdf>
- Reproductive System, Anatomy And Physiology, (12/04/2004),
<http://reference.allrefer.com/encyclopedia/R/reprosys-in-the-human-female.html>
- Revised Penal Code of The Philippines, (22/03/2004),
<http://www.chanrobles.com/revisedpenalcodeofthephilippinesbook2.Htm>
- Safra kesesi nedir?, (16/03/2004), www.cerrah.net.tr
- San, Ayla, (10/04/2004), Böbreklerimiz Tanıyalım, <http://www.anadolubv.org.tr/>
- Selçuk, Sami, (1993), Splenektominin Uzuv Zaafı ve Uzuv Tatili Açısından İrdelenmesi, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller, Antalya
- Seymen, Oktay Hakkı, (1990) Splenektomize Organizmada, Eritrositler Parametreler, Ozmotit Frajilite, Vizkozite ve Eritrosit Membran Proteinlerinin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Fizyoloji Anabilim Dalı, İstanbul
- Soyaslan, Doğan, (1999), Ceza Kanunu Özel Hükümler, 3. Baskı, Savaş Yayınları, İstanbul
- Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Genel Hükümler, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara
- Soyaslan, Doğan, (2005), Ceza Hukuku Özel Hükümler, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara
- Soysal, Zeki, (1999) Adli Tıp 1, Rektörlük Yayın No:4165, İstanbul Üniversitesi Basımevi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul
- Sözüer, Adem, (1994), Suça Teşebbüs, Kazancı Hukuk Yayınları No:134, İstanbul
- Sözlük Dizisi, Örnekleriyle Türkçe Sözlük, (2000), Milli Eğitim Bakanlığı, C.3, Milli Eğitim Basımevi, Ankara
- Spleen and Lymphatic System, (26/03/2004),
http://kidshealth.org/teen/your_body/body_basics/spleen.html
- Spleen, (11/03/2004), The Columbia Encyclopedia, Sixth Edition,
<http://www.bartleby.com/65/sp/spleen.html>
- Spleen, (12/03/2004), <http://www.acm.uiuc.edu/sigbio/project/updated-lymphatic/lymph6.html>
- Spleen, (16/05/2004), <http://www.jdaross.mcmail.com/lymphatics5.htm>,
- Strafrecht, Körperverletzung, (12/05/2004),. "Körperverletzung mit schweren Dauerfolgen" http://www.admin.ch/ch/d/sr/311_0/a122.html
- Su Altı Fizyolojisi, (23/05/2004), <http://www.scubaturk.8m.com/news.htm>
- Şafak, Ali, (1977), Mezhepler Arası Uygulamalı İslam Ceza Hukuku, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum
- Şahin, Soner/Doğan, Şeref/Aksoy, Kaya., (2002) Çocukluk Çağı Kafa Travmaları, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, C.2
- Şatıroğlu, Hakan, (26/03/2004), Kadın Üreme Organları,
http://www.saglik.tr.net/kadin_sagligi
- Şentop, Mustafa, (2004), Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku, İstanbul
- Tekno Böbrek mi, Siber Kalp mi?, (28/10/2003), <http://www.gulizk.com/>
- Terzioğlu, Meliha/ Çakar, Lütfi, (1997), Fizyoloji Ders Kitabı, Yayın No:4039, 4. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul

- Tezcan, Durmuş / Erdem, Mustafa Ruhan, (2002), Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, 2. Baskı, Barış Yayınları, Fakülteler Kitapevi, İzmir
- Titolo XI: Deı Delıttı Contro La Persona, Capo I: Deı Delıttı Contro La Vita E L'incolumita' Individuale,
- The Femur, (15/03/2004), Gray's Anatomy,
<http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>,
- The Fibula, (15/03/2004), Gray's Anatomy,
<http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>
- The Respiratory System, (21/05/2004),
<http://www.bio.psu.edu/Courses/Fall2002/Biol142/respiratory/respiratory.l>
- The Ulna, (15/03/2004), Gray's Anatomy,
<http://yahooligans.yahoo.com/reference/gray/59.html>,
- Toroslu, Nevzat, (Ekim 2005), Ceza Hukuku Özel Kısım, Savaş Yayınevi, Ankara
- Tröndle, Herbst/ Fischer, Thomas, (1999), “Schwere Körperverletzung”, Kurz Kommentar, Strafgesetzbuch Nebengesetz, 49. Auflage, München
- Tunalı, İbrahim, (1995), Adli Tıp, 2. Bası, Atilla Kitabevi, Ankara
- Tunalı, İbrahim, (2000), Adli Tıp, Seçkin Yayınları, Ankara
- Urinary System, Anatomy And Physiology, (12/04/2004), The Columbia Electronic Encyclopedia, Columbia University Pres,
<http://reference.allrefer.com/encyclopedia/U/urinaries.html>
- Uysal, İsmail Hakkı, (1991), Travmatik Kulak Lezyonlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, İstanbul
- Üçok, Coşkun, / Mumcu, Ahmet, / Bozkurt, Gülnihal, (2002), Türk Hukuk Tarihi, 10. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara
- Ünlügenç, Hakkı, (15/04/2004), Akciğer Transplantasyonu ve Anestezi
<http://lokman.cu.edu.tr/anestezi/anestezinot/newpage15.htm>
- Yakın, Kayhan, (16/03/2004), Erkek Kısırlığı, www.tupbebek.com/
- Yavuz, Fatih, (1993), Splenektominin Uzun Zaafı ve Uzun Tatili Açısından İrdelenmesi, 7. Ulusal Adli Tıp Günleri, Paneller, Antalya
- Yavuz, M.Fatih, (1998), Empotans, (Yayınlanmamış Ders Notları), İstanbul
- Yenidünya, Caner, (15/08/2005), Yeni Türk Ceza Kanunu Semineri,
<http://www.ankarabaru.org.tr/download/panel/10.doc>
- Yorulmaz, İrfan, (16/04/2004), <http://www.ent.medicine.ankara.edu.tr/htm> .